

Täysistunto

Tiistai 2.6.2026 klo 14.00—22.04

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 22.04.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.00—15.59 ja 18.04—19.59), ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (15.59—18.04) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (19.59—22.04).

Turkin kansalliskokouksen puhemies Numan Kurtulmuş seurueineen oli seuraamassa täysistuntoa.

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

Puhemies Jussi Halla-aho: Hyvät edustajat! Ilmoitan, että Turkin kansalliskokouksen puhemies Numan Kurtulmuş valtuuskuntineen on saapunut seuraamaan täysistuntoa. Eduskunnan puolesta toivotan arvoisat vieraat tervetulleiksi. [Suosionosoituksia seisten]

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 32-35/2026 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pakkokeinolain 2 ja 10 luvun muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 98/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Keskustelu

14.02 **Oikeusministeri Leena Meri** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukaan hallitus varmistaa, että muun muassa pakkokeinolaki tukee rikostorjuntaa riittävällä tavalla, arvioidaan jälkikäteen ilmoitettavan kotietsinnän säätäminen ja hallitus mahdollistaa nykyistä laajempien salaisten pakkokeinojen käytön rikollisjengeissä aktiivisesti toimivan henkilön kohdalla. Käsillä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaankin lainsäädäntöön lisättäväksi säännökset salaisesta paikkaan kohdistuvasta etsinnästä ja osallistuvan tietolähteen käytöstä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että ampuma-aserikos lisättäisiin ylimääräisen tiedon käyttämistä koskevaksi perusterikokseksi.

Kyse on merkittävästä ja tarpeellisesta pakkokeinolain muutosesityksestä erityisesti vakavien rikosten selvittämistoimivaltuuksien parantamiseksi. Yhteiskunnan intressi selvittää rikos on sitä suurempi, mitä vakavammasta rikoksesta on kyse. Esityksessä ehdotetut lainsäädäntömuutokset antavat toimivaltaisille viranomaisille kaivatut lisämahdollisuudet selvittää vakavia rikoksia.

Toimintaympäristö erilaisine uusine toimintamahdollisuuksineen rikosten toteuttamiseksi on muuttunut. Esityksen tavoitteena on saattaa viranomaisten keinot hieman lähemmäs sitä toimintatasoa, jolla rikolliset esimerkiksi toimintaympäristön muutoksen ansiosta pystyvät toimimaan. Usein tuntuu, että he ovat aina vähän edellä, mutta me tulemme vahvasti perässä.

Lisäksi pakkokeinolain mukaisia vangitsemisen edellytyksiä selkeytettäisiin ottaen huomioon kansainvälinen ja kansallinen oikeuskäytäntö. Muun ohella korkeimman oikeuden keväällä 24 antaman ratkaisun mukaisesti lakia selkeytettäisiin siten, että rikoksesta todennäköisin syin epäillyn vangitseminen edellyttäisi aina jonkun pakkokeinolaissa määritellyn erityisen edellytyksen, kuten karttamis-, sotkemis- tai jatkamisvaaran, käsilläoloa. Vaikka vangitseminen edellyttäisi jatkossa rikoksen vakavuudesta riippumatta jonkin erityisen edellytyksen käsilläoloa, esityksessä korostetaan tästä huolimatta sitä, että rikoksen vakavuus ja odotettavissa olevan rangaistuksen pituus olisivat vangitsemisen edellytyksiä koskevassa arvioinnissa merkityksellisiä tekijöitä, jotka voisivat vahvasti osoittaa yhden tai useamman erityisen edellytyksen käsilläoloa.

Esityksessä todetusti ylitörkeiden rikosten osalta jo rikoksen vakavuuden voidaan lähtökohtaisesti katsoa muodostavan vahvan perustan vangitsemiselle, eikä karttamis-, sotkemis- tai jatkamisvaarasta edellytettäisi yhtä vahvaa selvitystä kuin tehtäisiin lievempien rikosten kohdalla. Tämä on hyvin loogista.

Mainittakoon selvyuden vuoksi, että oikeustila ei syntynyt edellä viitatussa korkeimman oikeuden ratkaisun johdosta, vaan käytäntö on muotoutunut jo aikaisemmin ihmisoikeussopimuksen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella. Viitatussa korkeimman oikeuden ratkaisussa käytännössä muistutettiin tästä ja huomioitiin lain epäselvyys tältä osin, että rikoksesta todennäköisin syin epäillyn vangitseminen ei voisi perustua pelkästään rikoksen vakavuuteen vaan edellyttäisi aina jonkin pakkokeinolaissa määritellyn erityisen edellytyksen, kuten karttamis-, sotkemis- tai jatkamisvaaran, käsilläoloa. Jatkossakin on tärkeää, että esitutkintaviranomaiset vaatimuksissaan perustellen vetoavat jatkamis-, karttamis- ja sotkemisvaaraan.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

On hyvä huomata, että esityksessä ehdotetaan lisäksi täydennettäväksi vangitsemisen edellytyksiä täysin uudella vangitsemisperusteella, joka tulisi sovellettavaksi, kun rikoksesta epäillyn henkilökohtaisten olosuhteiden tai muiden seikkojen perusteella olisi syytä epäillä, että hän aiheuttaisi vaaraa jonkun hengelle, terveydelle tai vapaudelle. Tämän uuden vangitsemisperusteen arvioinnissa keskeisessä asemassa olisivat muun muassa rikoksesta epäillyn henkilökohtaiset olosuhteet, kuten tämän käyttäytyminen ja yhteydet rikollisjoukkoon, sekä epäiltyyn rikokseen ja teko-olosuhteisiin liittyvät tekijät, kuten teon kohdistuminen puolustuskyvyttömään tai epäillylle entuudestaan tuntemattomaan henkilöön. Perusteen soveltaminen ehdotetaan rajattavaksi ylitörkeisiin rikoksiin eli niihin, joissa rikoksesta säädetty vähimmäisrangaistus olisi vähintään kaksi vuotta vankeutta. Eräissä vertailumaissa onkin säädetty vangitsemisesta vastaavin turvallisuusperustein. Tämä löydettiin virkavalmistelussa kansainvälisistä oikeuskäytännöistä meille uudeksi vangitsemisperusteeksi.

Esityksen tarkoituksena onkin selkeyttää lainmukaisia vangitsemisen edellytyksiä huomioiden edellä mainittu kansainvälinen ja kansallinen oikeuskäytäntö sekä turvata vangitsemisen mahdollisuus vakavien rikosten osalta. Muutosehdotuksella ei vaikeuteta vangitsemista nykyisestä tilanteesta vaan päinvastoin selkeytetään lainsäädäntöä, jotta vangitseminen olisi mahdollista aina silloin, kun edellytykset sille täyttyvät, tietysti huomioiden vielä tämä uusi vangitsemisperuste.

Lausuntokierroksella useat lausunnonantajat pitivät ehdotuksia ja esityksen tavoitteita joko kokonaisuudessaan tai tietyiltä osin kannatettavina, perusteltuina ja laadukkaasti sekä huolellisesti kirjoitettuina. Tämä on erinomainen lähtökohta pakkokeinolain muutoksia koskevalle hallituksen esitykselle ja eduskuntakäsittelylle. Esityksessä ehdotettavilla lainmuutoksilla ei arvioida olevan merkittäviä viranomaisvaikutuksia, mutta luonnollisesti uusi sääntely toimivine toimintatapoineen edellyttää tietynasteista panostusta ja tietysti henkilöstön koulutusta.

Arvoisa puhemies! Kyse on erittäin tärkeästä esityksestä. Järjestäytyneen rikollisuuden ja muun vakavan rikollisuuden kielteiset vaikutukset yhteiskunnalle ovat ilmeiset. Esitetyt muutokset korostavat hallituksen tavoitteita parantaa toimivaltaisten viranomaisten rikostenselvittämismahdollisuuksia ja siten parantaa yhteiskunnan turvallisuutta. Se on ollut tällä hallituskaudella koko ajan takaraivossa: yhteiskunnan turvallisuus. Rikostorjunnan tehostamisella voidaan ennakkollisesti estää vakavia perusoikeuksiin kohdistuvia oikeudenloukkauksia. Samoin rikosten selvittäminen on tavoite, jonka saavuttamista yleinen etu ja yhteiskunnallinen intressi voimakkaasti edellyttävät.

Esitettyjen lainmuutosten ehdotetaan tulevan voimaan tämän vuoden kuluvana syksynä.
— Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri Meri. — [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] Vastauspuheenvuoro, edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä. [Mikrofoni on kiinni] — Käytättekö mikrofonia, kiitos!

14.10 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Haluan kiittää hallitusta tästä erinomaisesta esityksestä, joka on hyvin tärkeä ja jossa nimenomaan on tavoitteena — kuten ministeri sanoi koko hallituksen kriminaalipolitiikan tavoitteeksi — yhteiskunnan turvallisuuden lisääminen.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Mutta siitä on pakko olla eri mieltä ministeri Meren kanssa, kun sanoitte, että tämä ei johdu siitä korkeimman oikeuden vuonna 24 tekemästä päätöksestä. En tunne kaikkea, mitä Suomessa oikeuslaitoksissa tapahtuu, mutta mediaa seuraamalla ei ole voinut välttyä siltä, että nimenomaan tämän korkeimman oikeuden vuonna 24 tekemän ratkaisun jälkeen murhamiehiä, raiskaajia ja muita erittäin törkeisiin rikoksiin syyllistyneitä on päästetty vapaaksi, minkä jälkeen he ovat tehneet uusia törkeitä rikoksia tai vaihtaneet maisemaa. Totta kai tiedän, että korkeimman oikeuden ratkaisun taustalla oli Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisuja. Tuota tuomioistuinta en ole pitkään aikaan arvostanut, en ainakaan sen jälkeen, kun se rupesi moittimaan Suomea siitä, että tällainen irakilainen oli kuollut, joka ei ollutkaan kuollut, vaan ilmeisesti jostain Bagdadin basaarista oli ostettu joku kuolintodistus. — Mutta palataan tähän asiaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Lakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Eerola, olkaa hyvä.

14.11 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Myös omasta puolestani kiitän hallitusta. Kiitos kuuluu, oikeusministeri Leena Meri, erityisesti teille. Tällä kaudella on tullut valtavan paljon hyvää lainsäädäntöä tänne käsiteltäväksi, ja tätä on ollut sitten ilo meillä lakivaliokunnassa käsitellä. Ollaan monelta osin Suomen lainsäädäntöä, rikoslainsäädäntöä ja niinpäin pois, saatu paremmalle tolalle, ja myöskin tämä pakkokeinolain uudistus osuu siihen samaan sarjaan.

Kiinnitin itsekkin huomiota tuohon lausuntopalautteeseen, jota tästä asiasta oli annettu, ja se oli erittäin positiivista. Käytännössä kaikki tämän asian parissa työskentelevät henkilöt pitävät tätä uutta lainsäädäntöä tarpeellisenä ja nimenomaan sen osalta, että saadaan taklattia tätä järjestäytyntä rikollisuutta. — Kiitokset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.12 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En edes muista, kuinka monta kertaa olen oikeusministeri Leena Merta kiittänyt tässä salissa tämän vaalikauden aikana, ja jälleen tänään haluan kiittää. Tämä on erittäin tervetullut uudistus. On sen taustalla sitten mikä syy tahansa, niin tämä on perusteltu muutos, puuttua järjestäytyneen rikollisuuden toimintaan mutta myös tähän, jonka edustaja Zyskowiec nosti esille, eli siihen, miten vangitsemisen edellytyksiä arvioidaan. Meillä on lukuisia merkkejä siitä, että ennen tuomiota rikoksenteijä on sitten paennut maasta ja päässyt kuin koira veräjältä. On tärkeää varmistaa, että heidät saadaan tuomiolle ja että he myös tuomionsa, rangaistuksensa suorittavat, ja sitten niissä tilanteissa, missä olette myös ollut erittäin ansiokas, rikollisten karkottaminen. Ne ovat olleet tervetulleita ja lisänneet meidän arjen turvallisuutta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

14.13 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myöskin minä haluan kiittää oikeusministeri Merta tästä hyvästä uudistuksesta jälleen niitten lukuisten uudistusten lisäksi, mitä jo aikaisemmin on tehty. Erityisesti se, että salaisia pakkokeinoja jatkossa otetaan laajemmin käyttöön, on todella hyvä, koska niin kuin sanottua, rikolliset

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

ovat aina ikään kuin edellä. Meillä pitää olla yhteiskunnassa sellainen tilanne, että meillä on lainsäädäntö, joka tuottaa pelkoa heille niin, että rikoksia ei kannata tehdä, erityisesti ainakaan Suomessa, mikä kohdistuu juurikin kansainväliseen rikollisuuteen.

Äärimmäisen hyvä ja tärkeä uudistus. Vuosikausia meillä on menty väärään suuntaan siinä, että rikollisen etu on ollut ikään kuin se tärkein, jota suojellaan, ja pikkuhiljaa peruutellaan tällä hallituskaudella toiseen suuntaan — äärimmäisen hyvä niin. On myöskin hyvä, että tulee näitä uusia perusteita olosuhteisiin ja käyttäytymiseen liittyen, millä voidaan vangitseminen sitten suorittaa näissä ylitörkeissä rikoksissa. Se, jos mikä, vastaa kansalaisten oikeustajua, joka välillä näissä asioissa on ollut kyllä vakavasti uhattuna.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

14.14 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan oikein tässä ministeriä on kiitetty aloitteellisuudesta monien lainsäädäntöaloitteiden osalta. Nostaisin esille yhden aloitteen, joka on ikään kuin jäänyt kuitenkin tekemättä. Kun olitte lakivaliokunnan puheenjohtaja viime vaalikaudella, tehtiin lakialoite koskien pysäköinninvalvonnan lainsäädännön kehittämistä. Silloin jäi mielikuva siitä, että oikeusministeriksi tullessanne te ikään kuin voisitte tätä asiaa pyrkiä edistämään, kun olitte silloin siinä lakialoitteenkin takana. Mitä kuuluu tälle pysäköinninvalvonnan lainsäädännön kehittämiselle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Nyt siirrymme listalle. — Edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

14.15 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Perussuomalaiselta oikeusministeri Mereltä on jälleen saatu eduskuntaan esitys, jolla järjestäytyntä rikollisuutta päästään estämään tehokkaammin. Nyt pakkokeinolakia uudistetaan vastaamaan nykyrikollisten toimintatapoihin. Lakiin tehdään neljä erittäin tärkeää muutosta:

Ensinnäkin poliisille lisätään oikeus suorittaa salainen kotietsintä, niin että esimerkiksi huumekauppiaiden käyttämät Airbnb-kämpät pystytään käymään tutkimassa ennen kuin rikolliset saavat mahdollisuuden hävittää todistusaineet.

Toiseksi rikollisten joukkoon soluttautuville poliisien peitehenkilöille annetaan laajemmat oikeudet tehdä jopa pieniä rikoksia, jotta henkilö voisi saavuttaa huumepon luottamuksen. Sillä tavalla poliisi saa tietoja, joiden perusteella nämä rikolliset voidaan ottaa kiinni.

Kolmas lakimuutos liittyy tietoihin, joita salaisilla pakkokeinoilla on saatu. Aiemmin tietoa on saanut hyödyntää lähinnä vain rikoksen ratkaisemiseen, jota varten kuuntelulupa on saatu, poikkeuksena jotkin hyvin vakavat ilmi tulleet rikosaiheet. Jatkossa tietoa saa käyttää hyödyksi myös ampuma-aserikosten selvittämisessä. Tämä on hyvin tärkeää, koska aseet ja varsinkin laittomat aseet ovat yleistyneet todella paljon.

Neljäs muutos parantaa mahdollisuuksia pitää vaarallinen henkilö vangittuna. Vangitsemisperusteisiin lisätään epäily siitä, että henkilön oletetaan vaarantavan jonkun toisen ihmisen hengen tai terveyden.

Arvoisa puhemies! Maailma on muuttunut, ja siksi myös lainsäädännön on muututtava. Kiitos ministeri Merelle näistäkin lakimuutoksista, jotka parantavat mahdollisuuksia

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

selvittää rikollisverkostojen tekemiä rikoksia ja pitää suomalaiset tavalliset ihmiset paremmin turvassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

14.18 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos oikeusministeri Merelle jälleen kerran hyvin tehdystä työstä.

Vaarallisten rikollisten paikka ei ole vapaudessa. Suomessa on kuitenkin tällä hetkellä ollut varsin erikoinen tilanne vuodesta 2024 saakka, kun yhä useampi rikollinen on jouduttu päästämään vapaalle jalalle odottamaan tuomiota. No, mitä tekevät rikoksesta epäilty? Käyttävät tietysti tilaisuutta hyväkseen ja katoavat ulkomaille teille tietämättömille. [Ben Zyskowicz: Ja tekevät uusia rikoksia!] — Ja tekevät uusia rikoksia.

Otanpa tässä, edustaja Zyskowicz, muutaman esimerkin teidän pyynnöstänne ja ehdotuksestanne ja kannustuksestanne.

Porvoolainen huumeparoni herra Björkendahl päästettiin vuonna 25 vapauteen odottamaan tuomiotaan. Hän sai 10 vuoden tuomion murhan yrityksestä, mutta, kuinka ollakaan, ehti siirtyä ulkomaille, ja herra Björkendahl on Europolin etsityimpien rikollisten listalla tällä hetkellä.

Toinen esimerkki: Porilainen herra Kivistö tappoi teloitustyyliä 15-vuotiaan pojan vuonna 2023. Kivistö vangittiin, mutta hän pääsi korkeimman oikeuden linjauksen myötä vapaaksi odottamaan tuomiotaan. Kuten Zyskowicz vähän viittasi tässä siihen, mitä tapahtuu sillä aikaa, tuomiota odottaessaan herra Kivistö teki esimerkiksi pahoinpitelyn, huumausainerikoksia, laittomia uhkauksia ja muita vahingontekoja.

Aiemmin Suomessa oli mahdollista pitää kaikkein vakavimmista rikoksista eli niin sanotuista ylitörkeistä rikoksista epäilty vangittuna jo pelkästään epäillyn rikoksen vakavuuden perusteella. Täten esimerkiksi murhasta epäilty pysyi vangittuna pääkäsittelyyn asti. Ja kuten tässä on käynyt ilmi tämä vuoden 24 päätös, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytäntöön perustuen pelkästään epäillyn rikoksen vakavuudella ei voi perustella vangittuna pitämistä ennen tuomiota. Näin korkein oikeus linjasi.

No, kuten nämä ongelmat ovat tässä tulleet ilmi, niin nyt pakkokeinolakiin tehdään tarvittavat, ymmärrettävät ja perustellut muutokset: poistetaan tuomioistuinkäytännön valossa ongelmallinen kohta ja lisätään vangitsemisen edellytyksiin uusi turvallisuusperuste. Sitä voitaisiin siis soveltaa ylitörkeissä rikoksissa, kun epäillyn henkilökohtaisten olosuhteiden tai muiden seikkojen perusteella olisi syytä epäillä, että hän aiheuttaisi vaaraa jonkun hengelle, terveydelle tai vapaudelle.

Arvoisa puhemies! Pidän näitä esityksiä erittäin kannatettavina, ymmärrettävinä ja suotavina. Kiitos, ministeri Meri, asian edistämisestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.21 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Kiitän ministeri Merta jälleen kerran tämän tärkeän asian edistämisestä.

Tämä hallituksen esitys on suoraan turvallisuuden ytimestä. Turvallinen yhteiskunta ei ole sellainen, jossa vaarallisista rikoksista epäilty voivat kulkea vapaana. Siksi teemme nyt muutoksia pakkokeinolakiin. Viime vuosina yhä useampi vaarallisesta rikoksesta,

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

kuten henkirikoksesta tai vakavasta väkivallasta, epäilty on jouduttu päästämään vapaalle odottamaan oikeudenkäyntiä tai tuomiota. Poikkeuksen on tehnyt kyky osoittaa pakenemisen tai rikollisen toiminnan jatkamisen riski, mutta tämä käytäntö on osoittautunut hyvin ongelmalliseksi. Yksiselitteisesti kuitenkin on niin, että ei näiden rikollisten paikka ole vapaudessa.

Arvoisa puhemies! Tässä muutoksessa on ennen kaikkea kyse siitä, millaiset työkalut annamme maamme viranomaisille rikollisuuden torjumiseksi ja turvallisen yhteiskunnan takaamiseksi. Kyse on siitä, miten pidämme kiinni oikeusvaltion periaatteista.

Keskeisenä uudistuksena ehdotetaan nyt vangitsemisen edellytyksiin lisättäväksi uusi, niin sanottu turvallisuusperuste, jonka nojalla henkilö voitaisiin vangita erittäin vakavissa rikoksissa, jos hänen arvioidaan muodostavan vaaraa toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle. Samalla korostetaan, että rikoksen vakavuus ja ankaran rangaistuksen todennäköisyys pysyvät keskeisinä arviointikriteereinä ja kaikkein vakavimmissa rikoksissa vangitsemisen kynnys on jo lähtökohtaisesti matalampi.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muun muassa mahdollisuutta tietyin perustein salaisiin paikkaetsintöihin ilman ilmoitusvelvollisuutta, sääntelyä osallistuvan tietolähteen käytöstä rikollisryhmien toiminnan paljastamiseksi sekä toimia ampuma-aserikosten tutkinnan tehostamiseksi. Tämä on oikeustajun mukaista, turvallisemman Suomen rakentamista.

Arvoisa puhemies! Vakavin rikollisuus on muuttunut. Se on yhä useammin järjestäytyntä, suunnitelmallista ja vaikeasti havaittavaa, eikä perinteisillä keinoilla pystytä enää kaikilta osin vastaamaan näihin ilmiöihin. Kun rikollisuus toimii piilossa, myös viranomaisten on pystyttävä toimimaan riittävän tehokkaasti. Tällä esityksellä pyritään siihen, että rikoksia voidaan paljastaa aikaisempaa varhaisemmassa vaiheessa, viranomaiset pääsevät paremmin käsiksi suljettuihin rikosverkostoihin ja vakaviin rikoksiin, ja näihin voidaan puuttua jo ennen niiden toteutumista, mikä on ennaltaehkäisyä näkökulmasta turvallisuustyön ydintä.

Arvoisa puhemies! Kokonaisuutena tämä esitys vahvistaa Suomen turvallisuutta parantamalla viranomaisten kykyä torjua vakavaa rikollisuutta, mahdollistamalla puuttumisen vaarallisiin tilanteisiin ajoissa ja tekemällä sen oikeusvaltion periaatteita kunnioittaen. Siksi kyse on lopulta hyvin yksinkertaisesta asiasta, nimittäin siitä, että ihmisten on voitava luottaa siihen, että yhteiskunta suojaa heitä ja että se tekee sen oikeudenmukaisesti. Siksi tärkein tehtävämme on varmistaa Suomen ja suomalaisten turvallisuus. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

14.27 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies, kunnioitettu ministeri! Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut. Järjestäytynyt rikollisuus, katujengit ja huumausainekauppa ja kansainväliset rikollisverkostot toimivat entistä ammattimaisemmin ja käyttävät hyväkseen teknologian tarjoamia mahdollisuuksia sekä lainsäädännön aukkoja. Viranomaisten on pystyttävä vastaamaan tähän kehitykseen tehokkailla ja ajanmukaisilla keinoilla.

Hallituksen esityksellä vahvistetaan poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen mahdollisuuksia selvittää vakavia rikoksia ja estää niiden aiheuttamia haittoja. Tavoitteena on varmistaa, että pakkokeinolaki tukee rikostorjuntaa nykyistä paremmin tilanteessa, jossa rikollisuus muuttuu jatkuvasti vaikeammin havaittavaksi ja tutkittavaksi. Merkittävä

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

uudistus on mahdollisuus käyttää salaista paikkaan kohdistuvaa etsintää. Rikollisverkostot hyödyntävät toiminnassaan esimerkiksi varastoja, piilopaikkoja ja muita tiloja, joissa säilytetään huumeita, aseita tai rikoshyötyä. Viranomaisilla tulee olla mahdollisuus päästä käsiksi tällaiseen toimintaan silloin, kun rikoksen selvittäminen sitä edellyttää ja tuomioistuimien arvioi toimenpiteen lainmukaisuuden.

Arvoisa puhemies! Esityksessä mahdollistetaan myös osallistuvan tietolähteen käyttö. Tämä antaa viranomaisille aiempaa paremmat mahdollisuudet saada tietoa rikollisryhmien torjunnassa. Sisäpiiritiedolla on usein ratkaiseva merkitys, sillä vakavat rikokset suunnitellaan suljetuissa verkostoissa, joihin viranomaisten on muuten vaikea päästä käsiksi. Lisäksi vangitsemisen edellytyksiä täydennetään uudella perusteella liittyen tilanteisiin, joissa on syytä epäillä henkilön aiheuttavan vaaraa toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle. Tämä parantaa viranomaisten mahdollisuuksia puuttua vakaviin uhkatilanteisiin ajoissa ja ehkäistä rikoksia ennen kuin vahinkoa on tapahtunut. Esityksessä on samalla huolehdittu oikeusturvasta. Salaisten pakkokeinojen käyttö sidotaan vakaviin rikoksiin, niiden käytölle asetetaan tiukat edellytykset ja päätöksenteko kuuluu pääsääntöisesti tuomioistuimelle.

Arvoisa puhemies! Jälleen kiitos oikeusministeri Merelle tämän asian tuomisesta eduskuntaan. On Suomen etu, että meillä on perussuomalainen asiantunteva ja ahkera ministeri Meri ja ministeriöstä tulee lähes viikoittain maamme turvallisuutta lisääviä esityksiä ja työkaluja viranomaisille puuttua rikoksiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

14.30 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Arvon ministeri! Käsittelyssämme olevan hallituksen esityksen tavoitteena on varmistaa, että pakkokeinolaki tukee rikostorjuntaa riittävällä tavalla. Myös salaisesta paikkaan kohdistuvasta etsinnästä on tarkoitus säätää, jotta mahdollistaisimme nykyistä laajempien pakkokeinojen käytön vakavaan rikollisuuteen liittyen. Hyvä näin, sillä viranomaiset ovat esittäneet kritiikkiä siitä, että nykyiset pakkokeinot eivät usein riitä vakavien rikosten paljastamiseen ja selvittämiseen. Järjestäytynyt rikollisuus ja rikollisverkostot ovat ammattimaistuneet, mikä edellyttää viranomaisilta laajempia operatiivisia tutkintavaltuuksia. Juuri tähän tämä esitys pyrkii vastaamaan.

Salaiseen paikkaan kohdistuvalla etsinnällä pystytään puuttumaan esimerkiksi sellaisiin tilanteisiin, joissa rikollisverkostot käyttävät toiminnassaan salaisia varastoja huumeiden tai aseiden säilyttämiseen. Rikollisporukat osaavat nykyään käyttää hyväksi nykyisen lain porsaanreikiä poliisin etsintävaltuuksissa.

Todella merkittävänä uudistuksena on osallistuvan tietolähteen käyttö. Tietolähde voi toimia rikollisverkoston sisällä ja jopa osallistua rajallisesti sen toimintaan saadakseen tietoa viranomaisille. Tämä on erittäin tervetullut uudistus, sillä nykyisellä lainsäädännöllä tämä ei ole mahdollista.

Arvoisa puhemies! Salaista koti- ja paikanetsintää saataisiin käyttää ainoastaan, jos niillä voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikoksen selvittämiseksi. Salaisen erityisen kotietsinnän käyttäminen edellyttäisi sen sijaan, että se on välttämätöntä rikoksen selvittämiseksi. Salaisesta koti- ja paikanetsinnästä päättäisi tuomioistuin salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutetun pidättämiseen oikeutetun virkamiehen vaatimuksesta. Kiiretilanteissa tulisi kyseeseen tuomioistuimen jälkikäteisvalvonta mutta

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

koskien vain salaista paikanetsintää. Esitys ehdottaa myös, että salaisen etsinnän yhteydessä haltuun ottaminen ja jäljentäminen olisivat jatkossa mahdollisia.

Tietolähdesäätelyllä vastataan kasvaneeseen katujengirikollisuuteen, järjestäytyneeseen rikollisuuteen sekä huumausainerikollisuuteen. Poliisilla on ollut ongelmia siinä, että he eivät pääse käsiksi ryhmien sisäiseen tietoon. Myös uusi vangitsemisperuste hengen, terveyden tai vapauden vaarantamisen uhan myötä mahdollistaa viranomaisten paremman reagoinnin tilanteisiin, joissa yksilö muodostaa vakavan riskin muille.

Arvoisa puhemies! Täytyy jälleen kerran antaa kiitokset oikeusministeri Leena Merelle aiheellisesta ja hyvästä esityksestä. Viranomaiset tarvitsevat kaikki mahdolliset työkalut pakkoiinsa rikollisuuden torjumiseksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mari Holopainen, olkaa hyvä.

14.33 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Vakavaa ja järjestäytyntä rikollisuutta on torjuttava tehokkaasti. Täällä on useissa puheenvuoroissa tämä näkökulma tullut hyvin kattavasti esiin. Samaan aikaan rikostorjunnan keinojen on oltava oikeasuhtaisia ja oikeusvaltion periaatteiden mukaisia — tällainen näkökulma ei ehkä tässä keskustelussa ole vielä ollut mukana. Viranomaisten toimivaltuuksia ollaan laajentamassa useilla esityksillä. Kun muutoksia tehdään vähittäin ja yksitellen, on vaarana, että kokonaiskuva hämärtyy. Muutosten kokonaisvaikutuksia tulisikin arvioida suhteessa perusoikeuksiin. Nämähän ovat oikeuksia, jotka koskettavat ihan meitä jokaista, ja siksi meidän jokaisen kannattaa olla niistä kiinnostuneita. Uusien toimivaltuuksien osalta on voitava osoittaa, että ne ovat välttämättömiä ja vaikuttavia.

Salaiset pakkokeinot ovat poikkeuksellisen voimakkaita toimivaltuuksia. Siksi niiden käyttöä on rajattava tarkasti, ja niiden yhteydessä on turvattava tehokas valvonta sekä toimivat oikeusturvakeinot. Lausuntokierroksella merkittävin kritiikki kohdistui salaiseen kotietsintään, osallistuvan tietolähteen käyttöön ja niiden vaikutuksiin perusoikeuksiin. Lausunnonantajat korostivat erityisesti kotirauhan suojan, yksityiselämän suojan, luottamuksellisen viestinnän suojan sekä oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin turvaamista. Oikeuskansleri arvioi, että uusien toimivaltuuksien hyödyllisyys rikosten selvittämisessä ei yksin riitä perusteeksi niiden säätämiseksi, vaan myös välttämättömyys ja oikeasuhtaisuus on pystyttävä osoittamaan. Lausuntopalautteessa kyseenalaistettiin myös se, onko esityksessä esitetty riittävästi näyttöä siitä, että vakavia rikoksia jäisi nykyisin selvittämättä voimassa olevan lainsäädännön vuoksi. Useat lausunnonantajat kiinnittivät huomiota myös siihen, miten pakkokeinojen kohteeksi joutunut henkilö voi käytännössä käyttää jälkikäteisiä oikeusturvakeinoja. Sen seurauksena esityksen oikeusturvaa koskevia perusteluja täsmennettiin jatkovalmistelussa, mutta itse toimivaltuuksia ei juuri kavennettu. [Ben Zyskowicz pyytää vastauspuheenvuoroa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Jatkamme listalla. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

14.35 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa puhemies, ministeri! Marraskuussa 2025 uutisoitiin murhan yrityksestä ja törkeistä huumausainerikoksista tuomitun rikollisen Carl Björkendahlin kadonneen. Björkendahl oli vapautettuna tutkintavankeudesta odottamassa tuomiota, sillä keväällä 2024 annetun korkeimman oikeuden ennakkoratkaisun perusteella

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

rikoksesta epäiltyä ei enää voida pitää vangittuna pelkästään rikoksen vakavuuden perusteella.

Pakkokeinolain 2 luvun 5 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan rikoksista todennäköisin syin epäilty saadaan pidättää, jos rikoksesta ei ole säädetty lievempää rangaistusta kuin kaksi vuotta vankeutta. Tällaisia niin sanottuja ylitörkeitä rikoksia ovat esimerkiksi murha, tappo ja törkeä raiskaus. Tähän saakka näistä rikoksista epäilty on voitu pidättää jo pelkästään sen perusteella, että kyseessä on niin sanottu ylitörkeä rikos, joka ylittää tietyn vakavuusasteen.

Korkeimman oikeuden ennakkoratkaisun 2024:20 mukaan mainittu pakkokeinolain säännös on ristiriidassa perustuslain kanssa. Ylitörkeistä rikoksista epäiltyjä ei voitu siis enää vangita pelkästään rikoksen vakavuuden perusteella. Ratkaisun mukaan vangitseminen edellyttää aina jonkin pakkokeinolaisissa määritellyn erityisen edellytyksen käsilläoloa, kuten perusteltu epäily epäillyn pakenemisesta tai todistusaineiston kätkemisestä tai rikosten tekemisen jatkamisesta. Tällaisia syytä tuomioistuimien ei edellä mainitussa Björkendahlin tapauksessa katsonut olevan, vaikka tuomittu oli järjestäytyneen rikollisryhmän jäsen ja hän on tehnyt paljon vakavia rikoksia. Hänen nykyisen toimintansa perusteella on pidettävä mahdollisena, jopa todennäköisenä, että hän jatkaa rikollista toimintaansa. Ratkaisu johti mielestäni käytännössä täysin kestävämpiin tilanteisiin, kun yhä useampi ylitörkeistä rikoksista epäilty on jouduttu päästämään vapaaksi odottamaan tuomiota, ja valitettavasti osa heistä on jatkanut rikollista toimintaa tai paennut ulkomaille välttääkseen tuomiotaan.

Arvoisa puhemies! Nyt käsitellyssä oleva hallituksen esitys, jonka tavoitteena on selkeyttää ylitörkeistä rikoksista epäiltyjen vangitsemisen edellytyksiä, on todellakin tärkeä ja kaivattu muutos. Olen jättämässäni kirjallisessa kysymyksessä jo aiemmin vaatinut esityksessä ehdotettuja muutoksia, jotta kaikkein vakavimmista rikoksista epäillyt eivät voi aiheuttaa vaaraa muille tai vaikeuttaa oikeuden toteutumista. Lainsäädännön on turvattava sekä oikeusprosessin toteutuminen että ihmisten turvallisuus. Lisäksi on tärkeää, että ratkaisu ei johda siihen, että rikosprosessiketjun eri toimijoiden työmäärät kasvavat, esimerkiksi kun poliisi joutuu tekemään paljon töitä löytääkseen pakoilevat henkilöt, vangittujen kantelut vangitsemisen jatkamisesta ovat lisääntyneet ja tuomioistuimien pitkien käsittelyaikojen ongelma korostunut entisestään.

Esityksessä ehdotetaan poistettavaksi tuomioistuinkäytännössä ongelmalliseksi osoittautunut kohta ja otettavan käyttöön turvallisuusperuste, joka mahdollistaa vangitsemisen erityisen vakavissa rikoksissa, jos epäilty voi olla vaaraksi muille. Samalla korostetaan, että rikoksen vakavuus ja odotettavissa olevan rangaistuksen pituus säilyvät keskeisinä vangitsemisen perusteina ja vakavimmissa rikoksissa ne voivat itsessään muodostaa vahvan perusteen. Vangitseminen ei tietenkään saa olla mielivaltaista, eikä se sitä ole aiemminkaan ollut. Myös ylitörkeiden rikosten osalta on huomioitu niin sanotut yleiset edellytykset kuin myös pakkokeinojen käyttöä rajoittavat yleiset periaatteet. Ylitörkeiden rikosten osalta on siis aina arvioitu muun muassa sitä, ettei vangitseminen ole kohtuutonta, ja näin tehdään myös jatkossa.

Arvoisa puhemies! Näiden muutosten tekeminen on tärkeää, jotta viranomaisilla on jatkossa paremmat mahdollisuudet pitää vakavien rikosten tekijät vangittuina silloin, kun se on välttämätöntä. Näin he eivät voi aiheuttaa vaaraa muille, eivät voi paeta oikeudenkäyntiä eivätkä voi myöskään vältellä rikoksesta seuraavaa rangaistusta. Kiitos

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

hallitukselle ja oikeusministeri Merelle tämän tärkeän esityksen tuomisesta eduskuntaan.
— Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Paasi, olkaa hyvä.

14.40 **Martin Paasi kok:** Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä pakkokeinolain muuttamiseksi on kyse siitä, että vakavaa rikollisuutta koskeva pakkokeinolainsäädäntö saatetaan ajan tasalle. Rikollisuus on muuttunut. Vakavat väkivaltarikokset, järjestäytynyt rikollisuus, huumausainerikollisuus ja laittomat aseet kytkeytyvät yhä useammin toisiinsa. Viranomaisten keinovalikoiman täytyy vastata tähän todellisuuteen. Samalla pakkokeinojen käytön pitää edelleen perustua lakiin, tuomioistuimen valvontaan ja suhteellisuusperiaatteeseen.

Arvoisa puhemies! Yksi esityksen tärkeimmistä muutoksista koskee vangitsemisen edellytyksiä kaikkein vaikeimmissa rikoksissa. Korkein oikeus linjasi vuonna 2024, että pelkkä epäillyn rikoksen vakavuus ei yksin riitä perusteeksi pitää ihmistä vangittuna ennen tuomiota. Oikeudellisesti linjauksen tausta on selvä: ihminen on syytön, kunnes toisin todistetaan. Käytännössä tästä on kuitenkin seurannut tilanteita, joissa erittäin vakavista rikoksista epäilty on voitu joutua päästämään vapaaksi odottamaan oikeudenkäyntiä tai tuomiota. Kyse voi olla esimerkiksi henkirikoksesta tai muusta niin sanotusta ylitörkeästä rikoksesta epäillystä henkilöstä. Tämä ei ole vain teoreettinen ongelma. Jos vakavasta rikoksesta epäilty pääsee vapaaksi, riski voi kohdistua uhreihin, todistajiin, sivullisiin tai koko rikosprosessin toteutumiseen. On nähty tapauksia, joissa vapaana odottava henkilö on poistunut maasta. On nähty myös tapauksia, joissa vapaana ollessa on tehty uusia rikoksia.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys korjaa ongelmaa. Lakiin lisätään uusi turvallisuusperusteinen vangitsemisperuste. Sen nojalla tuomioistuin voisi määrätä ylitörkeästä rikoksesta epäillyn vangittavaksi, jos epäillyn henkilökohtaisten olosuhteiden tai muiden seikkojen perusteella on syytä epäillä, että hän aiheuttaisi vaaraa jonkun hengelle, terveydelle tai vapaudelle. Tämä ei tarkoita automaattista vangitsemista. Se tarkoittaa sitä, että tuomioistuin voi arvioida konkreettisesti, onko vapaana oleminen turvallisuusriski. Vangitseminen ei saa olla ennakkorangaistus, mutta lain pitää antaa mahdollisuus pitää vaarallinen henkilö kiinni silloin, kun siihen on todellinen peruste.

Arvoisa puhemies! Esityksessä on myös muita tärkeitä muutoksia. Lakiin lisätään säännökset salaisesta paikkaan kohdistuvasta etsinnästä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että tietyissä vakavissa rikosasioissa viranomaiset voisivat tehdä etsinnän ilman, että siitä ilmoitetaan kohdehenkilölle. Lisäksi säädetään osallistuvan tietolähteen käytöstä. Kyse on henkilöstä, joka viranomaisen ohjauksessa ja valvonnassa osallistuu rajatusti rikollisryhmän toimintaan tiedon hankkimiseksi. Tämä on poikkeuksellinen keino, ja juuri siksi sen pitää olla tarkasti laissa määritelty. Esityksessä helpotetaan myös ampuma-aserikosten tutkimusta. Ampuma-aserikos lisätään ylimääräisen tiedon käyttämistä koskevaksi perusterikokseksi. Tämä on järkevää, koska laittomat aseet liittyvät usein laajempaan ja vakavampaan rikolliseen toimintaan.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen perusajatus on oikea. Viranomaisille annetaan paremmat keinot puuttua vakavaan rikollisuuteen, mutta keinot sidotaan selkeisiin laissa säädettyihin edellytyksiin. Suomalaisilla on oikeus odottaa, että henkirikoksista, vakavasta väkivallasta, laittomista aseista ja järjestäytyneestä rikollisuudesta epäiltyihin voidaan

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

puuttua tehokkaasti. Uhrien, todistajien ja sivullisten turvallisuus on otettava vakavasti. Tämä esitys vie lainsäädäntöä oikeaan suuntaan. Siksi kannatan esityksen hyväksymistä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Haluaako ministeri Meri kommentoida tähän asti käytyä keskustelua? — Olkaa hyvä, kaksi minuuttia.

14.44 Oikeusministeri Leena Meri: Kiitos, arvoisa puhemies, oikein mielelläni! Tarkoitin tuossa puheessani sitä, että korkein oikeus oli katsonut — tai ainakin näin minulle virkavastuulla virkamiehet ovat tuoneet esille — että oikeustilan olisi pitänyt olla jo tuollainen. Se on totta, kuten edustaja Zyskowicz sanoi, että siitä alkoi hässäkkä, elikkä oikeuskäytäntö meni sekavaksi, ja se selkeytetään tässä.

Silloin kun näitä keissejä tuli jo siinä 24 lopulla, muistan keskustelleeni monien kanssa tästä, ja annoin virkamiehille ohjeen, että katsokaa ja etsikää tähän ratkaisut. Kiitän tätä työryhmää ja oikeusministeriön virkavalmistelua, lainsäädäntöneuvos Korpista siitä, että hän on löytänyt ja he ovat löytäneet käytännössä tämän vaarallisen henkilön perusteen sinne uudeksi vangitsemisedellytykseksi.

On hyvä huomata, että tämä uusi vangitsemisperuste on erittäin hyvin rakennettu. Siellä tuodaan nimenomaan indikaattoreita siitä, mikä on esimerkiksi pakenemisvaaran todennäköisyys. Elikkä jos on esimerkiksi rikollisen toiminnan järjestäytyneisyys, suunnitelmallisuus tai joku muu, niin se puoltaa vahvasti sitä, että voi olla, että poistuu maasta, ja silloin pitäisi olla jopa vastanäyttöä siitä, että ei poistuu. Elikkä tämä on erittäin hyvä pykälä vakavissa ylitörkeissä rikoksissa siihen, että ihmiset saadaan pidettyä kiinni. Itse en voi ministerinä ottaa kantaa näihin kaikenlaisiin tapauksiin, mitä on ollut, mutta nyt meillä on ainakin nämä aukot sinänsä korjattu.

Sitten olisin sanonut tästä pysäköinninvalvonnasta, vaikka edustaja Kiljunen jo lähti, että tämä on selvityksessä oikeusministeriössä, niin että se etenee nyt toisin kuin edellisen hallituksen aikana. Silloin sosiaalidemokraattisen puolueen edustajat tekivät siitä lakialoitteen, jonka itsekin allekirjoitin. Valitettavasti se ei edennyt pääministeri ja sosiaalidemokraatti Sanna Marinin hallituskaudella, mutta sekin etenee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.46.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 22.03.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi suullisen todistelun tallentamista ja vastaanottamista yleisissä tuomioistuimissa koskevan uudistuksen voimaannosta sekä oikeudenkäymiskaaren ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 99/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.47 **Oikeusministeri Leena Meri** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunnan vuonna 22 eli viime hallituskaudella hyväksymä videotallenneuudistus saatetaan voimaan. Tämä merkitsee sitä, että käräjäoikeudessa vastaanotettavat todistajan kertomukset ja muu suullinen todistelu tallennetaan videolle. Videotallennetta käytettäisiin mahdollisessa muutoksenhaussa hovioikeudessa ja korkeimmassa oikeudessa.

Uudistus on jäänyt odottamaan sitä, että voimaantulolle on olemassa tekniset valmiudet, muun muassa tietojärjestelmä ja laitteisto. Niiden hankinnasta on vastannut riippumaton Tuomioistuinvirasto. Erityisesti tietojärjestelmän valmistuminen on viivästynyt valitettavan paljon. Alkuperäinen tavoite oli, että uudistus tulisi voimaan jo vuonna 2023.

Tämän uudistuksen voimaantulo edellyttää sitä, että tekniikka toimii ja että tuomarit saavat riittävän koulutuksen. On äärimmäisen tärkeää, että uudistusta ei oteta käyttöön ennen kuin laitteet ja järjestelmä toimivat ja niitä osataan myös käyttää. Tuomioistuinviraston mukaan tuomioistuimet ovat valmiit uudistuksen käyttöönottoon 1. päivä lokakuuta kuluvaan vuoteen.

Arvoisa puhemies! Videotallenneuudistus on historiallinen muutos, jonka voimaantuloa on kovasti odotettu oikeuslaitoksessa. Se on tärkeä osa oikeudenkäynnin sujuvoittamista, joka on yksi hallituksen kärkiteemoista oikeudenhoidon alalla, ja näitä esityksiä onkin jo tuotu hyvin paljon. Suomessa on ajateltu, että oikeudenkäynnin tulee olla mahdollisimman sujuvaa, kustannuksiltaan edullista ja ennen kaikkea lopputulokseltaan oikeaa. Tähän pyritään. Puutteita on vielä, ja paljon on myös tehtävää — se myönnetään.

Videotallenneuudistus toteuttaa juuri näitä tavoitteita. Ajan kulumisen myötä muistikuvat haalistuvat ja kertomukset voivat jopa muuttua. Siksi on tärkeää, että hovioikeudessa voidaan katsoa videolta, mitä todistaja on kertonut käräjäoikeudessa. Se palvelee myös asianomistajia ja todistajia, joiden ei yleensä tarvitse saapua toista kertaa tuomioistuimeen kertomaan samoista asioista.

Oma kysymyksensä on, kuinka nopeasti videotallennusta aletaan käyttää, kun tekniset valmiudet siihen ovat kerran olemassa. Omasta mielestäni näin täytyy tehdä mahdollisimman nopeasti. Siksi hallitus esittää, että uutta menettelyä noudatetaan käräjäoikeudessa kaikissa jutuissa heti lain voimaantulon jälkeen. Ainoa poikkeus ovat ne jutut, joissa pääkäsittely on kesken lakien tullessa voimaan.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Arvoisa puhemies! Samassa yhteydessä hallitus esittää muutamia teknisiä korjauksia säännöksiin, jotka koskevat asioiden vireilletuloa tuomioistuimissa. Tarkoituksena on selventää oikeustilaa, ei sinänsä muuttaa sitä. Digi ensin -hanke, jota eduskunta käsitteli aikaisemmin tänä vuonna ja jossa säädetyt lait ovat tulleet voimaan huhtikuussa kuluvaa vuotta eli 26, synnytti epäselvyyden esimerkiksi siitä, voiko valituksen käräjäoikeuden tuomiosta toimittaa sähköisesti määräajan viimeisenä päivänä vielä virka-ajan päätyttyä eli kello 16.15:n jälkeen. Lainkohtaa selvennetään siten, että sähköisesti määräajan päättymispäivänä virka-ajan päättymisen jälkeen toimitettu valituskirjelmä olisi saapunut määräajassa.

Tällaiset vireilletuloa koskevat säännökset eivät voi olla epäselviä, koska ne voisivat johtaa vakaviin oikeudenmenetyksiin. Siksi oikeusministeriössä on hyvin nopealla tahdilla valmisteltu nämä muutosehdotukset, jotka on liitetty tähän hallituksen esitykseen. Niiden on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, oikeusministeri. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.51 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Oikeusjärjestelmämme on turvallisen arjen kannalta tärkeää, ja siksi se ansaitsee huomiomme. Kyse on uudistuksesta, joka liittyy suullisen todistelun tallentamiseen ja sen hyödyntämiseen tuomioistuimissa. Tämä ei ehkä kuulosta suurelta, mutta käytännössä uudistuksella muutetaan sitä, miten oikeudenkäynnit toimivat, ja ennen kaikkea sitä, kuinka nopeasti ja luotettavasti oikeus toteutuu. Kyse on kokonaisturvallisuudesta ja sen kannalta tärkeästä uudistuksesta, koska sen ytimessä on luottamus siihen, että rikoksista tuomitaan ja oikeutta saa tässä maassa.

Arvoisa puhemies! Tällä uudistuksella on hyvin konkreettinen merkitys ihmisten arkeen ja oikeuden toteutumiseen, koska kyse on siitä, miten todistajia kuullaan oikeudessa ja miten heidän kertomuksensa siirtyy eri oikeusasteisiin. Jatkossa käräjäoikeudessa kuultavat todistajat tallennetaan videolle, ja kun asia etenee hovioikeuteen tai korkeimpaan oikeuteen, todistelu voidaan ottaa vastaan suoraan tältä tallenteelta. Se tarkoittaa, että samaa todistajaa ei tarvitse aina kutsua uudelleen paikan päälle kertomaan asiansa alusta. Tässä uudistuksessa voitavat siis sekä riippumaton oikeus, järjestelmämme että jokainen todistuksen antaja. Jatkossa myös suulliset todistelut ovat turvassa ja eivät kuormita asianosaisia toistuvalla byrokratialla.

Arvoisa puhemies! Tämä uudistus tekee oikeudenkäynneistä sujuvampia ja selkeämpiä. Kun todistajia ei tarvitse kuulla moneen kertaan eri oikeusasteissa, asian käsittely nopeutuu. Tämä on tärkeää sekä uhrien, syytettyjen että koko oikeusjärjestelmän kannalta. Samalla oikeusturvaa parantaa se, että videotallenne säilyttää todistelun tarkasti sellaisena kuin se on annettu ilmeineen ja eleineen. Tämä vähentää tulkinnanvaraa ja varmistaa, että muutoksenhaku perustuu samaan aineistoon kuin alkuperäinen ratkaisu. Siksi tämä on uudistus, joka tuo oikeuden tähän päivään ja osaksi nykyistä digitaalista yhteiskuntaa.

Arvoisa puhemies! Kyse on kuitenkin myös suoraan turvallisuudesta. Turvallinen yhteiskunta ei synny pelkästään poliisin ja rikosten torjunnan kautta vaan myös siitä, että riippumaton oikeustoimi toimii nopeasti, luotettavasti ja uskottavasti. Turvallisuuden näkökulmasta tässä esityksessä on paljon hyvää: rikosasioiden käsittely nopeutuu, uhrien asema paranee, todistajien turvallisuus paranee ja oikeuden luotettavuus paranee, kun väärin tuomioiden riski pienenee.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Turvallinen yhteiskunta rakentuu siitä, että ihmiset voivat luottaa oikeuteen. Siksi, arvoisa puhemies, on myös tärkeää korostaa, että tämä on hyvä ja tarpeellinen uudistus. Se tekee oikeudenkäynneistä sujuvampia, vahvistaa oikeusturvaa ja parantaa turvallisuudentunnetta yhteiskunnassa. Kyse on lopulta yksinkertaisesti siitä, että oikeuden pitää toimia ja siihen on voitava luottaa. Tämä uudistus vie meitä juuri tähän suuntaan. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

14.56 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies, kunnioitettu ministeri! Tämän esityksen tavoitteena on nykyaikaistaa tuomioistuinten toimintaa, nopeuttaa oikeusprosesseja ja vahvistaa oikeusturvan toteutumista. Suullisen todistelun tallentaminen kärjäoikeudessa ja tallenteiden hyödyntäminen muutoksenhaussa ovat merkittäviä uudistuksia suomalaisessa oikeudenhoidossa. Nykyisin todistajia ja asianosaisia voidaan joutua kuulemaan useaan kertaan eri oikeusasteissa. Tämä kuormittaa sekä oikeusjärjestelmää että oikeudenkäyntien osapuolia. Tallenteiden hyödyntäminen mahdollistaa sen, että kärjäoikeudessa annettu kertomus voidaan vastaanottaa hovioikeudessa alkuperäisessä muodossaan. Näin todistelun sisältö säilyy mahdollisimman tarkkana ja luotettavana. Uudistus tukee hallitusohjelman tavoitetta sujuvammista ja tehokkaammista oikeusprosesseista. Samalla se voi lyhentää käsittelyaikoja, vähentää päällekkäistä työtä ja helpottaa todistajien osallistumista oikeudenkäynteihin. Erityisen tärkeää tämä on tilanteissa, joissa kuuleminen koskee rikoksen uhria, lasta tai muuta henkilöä, jolle toistuvat oikeuskäsittelyt voivat olla raskaita.

On kuitenkin tärkeää, että uudistus toteutetaan hallitusti. Esityksessä korostetaan perustellusti sitä, että videotallennusjärjestelmän tulee olla luotettava ennen sääntelyn voimaantuloa. Tuomioistuimilla on oltava käytössään toimivat tekniset ratkaisut, asianmukaisesti varustellut istuntosalit sekä riittävä koulutus järjestelmien käyttöön. Oikeudenhoidon uskottavuus edellyttää, että teknologia tukee oikeudenkäyntiä kaikissa tilanteissa ilman häiriöitä.

Arvoisa puhemies! Esitetty voimaantuloajankohta antaa tuomioistuimille mahdollisuuden valmistautua muutokseen huolellisesti. Samalla varmistetaan, että siirtyminen uuteen menettelyyn tapahtuu mahdollisimman sujuvasti sekä henkilöstön että oikeudenkäyntien osapuolten näkökulmasta.

Kyseessä on siis merkittävä uudistus, joka yhdistää oikeusturvan, tehokkuuden ja teknologian mahdollisuudet. Se tukee oikeudenhoidon laatua ja auttaa rakentamaan entistä toimivampaa tuomioistuinjärjestelmää tulevaisuuden tarpeisiin. Tämä on kokonaisturvallisuuden kannalta erittäin merkittävä esitys. Jälleen kiitän oikeusministeri Merta esityksen tuomisesta tänne eduskuntaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

14.59 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa puhemies ja ministeri! Käsittelyssä oleva esitys suullisen todistelun tallentamista ja vastaanottamista koskevan uudistuksen voimaantuloa on osa laajempaa oikeudenkäyntimenettelyn modernisointia, jonka tavoitteena on nopeuttaa ja sujuvoittaa prosesseja samalla, kun oikeusturvan ja perusoikeuksien toteutuminen varmistetaan. Uudistuksen perusajatus on, että suullinen

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

todistelu tallennetaan käräjäoikeudessa ääni- ja kuvatallenteena ja muutoksenhaussa todistelu voidaan pääsääntöisesti vastaanottaa tältä tallenteelta. Tämä lisää oikeusvarmuutta, oikeudenkäynnin tehokkuutta, säästää resursseja ja voi nopeuttaa muutoksenhakutuomioistuinten käsittelyä merkittävästi.

Uudistuksen taustalla on vuonna 2022 hyväksytty lainsäädäntö, jonka tavoitteena on parantaa muutoksenhaussa tapahtuvan näytön arvioinnin oikeellisuutta, tehostaa menettelyä sekä vähentää muutoksenhausta asianosaisille ja todistajille aiheutuvia haittoja ja kustannuksia. Oikeusprosessit ovat usein henkisesti raskaita asianosaisille, ja erityisesti rikosten uhreille on valtava helpotus se, ettei tuskallisia asioita tarvitse tulla kertomaan henkilökohtaisesti uudelleen muutoksenhakutuomioistuimeen, jos se on jo kertaalleen tallennettu luotettavasti käräjäoikeudessa.

Uudistuksen myötä hovioikeuden ja korkeimman oikeuden käytettävissä oleva näyttö on myös tuoreempaa ja parempaa. Syyttäjänä toimiessani oli kovin turhauttavaa, kun olimme hovioikeuskäsittelyvaiheessa ja useampi todistaja tai asianosainen heiltä kysyttäessä sanoi, ettei enää pysty muistamaan — mikä on ymmärrettävää, kun useiden vuosien jälkeen sinne hovioikeusvaiheeseen päästään. Siinä vaiheessa siellä sitten luetaan sitä esitutkintapöytäkirjaa, usein tuntitolkulla, ja kysytään, että pitääkö tämä esitutkinnassa kerrottu paikkaansa ja muistitkeko silloin paremmin. Eihän tällaisessa ole mitään järkeä huomioiden meidän tuomioistuinten jutturuuhkat ja sen, että todellisuudessa uhrit pääsevät ehkä paranemaan siitä traumaattisesta kokemuksesta myöskin nopeammin, kun tämä ei kestä vuosia. On selvää se, että todistelun laatu heikkenee ajan kuluessa ja muistikuvat tapahtumista heikentyvät ja ulkopuolelta ja mediasta tulevat vaikutteet lisääntyvät ja myös mahdollisuus tarkoitukselliseen vaikuttamiseen näissä tilanteissa kasvaa. Nykyaikainen tallennustekniikka takaa sen, että hovioikeudella ja korkeimmalla oikeudella on käytössään sama näyttö kuin käräjäoikeudella: tarkka ja muuttumaton kuva- ja äänitalenne siitä, mitä käräjäoikeudessa on lausuttu.

Arvoisa puhemies! Lainsäädännön toimeenpano on kuitenkin viivästynyt erityisesti tietojärjestelmien kehittämiseen liittyvien syiden vuoksi, ja nyt käsiteltävänä oleva toimeenpanolaki pyrkii varmistamaan, että siirtymä toteutuu hallitusti, vaiheistetusti ja ennen kaikkea oikeusvarmuutta vaarantamatta. Eduskunta on jo aikaisemmin käsittelyn yhteydessä edellyttänyt, että järjestelmät ovat täysin toimintavarmoja ennen voimaantuloa. Lisäksi on korostettu koulutuksen, valmistautumisen ja riittävien resurssien merkitystä. Nämä reunaehdot ovat edelleen täysin perusteltuja.

Arvoisa puhemies! Voimaanpanolaki on välttämätön askel uudistuksen toteuttamiseksi, ja sitä on kylläkin jo odotettu. Se luo edellytykset sille, että pitkä valmisteluprosessi voidaan saattaa päätökseen ja järjestelmä voidaan ottaa käyttöön hallitusti. Samalla on kuitenkin tärkeää korostaa, että uudistuksen onnistuminen mitataan vasta käytännössä siinä, kuinka hyvin järjestelmä palvelee tuomioistuimia, asianosaisia ja koko oikeudenhoitoa. Toivonkin, että tämä ei tule johtamaan siihen, että näitä nauhoja ollaan hovioikeudessa katsomassa koko joukolla, että asianajajat ja asianosaiset ovat kaikki siellä paikalla, vaan tämän tarkoituksena on nimenomaan se, että resurssia voidaan kohdentaa sinne, missä sitä tarvitaan. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Gebhard, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

15.03 Elisa Gebhard sd: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä todella on kyse sellaisesta seikasta, joka sujuvoittaa oikeudenkäyntejä. Suullisen todistelun tallentaminen ja hyödyntäminen muutoksenhaussa voi parhaimmillaan nopeuttaa oikeudenkäyntejä, vähentää päällekkäistä työtä ja säästää asianosaisia sekä todistajia raskaalta uudelleen kuulemiselta.

Arvoisa puhemies! Aina on riski, että tämänkaltaiset järjestelmäuudistukset jäävät tekniseksi lupaukseksi tehokkuudesta. Oikeudenhoidon ongelmia ei kokonaisuudessaan ratkaista pelkällä järjestelmällä, ja samaan aikaan täytyy muistaa, että oikeudenhoidon toimijat kamppailevat varsin niukkojen resurssien kanssa. Parhaimmillaan järjestelmäuudistukset kuitenkin sujuvoittavat ja pahimmillaan hankaloittavat ihmisten työtä.

Hyvä esimerkki tästä on se, että kyllähän tämä itse uudistus on kuitenkin hyväksytty jo useita vuosia sitten, mutta sen voimaantulo on valitettavasti asia, josta keskustelemme vasta nyt. Meillä on yhä liian pitkiä käsittelyaikoja. Ihmiset odottavat ratkaisuja asioissa, jotka koskevat heitä hyvin henkilökohtaisella ja akuutilla tavalla. Oikeusprosessi voi olla usein kivulias ja vaivalloinen tapa yksilöille päästä oikeuksiinsa käsiksi, sen takia sen kesto on hyvin merkityksellinen seikka.

Erytisen tärkeää on huolehtia siitä, että järjestelmä saadaan käyttöön, että se toimii varmasti ja sen käyttöön on saatu koulutusta. Lisäksi olisi tärkeää, että eri oikeudenhoidon toimijat, kuten syyttäjät ja asianosaisten avustajat, pääsevät riittävällä tavalla käsiksi tallenteisiin. Tästä on käyty jonkin verran keskustelua oikeudenhoidon kentällä, ja tämä on asia, josta olisi hyvä keskustella myös tässä salissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen on poissa. — Edustaja Karlsson, olkaa hyvä.

15.05 Anette Karlsson sd: Arvoisa puhemies, ärade talman! Tämä on hyvin tärkeä ja merkityksellinen esitys, sillä se voi parhaimmillaan parantaa ihmisten oikeusturvaa ja ihmisten mahdollisuutta saada oikeutta, koska useammat tutkimukset osoittavat, että ajan kuluessa muistikuvat voivat muuttua, ja myös se tieto siitä, mitä tapahtui, muuttuu, koska me olemme ihmisiä ja se on vain inhimillistä, että aika muuttaa meidän ajatusta ja muistikuvia. Näin ollen kuvatalenne voi parantaa oikeuden toteutumista mahdollisessa hovioikeuskäsittelyssä.

Ikävää on se, että järjestelmien saaminen toimintaan meidän käräjäoikeuksissa on viivästynyt senkin verran, että on mennyt näin monta vuotta, ennen kuin ollaan päästy tilanteeseen, että voidaan puhua voimaantulosta. On erittäin tärkeää, että nämä järjestelmät toimivat varmasti ja ongelmattomasti siinä vaiheessa, kun ne tulevat käyttöön, jotta ihmisten oikeus ja oikeusturva myös toteutuvat kaikissa käräjäoikeuksissa tässä maassa. On ilahduttavaa, että nyt ollaan etenemässä tämän asian kanssa. Eduskunnan aikaisempi näkökulma siitä, että näiden järjestelmien tulee toimia ja että ihmisten koulutus on vahvistettu, on semmoinen asia, joka on varmistettava ennen kuin voimme lyödä lukkoon aikataulua siitä, milloin tämä uudistus tulee täysivoimaisesti voimaan.

Lisäksi haluan nostaa esille edustaja Gebhardin esille nostaman asian avustajien ja syyttäjien mahdollisuudesta saada nähdä tämä tallenne. Vuonna 2021 lakivaliokunnan mietinnössä ollaan jo pohdittu tätä tallenteen julkisuutta ja siinä esiintyvien ihmisten yksityisyydensuojaa. Jos ajatellaan sitä, kun nykypäivänä asioita digitalisoidaan ja kun

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

valmistaudutaan käsittelyyn, olisi syytä keskustella siitä, miten syyttäjät ja oikeusavustajat pystyvät parhaalla mahdollisella tavalla valmistautumaan tulevaan käsittelyyn, jossa näiden tallenteiden vaikutus on merkityksellinen. Näin ollen toivon, että tätä keskustelua vielä jatketaan sen ohella, että keskustellaan siitä, että järjestelmät varmasti toimivat ongelmattomasti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

15.08 Marko Kilpi kok: Arvoisa puhemies! Tämä istuntopäivä on itse asiassa aika poikkeuksellinen. Tänään käsitellään tässä salissa useita sellaisia asioita, lakimuutoksia ja uudistuksia, mitkä vahvistavat merkittäväällä tavalla oikeudenhoitoa ja rikostorjuntaa ja maamme sisäistä turvallisuutta. Kun tuota listaa katsoo, niin täytyy sanoa, että tulee aika lailla ylpeä olo siitä, että saa olla mukana jälleen kerran näitä asioita viemässä eteenpäin. Tämä on erittäin hyvää, tarpeellista ja merkityksellistä työtä.

Tässä kun nyt silmäilen tätä salia, niin tämän lakiuudistuksen kohdalla täällä on kaksi henkilöä, jotka ovat jo viime kaudella olleet tätä asiaa käsittelemässä lakivaliokunnassa. Ministeri Meri oli siellä paikalla ihan puheenjohtajan ominaisuudessa ja myöskin Pihla Keto-Huovinen ja myöskin allekirjoittanut. Tässähän tulee hieman nostalginen olokin näin vanhoja muistellessa. Mikäpä siinä — tätä kelpaakin muistella, koska tämä on erinomaisen hyvä ja tarpeellinen uudistus ja muutos, ja kuten tuossa nyt ministeri omassa esittelyosuudessaan jo mainitsikin, tämä on historiallinen uudistus. Sitähän tämä todellakin on jo senkin takia, että tässä puhtaasti käytetään ihan kunnon perinteistä heinäntekojärkeä, millä tavalla nyt asioita hoidetaan oikeudessa ja oikeudenhoidossa.

Onhan se nyt aivan selvä asia: Kun todistajaa on jo kertaalleen oikeusasteessa kuultu, niin mitä tarvetta on kuulla enää sitten uudestaan myöhemmissä vaiheissa? Eihän siinä ole mitään järkeä. Tämähän on aiheuttanut valtavasti kyllä kaikennäköisiä haasteita nimenomaan oikeudenhoidossa, kun otetaan vielä huomioon se, että eri oikeusasteitten välillä käsittelyajat voivat olla todella pitkiä, siis puhutaan vuosista.

Kun otetaan sitten vielä huomioon se, että lähtökohtaisestihan ihminen on varsin epäluotettava todistaja, niin senkin takia on erittäin tarpeellista se, että kun meillä kertaalleen on se todistajan lausunto siellä videotallenteella, niin sitä ei tarvitse sitten yhtään enempää sen jälkeen miettiä. Ajan myötähan muistikuvat muuttuvat ja ne haalistuvat, ja todistajat voivat monesti tulla eri ajatuksiin siitä, miten tässä pitäisi nyt puhua tai millä tavalla tämä asia on mennyt. Mahdollista on sekin, että todistajiin voidaan myöskin vaikuttaa. Siellä on paljon mahdollisuuksia, kun nämä käsittelyjen välit ovat niin pitkiä.

On aivan selvä asia, että tämä uudistus myöskin säästää merkittäväällä tavalla aikaa ja resursseja. Kuten hyvin tiedämme, oikeuslaitoksilla ja syyttäjillä on ajasta ja resursseista kroonisesti pulaa. Kaikki se, mikä sujuvoittaa oikeudenkäyntiä, oikeudenhoitoa ja vie eteenpäin näitä asioita ja jalostaa sitä toimintaa, on äärimmäisen tervetullutta.

Samalla se myös säästää ihan tavallisen kansalaisen, ihmisen, inhimillistä kärsimystä. On vain otettava huomioon sekin, että kaikille ei aina ole välttämättä niin helppoa mennä todistamaan. Kun kerran olet sen asian käynyt siellä oikeuden istunnossa todistamassa, niin siinä tarjoutuu mahdollisuus laittaa se tapahtunut jo taakse eikä enää velloa myöhemmässä vaiheessa niitten asioiden kanssa.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Tämä on kaikin puolin kannatettava ja erinomaisen tervetullut lakiuudistus. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

15.12 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa puhemies! Myöskin minä haluan jälleen kiittää ministeri Merta tästä hyvästä esityksestä. Tässä lopultakin otetaan käyttöön sitä teknologiaa, jota nykypäivä mahdollistaa. Tärkeää tässä onkin se, että saleissa ja myöskin henkilökunnalla on riittävä osaaminen ja tekninen valmius tehdä luotettavasti tätä videointia ja sen jatkokäyttöä.

Nykyiselläänhan se on aika pitkälle niin, että eka käräjäoikeudessa puhutaan samat asiat kuin sitten myöhemmin hovioikeudessa eli tehdään kaksinkertainen työ ja pääosin aivan turhaan, varsinkin jos välissä ei ole mitään uutta tullut, tosin sillä edellytyksellä, että yleensä hovioikeudessa puhutaan vähän lyhyemmin, kun ei muista enää, mitä on käräjäoikeudessa puhunut. Siinäkin suhteessa on äärimmäisen hyvä, että se tarina tulee kokonaisuutena. Mitä lähempänä tapahtumaa on, sitä tarkemmin on muistikuvia.

Ennen kaikkea tämä juuri sujuvoittaa myöskin hovioikeuksien henkilökunnan toimintaa ja vapauttaa heitä muihin tehtäviin erityisesti siitä syystä, että poissaoloista johtuvat peruutukset jäävät pois. Muistan itsekin lukuisia kertoja olleeni todistajana hovioikeudessa työni puolesta. Koko päivä siihen aina varattiin, ja varsin usein kävi niin, että epäilty jätti tulematta, jolloin kaikki muut asianosaiset, jotka paikalle tulivat, saivat poistua ja matkustivat puoli päivää takaisinpäin. Tuntui äärimmäisen turhauttavalta ja hölmöltä, ja tuli jopa ajatus siitä, miten oikeusvaltio voi näin toimia.

Hyvä, että tähän on keksitty ratkaisu tämän tallentamisen kautta. Se on kokonaisuutena kyllä äärimmäisen hyvä ja kannatettava uudistus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Haluaako ministeri Meri kommentoida käytyä keskustelua? Kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

15.14 **Oikeusministeri Leena Meri:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos kiitoksista. Me olemme tästä itse uudistuksesta sinänsä yksimielisiä.

Tosiaan tuossa edustaja Kilpi toi mieleen viime kauden. Siellä olimme, edustaja Kilpi, Keto-Huovinen ja monia muita meiltä — ministeri Rantanenkin oli siellä hetken aikaa, kunnes siirtyi hallintovaliokunnan puheenjohtajaksi — ja toimimme siellä myös paljon ideoita, joita nyt olemme tällä kaudella tuoneet eteenpäin. Tämä oli yksi asia, jota lakivaliokunta silloin kuulemisten perusteella pohti — sehän tapahtuu kuulemisten perusteella asiantuntijoiden vuoksi. Silloin me katsoimme kuitenkin, että kukaan ei voi mennä katsomaan videotallenteita tallennuslaitteiden kanssa, mutta idea on se, että äänitallenteen voi luovuttaa. Ehkä tässä keskustelussa vähän tuntui, että on jotain ongelmia, ettei sinne saa mennä. Siis kaikki asianomaiset sinne saavat mennä ja heidän pitää saada sinne pääsy, mutta kuulemisissa ja mietinnössä meillä oli ajatuksena se, että suojataan näitä esiintyviä henkilöitä videon leviämiseltä, koska se on hieman eri asia, jos on äänitallenne, kun voi olla vaikka haavoittuva ihminen. Kaikenlaista kuitenkin tapahtuu, mutta ainahan sitä voi myös miettiä uudelleen.

Ruotsissahan tämä on tullut voimaan jo 2008, eli me ollaan aika paljon jäljessä. Siellä on tämä videotallennejärjestelmä. Siellä oli alkuvuosina ollut haasteita ja opettelemista, mutta virkamiehet kertoivat minulle, että tuossa 2018, kun he vierailivat Ruotsissa, se oli jo

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

loistavasti käytössä ja oli sujuvoittanut prosesseja. Oli juuri tämä, ettei tarvitsisi mennä uudestaan, että on ahdistavaa, voi olla todella epämiellyttävää siellä odotella.

Mitä tulee näihin käsittelyjen peruuntumisiin, niin meillähän on myös siitä olemassa hallituksen esitys täällä eduskunnassa — voi olla, että se on jo hyväksyttykin — että poissaolokäsittelyjä ja kirjallisia käsittelyjä voidaan pitää helpommin.

Me olemme kyllä tehneet valtavasti työtä, ja kiitos teille siitä tuesta, jota olen saanut. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi passilain ja henkilökorttilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 100/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Sisäministeri Rantanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.16 Sisäministeri Mari Rantanen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys laeiksi passilain ja henkilökorttilain muuttamisesta. Esityksen tavoitteena on toimeenpanna hallituksen huhtikuun 2025 kehysriihessä tekemä linjaus Suomen passien enimmäisvoimassaoloajan pidentämisestä kymmeneen vuoteen. Samalla esitetään henkilökorttilakiin tehtäväksi samansisältöiset muutokset. Passien ja henkilökorttien voimassaoloajan pidentäminen kymmeneen vuoteen vastaisi yleistä eurooppalaista käytäntöä. Valtaosassa EU-maita täysi-ikäisille myönnettävät passit ja henkilökortit ovat voimassa kymmenen vuotta. Ehdotus pyrkiikin vähentämään asiakirjojen uusimistarvetta ja asiointia viranomaisissa sekä sujuvoittamaan kansalaisten arkea ja vähentämään hallinnollista kuormaa. Alaikäisten osalta esitetään viiden vuoden voimassaoloa, sillä lapsen kasvopiirteet muuttuvat voimakkaasti ja tunnistettavuus voisi pitkällä voimassaololla olla hyvinkin heikkoa.

Nykyistä pidempään voimassa olevien passin ja henkilökortin turvallisuuden parantamiseksi kasvokuvan saisi jatkossa toimittaa lupaviranomaiselle ainoastaan luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, jolla on yritys- tai yhteisötunnus taikka muussa EU- tai Eta-valtiossa annettu vastaava yritys- tai yhteisötunniste. Yksittäinen passia tai henkilökorttia hakeva henkilö ei enää voisi itse toimittaa kasvokuvaansa poliisille hakemuksen liitteenä. Kasvokuvan ottaminen olisi kuitenkin poikkeustilanteissa mahdollista järjestää jatkossakin joustavasti. Kasvokuvaan liittyvä ehdotettu sääntely ei koskisi ulkoministeriön ja Suomen edustuston myöntämiä asiakirjoja, mikä helpottaa

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

ulkosuomalaisten arkea. Myös poliisilla olisi mahdollisuus olosuhteiden niin vaatiessa hyödyntää muuta käytettävissä olevaa kasvokuvaa.

Enimmäisvoimassaoloajan pidentämiseen liittyy riski hakemusten ja käyntiasioinnin voimakkaasta kausivaihtelusta. Ilmiön tasaamiseksi esitykseen sisältyy sääntelyehdotus, joka mahdollistaisi nykysääntelyn mukaisen kevennetyn hakumenettelyn kertaluonteisen hyödyntämisen lakimuutoksen voimaan tullessa. Mahdollisuuden voisi käyttää ainoastaan viisi vuotta voimassa olevaan passiin ja henkilökorttiin ja vain, jos voimassa olevan sääntelyn edellytykset muun muassa edellisen sormenjälkinäytteen antamisen määräajasta täytyisivät.

Esityksessä ehdotetaan myös, että alaikäisen Suomen kansalaisen passin lisätietokenttään merkittäisiin tieto alaikäisen huoltajasta. Merkitsemisellä pyritään sujuvoittamaan perheiden matkustamista ja tukemaan lapsikaappausten ehkäisyä kansainvälisessä liikenteessä.

Pidempi voimassaoloaika voi toki herättää asiakirjaturvallisuuteen liittyviä kysymyksiä. On tärkeää pitää huolta varmenteista ja turvallisuustekijöistä. Suomi palaa voimassaoloajan osalta Euroopan valtaviirtaan huolehtien samalla turvallisuudesta.

Passin ja henkilökortin hinnat perustuvat jatkossakin niiden tekemisestä ja toimittamisesta johtuviin todellisiin kustannuksiin, ja hinnat vahvistetaan erikseen sisäministeriön maksuasetuksella.

Arvoisa puhemies! Uudistus tarkoittaisi käytännössä, että suomalainen asioisi viranomaisen kanssa passin hakemiseksi harvemmin, kymmenessä vuodessa kerran, ei kahdesti. Se tarkoittaa tavalliselle suomalaiselle vähemmän vaivaa ja laskettavissa olevaa säästöä. Se tarkoittaa myös sitä, että vapautamme tarvittavia viranomaisresursseja muuhun työhön. Hakemuksia käsitellään poliisissa vuosittain satojatuhansia, ja tällä uudistuksella volyymin arvioidaan laskevan merkittävästi. Tämä uudistus on ollut puheissa jo pitkään. Passin voimassaoloajan pidentämistä ovat kansalaiset odottaneet, ja tämä on osa hallituksen norminpurkutalkoita.

Sääntelyn vaikutuksia tulisi jatkossa seurata erityisesti hakemusmäärien, kausivaihtelun, kasvokuväsääntelyn toimivuuden, asiakirjaturvallisuuden kehityksen ja kansalaisten palveluiden saatavuuden osalta.

Ennen lain voimaantuloa tehtyihin hakemuksiin sovellettaisiin vanhaa lakia, ja voimaantulohetkellä voimassa olevat passit ja henkilökortit pysyisivät siis voimassa myöntämispäätöksen mukaisesti loppuun saakka. Nykyistä passia ei siis tarvitse vaihtaa ennen sen vanhentumista.

Lakien esitetään tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Passi- ja henkilökorttijärjestelmän tietojärjestelmämuutokset on kuitenkin voitava toteuttaa ennen lakien voimaantuloa, ja arvioitu lakien voimaantulo voisi olla viimeistään alkuvuonna 2028.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

15.21 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Pian passi on taas voimassa 10 vuotta. Nyt saadaan järkeä tähän paperirumbaankin, kun passien ja henkilökorttien voimassaolo pidennetään takaisin 10 vuoteen. Tämä helpottaa suomalaisten arkea, kun ei tarvitse olla hakemassa uutta passia aina 5 vuoden välein. Samalla se vähentää passihakemuksista aiheutuvaa työmäärää ja ruuhkaa poliisin lupapalveluissa.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Alaikäisten passit ovat jatkossakin voimassa vain 5 vuotta, koska heidän piirteensä muuttuvat niin merkittävästi kasvaessa. Tämä onkin todella järkevää säilyttää näin, koska olisi mahdotonta arvioida, onko 10-vuotias sama lapsi kuin passikuvassa oleva vauva. Lasten passeihin tulee kuitenkin se muutos, että niihin lisätään tiedot hänen huoltajistaan. Tällä on tarkoitus sekä ehkäistä lapsikaappauksia että sujuvoittaa perheiden matkustamista.

Arvoisa puhemies! Passilain muutos on hyvä esimerkki siitä, miten hallitus purkaa turhaa byrokratiaa ja normeja. Tämä laki saadaan voimaan arviolta viimeistään vuonna 2028, mutta toivottavasti jo aiemmin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

15.23 Pauli Kiuru kok: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä ja hyvästä hallituksen esityksestä.

Tämä on hyvä esimerkki byrokratian purkamisesta ja hallinnon keventämisestä — kansalaisten arkeen aivan selkeä vaikutus. Kun voimassaoloaikaa pidennetään kymmeneen vuoteen, niin se totta kai vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan ja siihen työmäärään, mitä viranomaiset tekevät, puhumattakaan tavallisille kansalaisille aiheutuvista kuluista ja vaivasta.

Ja siihen, mitä asiakirjan julkisuudesta tässä on jo mainittu: on todella varmasti perusteltua, että lasten osalta tämä on viisi vuotta turvallisuusperusteisesti.

Viime vaalikaudella passien saamiseen liittyvät asiat oli ehkä yksi eniten palautetta itselleni aiheuttanut asia. Koronaongelmien helpotuttua ruuhkat olivat melkoisia, ja tietysti nyt sitten, kun kymmeneen vuoteen mennään, tämä paine hallintoviranomaisia kohtaan pienenee. Muistan yhden esimerkin: Tuohtunut henkilö Tampereelta sanoi, että hän lähtee ajamaan Seinäjoelle hakemaan passia. Itse hain Pirkanmaalta, lähdin ajamaan Porvooseen tai oikeastaan Helsingin kautta. Mutta jos ajatellaan järkevän ajankäytön kannalta ja ajatellaan vaikkapa ympäristön ja päästöjen kannalta, niin tämä ei ole kovin tehokasta ajankäyttöä. Ja kun työn tuottavuudesta ja tämäläisistä asioista puhutaan, niin aivan oikeaan suuntaan tässä ollaan menossa. Eli kiitos esityksestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.25 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Kiitos myös ministerille, kun tätä asiaa nyt sitten lopulta on saatu edistettyä.

Yhteiskunta ei ole sitä varten, että normit ja säännöt kuormittaisivat liikaa kansalaisia, jos voimme asian järjestää toisin. Siksi nyt käsiteltävänä oleva hallituksen esitys passi- ja henkilökorttilakiin pidentää passien ja henkilökorttien voimassaoloaikaa viidestä vuodesta kymmeneen vuoteen. Kun passin ja henkilökortin voimassaoloa pidennetään, kevennämme kansalaisten arkea ja vähennämme hallinnollista taakkaa, mutta samalla hyväksymme tietoisesti uudenlaisen turvallisuusriskin, jota meidän on tarkasteltava avoimesti ja realistisesti.

Arvoisa puhemies! Se tarkoittaa, että meidän on tunnustettava, että mitä pidempään yksi asiakirja on käytössä, sitä suurempi riski liittyy sen väärinkäyttöön. Asiakirjan turvallisuustekijät vanhenevat, sirun tietoturva ei pysy teknologian kehityksen mukana, ja kasvokuva voi menettää vähitellen tunnistettavuutensa. Tämä on erityisen merkittävää

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

aikana, jolloin kansainvälinen rikollisuus hyödyntää identiteettiväärennöksiä järjestelmällisesti ja ammattimaisesti ja jolloin rajat ylittävä rikollisuus on yhä keskeisempi sisäisen turvallisuuden uhka.

Turvallisuus ei kuitenkaan perustu vain asiakirjan voimassaoloaikaan vaan koko järjestelmän luotettavuuteen. Tässä esityksessä vahvistetaan useita turvallisuuselementtejä, joilla pyritään vastaamaan juuri näihin riskeihin. Yksi keskeinen muutos on esimerkiksi se, että passikuvan toimittaminen rajataan tunnistettaviin ja jäljitettäviin toimijoihin. Samoin sormenjälkien ja kasvokuvien käyttö on osoittautunut tehokkaaksi keinoksi estää henkilöllisyyksien väärinkäyttöä. Mutta lakimuutosten myötä myös niiden säilytysaika pitenee, ja siksi niiden käyttö edellyttää erityistä huolellisuutta ja jatkuvaa arviointia.

Kansalaisten arjen helpottaminen ja turvallisuus voivat kulkea käsi kädessä, ja siksi on hyvä, että uudistuksessa huomioidaan myös asiakirjojen luotettavuus ja turvallinen tunnistaminen. Turvallisuudesta huolehtiminen on tärkeä askel petosten torjunnassa, mutta turvallisuus ei saa rakentua siten, että samalla heikennetään luottamusta henkilötietojen suojaan.

Arvoisa puhemies! Kokonaisuutena arvioiden tämä esitys edustaa tasapainoista ratkaisua. Vaikka se lisää harkitusti riskejä, se ottaa myös käyttöön keinoja niiden hallitsemiseksi. Turvallisuus ei synny yksittäisestä säädöksestä vaan siitä, miten sääntely, teknologia ja viranomaistoiminta muodostavat toimivan kokonaisuuden. Tässä esityksessä tuo kokonaisuus on rakennettu harkiten ja tasapainoisesti. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

15.29 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies, kunnioitettu sisäministeri! Hallituksen esitys passien ja henkilökorttien enimmäisvoimassaoloajan pidentämisestä viidestä vuodesta kymmeneen vuoteen on tervetullut ja perusteltu uudistus. Se vastaa sekä kansalaisten toiveisiin että kansainväliseen kehitykseen ja tekee asioinnista sujuvampaa ilman, että turvallisuudesta tingitään. Nykyinen viiden vuoden voimassaoloaika tarkoittaa suomalaisille säännöllisiä käyntejä lupapalveluissa, hakemusmaksuja sekä aikaa vievää asiointia. Monelle perheelle tämä merkitsee huomattavia kustannuksia erityisesti silloin, kun useita passeja tai henkilökortteja uusitaan samanaikaisesti. Kun asiakirjan käyttöikä kaksinkertaistuu, myös uusimistarve harvenee merkittävästi. Uudistus hyödyttää myös viranomaisia. Lupapalveluissa käsitellään vuosittain suuri määrä passien ja henkilökorttien uusimisia. Kun hakemusten määrä pitkällä aikavälillä vähenee, viranomaisilla on paremmat mahdollisuudet kohdentaa resurssejaan muihin tehtäviin ja vastata ruuhkatilanteisiin tehokkaammin.

Arvoisa puhemies! Esitys perustuu myös eurooppalaiseen käytäntöön. Valtaosassa Euroopan maita passin enimmäisvoimassaoloaika on jo kymmenen vuotta. Suomi palaa malliin, joka oli käytännössä myös ennen vuoden 2006 muutosta. Samalla on syytä huomata, että matkustusasiakirjojen teknologia, valmistusmenetelmät ja turvallisuusratkaisut ovat kehittyneet merkittävästi viime vuosikymmenten aikana. Turvallisuuskysymykset on huomioitu huolellisesti. Alaikäisten passit ja henkilökortit säilyvät enintään viisi vuotta voimassa, mikä on perusteltua lasten nopean kasvun vuoksi. Lisäksi kasvokuvien toimittamista koskevia menettelyjä tarkennetaan ja asiakirjojen turvallisuutta seurataan jatkuvasti kansainvälisen yhteistyön kautta. Esitykseen sisältyvä

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

huoltajatietojen merkitseminen alaikäisen passiin voi myös helpottaa perheiden matkustamista ja tukea lapsikaappausten ehkäisemistä kansainvälisessä liikenteessä.

Arvoisa puhemies! Tämä uudistus vähentää kansalaisten kustannuksia, helpottaa arkea, sujuvoittaa viranomaisasiointia ja yhdenmukaistaa Suomen käytäntöjä muun Euroopan kanssa. Kiitän lämpimästi sisäministeri Rantasta tästä esityksestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

15.31 **Pekka Aittakumpu ps:** Arvoisa puhemies! Passin voimassaolon pidentäminen viidestä vuodesta kymmeneen vuoteen on perussuomalaisten pitkäaikainen tavoite. Tämä säästää kansalaisten rahaa ja vähentää ruuhkia poliisin lupahallinnossa. Juuri tällaisia tervejärkisiä uudistuksia me tarvitsemme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

15.32 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies, arvon ministeri! Käsittelemme hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi passilain ja henkilökorttilain muuttamisesta. Kiitos ministeri Rantaselle asian esittelystä.

Esityksen merkittävin yksittäinen muutos on se, että passin ja henkilökortin enimmäisvoimassaoloaika pidennettäisiin nykyisestä viidestä vuodesta kymmeneen vuoteen. Alaikäisten tapauksessa voimassaoloaika olisi kuitenkin enintään viisi vuotta. Alaikäisten passeihin lisättäisiin myös tieto hänen huoltajistaan. Tällä pyritään sujuvoittamaan perheiden matkustamista ja tukemaan lapsikaappausten ehkäisyä kansainvälisessä liikenteessä.

Passien voimassaoloaikojen pidentäminen on ollut perussuomalaisten tavoitelistalla jo pidempään. Meidän mielestämme viiden vuoden aikaväli on ollut turhan lyhyt tavallisen suomalaisen mutta myös poliisin näkökulmasta. Tällä uudistuksella säästämme kansalaisten aikaa, vaivaa ja rahaa ja samalla vähennämme ruuhkautumista poliisin lupahallinnossa. Passin kymmenen vuoden voimassaoloaika vastaa yleisemmin Euroopassa käytössä olevia aikoja. Muutos on pieni mutta hyvin konkreettisesti ihmisten arkeen vaikuttava. Arjesta pyritään tekemään sujuvampaa. Kysymys onkin niin sanotusta normien purusta, jota tämä hallitus on muutoinkin toteuttanut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.33 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Kansalaisten kannalta tämä on varmasti semmoinen odotettu esitys, ja varmasti kaikkia kiinnostaa se, kun tämä pitenee viidestä vuodesta kymmeneen vuoteen passi- ja henkilökorttitietojen uusimisen osalta. Se on hyvä uudistus.

Määrät ovat aika isoja, kun ne ovat vuositasolla satojatuhansia — viidensadantuhannen ja miljoonan välillä, kun katsotaan kokonaisuutta. Eli aika moni henkilö on tällaisen asian kanssa tekemisissä vuositasolla.

Sitten tämä on oikeastaan paluu vanhaan, sillä ennen vuotta 2006 meillä oli kymmenen vuoden väli passeissa. Siinä mielessä meillä on kokemus siitä, ja kokonaisuudessaan palataan tähän sykliin. Sitten nuorempien osalta on edelleen se viisi vuotta, joka on järkevä. Kun katsoo alaikäisten kehittymistä, niin totta kai se muutos on aika iso siltä osin.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Kokonaisuutena voi sanoa, että tämä on kannatettava esitys monesta syystä: aikaa, kustannuksia ja viranomaistyötä säästyy.

Arvoisa ministeri, kysyisin tässä nyt: Poliisihallitus on aika lailla johdonmukaisesti vastustanut tätä ajan pidentämistä ainakin tämän esityksen mukaan, ja kansliapäälliköt ovat tehneet selvityksen 2021 — edelleen ongelmaksi tunnistettiin passinhaltijan tunnistettavuuden heikkeneminen ja asiakirjan sisältämän sirun tietoturvan ajantasaisuuden ylläpito. Nämä olivat sellaisia syitä, miksi Poliisihallitus on ollut vastaan tätä viidestä vuodesta kymmeneen vuoteen pidentämistä. Onko tässä nyt tapahtunut siellä päässä joku muutos, että tätä voidaan nyt muuttaa tähän suuntaan? Tämä tunnistettavuus varmasti... Kun ihminen muuttuu kymmenessä vuodessa kohtuullisen paljonkin tiettyssä kohtaa, niin onko Poliisihallituksessa [Puhemies koputtaa] nyt tähän asiaan kiinnitetty huomiota? En löytänyt tästä esityksestä muutosta, vain tämän arvelun tästä kohdasta. Mutta muuten kannatettava esitys. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne poissa. — Edustaja Paasi, olkaa hyvä.

15.36 Martin Paasi kok: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on kyse hyvin käytännöllisestä asiasta. Passin ja henkilökortin voimassaoloaikaa pidennetään aikuisilla nykyisestä viidestä vuodesta kymmeneen vuoteen. Tämä on tietenkin tervetullut muutos. Moni suomalainen on törmännyt siihen, että passi on vanhentunut juuri väärällä hetkellä. Matka lähestyy, ajanvarauksia pitää etsiä kiireellä, ja pahimmillaan edessä on pikapassin hakeminen ja matkasuunnitelmien muuttaminen. Kyse ei ole suuresta ideologisesta kysymyksestä vaan arjen sujuvuudesta.

Arvoisa puhemies! Tämä on hyvä esimerkki järkevästä norminpurusta. Kaikkea hallintoa ei tarvitse tehdä raskaimman kautta, jos asian voi tehdä yksinkertaisemminkin ilman, että turvallisuudesta tingitään.

Samalla on hyvä sanoa suoraan, että voimassaolon pidentäminen ei ole täysin riskitön muutos. Mitä pidempään asiakirja on käytössä, sitä pidempään käytössä ovat myös sen turvaominaisuudet ja sirun tietoturvaratkaisut. Myös kasvokuvan tunnistuskelpoisuus heikkenee ajan myötä. Siksi on perusteltua, että esityksellä vahvistetaan myös passikuvan toimittamista koskevia vaatimuksia. Jatkossa hakija ei voisi itse toimittaa kuvaansa, vaan kuvan toimittaisi taho, jolla on Y-tunnus tai vastaava EU- tai Eta-tunniste. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi valokuvaajia ja muita elinkeinonharjoittajia. Tämä voi kuulostaa pieneltä yksityiskohdalta, mutta se on tärkeä. Tekoölyn ja kuvankäsittelyn aikakaudella viranomaisen pitää voida luottaa siihen, että matkustusasiakirjan kuva on aito, jäljitettävä ja yksilöitävissä. Passi ei ole vain matkustusasiakirja. Se on vahva henkilöllisyyden todentamisen väline.

Arvoisa puhemies! Esityksessä luovutaan myös kevennetystä hakumenettelystä passien pidemmän voimassaoloajan vuoksi. Jatkossa passin tai henkilökortin uusiminen edellyttäisi henkilökohtaista käyntiä poliisiasemalla. Tämä on varmasti osaa kansalaisista harmittava kohta. On selvää, että henkilökohtainen käynti lisää vaivaa, mutta kun asiakirja on jatkossa voimassa jopa kymmenen vuotta, on kuitenkin perusteltua, että henkilöllisyys varmistetaan kunnolla uusimisen yhteydessä. Tässä kokonaisuudessa haetaan tasapainoa. Kansalaisen ei tule uusia passia yhtä usein, mutta silloin kun asiakirja uusitaan, tunnistamisen ja kuvan luotettavuuden pitää olla kunnossa.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Arvoisa puhemies! Tätä esitystä kannattaa katsoa myös laajemmassa kuvassa. Hallituksen tehtävä ei ole vain tehdä suuria rakenteellisia uudistuksia. Sen tehtävä on myös purkaa sellaisia sääntöjä ja käytäntöjä, jotka tarpeettomasti hankaloittavat ihmisten arkea. Passin voimassaoloajan pidentäminen on juuri tällainen muutos. Se säästää ihmisten aikaa, vähentää uusimiskertoja ja tekee asioinnista harvempaa. Samalla turvallisuusnäkökohdat on otettu vakavasti. Tämä on järkevä, käytännöllinen ja pitkään odotettu uudistus. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

15.39 **Mikko Polvinen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämä esittelyssä oleva laki kuulostaa hyvältä. Tämmöinen passien viiden vuoden välein uusiminen on melkoinen työmaa, niin kuin edustaja Lyly aikaisemmin mainitsi, ja tämä koskettaa suurta joukkoa. Kymmenen vuotta tässä teknologisessa ajassa tietysti on pitkä aika, että voi kuvitella supertietokoneitten kehityksen, kvanttiteknologian voivan aiheuttaa haasteita tämän kymmenen vuoden aikana, mutta niihin varmaan sitten ajallaan vastataan.

Tämmöisenä aikana, kun palveluja keskitetään, on oikeastaan hyvä, että näihin juurisyihin vaikutetaan, eli että vähemmän tarvitaan näitä palveluja, ei tarvitse kuin kymmenen vuoden välein käydä siellä suuremmissa kaupungissa passi hakemassa. Se on varmaan vielä ihan kohtuullista.

Minua on kiinnostanut jo pitkään kuitenkin se, milloin me saadaan ajokortti tähän henkilökorttiin mukaan. Kävittekö te tästä keskustelua, että milloin tämmöinen voisi olla mahdollista? Näin kansalaisen näkökulmasta olisi ehkä parempi laittaa tämä korttipeli yhden kortin alle kuin tehdä erikseen ajokortti ja henkilökortti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

15.40 **Sinuhe Wallinheimo kok:** Arvoisa puhemies! Muutama sana normien purusta. Sehän oli hallitusohjelmassa, 300 purettua normia, ja näillä näkymin se tulee täyttymään. Itse asiassa tämä passien pidennys viidestä vuodesta kymmeneen vuoteen todennäköisesti on niistä yksi näkyvimpiä, ja taisi olla toissa kerralla kehysriihessä uutisten kautta luetuin asia näissä iltapäivälehdissä, eli näillä on väliä ihmisille.

Arvoisa puhemies! Tämä passikin oli erittäin vaikea saada viidestä vuodesta kymmeneen vuoteen. Virkamiehet vastustivat sitä. Me kävimme monta kertaa norminpurkuryhmän keskustelua heidän kanssaan, ja kuulemma tämä oli aivan mahdotonta, ja siellä yritimme sitten sanoa, että on näin tehty muuallakin Euroopassa, joten tämä on mahdollista. Siitä tietenkin valtava kiitos ministerille, koska olette näköjään painaneet sen läpi virkamiehistä huolimatta.

Toinen mielenkiintoinen asia tässä hallitusohjelman 300 normin purkamisessa on se, että tulemme todennäköisesti sen saavuttamaan. Meillä oli puolessavälissä noin 133 purettua normia, ja niistä itse asiassa säästöt yhteiskunnalle, kansalaisille olivat noin 120 miljoonaa. Nyt kun me pääsemme sinne lähemmäksi 300:aa, niin todennäköisesti se säästö tulee olemaan 200—300 miljoonan luokkaa puretuista normeista. Se on aika paljon, kun miettii tässä, minkälaisia kaikkia erilaisia keinoja me tässä maassa yritämme keksiä nyt hikipäissämme, mistä säästetään lisää rahaa. Mielestäni tämä on se kohta, missä kannattaa kunnianhimon tasoa nostaa seuraavalle hallituskaudelle. Sipilän hallituskaudella purettiin

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

300 normia, nyt puretaan 300. Viime kaudella ei purettu yhtään, mutta toivoisin, että ketkä tahansa ensi kaudella ovat siellä hallitusvastuussa, niin vähintään kolminkertaistetaan tämä tavoite — vähintään kolminkertaistetaan. Sen jälkeen voidaan puhua ehkä, että me saamme puoli miljardia kasaan puretuista normeista. Kun täälläkin on paljon nyt edustajia paikalla, jotka todennäköisesti ensi kaudella ovat hallituksessa, niin pitääkää tätä yllä. Tämä ei saa loppua tähän. Meillä on Suomessa aivan liikaa byrokratiaa ja sääntelyä, joten kansalaiset tykkäävät tästä, ja tästä voi aidosti saada säästöä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

15.43 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Joskus on hyvä todeta, että ennen ainakin jotkin asiat olivat paremmin. Kaikki uudistukset eivät todellisuudessa aina paranna asioita, ja tämä käsittelyssä oleva passi- ja henkilökorttilaki on siitä todella hyvä esimerkki — silloin täytyy uskaltaa palata vanhaan toimivaan käytäntöön. Suomessa passi oli hyvin pitkään voimassa, kymmenen vuotta kerrallaan. Vuonna 2006 passin voimassaoloaikaa lyhennettiin kuitenkin viiteen vuoteen, kun biometriset passit otettiin käyttöön. Silloin meille suomalaisille kerrottiin, että passien uusi tekniikka, tietoturva ja tunnistettavuus vaativat niille lyhyemmän voimassaoloajan. Nyt tilanne on toinen. Teknologia on kehittynyt, ja olemme nähneet, että suurin osa Euroopan maista on kaikesta huolimatta pitänyt passien voimassaoloajan kymmenessä vuodessa. Itse asiassa 24 EU-maassa passi on voimassa enintään sen kymmenen vuotta. Suomi on siis ollut tässä asiassa poikkeus muutaman muun maan lisäksi.

Arvoisa puhemies! Passien ja henkilökorttien voimassaoloajan pidentäminen helpottaa suomalaisten arkea konkreettisella tavalla. Silloin kun passi ja henkilökortti ovat voimassa vain viisi vuotta, niitä täytyy uusia huomattavasti useammin. Se tarkoittaa hakemuksia, ajanvarauksia, passikuvia, maksuja ja jonottamista, ja esimerkiksi tällä hetkellä viisihenkisessä lapsiperheessä tämä tehdään viisi kertaa muutaman vuoden välein. Samalla vähennämme poliisin lupapalveluiden kuormitusta. Hakemusten määrä vähenee, samoin asioinnin tarve lupapalveluissa. Muutos vapauttaa aikaa ja vähentää kustannuksia. Resursseja voidaan ohjata muihin toimintoihin kuin loputtomiin määriin passihakemuksia.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä pidän hyvänä asiana myös sitä, että turvallisuutta tullaan vahvistamaan eri tavoin. Käytäntöjä kasvokuvien toimittamisesta tiukennetaan, mikä vähentää mahdollisuuksia väärinkäytölle. Lisäksi alaikäisten passeihin lisättävät huoltajatiedot helpottavat perheiden matkustamista ja voivat osaltaan ehkäistä lapsikaappauksia kansainvälisesti. Me emme siis ole pelkästään pidentämässä passien voimassaoloaikaa vaan samalla parannamme koko järjestelmän toimivuutta ja turvallisuutta. Se on kaikkien etu, sillä suomalainen passi on hyvin arvokas dokumentti maailman mittapuulla.

Arvoisa puhemies! Me perussuomalaiset olemme jo pitkään ajaneet takaisin kymmenen vuoden passien käyttöönottoa, ja on hienoa nähdä, että nyt se tavoite on toteutumassa. Meidän pitääkin edelleen jatkaa työtä sen eteen, että voimme purkaa turhaa kansalaisten arkea haittaavaa byrokratiaa ja sääntelyä, jotta se perusarki helpottuu. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Haluaako ministeri Rantanen kommentoida käytyä keskustelua? Kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

15.45 **Sisäministeri Mari Rantanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän tästä hyvästä keskustelusta. Kuten täällä on todettu, niin varsin pitkään tätä muutosta on odotettu, ja meidän palaamme nyt ikään kuin siihen eurooppalaiseen valtavirtaan tämän esityksen myötä, kun pidennämme kymmeneen vuoteen passin ja henkilökortin voimassaolon.

Kuten täällä on todettu, tämä on yksi osa näitä norminpurkuja, ja tässä voi ehkä todeta sen, että luulen, että meillä löytyy tämän tyyppisiä asioita muitakin. Mielestäni edustaja Wallinheimo piti oikein hyvän puheenvuoron juurikin siitä, että meillä on aivan valtaisa lainsäädäntömassa hyvinkin yksityiskohtaista asiaa, jota pitäisi kyllä ehkä tässä taloustilanteessa noin muutoinkin katsoa. Tämä on yksi niitä esityksiä, josta hyötyvät sekä yhteiskunta että kansalaiset, kun ei tarvitse viiden vuoden välein asiakirjaa uusia.

Sitten tietysti totta on sekin, kuten täällä on todettu, että aina silloin kun tämäntyyppisiä asiakirjoja uusitaan, joissa on teknologiaa, turvateknologiaa, niin kymmenen vuotta on luonnollisesti pitkä aika, ja se on tietenkin tässä esityksessä myöskin todettu ja tunnustettukin, että näin on. Siellä erityisesti kvanttilaskennan kehittyminen on sellainen, jota toki täytyy seurata, mutta meidän emme ole yksin tämän teknologian kanssa, vaan kuten täällä on todettu, suurin osa Euroopan unionin maista on saman kymmenen vuoden passin ja henkilökortin kanssa. Siltä osin on tietysti mahdollista, että tässä muutoksia tulee, ja myöskin kansalaisten täytyy ymmärtää se, että sikäli mikäli nämä turvatekijät tässä kovasti muuttuvat ja niitä joudutaan tässä välissä uusimaan, niin se voi tietenkin aiheuttaa sen, että näitä täytyy tässä välissä tiuhempaankin uusia. Mutta toivotaan toki, että näin ei käy.

Arvoisa puhemies! Pidän itsekkin tätä esitystä oikein hyvänä ja tervetulleena.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.48.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 22.03.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain ja eläinten lääkitsemisestä annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 32/2026 vp

Lakialoite LA 27/2024 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 11/2026 vp

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 11/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.48 **Ritva Elomaa ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen seuraavaksi maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnön eläinten hyvinvoinnista annetun lain sekä eläinten lääkitsemisestä annetun lain muuttamisesta. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä vähäisin muutoksin. Käsittelyn aikana valiokunta kuuli laajasti asiantuntijoita viranomaisista, tutkimuslaitoksista, eläinlääkärikunnasta, tuottajajärjestöistä, elintarviketeollisuudesta sekä eläinsuojelujärjestöistä. Keskustelu oli perusteellista ja osoitti, että kyse on yhtä aikaa eläinten hyvinvointiin, kotimaiseen ruuantuotantoon, huoltovarmuuteen ja kansainväliseen kilpailukykyyn liittyvästä kokonaisuudesta.

Valiokunta pitää tärkeänä todeta aivan selkeästi, että porsaiden kirurginen kastraatio on eläimelle kivulias toimenpide. Vaikka kipua voidaan vähentää, kaikkea kipua ei nykyisin käytettävillä menetelmillä voida poistaa. Tästä syystä eläinten hyvinvoinnin jatkuva parantaminen on ollut valiokunnan työn keskeinen lähtökohta.

Suomi on jo pitkään ollut eläinten hyvinvoinnin edelläkävijä Euroopassa. Suomessa porsaat kasvatetaan pitkähäntäisinä, vaikka monissa muissa maissa saporoiden typistys on edelleen yleistä. Suomessa on myös rajoitettu ritilälattioiden käyttöä ja edistetty virikkeellisempiä kasvatusolosuhteita. Nämä ratkaisut osoittavat, että eläinten hyvinvointia voidaan parantaa määrätietoisella lainsäädännöllä ja koko tuotantoketjun yhteistyöllä.

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä sitä, että porsaiden kivunlievitystä vahvistetaan edelleen. Tulehduskipulääkitys on jo nykyisin pakollinen kastraation yhteydessä, ja vuodesta 2027 alkaen myös paikallispuudutus tulee pakolliseksi. Valiokunta korostaa, että kivunlievityksestä on huolehdittava parhaalla mahdollisella tavalla uusimpaan tutkimustietoon nojautuen. Samalla valiokunta pitää tärkeänä sitä, että puudutuksen käyttö toteutetaan asianmukaisesti ja turvallisesti. Puudutuksen saa antaa vain koulutettu henkilö, ja toimintaan liittyvät lääkitsemisuunnitelmat sekä eläinlääkärin valvonta muodostavat tärkeän osan eläinten hyvinvoinnin varmistamisesta.

Valiokunta käsitteli perusteellisesti myös vaihtoehtoja kirurgiselle kastraatiolle. Erityisesti immunokastraatio nähtiin eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta lupaavana vaihtoehtona tulevaisuudessa. Myös tutkimus täyskarjukasvatuksesta ja karjunhajun tunnistamisesta etenee Suomessa parhaillaan. Valiokunta katsoo, että eläinten hyvinvointia tulee kehittää pitkäjänteisesti tutkimukseen perustuen ja tavalla, joka on käytännössä toteuttamiskelpoinen.

Samalla on tunnistettava suomalaisen sianlihan tuotannon toimintaympäristö. Suomalainen tuotanto toimii EU:n sisämarkkinoilla, jossa kilpailu on kovaa ja tuotantokustannukset Suomessa jo nykyisin korkeammat moniin muihin kilpailijamaihin verraten. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan yksipuolinen kansallinen

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

kastraatiokiello voisi aiheuttaa merkittäviä lisäkustannuksia suomalaiselle tuotantoketjulle ja heikentää alan kilpailukykyä tilanteessa, jossa vastaavaa sääntelyä ei ole muualla Euroopassa. Tämän vuoksi valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi vaikuttaa aktiivisesti yhteisen eurooppalaisen ratkaisun aikaansaamiseksi. Valiokunta korostaa, että eläinten hyvinvoinnin edistäminen ei saa pysähtyä tähän, päinvastoin. Tarvitsemme lisää tutkimusta, uusia menetelmiä ja markkinaehtoisia ratkaisuja, jotka mahdollistavat eläinten entistä paremman hyvinvoinnin ilman, että kotimainen tuotanto siirtyy maihin, joissa eläinten suojelun taso on heikompi.

Suomalaiset kuluttajat arvostavat korkeaa eläinten hyvinvoinnin tasoa, ja tämä on myös suomalaisen ruuantuotannon vahvuus. Valiokunta pitää tärkeänä, että tätä vahvuutta kehitetään edelleen yhteistyössä tuottajien, teollisuuden, tutkijoiden, eläinlääkäreiden ja eläinsuojelutoimijoiden kanssa.

Näillä perusteilla maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset valiokunnan tekemillä vähäisillä muutoksilla sekä hylkää lakialoitteen 27/2024. Valiokunta ei ollut yksimielinen, vaan SDP jätti oman vastalauseensa ja vasemmistoliitto ja vihreät yhdessä omansa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä. — Korjaan. Pahoittelut, olin vielä vanhalla puhujalistalla. Edustaja Elo, olkaa hyvä.

15.54 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on keskustan tuella poistamassa eläinten hyvinvointilaista porsaiden kirurgisen kastraation kiellon. Hallitus on siis heikentämässä tuotantoeläinten hyvinvointia ja tekee sen lihateollisuuden lobbauksen tuloksena. Pitäisi olla selvää, että kirurgisen kastraation tarpeellisuutta ja vaihtoehtoja tulee arvioida eläimen näkökulmasta, ei lihateollisuuden taloudellisten etujen tai viennin ehdoilla. Kuten maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössäkkin todetaan, porsaiden kastratio on toimenpiteenä ilman kivunlievitystä hyvin kivulias eikä kaikkea toimenpiteestä aiheutuvaa kipua saada poistettua paikallisuudutuksella ja kipulääkityksellä. Kirurginen kastratio altistaa porsaat useita päiviä kestäväälle kivulle sekä erilaisille tulehduksille ja nostaa porsaiden kuolleisuutta. Varhaisessa iässä koetun kivun ja kudospovaurioiden on todettu heikentävän eläinten hyvinvointia sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Eikä kyseessä ole mikään uusi asia. Jo vuonna 2010 alan toimijat eli tuottajat, teollisuus, kauppa, tutkijat, eläinlääkärit ja eläinsuojelujärjestöt allekirjoittivat yhdessä eurooppalaisen julistuksen kirurgisen kastraation asteittaisesta lopettamisesta. Nyt 15 vuotta myöhemmin hallitus ei ole valmis sitoutumaan siihen, että tämä eläimille kärsimystä tuottava toimenpide lopetettaisiin kymmenen vuoden kuluttua.

Arvoisa puhemies! Kastratiokiellosta luopumista perustellaan sillä, että sianlihan vienti vaarantuisi ja alan kilpailukyky heikkenisi. Lihateollisuuden kustannukset eivät voi olla perusteena heikentää tuotantoeläinten hyvinvointia. Myöskään suomalaiset eivät tätä halua. Tuoreen kyselytutkimuksen mukaan valtaosa vastustaa kirurgisen kastraation kiellon kumoamista. Tanskasta saimme juuri kuulla, että sianlihatuottajien ja teurastamojen yhdistykset ovat maaliskuussa yhdessä ilmoittaneet pyrkivänsä kirurgisen kastraation lopettamiseen vuoteen 2030 mennessä. Hallituksen esityksessä erityisen ongelmallista on myös se, että laki on ehtinyt olla voimassa vasta muutaman vuoden eikä uuteen toimintamalliin liittyviä tutkimusprojekteja ole ehditty edes saada vielä päätökseen.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Arvoisa puhemies! Tärkeä lähtökohta on, että päätöksenteko pohjaa tutkittuun tietoon. Maa- ja metsätalousvaliokunnassa useat asiantuntijat, kuten Suomen Eläinlääkäriliitto ja Eläinten hyvinvointikeskus, perustelivat lausunnoissaan, miksi kirurgisen kastraation kieltäminen on pidettävä voimassa.

Suomen Tuotantoeläinlääkäriyhdistys muistuttaa lausunnossaan, että eläinten hyvinvointilain tarkoituksena on edistää eläinten hyvinvointia ja suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla niiden hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta. Edelleen lausunnossa todetaan, että kirurgiselle kastraatille on saatavilla toimiva vaihtoehto, jolla voidaan parantaa eläinten hyvinvointia, ja että lihateollisuudelle on annettu reilusti aikaa muutokseen.

Helsingin yliopiston tuotantoeläinten terveyden- ja sairaanhoidon professori Claudio Oliviero toteaa lausunnossaan, että paikallisuuspuudutteen käyttöön liittyy useita haasteita ja riskikohtia, joten se ei ole missään nimessä ongelmaton eikä sitä voida siten pitää lopullisena ratkaisuna kastraatioon. Edelleen hän toteaa, että immunokastraation käyttö on maailmalla yleistynyt. Maailmalla noin kymmenen miljoonaa sikaa immunokastroidaan joka kuukausi, ja esimerkiksi brasilialaista immunokastroitua sianlihaa viedään huomattavia määriä myös Aasiaan. Tanskassa immunokastroitiin viime vuonna yli miljoona sikaa, ja tänä vuonna määrän odotetaan ylittävän kaksi miljoonaa. Tämä sikojen määrä on enemmän kuin Suomessa tuotetaan vuodessa. Immunokastratio on eläinten hyvinvoinnin kannalta selvästi parempi vaihtoehto kuin kirurginen kastratio, mutta eläinten hyvinvoinnin kannalta parasta olisi kuitenkin, ettei sikoja kastroida lainkaan. Täyskarjujen lihaa viedään jo useista Euroopan maista. Esimerkiksi Irlannissa, Isossa-Britanniassa, Portugalissa, Espanjassa ja Alankomaissa valtaosa karjuista kasvatetaan kastroimattomina. Vaihtoehtoja siis on.

Arvoisa puhemies! Eläinten hyvinvoinnin edistämisessä ei pidä mennä taaksepäin vaan päinvastoin ottaa määrätietoisesti askelia eteenpäin. Siksi jätimme maa- ja metsätalousvaliokunnassa vasemmistoliiton kanssa vastalauseen, jossa esitämme edustaja Inka Hopsun lakialoitteen mukaisesti, että kirurgisen kastration siirtymäaikaa lyhennetään ja että porsitushäkkien ja tiineytshäkkien käyttö ja ylläpito kielletään ilman poikkeuksia siirtymäajalla. Tulen sitten virallisesti kannattamaan tätä koskevaa esitystä seuraavassa puheenvuorossani.

On surullista ja eläinten oikeuksien kannalta kestäväntöntä, että joudumme tässä salissa käsittelemään lakia, jolla heikennetään tuotantoeläinten hyvinvointia. Suomen on pysyttävä eläinten hyvinvoinnin edistämisen etujoukoissa. Pitämällä nykylainsäädäntö voimassa Suomi ei olisi ainoa eikä vuonna 2035 edes ensimmäinen EU-maa, jossa kirurginen kastratio on kielletty. Kiellon poistaminen laista on viesti siitä, että Orpon hallitukselle suomalaisen sianlihan vienti on tärkeämpää kuin pienten porsaiden hyvinvointi. Todella toivon, että tästä salista löytyisi rohkeutta äänestää huomenna lihatalojen taloudellisen edun sijaan eläinten hyvinvoinnin puolesta. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan muutama vastauspuheenvuoro. — Edustaja Savola aloittaa.

16.00 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalainen kotieläintuotanto on nyt jo maailman huippua. Meillä siat saavat pitää saparonsa, meillä ei

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

käytetä antibiootteja, meillä panostetaan hyvinvointiin. Sillä, että sikojen kastraatio kielletäisiin, olisi suoria vaikutuksia kannattavuuteen ja myös edustaja Elon tuomalla ajatuksella siitä, että tätä ei tehtäisi ollenkaan, suoraan sanottuna sianlihan makuun ja siihen, että nämä tuotteet eivät kävisi kaupaksi.

Minua hieman häiritsee tässä keskustelussa se, että tahot, jotka nyt vaativat sitä, että tätä lakia ei saisi muuttaa, käytännössä ajavat kotieläintalouden lopettamista. Kaikilla niillä aloitteilla, mitä katsoo, mitä te teette kunnanvaltuustoissa, te haluatte kieltää julkisissa ruuissa lihan käytön. [Tiina Elo: Puolittaa!] — Joo, mutta te haluatte kieltää, te haluatte lopettaa käytännössä, vaikeuttaa kotieläintuotantoa. — Missään teidän päätöksissänne te ette suosi suomalaista kotieläintuotantoa [Puhemies koputtaa] vaan haluatte vaikeuttaa sitä mahdollisimman paljon. Nämä teidän puheet ovat hyvin ristiriidassa sen kanssa, mitä te muka hyvinvoinnin eteen haluaisitte tehdä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä.

16.01 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa, vasemmistoliitto ja vihreät, tämä laki parantaa eläinten hyvinvointia [Vasemmalta: Höpö höpö!] ensi vuoden alusta verrattuna siihen lakiin, minkä te sääditte. Tämä lienee tosiasia, koska puudutus tulee pakolliseksi.

Arvoisa puhemies! Itse nyt jonkun verran näitä hommia aikanaan olen tehnyt. Kaikki eläinsuojeluyhdistykset Suomessa kannattavat kollikissojen kastraatiota, ja porsaan kastraatio on millilleen sama operaatio. Pallitkin ovat yhtä isoja, kollilla on pikkuisen isommat pallit. Toinen on nukuksissa, ja toinen tehdään paikallispuudutuksessa. Minä olen tehnyt molempia: millilleen sama operaatio.

Arvoisa vasemmistoliitto ja vihreät, te teette porsaalla politiikkaa. Te annatte nuorten ymmärtää, että tässä rääkätään eläimiä ja tehdään jotakin kauheata. Se on pikkuinen operaatio: pannaan puudutus, sidotaan, homma ohi. Ihmisille tehdään paikallispuudutuksessa operaatioita. Jälkikipu on kollikisilla ja porsaalla millilleen samanlainen, mutta kaikki eläinsuojeluyhdistykset tässä maassa [Puhemies koputtaa] kannattavat kollikissojen kastraatiota. Ei tässä sen kummemmasta ole kysymys.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen.

16.02 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä tässä kannattaisi kuunnella asiantuntijalausuntoja. 53 lausuntoa vastusti tätä esitystä, muun muassa aluehallintoviranomaiset, eläinlääkärit, eläinjärjestöt, Helsingin yliopiston eläintieteellinen tiedekunta, Turun yliopisto ja niin edelleen. Kyllä minä uskon näitä asiantuntijoita, ja toistan sen, minkä sanoin jo lähetekeskustelussa, että tämä esitys on todella surullinen, tämä on takapakkia. Juuri viime kaudella saimme säädettyä eläinten hyvinvointilain, jossa kiellettiin tarpeettoman kivun ja kärsimyksen tuottaminen eläimille, ja nyt me sitten menemme täysin takapakkia tästä viime kaudella säädetystä hyvinvointilaista eläimille.

Me menemme myös, puhemies, takapakkia siinä suhteessa, että suomalaiset kuluttajat toivovat vastuullisesti ja eettisesti tuotettua ruokaa. Tämä on täysin kuluttajankin toiveiden vastaista lähteä nyt sitten takapakkia menemään tähän viime kaudella aikaansaatuun parannukseen nähden.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan nämä kaikki, jotka nyt ovat pyytäneet, ja tämän jälkeen ei muita sitten enää. 13 kappaletta näitä on. — Sieltä seuraavan vastauspuheenvuoron käyttää edustaja Honkasalo.

16.04 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sitä toivoisi, että voisi faktaperustaisesti puolustaa sitä esitystä ja mietintöä, joka täällä salissa on, eikä levittää täällä disinformaatiota, niin kuin edustaja Savola tässä teki, erittäin vakavalla tavalla. [Mikko Savola pyytää vastauspuheenvuoroa]

Me kannatamme sitä, että siirrytään asteittain kestävämpään ruuantuotantoon, ja se tarkoittaa myös silloin tuottajien tukemista. Kukaan ei ole esittänyt, että kielletään lihansyönti. [Pia Sillanpään välihuuto] Aivan turhaa käydä tällaisia kulttuurisotia täällä eduskunnan täysistuntosalissa.

Sen sijaan voisi lukea ne asiantuntijalausunnot, joita maa- ja metsätalousvaliokunta tähän asiaan on saanut. Todella, hyvin laaja määrä asiantuntijoita nimenomaan vastustaa tätä. Suomi kulkee nyt täysin väärään suuntaan myös Euroopan kontekstissa. Esimerkiksi Tanska, joka on iso siantuottajamaa, on menossa kestävämpään suuntaan, mutta Orpon hallitus on eläinvihamielinen hallitus. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei pidä paikkaansa! — Pia Sillanpää: Disinformaatiosta puheen ollen!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

16.05 **Eerikki Viljanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valiokunta teki huolellista työtä, ja mietintö on tasapainoinen ja hyvä.

Mietinnössä valiokunta katsoo, että eläinten hyvinvoinnin kehittämistä tulee edistää sellaisin toimenpitein, jotka ovat käytännössä toteuttamiskelpoisia ja yhteensopivia myös kansainvälisen toimintaympäristön kanssa. Yksipuolinen kastraatiokiello Suomessa voisi merkittävästi heikentää kotimaisen sianlihan tuotannon kannattavuutta. Maa- ja metsätalousvaliokunta korosti, että Suomen tulee jatkossakin aktiivisesti edistää yhteisen ratkaisun saamista kastraatiokiellosta EU-lainsäädännön tasolla.

Ja kun edustaja Honkasalo äsken viittasi eurooppalaiseen kehitykseen, niin käsitykseni mukaan kastraatiokiellosta ei ole yksikään EU-maa vielä päättänyt, eli viitataan oletuksiin, kehityksiin, joiden Euroopassa sanotaan etenevän, mutta konkreettista päätöstä Euroopassa muissakaan maissa ei ole tehty. Oletan, että kyse on siitä, että halutaan turvata oma tuotanto — kastraatiokiello yksipuolisena toimenpiteenä asettaisi merkittäviä haasteita tuotannon kannattavuudelle ja sitä kautta tuotannon jatkuvuudelle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Yritetään pitää nyt tuo minuutti. — Edustaja Hamari.

16.06 **Lotta Hamari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä esityksestä on tullut todella paljon palautetta, ja siksi halusin myös itse tulla pitämään puheenvuoron tästä aiheesta.

Vastustan tätä kirurgista kastraatiota, ja tätä säännöstä ei missään nimessä pitäisi kumota. Kyselytutkimuksen mukaan 82 prosenttia suomalaisista ei myöskään hyväksy tätä

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

hallituksen suunnitelmaa jatkaa kirurgista kastreatioita, ja näin voimakasta kansalaisten tahtoa ei tulisi myöskään sivuuttaa.

Professori Heinosen ministeriölle tekemässä selvityksessä todetaan myös, että puudutusaineen pistäminen ja porsaiden lisäkäsittely aiheuttavat kipua ja stressiä porsaille ja erityisesti puudutusaineen laittamisen kivuliaisuutta ei ole tutkittu riittävästi. Mietin myös sitä, että Tanskassa toimijat ovat ilmoittaneet tavoitteekseen luopua kirurgisesta kastreatiosta vapaaehtoisin toimin, ja myöskin EU-tasolla tätä lainsäädäntöä ollaan miettimässä, joten vastustan tätä esitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

16.07 **Anne Rintamäki ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos valiokunnan puheenjohtajalle tämän mietinnön esittelystä. — Täytyy todeta tähän alkuun, että täällä on ollut väkeviä, hyviä puheenvuoroja, esimerkiksi edustaja Savola ja sitten siellä eturivissä — nyt meni nimi mielestä — joo, Eestilä, erittäin ammattitaitoinen ja hyvä puheenvuoro.

Minä itse ajattelen, että kuinka ihmeessä on oltu edes ajamassa eteenpäin tätä lakia, jossa elinkeino- ja huoltovarmuus ollaan asettamassa kokonaan vaakalaudalle yksipuolisella kastreatiokiellolla, mutta tähän ei sinällensä yllätä yhtään, kun vasemmisto, yleensäkin vasemmistohallitus, ei kunnioita laillisia elinkeinoja. Tämäkin laki nuijittiin kiireellä, aivan viimeisenä toimintavuotena eteenpäin. Että en kannata missään nimessä. Kyllä minä nyt oletan, että näillä asiantuntijoilla, joita oli vissiin ollut läjäpäin, pitää olla jonkinlainen käsitys siitä, mikä sika on ylipäänsä. [Puhemies koputtaa] Että pitää olla toiminut elukoitten kanssa pikkuisen enemmän kuin nähnyt kuvasta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Gebhard.

16.09 **Elisa Gebhard sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän kyllä hyvin erikoisena, että hallitus haluaa tällä tavalla pakittaa nimenomaan eläinten hyvinvoinnista ja eläinten oikeuksista ja perua tämän kastreatiokiellon. Itse ajattelen ja myös tutkimus tukee sitä väitettä, että eivät kuluttajatkaan halua, että tuotantoeläimet kärsivät mahdollisimman paljon. Juuri siihenhän perustuu kaikenlaisten eläinperäisten tuotteiden markkinointi erilaisilla vastuullisuusväittämillä. Se on taloudellisesti kannattavaa, koska kuluttajat eivät toivo kärsimystä eläimille. Esimerkiksi Tanskassa alan toimijat ovat, epäilemättä myös taloudelliset intressit mielessä, vapaaehtoisesti luopumassa tästä kastroinnista. Tämä asia tulee etenemään mahdollisesti EU-tasolla. Suomen olisi hyvin tärkeää ottaa etunoja ja laatia sellaista lainsäädäntöä, joka kestäisi aikaa ja johon tuottajatkin voisivat varautua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laine-Nousimaa.

16.09 **Hanna Laine-Nousimaa sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eläinten hyvinvointilaki hyväksyttiin vasta hiljattain. Sen tavoitteena oli parantaa eläinten hyvinvointia. Lain tuomia parannuksia porsaiden hyvinvointiin ei edes ehditty ottaa käyttöön.

Tiedämme, että kirurginen kastreatio aiheuttaa porsaille kipua ja kudosaivaurioita. Paikallispuudute voi lievittää kipua, mutta se ei poista sitä eikä tulehduksia, joita toimenpiteistä voi aiheutua. Siksi tavoitteena tulee olla kirurgisesta kastreatiosta

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

luopuminen, ei sen jatkaminen. Asiantuntijoita pitää kuunnella. Vastuulliset lihansyöjät eivät myöskään halua, että eläimille yhtään ylimääräisesti aiheutetaan kipua tai eläimiä kohdellaan niin, että ne kärsivät siitä.

Erikoista on myös se, että Suomessa tutkitaan parhaillaan vaihtoehtoja kastraatiolle. Miksi kiello halutaan perua jo ennen kuin tutkimustulokset ovat varmistuneet? Missä on päätöksenteon johdonmukaisuus? Muualla Euroopassa kuljetaan kohti kastraatiosta luopumista.

Arvoisa rouva puhemies! Kyllä meidän pitää myöskin miettiä eläinten hyvinvointia. Porsaiden hyvinvoinnin ei pitäisi olla se kohta, [Puhemies koputtaa] josta olemme valmiita tinkimään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Minuutti. — Edustaja Mikkonen, Krista.

16.11 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä Suomessa on usein semmoinen käsitys, että me olisimme varsin edistyksellisiä esimerkiksi eläinten hyvinvoinnin suhteen, mutta näinhän ei todellisuudessa ole. Mutta tämä on kyllä historiallista, että nyt eläinten hyvinvoinnissa halutaan pakittaa. Yleensä olemme menneet eteenpäin, välillä varsin pienin askelin, mutta kuitenkin olemme menneet eteenpäin, ja sitä myötä, kun myös tutkimustieto lisääntyy ja me tiedämme, miten eläimet kokevat kipua, olemme halunneet tehdä parannuksia. Mutta tässä todellakin nyt pakitetaan siitä kastratiokiellosta, mikä viime kaudella tehtiin ja mille annettiin hyvin pitkä siirtymäaika, jotta myös tuottajat siihen hyvin voisivat sopeutua.

Kyllä minua hämmästyttää, kun samaan aikaan Tanska, joka on sianlihan suurmaa ja josta 90 prosenttia sianlihasta menee vientiin, on ilmoittanut, että he haluavat luopua tästä porsaiden kastratiosta juuri sen takia, että se aiheuttaa niin paljon kipua ja myöskään kuluttajat eivät sitä halua, että nyt Suomessa ollaan tästä pakittamassa. Tämä on häpeällistä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Norrback.

16.12 **Anders Norrback r** (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! När man är verksam på en gemensam marknad måste reglerna vara likställda för att man ska ha möjlighet att konkurrera. Det här är en grundförutsättning, och jag tror att åtminstone alla som har uttalat sig här är mer eller mindre vänligt inställda till att vi har en gemensam marknad, det vill säga att vi är med i EU.

Nu tänkte Finland ta ett steg som går längre än de regelverk som finns i EU. Jag tycker vi ska följas åt, så att vi inte får det man kan kalla en grå import, det vill säga vi kan inte utgå ifrån att svinköttkonsumtionen minskar bara för att vi försätter våra producenter i en situation där de inte mer konkurrensmässigt kan producera kött.

Arvoisa puhemies! Yleensä viitataan kuluttajiin. Kyllä kuluttajat vastaavat ymmärtävästi, niin kuin he ovat vastanneetkin, mutta jos lisätään siihen kysymykseen, että jos hinta on sitten 20 prosenttia korkeampi kuin tuontiliha, niin mikä se vastaus kuluttajilta on sitten? Tähän asti on nähty, että sitten ostetaan se ulkomailta. [Puhemies koputtaa] Näinhän se on ollut. Ja kuka määrää, kuka on eläinystävä? Minä en ainakaan tee sitä.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää.

16.13 **Pia Sillanpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisessa yhteiskunnassa eläinten hyvinvointi on erittäin tärkeä arvo. On selvää, että tuotantoeläimiä täytyy kohdella vastuullisesti ja niiden hyvinvoinnista tulee huolehtia elinkaaren alusta loppuun. Tähän liittyy myös porsaiden kastraatio, joka on tutkimusten mukaan kivulias toimenpide, jos toimenpiteessä ei ole asianmukaista kivunlievitystä. Siksi onkin hyvin tärkeää, että lainsäädäntö velvoittaa tiloja kivunlievityksen käyttöön ja että sen toteuttamiseen on riittävät mahdollisuudet kaikilla tiloilla.

Samalla meidän täytyy todeta ääneen, että kotimainen ruoantuotanto toimii tällä hetkellä monien paineiden alaisena ja tilanne on vaikea. Tuotantokustannukset ovat nousseet, markkinat ovat kansainvälisesti hyvin kilpailtuja ja tuottajien kannattavuus on monilla aloilla heikko. Siksi meidän täytyy jatkuvasti arvioida, miten lainsäädäntö vaikuttaa sekä eläinten hyvinvointiin että maatilojen toimintaan. Tasapainoilu kaikkien seikkojen kesken voi olla toisinaan hyvin haastavaakin. Itse en ainakaan halua asettaa vastakkain eläinten hyvinvointia kotimaisen ruoantuotannon kanssa. [Puhemies koputtaa] Tavoitteena tulisi olla sellainen ratkaisu, jossa molemmat näkökulmat huomioidaan mahdollisimman hyvin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Marttila.

16.14 **Helena Marttila sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaihtoehtoja kirurgiselle kastraatiolle on olemassa, kuten rokotekastratio. Karjun kasvatusta tutkitaan parhaillaan Luonnonvarakeskuksen karjuposuhankkeessa, ja alustavat tulokset osoittavat, että täyskarjukasvatuksen hyvinvointihaitat ovat olleet odotettua vähäisempiä. Onkin hyvin kyseenalaista, että kiello halutaan perua ennen kuin tutkimukset on edes saatettu päätökseen.

Eläinten hyvinvointilaki säädettiin pitkän valmistelun jälkeen, ja kastraatiokiellolle annettiin vuoteen 2035 ulottuva siirtymäaika elinkeinotoimijoita ajatellen. Nyt tätä ollaan murentamassa heti alkuunsa, ja samaan aikaan kuitenkin Tanskassa ala itse sitoutuu vapaaehtoisesti luopumaan kirurgisesta kastraatiosta vuoteen 2030 mennessä kuluttajien toiveita kuullen. Myös EU-tasolla on aidosti todennäköistä, että kiello etenee, ja Suomikin tätä aktiivisesti EU-tasolla ajaa. Eläinten hyvinvointilain tarkoitus on suojella eläimiä kärsimykseltä, ja siksi kastraatiokielloa ei tule perua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

16.15 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Meillä ei ole varaa vaikeuttaa itse maamme vientimarkkinoita jo tiukassa taloustilanteessa. Suomalaisen sianlihan vienti Aasiaan ja Yhdysvaltoihin perustuu siihen, että tuotteet täyttävät vientimaiden ja asiakkaiden vaatimukset. Näissä maissa edellytetään nimenomaan kastroiduista tai naaraspuolisista sioista peräisin olevaa lihaa. Kastraatiokiello olisi käytännössä sulkenut Suomen näiltä markkinoilta, ei poliittisella päätöksellä vaan ostajan ehdoilla.

Tässä asiassa kyse on siis myös kotimaisen ruokatuotannon huoltovarmuudesta. Jos kotimainen tuotanto ei ole kannattavaa, se ajetaan alas, ja kun oma tuotanto ajetaan alas, se korvaantuu tuonnilla. Tämä ei vahvista eläinten hyvinvointia vaan siirtää tuotannon

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

maihiin, joissa vaatimukset ovat selvästi Suomea matalammat. Se myös heikentää Suomen kykyä turvata oma ruokahuoltonsa kriisitilanteessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari.

16.17 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun Suomen kotieläintuotannolle on tehty lisävaatimuksia, niin olisin toivonut sieltä vasemmalta laidalta joskus jonkun kehuvan niitä, nostavan suomalaista tuotantoa, sanovan, että kulutetaan suomalaista lihaa, kun se on tehty niin laadulla. Te kaikki tiedätte sen, että Suomessa tilavaatimukset ovat aivan toista luokkaa kuin muualla Euroopassa. Te tiedätte, että meillä possu saa pitää saporonsa, meillä tiineytshäkit on kielletty siirtymäajalla ja porsitushäkkien rakentaminen on kielletty, mutta olenko kuullut yhtään kehua sieltä vasemmalta laidalta? En, koska te ette joka tapauksessa haluaisi, että sitä lihaa tuotetaan. [Mikko Savola: Tämä on se ydin!] Ja kun esimerkiksi immuunikastratio on mahdollinen — sitähan ei kielletä, vaikka siinä toki pistetään pari kertaa isommalla neulalla ja pistetään hormonipätkää eläimeen — niin toki tällä menetelmällä varmasti tuotetaan tulevaisuudessa. [Puhemies koputtaa] Kehutteko sitten suomalaista sianlihaa, [Puhemies koputtaa] jos joku tuottaa sillä menetelmällä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin. — Ja sitten vielä edustaja Lahdenperä. Sitten mennään puhujalistaan.

16.18 **Milla Lahdenperä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Kalmari äsken ansiokkaasti luetteli, Suomessa eläinten hyvinvointi on hyvällä tasolla ja myös hyvin valvottua. Suomessa tuotanto-olosuhteet poikkeavat monista muista maista, koska sikojen häntiä ei typistetä, ja siksi niitä ei voi suoraan verrata toisten maitten toimintatapoihin. Esimerkiksi Suomen ja Tanskan sianlihantuotannot eivät ole suoraan verrannollisia. Myös muualla Euroopassa häntiä typistetään, kun Suomessa on pitkät hännät.

Kastroimattomien karjujen kasvatukseen liittyy tutkimusten mukaan lisääntyntä aggressiivisuutta, häiriökäyttäytymistä sekä eläinten välisiä konflikteja ja vaurioita. Ja kun sian häntää purraa verille, seurauksena on vakavia tulehduksia, ontumista, halvaantumista. Hännän haava toimii bakteerille sisäänkäyntinä, ja tällöin tulehdus voi levitä verenkiertoon, niveliin, luihin ja sisäelimiin. Tällöinhän tulee suuresti hyvinvointiongelmia ja kipua eikä todennäköisesti kelpaa edes teuraaksi.

Tässä täytyy katsoa kokonaisuutena eikä ajatella näitä pistemäisesti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään puhujalistaan. Edustaja Honkasalo.

16.19 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Harvoin on eduskuntauralla tullut vastaan lakiesitystä, joka saa voimaan fyysisesti pahoin. Kastratiokiellon kumoaminen on sellainen asia. Kun kirjoitin ulostulon hallituksen aikeista ottaa porsaiden kastratio jälleen käyttöön Suomessa muutama kuukausi sitten, olin yllättynyt siitä, kuinka laajaa vastustusta se aiheutti myös niiden joukossa, jotka syövät lihaa.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Mistä porsaiden kirurgisessa kastraatioissa on sitten kyse? Tästä: 3—7 päivän ikäinen porsas laitetaan metallitelineeseen. Eläin pyritään pitämään liikkumattomana. Kivespussin alue desinfioidaan. Alueelle injektoidaan tulehduskipulääke ja/tai puudutus. Tehdään viilto tai viiltoja kummankin kiveksen kohdalle, ja kives vedetään viillosta ulos. Siemenjohtimet katkaistaan. Haava jätetään avoimeksi, ja porsas palautetaan emän luokse. Olen varma, että harva pystyisi katsomaan toimenpiteen omin silmin. [Anne Kalmari: Entä kissoilla? — Mikko Savola: Mites kissat ja koirat? — Markku Eestilä: Ihan samalla tavalla! — Puhemies: No niin, antakaas puheenvuoro sen pitäjälle.]

Nyt hallituksen esityksessä ja valiokunnan mietinnössä ehdotetaan porsaiden kirurgisen kastraation kiellon kumoamista. Kiellon oli nykyisen lain mukaan määrä astua voimaan vuonna 2035, eli lakia ollaan muuttamassa jo ennen kuin uutta toimintamallia ehdittiin edes ottaa käyttöön taikka siihen liittyviä tutkimusprojekteja saada päätökseen. Hallituksen esitys porsaiden kastraatiokiellon kumoamiseksi on äärimmäisen ongelmallinen tästä ja monesta muusta syystä.

Kuvaavaa on, että puoltajia hallituksen esitykselle ei lihateollisuuden ulkopuolelta juuri löydy. Suuri joukko maa- ja metsätalousvaliokunnan kuulemia asiantuntijoita, kuten Suomen Eläinlääkäriliitto ja Eläinten hyvinvointikeskus, argumentoivat vahvasti porsaiden kirurgisen kastraation täyskiellon puolesta. Tuotantoeläinlääketieteen näkökulmasta puolestaan valiokunnan kuulemisissa korostettiin, että on epäviisasta kumota kastraatiokiello nyt, kun tutkimushankkeet aiheeseen liittyen ovat vasta käynnissä ja vaihtoehtoiset menetelmät kehitysvaiheessa.

Näissä lausunnoissa korostetaan myös, että paikallispuudutus ei missään nimessä ole ongelmaton, vaikka hallituspuolueet uskovat puudutuksen autuuteen. Porsaille joudutaan kastraatioissa tekemään kaksi kivuliasta toimenpidettä, ja lisäksi porsaat reagoivat negatiivisesti siihen, kun ne kiinnitetään kiinnipitotelineisiin. Lisäksi puudutus- ja tulehduskipulääkkeet eivät poista kipua toimenpiteen jälkeen. Lisäksi on tärkeää huomata, että tutkimuksissa on havaittu, etteivät tuottajatkaan nähneet puudutuksen käyttöä ongelmattomana sen aiheuttaman pistoskipun ja porsaiden käsittelyn pidentymisen vuoksi. Mutta tämä hallitus viis veisaa eläinten hyvinvoinnista. On irvokasta, että hallitus antaa lihatalojen ja lihateollisuuden kaupallisten intressien sanella lakia, jonka tarkoitus on varjella eläinten hyvinvointia.

Arvoisa puhemies! Tieteellinen tutkimus on siis osoittanut, että porsaiden kirurginen kastraatio on toimenpiteenä erittäin tuskallinen ja että paikallispuudutteen käyttö ei ole missään määrin riittävä lieventämään siitä koituvaa kipua, vaikka porsaiden kastraatiota puoltavat näin antavat hanakasti ymmärtää. Kirurginen kastraatio altistaa porsaat tulehduksille ja nostaa kuolleisuutta. Siksi on hämmäntävää, ettei hallituksen alkuperäisessä esityksessä ja valiokunnan mietinnössä edes vakavasti syvällisesti analysoitui immunokastration mahdollisuutta, mikäli porsaat väistämättä halutaan kastroida. Parasta tietenkin olisi jättää porsaat kastroidimatta kokonaan.

On aivan selvää, että taloudellisten seikkojen ei tulisi olla ensisijaisia, kun punnitaan eläinten kärsimyksen lieventämistä. Kuitenkin on todettava, että myöskään lihateollisuuden pelko viennin vaarantumisesta kirurgisen kastraation kiellon myötä ei ole perusteltu. Täyskarjujen lihaa viedään jo useista Euroopan maista, ja esimerkiksi Tanska, joka on EU:n suurimpia sianlihatuottajia, aikoo kieltää porsaiden kirurgisen kastraation vuoden 2030 alussa.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Arvoisa puhemies! Mikäli haluamme turvata tuotantoeläimille edes hyvinvoinnin vähimmäistason, seurata verrokkimaidemme eläinoikeuskehitystä ja noudattaa eläinten hyvinvointilain tarkoitusta, on kirurgisesta kastroatiosta luovuttava mahdollisimman nopeasti. Se on vähintään, mitä voimme tehdä moraalisen eläimiä koskevan vastuamme näkökulmasta. Näin ollen ehdotan, että lakiehdotukset hyväksytään vastalauseen 2 mukaisina.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

16.25 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä kyse ei ole vain eläintenpidosta tai yksittäisestä tuotantotavasta, kyse on suomalaisen elintarvikeketjun toimintavarmuudesta, viennin jatkuvuudesta ja huoltovarmuudesta sen aikana, jolloin varautumisen merkitys on korostunut aivan uudella tavalla. Puhumme tänään tuotantoeläinten hyvinvoinnista ja lääkitsemisestä. On tärkeää todeta heti alkuun yksi asia: Tämä esitys ei tuo takaisin mitään, mikä olisi nyt kielletty. Se ainoastaan poistaa vuonna 2035 voimaan tulevaksi säädetyn kiellon, joka tehtiin ilman täysimääräisiä vaikutusarvioiteja koko elintarvikeketjuun. Lakeja tulee muuttaa, jos niiden vaikutusarviot eivät kohtaa. Suomi olisi ollut ainoa Euroopan maa, jossa kirurginen kastroatio olisi kielletty. Tämä olisi asettanut suomalaisen sianlihantuotannon yksipuolisesti heikompaan asemaan verrattuna kaikkiin kilpailijamaihin.

Arvoisa puhemies! Meillä ei ole varaa vaikeuttaa itse maamme vientimarkkinoita jo tiukassa taloustilanteessa. Suomalaisen sianlihan vienti Aasiaan ja Yhdysvaltoihin perustuu siihen, että tuotteet täyttävät vientimaiden ja asiakkaiden vaatimukset. Näissä maissa edellytetään nimenomaan kastroiduista tai naaraspuolisista sioista peräisin olevaa lihaa. Kastroatiokiello olisi käytännössä sulkenut Suomen näiltä markkinoilta, ei poliittisella päätöksellä vaan ostajan ehdoilla. Tässä asiassa kyse on siis myös kotimaisen ruokatuotannon huoltovarmuudesta. Jos kotimainen tuotanto ei ole kannattavaa, se ajetaan alas, ja kun oma tuotanto ajetaan alas, se korvautuu tuonnilla. Tämä ei vahvista eläinten hyvinvointia vaan siirtää tuotannon maihin, joissa vaatimukset ovat selvästi Suomea matalammat. Se myös heikentää Suomen kykyä turvata oma ruokahuoltonsa kriisitilanteissa. Huoltovarmuus ei ole vain varmuusvarastoja, se on myös toimivaa tuotantoa, toimivaa teollisuutta ja toimivaa vientiä, joka pitää ketjun elinkelpoisena. Jos ketju katkeaa, sitä ei nopeasti rakenneta uudelleen.

Arvoisa puhemies! On myös tärkeää todeta, että eläinten hyvinvointi ei tässä heikkene, päinvastoin. Kirurginen kastroatio on jo nyt tiukasti säädelty. Kipulääkitys on ollut pakollista vuodesta 2024. Paikallispuudutus tulee pakolliseksi vuodesta 2027, ja tämä esitys parantaa mahdollisuuksia käyttää puudutusta myös niillä tiloilla, jotka eivät ole mukana valtakunnallisessa terveydenhuolto-ohjelmassa. Siksi on yhtä oikein sanoa, että Suomessa eläimistä pidetään hyvää huolta. Suomessa ei pidä tehdä yksipuolisia ratkaisuja, jotka heikentävät omaa turvallisuuttamme, huoltovarmuutta ja vientiä. Tämä esitys on askel realistiseen, turvalliseen ja vastuulliseen politiikkaan, joka turvaa suomalaisen ruokatuotannon myös tulevaisuudessa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Marttila.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

16.30 **Helena Marttila sd:** Arvoisa puhemies! Suomessa kastroidaan joka vuosi noin 850 000 karjuporsasta viikon ikäisenä. Kirurginen kastraatio on porsaalle kivulias toimenpide, ja nuorena koettu kipu on monin tavoin haitallista eläimen kehitykselle. Kastroidujen porsaiden kuolleisuus on suurempi kuin kastroimattomilla, mihin vaikuttaa ainakin haavojen tulehdusriski. Kuluttajakyselyissä 62 prosenttia suomalaisista kertoo kannattavansa kirurgisesta kastraatiosta luopumista. Muun muassa Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen EFSA ei suosittele porsaille kastraatiota, sillä kastraatio on mahdollista tehdä myös rokottamalla eläimet.

Eläinten hyvinvointilaki uudistettiin kokonaisuudessaan Marinin hallituskaudella yli kymmenen vuoden valmistelun jälkeen. Entiseltä nimeltään eläinsuojelulaki oli monelta osin vanhentunut ja tutkimustieto eläinten lajityypillisestä käyttäytymisestä ja hyvinvoinnista lisääntynyt. Uudistus toteutettiin tasapainoillen toisaalta eläinten hyvinvoinnin parantamisen ja toisaalta eläintenpitoon liittyvien elinkeinojen tarpeita kuunnellen. Aikaan saatiin kohtuullinen esitys eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi tuottajien asema kuitenkin huomioiden. Osana kompromissia kirurgisesta kastraatiosta luopumiselle säädettiin pitkä siirtymisaika vuoteen 2035 asti.

Nyt lihateollisuus vaatii kiellon kumoamista taloudellisin perustein. Karjujen kasvatusta kuitenkin tutkitaan Suomessa parhaillaan muun muassa Luonnonvarakeskuksen Karjupossu-hankkeessa. Alustavien tulosten perusteella täyskarjukasvatuksen kielteiset hyvinvointivaikutukset ovat olleet odotettua vähäisempiä. Onkin erikoista, että kastraatiokiello halutaan perua jo ennen kuin nämä tutkimukset on saatu valmiiksi. Huomionarvoista on myös, että Tanskassa alan toimijat itse ovat ilmoittaneet tavoitteekseen luopua kirurgisesta kastraatiosta vapaaehtoisin toimin vuoteen 2030 mennessä, käsittääkseen kuluttajien toiveita kuunnellen. On myös hyvin todennäköistä, että kastraatiokiello etenee lähivuosina EU-tasolla, ja myös Suomi on sitoutunut edistämään kielloa EU-lainsäädännössä, myös tämä nykyinen hallitus. Ennakoitava lainsäädäntö olisi tuottajienkin etu.

Arvoisa puhemies! Tulevat sukupolvet tulevat varmasti arvioimaan meitä myös sen perusteella, miten kohtelimme eläimiä. Eläinten hyvinvoinnista annetun lain tarkoituksena on edistää eläinten hyvinvointia ja suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla niiden hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta. On todella valitettavaa ja lainsäädännön ennakoitavuudenkin näkökulmasta epätarkoituksenmukaista, että näin pian lain säätämisen jälkeen sitä halutaan muuttaa ja lakia heikentää ennen kuin uuden lain tavoitteita on ehditty toteuttaa tai ne ovat tässä tapauksessa edes tulleet voimaan.

Sikojen kannalta kaikki kastraatiokielloa tukevat perustelut ovat edelleen voimassa. Nuorena koettu kipu ja kudosisvaurio ovat erityisen haitallisia eläinten hyvinvoinnille ja kehitykselle. Kirurgisen kastraation aiheuttama kudosisvaurio ja kipu, jota paikallispuudute kyllä vähentää muttei poista kokonaan, heikentävät porsaiden hyvinvointia paitsi toimenpiteen aikana ja heti sen jälkeen myös pidempikestoisesti. Siksi tavoitteena täytyy olla kirurgisesta kastraatiosta luopuminen. Siksi ehdotan SDP:n vastalauseen mukaisesti, että kastraatiokielloa koskevaa 120 §:ää ei kumota vaan kastraatiokiello pidetään voimassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

16.34 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! Kyllä se niin on, että tämän yhteiskunnan, sivistyksenkin mitta on se, kuinka me kohtelemme niitä, jotka eivät itse voi puolestaan puhua. Eläimet ovat sellaisia, ja siksi meidän täytyy täällä eduskunnassakin myös eläinten hyvinvointia pitää esillä. Siksi oli hyvin tärkeää, että viime kauden loppupuolella todellakin uudistimme tämän eläinten hyvinvointilain, koska se oli kuitenkin jo pitkään sitä uudistamista odottanut. Monessa kohtaa siinä mentiin kuitenkin eteenpäin, ei taaksepäin, niin kuin nyt tässä esityksessä valitettavasti mennään.

Kun tuossa laissa todellakin säädettiin, että tarpeettoman kivun tuottaminen ja kärsimyksen tuottaminen eläimille on kiellettyä, niin on täysin käsittämätöntä, että nyt tämä hallitus on suorastaan taantumuksellinen siinä, että tässä lähdetään sitten takapakkia ottamaan. Meillä melkein miljoona pikkuporsasta kastroidaan vuosittain, ja se kyllä aiheuttaa nimenomaisesti tarpeetonta kipua ja kärsimystä.

Täällä on jo todettu se, että muun muassa Tanskassa, joka on valtavan suuri lihantuottaja ja -viejä, ollaan tästä luopumassa 2030. Se ehkä kertoo, että otamme takapakkia myös tähän yleiseen kehitykseen nähden, kun varsinkin myös Euroopan unionissa suunta on enemmänkin kieltämään kuin sitten löysentämään näitä säädöksiä.

Täällä käytettiin jossain vastauspuheenvuorossa sellaista termiä, että tietävätköhän vastustajat tyyliin edes, mikä on sika. Täällä on vastustajien joukossa asiantuntijalausunnoissa muun muassa Suomen Eläinlääkäriliitto, Suomen Kunnaneläinlääkäriliitto, Suomen Tuotantoeläinlääkäriyhdistys, joten luulisi, että sieltä nyt löytyisi jonkin verran niitä asiantuntijoita, jotka tietävät sitten, mikä on sika tai porsas tai minkälaista kärsimystä näistä toimista tulee.

Myöskään Euroopan elintarviketurvallisuusviranomainen EFSA ei suosittele porsaiden kirurgista kastroatiota, sillä se aiheuttaa vakavia haittoja porsaille.

Ja kuten todettu, kyllä suomalaiset kuluttajat toivovat sitä, että meidän ruuantuotantomme on eettistä ja on vastuullista. Me olemme suorastaan profiloituneet tällä, ja siinäkin mielessä on hyvin ikävää, että nyt mennään ihan väärään suuntaan.

Jos nyt tämä kielto kumotaan, me viittaamme kintaalla tutkittuun tietoon, me viittaamme kintaalla kuluttajien mielipiteeseen, me viittaamme kintaalla tuoreeseen eläinten hyvinvointilakiin kaikkienensa.

Täällä tuotiin myös ilmi, että parhaillaan maa- ja metsätalousministeriö itse rahoittaa Luonnonvarakeskuksen tutkimusta tästä asiasta. On täysin posketonta, että silloin, kun tutkimustuloksia ei olla vielä edes saatu, jo kiirehditään tätä kiellon kumoamista. Todellakin ennakkotietojen mukaan sieltä on tulossa tulosta, että tämä olisi täysin hallittavissa ilman, että tätä kielloa nyt kumota tarvitsisi.

Eli minä vielä kerran vetoan: toivottavasti eduskunta tässä on viisas ja ei sitten tule tätä kielloa kumoamaan. Olen hyvin pettynyt siihen, että hallitus tällaisen esityksen eduskuntaan toi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laine-Nousimaa.

16.37 **Hanna Laine-Nousimaa sd:** Arvoisa rouva puhemies! Minun on mahdoton hyväksyä sitä, että Suomi ottaa takapakkia eläinten hyvinvoinnissa ja sallisi porsaiden kivuliaan kirurgisen kastroation. Eläinten hyvinvointilain tarkoitus on suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla kärsimykseltä, ei etsiä uusia perusteluja kivulioiden käytäntöjen jatkamiselle.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

On hyvin huolestuttavaa, että näin pian uuden eläinten hyvinvointilain säätämisen jälkeen hallitus on valmis heikentämään lakia, etenkin kun siinä päätettyjä muutoksia ei ole ehditty ottaa edes käytäntöön.

Tutkimus kertoo selvästi, että nuorena koettu kipu ja kudosaaurio heikentävät eläimen hyvinvointia pitkäkestoisesti. Paikallispuudute voi lievittää kipua mutta ei poista sitä. Porsaille kirurginen kastratio tarkoittaa edelleen kipua, stressiä ja kärsimystä.

Suomessa tutkitaan kirurgisen kastration vaihtoehtoja, kuten karjujen kasvatusta ja muita menetelmiä. On käsittämätöntä, että kieltoa ollaan peruuttamassa jo ennen kuin tutkimukset ovat valmistuneet.

Lisäksi muualla Euroopassa suunta on täysin päinvastainen. Esimerkiksi Tanskassa ala itse tavoittelee kirurgisesta kastratiosta luopumista vuoteen 2030 mennessä, ja myös EU-tasolla paine kiellon etenemiselle kasvaa.

Arvoisa rouva puhemies! Kysymys on lopulta arvovalinnoista: olemmeko maa, joka puolustaa eläinten hyvinvointia johdonmukaisesti, vai maa, joka ensimmäisen paineen alla perääntyy? Minulle vastaus on selvä: eläinten hyvinvoinnista pitää huolehtia, ja porsaiden, kuten muidenkin eläinten, tarpeetonta kärsimystä ei pidä hyväksyä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström.

16.39 Johan Kvarnström sd: Arvoisa puhemies, ärade talman! Eläinten hyvinvointilaki uudistettiin tosiaan viime vaalikaudella tosi pitkän, monivuotisen valmistelun jälkeen. Uudistukseen sisältyi porsaiden kirurgisen kastration kieltä, joskin erittäin pitkällä siirtymäajalla, vuoteen 2035 saakka. Kun siihen on vielä yhdeksän vuotta aikaa, nykyinen hallitus on kuitenkin kumoamassa kyseistä kieltoa. Eikö 12 vuotta ollut riittävän pitkä siirtymäaika? Ymmärrän, että taloudelliset perustelut painavat tällaisina aikoina, mutta jos suuren vientimaan Tanskan alan toimijat aikovat vapaaehtoisesti luopua kirurgisesta kastratiosta vuoteen 2030 mennessä, emmekö me Suomessa pystyisi samaan vuoteen 2035 mennessä?

Joka tapauksessa kieltä olisi tarpeellinen monista syistä. Asiantuntijalausunnoissa on laajasti tuotu esiin vaikuttavat perustelut porsaiden kastratiokiellon säilyttämisen puolesta. Eläintuotantoa tulisi kehittää vastaamaan tietämystämme eläinten hyvinvoinnista, mutta tämä esitys on askel väärään suuntaan. Kuten vastalauseessamme todetaan, on valitettavaa sekä lainsäädännön ennakoitavuuden näkökulmasta epätarkoituksenmukaista, että näin pian hyvinvoinnista annetun lain säätämisen jälkeen sitä halutaan muuttaa ja lakia heikentää ennen kuin uuden lain tavoitteita on ehditty toteuttaa tai ne ovat tässä tapauksessa edes tulleet voimaan. Sikojen kannalta kaikki kastratiokieltä tukevat perustelut ovat edelleen voimassa.

Ärade talman! Kirurgisk kastrering av grisar måste förbjudas. Vi kan vara oeniga om en hur lång övergångsperiod som är skälig, men att själva förbudet behövs vore det önskvärt med samstämmighet kring. Tyvärr väljer regeringen en annan väg, därav vår reservation.

Kirurgisk kastrering av grisar är de facto ett smärtsamt ingrepp. Därför tänker vi rösta emot att det kommande förbudet ska upphävas innan det ens hunnit träda i kraft. Förhoppningsvis finns det bland högerpartierna tillräckligt många som står upp för djurens väl, så att det här förbudet inte slopas. Som vi lyfter fram i vår reservation orsakar kirurgisk kastrering vävnadsskada och smärta, som lokalbedövningen minskar men inte helt

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

elimineras. Skadorna och smärtan försämrar välbefinnandet hos grisarna inte bara under ingreppet och omedelbart efter det, utan under en längre tid. Därför måste målet vara att avstå från kirurgisk kastrering helt och hållet.

Ärade talman! Varje gång Finland får en högerregering innebär det dåliga nyheter för djuren. Det här förslaget är ett exempel. Ett annat är att djurskyddsombudsmannen lades ner i början av perioden, inom ett år från det att regeringen tillträdde.

Arvoisa puhemies! Eli aina kun oikeisto muodostaa hallituksen Suomessa, se on huono uutinen eläinten hyvinvoinnille. Tämä esitys on yksi esimerkki siitä. Toinen on eläinsuojeluasiamiehen viran lakkauttaminen kauden alussa.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Marttilan esittämää esitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa.

16.43 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Esittelin hetki sitten maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnön hyvinvoinnista annetun lain ja eläinten lääkitsemisestä annetun lain muuttamisesta. Nyt kommentoin saamaani kansalaispalautetta — ja varmaan moni edustajista on sitä saanut tästä aiheesta.

On hyvä muistaa, että vaikka lakia ei muutettaisi eikä kumottaisi tätä vuoden 2035 alusta voimaan tulevaa kirurgisen kastraation kieltoa, niin kirurgista kastraatiota saisi joka tapauksessa jatkaa vielä yli kahdeksan ja puolen vuoden ajan. Nyt onkin ensiarvoisen tärkeää varmistaa, että on olemassa tarvittavat resurssit tutkia vaihtoehtoisia tapoja vaikuttaa kastraatioon johtaviin syihin. Tutkimus tähän liittyen on jo hyvässä vauhdissa.

Tällä hetkellä immunokastratio on osittain käytössä joissakin maissa. Myös immunokastratiossa on ongelmia eläinten hyvinvoinninkin kannalta ja näkökulmasta. Samoin anestesiaa käytetään vähän, melko vähän, eikä tämäkään vaihtoehto ole ongelmaton. Tämän takia tutkimus on oleellinen asia, jonka avulla saadaan asiaan kestävä, tuottajaystävällinen ja eläinten hyvinvointia parantava ratkaisu.

Suomessa possut saavat pitää saporonsa. Se on iso asia. Monissa EU-maissa asia ei ole näin, vaikka EU-asetus kieltää saporoiden typistämisen. On ehdottoman tärkeää, että kaikki pelaisivat samoilla säännöillä. Nyt monet saavat epäreilua kilpailuetua rikkomalla sääntöjä EU:n sisälläkin, puhumattakaan unionin ulkopuolisista maista.

Kuten täällä jo viime viikolla keskusteltiin muun muassa eläinten ja ihmisten asemasta perustuslaissa, totean muun muassa eläinten itseisarvosta seuraavaa: Eläin ei ole tosiaankaan esine. Eläin tuntee kivun. Eläin tuntee iloa, ilmaisee iloa, ilmaisee surua. Näin ollen meidän täytyy ponnistella sen eteen, että myös tuotantoeläinten hyvinvointia edistetään, mutta se ei saa jäädä pelkästään tuottajien, ei varsinkaan suomalaisten tuottajien, kontolle. Me puhumme tässä samassa myös elinkeinon olemassaolosta ja huoltovarmuudesta, kyllä. Yhteisten pelisääntöjen noudattaminen EU:n sisällä on äärimmäisen tärkeää, kun yhteismarkkinassa ollaan. Sitä meidän tulee vaatia ihan kaikilla sektoreilla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää.

16.46 **Pia Sillanpää ps:** Arvoisa puhemies! Suomalaisessa yhteiskunnassa eläinten hyvinvointi on erittäin tärkeä arvo. On selvää, että tuotantoeläimiä täytyy kohdella

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

vastuullisesti ja niiden hyvinvoinnista tulee huolehtia elinkaaren alusta loppuun. Tähän liittyy myös porsaiden kastratio, joka on tutkimusten mukaan kivulias toimenpide, jos toimenpiteessä ei ole asianmukaista kivunlievitystä. Siksi onkin hyvin tärkeää, että lainsäädäntö velvoittaa tiloja kivunlievityksen käyttöön ja että sen toteuttamiseen on riittävät mahdollisuudet kaikilla tiloilla.

Samalla meidän täytyy todeta ääneen, että kotimainen ruuantuotanto toimii tällä hetkellä monien paineiden alaisena. Tilanne on monin paikoin vaikea. Tuotantokustannukset ovat nousseet, markkinat ovat kansainvälisesti hyvin kilpailtuja, ja tuottajien kannattavuus on monilla aloilla heikko. Siksi meidän täytyy jatkuvasti arvioida, miten lainsäädäntö vaikuttaa sekä eläinten hyvinvointiin että maatalojen toimintaan. Tasapainoilu kaikkien seikkojen kesken voi olla toisinaan hyvin haastavaakin.

Arvoisa puhemies! Tehdyn selvitystyön myötä on noussut esille huoli siitä, että yksin Suomessa toteutettava kastratiokiello voisi aiheuttaa suuria kustannuksia koko sianlihaketjulle. Siinä tapauksessa vaikutukset ulottuisivat alkutuotannosta teollisuuteen ja vientiin asti. Siksi meidän on mielestäni pakko pohtia myös sitä, minkälaisia seurauksia tämänkaltaisella ratkaisulla olisi suomalaisen ruuantuotannon kilpailukyvyille ja kotimaisen tuotannon jatkuvuudelle. Tässä on kyse myös huoltovarmuudesta. On tärkeää, että jos Suomeen tulisi yllättävä poikkeustila, pystymme silloinkin tuottamaan mahdollisimman suuren osan ruuasta kotimaisesti. Se edellyttää sitä, että maataloudella ja koko elintarvikeketjulla täytyy olla edellytykset toimia kannattavasti myös tulevaisuudessa. Me emme esimerkiksi voi sallia sellaista tilannetta, jossa tuotanto siirtyisi enemmän ulkomaille. Siinä tapauksessa kyse ei olisi vaikutuksista yksittäisiin maatiloihin vaan myös kansalliseen ruokaturvaan.

Toisaalta meidän pitää huolehtia myös siitä, että kehitämme edelleen ja tulevaisuudessa toimenpiteitä eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi. Suomalaisen eläintuotannon vahvuus on tähänkin asti ollut korkea hyvinvoinnin taso ja halu kehittää erilaisia tuotantotapoja, jotka perustuvat tutkittuun tietoon. Suomessa ollaankin monilla osa-alueilla paremmassa tilanteessa eläinten hyvinvoinnin suhteen kuin muissa maissa, ja työtä, tutkimusta ja kehitystä meidän täytyy edelleen jatkaa.

Arvoisa puhemies! Itse en ainakaan halua asettaa vastakkain eläinten hyvinvointia kotimaisen ruuantuotannon kanssa. Tavoitteena tulisi olla sellainen ratkaisu, jossa molemmat näkökulmat huomioidaan mahdollisimman hyvin. Meidän täytyy huolehtia eläinten hyvinvoinnin lisäksi siitä, että suomalaisella maataloudella on toimintaedellytykset toimia tulevaisuudessakin ja että ruuantuotanto ja huoltovarmuus on turvattu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. —Edustaja Hopsu, poissa. — Edustaja Mikkonen, Krista.

16.49 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Todellakin tämä on todella valitettava päätös, mitä hallitus on nyt tekemässä. Eläinten hyvinvointilakia uusittiin viime kaudella, ja sitä uudistustyötä tehtiin todella pitkään. Se aina siirtyi ja siirtyi aiemmilta hallituksilta, ja silloin saatiin siihen parannuksia. Tämä porsaiden kastratiokiello oli yksi näistä, ja todellakin siihen annettiin hyvin pitkä siirtymäaika. Siis se olisi tulossa voimaan vasta 2035, joten esimerkiksi sianlihan tuottajilla olisi paljon aikaa sopeutua tähän muutokseen, ja sen takiahan myös tutkimustyötä on paljon käynnissä siitä, millaisia nämä vaihtoehdot

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

ovat. On todella valitettavaa, että nyt sitten tässä vaiheessa tästä kiellosta ollaan peruuttamassa.

Täällä on tullut keskustelussa esiin, että suomalaisessa siantuotannossa porsaas saavat pitää saporonsa, ja tämä on todella hieno asia. Itse ajattelen niin, että se, että meillä olisi vielä tämä kastraatiokiello tulossa, veisi eteenpäin meitä nimenomaan semmoisena esimerkkinä, että meillä sianliha olisi sitten siinä mielessä eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta paremmin tuotettua kuin joissain muissa maissa. Me voisimme tavallaan mielummin mieltä, että se voisi olla se meidän vientivalttimme, jos tässä halutaan sianlihan vientiä edistää. Mutta ei, nyt mennään taaksepäin, ja näyttää todella siltä, että esimerkiksi Tanska, joka on valtava sianlihan vientimaa, on nyt ottamassa 2030 tämän kastraatiokiellon käyttöön. En ihmettele sitä, koska kuluttajat nimenomaan haluavat varmistaa sen, että eläimet eivät joudu kärsimään turhaa kipua, myöskään tuotantoeläimet.

Tämähän on hyvin kivulias operaatio, ja todella, jos noita lain lausuntoja asiantuntijoilta lukee, niin se tulee hyvin selväksi. Eli sitä ei tarvitse tässä pohtia, vaikka täällä toisenlaisiakin ajatuksia on esitetty ja verrattu esimerkiksi lemmikkien kastraatioon. Mutta se on aivan eri asia. Lemmikit kastroidaan eläinlääkärin toimesta anestesiassa, kun porsaas taas kastroidaan... No, tulevaisuudessa onneksi kipulääkkeen turvin, mutta aivan eri tilanne.

Sitten täällä on vedottu suomalaisen tuotannon omavaraisuuteen ja huoltovarmuuteen. On totta, että sianlihaa meillä tuotetaan enemmän kuin käytetään, mutta sitten jos me katsotaan niitä sianlihan tuotannon tuotantopanoksia, niin me emme ole valitettavasti millään tavalla omavaraisia, ja siinä mielessä tämä argumentti huoltovarmuudestakin vähän ontuu. Siat syövät kyllä viljaa, joka kotimaisesti on tuotettu, mutta sitten kun puhutaan soijasta, jota tarvitaan siankasvatuksessa, puhutaan lannoitteista, puhutaan energiasta, lääkinnällisistä tuotteista tai esimerkiksi sianjalostuksesta, niin tässä me olemme täysin riippuvaisia, tai hyvin riippuvaisia, monin kohdin ulkomaisesta tuotantopanostuksesta, niin että tämä omavaraisuusargumenttikan ei tässä päde.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä poissa. — Edustaja Viljanen.

16.53 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on keskustelussa käytetty esimerkkinä lukuisia kertoja Tanskaa ja viitattu myös siihen, että Suomen pitäisi pitää kastraatiokiello voimassa ja että EU-tasoltakin on tulossa samansuuntaista sääntelyä — näin tämän esityksen vastustajat ovat täällä useaan kertaan todenneet. Pitää kysyä tässä yhteydessä, kuinka todennäköistä on, että tämä EU-tason sääntely kastraation kieltämiseksi etenisi kovin nopeasti, kun juuri edustaja Mikkosenkin mainitsema häntientypistämiskiello on vielä toteuttamatta valtaosassa EU-maita. Muun muassa monta kertaa mainitussa Tanskassa edelleen lähes säännönmukaisesti sikojen hännät typistetään, vaikka kiello on ollut jo parikymmentä vuotta voimassa ja Suomessa jo kolmisenkymmentä vuotta. Ainoat maat, jotka tätä kielloa tähän mennessä ovat hienosti noudattaneet, ovat Suomi ja Ruotsi — ne ovat tuottaneet pitkähäntäisiä sikoja, pitkähäntäisen sian lihaa.

Nyt tällä oletuksella, mikä täällä toistuvasti todetaan, että EU:sta on tulossa tällaista sääntelyä kastraation kieltämiseksi tai ala on menossa tähän suuntaan, haluttaisiin, että Suomi olisi tässä ensimmäisenä liikkeellä. Mutta pelkona on, että teollisuutemme joutuu

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

kantamaan uutta kustannusta edelläkävijyydestä, kustannusta, jolle markkinoilta kuitenkin ei saataisi sitten euroille vastinetta, eli kävisi samalla lailla kuin tässä häntientypistämisasiassa: olisi hyvä tarkoitus, eläinten hyvinvointia varmasti edistäviä toimenpiteitä, mutta ne saattaisivat sitten suistaa alaa ahdinkoon ja ajaa tuotannon ahtaalle taloudellisessa mielessä, mikä uhkaisi sitten sen jatkuvuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savola.

16.55 Mikko Savola kesk: Arvoisa rouva puhemies! Suomalainen sianlihan tuotanto on tärkeä osa kotimaista ruoantuotantoa. Se työllistää, se tuo investointeja, se pitää maaseutua elävänä, se tuottaa suomalaisille turvallista ja laadukasta ruokaa. Suomalaiset sikatilat toimivat jo nyt erittäin korkeiden vaatimusten mukaisesti. Eläinten hyvinvointi on hyvällä tasolla, tautitilanne on erinomainen, elintarviketurvallisuus on maailman huippua. Nämä saavutukset eivät ole syntyneet sattumalta vaan kovalla työllä, osaamisella ja jatkuvalla kehittämisellä. Siksi on aiheellista kysyä, mihin suuntaan osa tästä salista haluaa suomalaisen kotieläintuotannon viedä. Vihreiltä ja vasemmistoliitolta kuulee jatkuvasti puhetta lihankulutuksen vähentämisestä, kuulee puhetta eläintuotannon lopettamisesta, kuulee puhetta uusista rajoituksista ja uusista kielloista. Harvemmin kuuluu puhetta siitä, miten suomalaisen ruoantuotannon toimintaedellytykset turvataan.

Arvoisa puhemies! Kastratiokielloa koskevassa keskustelussa on syytä kysyä muutama suora kysymys: Jos kastratiokiello toteutetaan, ovatko vihreät valmiita lisäämään suomalaisen sianlihan käyttöä kunnissa ja muissa julkisissa hankinnoissa? Ovatko vasemmistopuolueet valmiita kannustamaan suomalaisia valitsemaan kotimaista sianlihaa? Ovatko ne valmiita puolustamaan suomalaisten sikatilojen kilpailukykyä, vai jatkuuko sama politiikka kuin tähänkin asti: ensin lisätään tuotannon kustannuksia, sitten vaaditaan lihankulutuksen vähentämistä, ja lopuksi ihmetellään, miksi tilat lopettavat ja tuotanto vähenee? Tämä on aivan olennainen kysymys. Jos poliittinen tavoite on samaan aikaan lisätä kustannuksia ja vähentää kysyntää, silloin suomalaisilla tuottajilla ja kuluttajilla on oikeus kysyä, mikä on tämän politiikan todellinen määränpää.

Arvoisa rouva puhemies! Kastratiokiellon kannattajat vetoavat usein siihen, että Eurooppa on menossa samaan suuntaan ja että Suomen pitäisi näyttää nyt vahvasti esimerkkiä. Tämähän kuulostaa hyvältä, mutta valitettavasti Euroopan unionin historia ei tunne tällaista optimismia. EU:ssa on jo yli 20 vuoden ajan pyritty lopettamaan sikojen häntien typistäminen rutiinitoimenpiteenä. Tavoitteita on asetettu, julistuksia on annettu, strategioita on laadittu. Silti käytäntö ei ole muuttunut valtaosassa jäsenmaita. Todellisuudessa Suomi ja Ruotsi ovat jääneet lähes yksin toteuttamaan niitä tavoitteita, joista muu Eurooppa on puhunut vuosikausia, ja tämä on tosiasia. Siksi on aiheellista kysyä: jos EU ei ole 20 vuodessa onnistunut toteuttamaan käytännössä edes tätä tavoitetta, miksi meidän pitäisi uskoa, että kastratiokiellossa kaikki jäsenmaat yhtäkkiä toimisivat samalla tavalla? Mikä näyttö tukee tällaista oletusta? Ainakaan minä en ole nähnyt sellaista näyttöä.

Paljon todennäköisempää on, että Suomi kiristää sääntelyä ensimmäisten joukossa. Suomi maksaa kustannukset ensimmäisten joukossa, ja Suomi kantaa kilpailukykyhaitat ensimmäisten joukossa. Samaan aikaan moni kilpailijamaa jatkaa entisillä käytännöillä. Tämä ei ole realismia. Tämä on hyväntahtoista mutta varsin naiivia politiikkaa.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Arvoisa puhemies! Eläinten hyvinvointia pitää kehittää. Siitä vallitsee tässä salissa yksimielisyys, mutta päätösten pitää perustua tutkimukseen. Niiden pitää olla käytännössä toteuttamiskelpoisia. Niiden pitää ottaa huomioon myös tuotannon kannattavuus. Suomalaiset tuottajat eivät voi loputtomasti kantaa uusia velvoitteita yksin. Jos tuotanto vähenee Suomessa, maailma ei lopeta sianlihan syömistä. Silloin markkinoille tulee enemmän ulkomaista lihaa. Silloin tuotanto siirtyy sinne, missä vaatimukset ovat usein alemmat. Silloin suomalaiset työpaikat katoavat. Silloin suomalaiset investoinnit jäävät tekemättä.

Arvoisa rouva puhemies! Suomalainen sianlihantuotanto ansaitsee reilun kohtelun. Se ansaitsee päätöksiä, jotka perustuvat faktoihin eivätkä ideologiaan. Se ansaitsee päättäjiä, jotka näkevät vastuullisen kotimaisen tuotannon voimavarana eikä ongelmana. Siksi kysyn vielä kerran vihreiltä ja vasemmistolta: Jos kastreerinkiello toteutuu, oletteko valmiita myös puolustamaan suomalaista sianlihan tuotantoa? Oletteko valmiita lisäämään kotimaisen sianlihan käyttöä? Oletteko valmiita seisomaan niiden yrittäjien rinnalla, jotka tämän maan ruokaa tuottavat, vai onko tavoitteena edelleen lihantuotannon vähentäminen Suomessa? Kannatatteko millään muotoa tai millään ehdoilla ylipäätään lihantuotantoa tai lihansyöntiä? Näihin kysymyksiin suomalaiset tuottajat ansaitsevat selvät vastaukset. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

17.00 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Täällä on todettu se asia, jonka vielä nostan, että tässähän ongelma on erityisesti se, että kun tätä eläinten hyvinvointilakia viime kaudella säädettiin ja säädettiin tämä kirurgisen kastreerinkiello, joka nyt halutaan kumota, niin silloin annettiin todella pitkä siirtymäaika, eli me puhutaan asiasta, joka tapahtuisi nykyisin mukaan vuonna 2035. Eli edellisellä hallituksella oli ymmärrystä sille, että ala tarvitsee aikaa vaihtoehtoisten tuotantomenetelmien kehittämiseen, ja sitä aikaa annettiin. Nyt sitten ollaan tilanteessa, että sen sijaan, että tähän tavoitteeseen olisi sitouduttu ja sitä kehitystyötä lähdetty siitä näkökulmasta tekemään, ala lobbasi läpi sen, että nyt tämä kielto poistetaan.

Monessa yhteydessä tässäkin salissa on noussut esiin se, että poukkoileva politiikka on myrkyä elinkeinotoiminnalle, ja tähän tässä nyt ollaan sitten myös osaltaan tekemässä. Se ei ole myöskään tuottajien etu, että lainsäädäntöä muutetaan muutaman vuoden välein.

On Suomen ja myös tuottajien etu olla eläinten hyvinvoinnin edistämisen etujoukoissa. Ajattelen myös kuten edustaja Krista Mikkonen täällä aikaisemmin, että Suomen kannattaa lihantuotannossa myös pyrkiä siihen, että tuotanto täällä on aidosti eläinten hyvinvointia turvaavaa ja eläinten lajityypillistä käyttäytymistä mahdollistavaa. Siinä kannattaa nimenomaan olla etujoukoissa eikä odottamassa sitä: nythän kun EU:ssa — ei nyt suoraan tähän liittyen mutta osin tähänkin — esimerkiksi häkkikasvatuksen kielloa pohditaan, niin oltaisiin etujoukoissa niitä vaihtoehtoja, parempia edellytyksiä täällä kehittämässä.

Kuten valiokunnan puheenjohtaja Elomaa täällä totesi — hän on nyt jo poistunut — tärkeää on se, että näitä vaihtoehtoisia menetelmiä kehitetään ja sitä jatketaan, ja ennen kaikkea se täyskarjukasvatuksen kehittämistyön jatkaminen, mikä on käynnissä ja missä on ihan lupaavia tuloksia myös tullut, kuten täällä on monessa puheenvuorossa myös todettu. Se, että kastreerinkiellosta siirtymäajalla säädettiin laissa, ohjasi nimenomaan tähän suuntaan, ja siksi on onnetonta, että se ollaan nyt sieltä laista poistamassa.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Kun täällä nyt haastettiin vihreiden halua tukea kotimaista ruuantuotantoa, niin vihreät nimenomaan haluavat edistää kotimaista, kestäväää ruuantuotantoa. Se tarkoittaa kasvipohjaisen ruuantuotannon edistämistä. Yhtä lailla se on kotimaista ruuantuotantoa. Siinä meillä on omavaraisuuden kanssa vielä tekemistä, mutta se on tutkimusten mukaan myös valtava potentiaali myös viennin osalta. [Mikko Savola: Entä lihantuotanto?] Ilmastokriisin ja luontokadon pysäyttäminen edellyttää muutoksia meidän elinkeinorakenteessa, ja niitä me halutaan hallitusti alan kanssa yhteistyössä edistää. Tästä tässä myös osaltaan on kyse, ei siitä, että pannaan vastakkain tai joko—tai, vaan siitä, että tehdään sitä kestävyys siirtymää myös maatalouden puolella.

Arvoisa puhemies! Tämän puheenvuoron lopuksi kannatan edustaja Honkasalon tekemää esitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen.

17.03 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Kirurgisessa kastraatiossa muutaman päivän ikäinen porsas laitetaan selälleen, sen iho viilletään auki ja kivekset puristetaan ulos ja siemenjohtimet katkaistaan. On väitetty, että lääkkeet ratkaisevat ongelman. Se on harhaanjohtavaa. Puudute poistaa kivun vain itse toimenpiteen ajaksi, ja kipulääke lieventää jälkikipua noin vuorokauden. Se ei poista porsaan kokemaa piinaa kokonaan. Kudosvauriosta johtuva vakava kipu ja stressi jatkuvat useita päiviä, ja se jopa lisää porsaiden kuolleisuutta. Tutkijat suosittelevat toista kipulääkeannosta 24 tunnin kuluttua, mutta laki ei siihen velvoita. Toimenpide on eläimelle raju, ja siksi Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen EFSA totesi jo vuonna 22 raportissaan, että kirurgisesta kastratiosta on luovuttava ja se on korvattava immunokastratiolla eli rokottamisella.

Arvoisa rouva puhemies! Tanska on yksi EU:n suurimmista sianlihan tuottajista, jonka tuotannosta peräti 90 prosenttia menee vientiin. Mitä tekee Tanska? Sikäläinen sika-ala on sitoutunut lopettamaan kirurgisen kastration kokonaan vuoteen 2030 mennessä osana seitsenkohtaista hyvinvointiohjelmaansa. He korvaavat sen pääosin nimenomaan immunokastratiolla. Jo tällä hetkellä 35—40 prosenttia Tanskan karjuporsaista jätetään leikkaamatta tai immunokastroidaan. Jos globaaleilla vientimarkkinoilla elävä jättiläinen pystyy tähän, miksi me Suomessa emme pystyisi?

Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousministeriö on rahoittanut Luonnonvarakeskuksen kolmevuotista hanketta, joka päättyi toukokuun viimeinen päivä. Hankkeessa tutkittiin muun muassa kastroitujen ja kastroimattomien sikojen kasvatusta ja hyvinvointia, lihan laatua ja jalostusta, sianlihan kulutusta sekä karjunhajun tunnistusmenetelmiä. Myös karjunhajun esiintyvyyttä selvitettiin. Hankkeen tuli myöskin arvioida karjuporsaiden kastration vaihtoehtojen taloudelliset ja tuotannolliset vaikutukset tuotantoketjussa. On mielestäni epätarkoituksenmukaista, että kielto aiotaan perua jo ennen kuin ministeriön rahoittama hanke on saatu loppuun ja sen tulokset ovat tiedossa. Vähimmäisvaatimus näin isoissa lakimuutoksissa olisi se, että asia on selvitetty perinpohjaisesti ja ministeriön omat hankkeet aiheesta on saatettu loppuun, jotta niiden tulokset voidaan arvioida ennen päätöksentekoa.

Kun katsomme lakiesityksestä annettuja lausuntoja, on myöskin selvää, että iso joukko asiantuntijoita, muun muassa Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta, Suomen Eläinlääkäriliitto, Suomen Tuotantoeläinlääkäriyhdistys, aluehallintovirastot,

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Luonnonvarakeskus, Eläinten hyvinvointikeskus, ja peräti 82 prosenttia suomalaisista vastustavat kastraatiokiellon kumoamista. Suomalaiset haluavat eettistä ruuantuotantoa ja todellisia tekoja eläinten hyvinvoinnin eteen. Suomen tulee olla aito ja vastuullinen oikeus- ja sivistysvaltio myös eläimiä kohtaan.

Mielestäni kiellon peruminen on takaisku eläinten hyvinvoinnille, ja minun mielestäni meidän on pidettävä kiinni siitä edistyksestä, jonka me olemme jo kertaalleen yhdessä lakiin kirjanneet. Nyt tulisi valmistautua muutokseen eikä suinkaan peruuttaa siitä. [Helena Marttila: Hieno puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista.

17.07 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Täällä kyseltiin sitä, mikä on vihreiden kanta eläintuotantoon. No, tietysti ihan selvää on se, että meidän täytyy globaalisti ja myös Suomessa eläintuotantoa vähentää. Jos me mietitään, että maapallon maa-alasta 70—80 prosenttia on eläintuotannon käytössä, siis joko eläintuotannon rehuja varten tai laidunmaina, niin on ihan selvää, että jos katsotaan luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta, näin ei voi olla. Eikä näin voi myöskään olla, jos mietitään yhtään ympäristövaikutuksia noin laajemminkin.

Mutta sen sijaan me haluamme, niin kuin edustaja Elo tuossa kertoi, sinänsä kotimaista kasvituotantoa lisätä, jalostusastetta nostaa ja niin edelleen, ja kyllä me näemme, että sen lihanuotannon, joka jää, tulisi tuottaa kotimaista laadukasta lihaa. Sen takia olemme edistäneet vahvasti esimerkiksi luomutuotantoa. Toisaalta esimerkiksi haluaisimme tällaisen hyvinvointiperusteisen haittamaksun sellaisille tuontituotteille, joiden tuotantotavat ovat heikompia kuin mitä suomalaisten eläinten hyvinvointilaki määrää. Haluaisimme todellakin, että voimme olla varmoja, että se liha, mikä sitten käytetään, on laadukkaasti tuotettu, on mahdollistettu eläinten lajinomainen käyttäytyminen ja me emme tuo tänne maan rajojen ulkopuolelta sentyyppistä lihaa, joka olisi heikommin tuotettu kuin mitä meidän oma lainsäädäntö vaatii.

Sen lisäksi olemme hyvin vahvasti ajaneet esimerkiksi sitä, että luonnonlaitumia pystyttäisiin käyttämään nykyistä paremmin, sillä valitettavasti Ruokaviraston tulkinnat ovat olleet sellaisia, että hyvin monet tuottajat, joilla ovat olleet luonnonlaitumet käytössä, ovat joutuneet lopettamaan, koska tukien määrä on merkittävästi pienentynyt. Se on tietysti näiden tuottajien kannalta hyvin valitettavaa, se on myös luonnon monimuotoisuuden kannalta hyvin valitettavaa. Luonnonlaitumet ovat myös eläimille hyvin terveellinen ympäristö, koska esimerkiksi sorkkaeläimet pystyvät siellä epätasaisella alustalla kulkiessaan vahvistamaan sorkkiajan ja esimerkiksi sorkkatauteja on vähempi.

Kyllä meillä on paljon sellaisia näkemyksiä, miten me saamme eläintuotannosta kestävämpää. Niin kuin tässä tuli, me ajattelemme myös niin, että Suomen kannattaa tietysti myös tässä asiassa siihen laatuun panostaa, ei tuotantomääriin vaan laatuun. Myös viennin näkökulmasta katsomme, että jos me halutaan viedä eläinperäisiä tuotteita, niin siinäkin kannattaa laatuun ja hyvinvointiin panostaa. Ja todellakin näemme, että siellä kasviproteiiniapuolella on paljon mahdollisuuksia esimerkiksi viennin osalta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

17.10 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Haluaisin kiittää erityisesti edustaja Keto-Huovista erittäin hienosta, rakentavasta ja rauhallisesta puheenvuorosta. Toivottavasti hallituspuolueista löytyisi samanlaista ajattelua.

Mutta pakko sanoa, että on hieman hämmäntänyt se, miten tätä esitystä on perusteltu muun muassa sillä, että tämä lisää eläinten hyvinvointia. Tämähän nimenomaan ei lisää eläinten hyvinvointia vaan lisää eläinten kärsimystä. No, sen lisäksi... en tiedä, ovatko hallituspuolueiden edustajat saaneet samat puhenuotit, kun täällä on yllättävän paljon puhuttu sikojen saparoista ja kuinka hieno asia on se, että suomalaisella sialla on saparo ja sitä ei typistetä. [Mikko Savola: Se on tärkeä asia!] — No, totta kai se on hieno asia, mutta millä ihmeen tavalla tämä asia nyt liittyy siihen, että porsaiden erittäin kivulias kirurginen kastraatio halutaan jälleen Suomessa mahdollistaa? On kyllä kiinnostavaa, että tämä argumentointi menee tällä tavalla, että itse asiasta ei puhuta.

Minusta edustaja Mikkonen piti tässä hyvän puheenvuoron nimenomaan siitä, mitä se kestävä ruuantuotanto ja siihen siirtyminen edellyttää, joten pidän tosi valitettavana sitä, että täällä myös tätä disinformaatiota levitetään esimerkiksi vihreiden ja vasemmistoliiton tavoitteista, koska tässä on ideana nimenomaan myös se, että tuottajia tuetaan tässä kestävässä siirtymässä.

Kyllä minä pidän erittäin huolestuttavana sitä kehitystä, että Suomeen tällä hetkellä havitellaan ulkomaisia lihantuottajia, että ikään kuin, kun ilmastonmuutos etenee ja esimerkiksi Etelä-Eurooppa muuttuu elinkelvottomaksi tehotuotannolle, niin sitten Suomesta voisi tulla tämmöisen tehotuotannon paratiisimaa, että ”tänne vaan kaikki”, kun sitä vastoin meidän pitäisi huomioida nimenomaan se, mitä tämä tehotuotanto tekee myös meidän luonnon monimuotoisuudelle.

Kaiken kaikkiaan olisi tärkeää myös edustajien tutustua näihin asiantuntijalausuntoihin, mitä esimerkiksi maa- ja metsätalousvaliokunta on saanut. Siellä nimenomaan tutkimukseen pohjaava argumentaatio on se, että tälle kirurgiselle kastraatiolle ei löydy perusteita, ja sen sijaan se on erittäin kivulias toimenpide ja lisää eläinten kärsimystä huomattavalla tavalla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savola.

17.13 **Mikko Savola kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Honkasalo, te oikeastaan päätitte tuon puheenvuoron siihen ideologiaan, että meille ei saisi havitella investointeja, jotta meillä olisi lihantuotantoa lisää. Tämä oikeastaan vastasi siihen epäilykseen, minkä tuolla esitin. Ja miten saporot tähän liittyvät? No, ne liittyvät niihin ehtoihin, mitkä meillä yhteisesti Euroopassa on: Millä ehdoilla voidaan ruokaa tuottaa? Onko meidän lihantuotantomme tuotettu samoilla ehdoilla, missä sitten totta kai ovat alimmaisina ne kustannukset, se, mitä tuotanto maksaa? Me tuotamme lihaa eri ehdoin, paremmin ehdoin kuin eurooppalaiset keskimäärin tuottavat.

Haluan muistuttaa vihreitä ja edustaja Mikkosta kasvintuotannosta. Totta kai kasvintuotanto on äärimmäisen tärkeä asia, mutta kun kotieläintuotannosta ja kasvintuotannosta puhutaan, Suomi on neljä vuodenaikaa sisältävä kylmä, pitkä maa, ja meillä vaan tämä kotieläintuotanto on hyvin olennainen osa sitä, että me pystymme ruokaa täällä tuottamaan.

Sitten meillä on mahdollista esimerkiksi julkisissa hankinnoissa laittaa tiettyjä ehtoja kilpailutuksiin. Mutta valitettavasti teidän puolueestanne en ole esimerkiksi

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

kunnissa nähnyt sitä, että pitäisi luomusianlihaa tai ylipäätään kotimaista lihaa hankkia, vaan nämä aloitteenne ovat aina sen suuntaisia, että pitää vähentää kotimaista ja ylipäätään lihan käyttöä, ja se on aina suomalaiselta tuottajalta pois. Meillä on hyvin kestävä suomalainen ruoantuotantojärjestelmä, ja siitä pitää pitää kiinni, ja meidän pitää vaalia sitä jatkossakin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo.

17.15 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Minusta on kyllä erittäin huolestuttavaa se, jos keskustalainen kansanedustaja on sitä mieltä, että on aivan ok esimerkiksi havitella Suomeen turkkilaisia lihantuottajafirmoja, jotka sitten tuottavat sitä lihaa Suomessa, ja voitot valuvat ulkomaille. Millä tavalla tämä vahvistaa suomalaista ruuantuotantoa ja nimenomaan kestävästä ruuantuotantoa? Toivoisin myös, että perehdyttäisiin siihen, mitä edustajakollega sanoo, ja että argumentit sitten olisivat kohdallaan.

Se on tosiasia, että meidän ilmasto ja luonto eivät tällä hetkellä kestä sitä määrää lihaa, mitä Suomessa tehotuotetaan tällä hetkellä, ja maailmassa ylipäätään. Meidän on pakko siirtyä kestävämpään ruuantuotantoon ja myös kestävämpään ruuankulutukseen. Itse asiassa nämä aloitteet, joita kunnissa on tehty, eivät ole kovin radikaaleja. Nimenomaan joukkoruokailun kautta me voidaan vaikuttaa siihen, että ihmiset söisivät terveellisesti ja siirtyisivät enemmän kasvispohjaiseen ruokavalioon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista.

17.16 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Otin nyt vielä tämän puheenvuoron kertoakseni edustaja Savolalle, että kyllä vihreät ovat kunnissa tehneet aika paljonkin sentyyppisiä aloitteita, että esimerkiksi lähiruokaa suositaan, luomuruokaa suositaan, nimenomaan niin, että saisimme sitä paikallista ruokaa käytettyä ja sillä tavalla tuettua myös aluetaloutta. Emme ole samassa kunnassa, niin että tämä kaikki ei varmasti kantaudu sitten edustaja Savolan korviin sinne Ähtäriin asti, mutta tämmöisiä aloitteita olemme tehneet.

Ja kyllä, olemme myös kannattaneet sitä, että eläinperäinen ruoka puolitettaisiin. Se on ihan terveys-suositusten mukaista, ja siinäkin sitten voisimme varmistaa, että käytämme enemmän kotimaisia kasviksia. Itse asiassa myös esimerkiksi kotimaista järvikalaa tulisi suosia paljon enempi joukkoruokailuissa, kouluissa ja päiväkodeissa, kuin mitä tällä hetkellä tehdään. Näin haluamme edistää sitä kotimaista tuotantoa. Kun tässä todettiin, että se on tuottajalta pois, niin kyllä me näemme, että ruuantuottajia ovat myös ne vihannesten ja kasvien tuottajat eivätkä ainoastaan lihantuottajat.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 15/2026 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 8/2026 vp

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 8/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Sieltä ensimmäinen puheenvuoro, edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.18 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Takseilla täytyy pystyä kulkemaan Suomessa ilman, että tulee raiskatuksi ja huijatuksi. Täysin epäonnistunut edellinen taksiuudistus saadaan nyt vihdoin korjattua perussuomalaisten liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranteen johdolla.

Nyt taksiliikenneluvan saamisen edellytyksiä muutetaan siten, että hyvämainaisuuden arviointiin tulee jatkossa vaikuttamaan henkilön syyllistyminen seksuaalirikoksiin, maksuvälinerikoksiin ja -petoksiin sekä henkeen ja terveyteen kohdistuviin rikoksiin. Aikaisemmin edes lapsiin kohdistuneet seksuaalirikokset eivät olleet este taksiluvan saamiselle. Että sellaista hyvämainaisuuden arviointia on tähän asti tehty — aivan uskomatonta. Sen seurauksena, eli tämän Bernerin taksilain voimaantulosta, vuodesta 2018 lähtien taksikuskit ovat syyllistyneet reilusti yli sataan seksuaalirikokseen: hirvittävä määrä inhimillistä kärsimystä, jolle täytyy saada todellakin loppu.

Toinen iso osa tehtävästä taksiuudistuksesta on pimeisiin takseihin ja huijauksiin puuttuminen. Takseihin tulee jatkossa värilliset rekisterikilvet ja taksamittarit. Kuten valiokunnan mietinnössäkkin nostetaan esiin, taksamittari on luotettavin ajotietojen kerääjä ja säilyttäjä, ja siksi se on välttämätön apuväline harmaan talouden kitkemisessä. Värilliset taksikyltit puolestaan auttavat sekä taksien käyttäjiä että takseja valvovia poliiseja tunnistamaan luvanvaraiset ajoneuvot, ja ne ovat myös yksi lisäkeino alan luotettavuuden palauttamiseksi.

Arvoisa puhemies! Taksien kilpailun avaaminen oli valtava virhe, joka romutti luottamuksen taksialaa kohtaan, aiheutti raiskatuille tytöille elinikäiset traumat, muutti Helsingin Rautatien taksitolpat aggressiiviseksi kaaokseksi, nosti taksimatkojen hintoja 7—15 prosenttia kunnasta riippuen ja vei suomalaisilta käytännössä mahdollisuuden saada tarvitsemaansa suomenkielistä turvallista taksipalvelua. Tämä sotku oli tärkeä korjata, ja onneksi sen vaatimat lakimuutokset on nyt viimein tehty. Tästä lämmin kiitos Lulu Ranteelle, liikenne- ja viestintäministerille. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm.

17.21 **Timo Furuholm vas:** Arvoisa rouva puhemies! Sipilän hallituksen vuoden 2018 taksiuudistuksen jäljet ovat pitkät, ja niitä korjataan yhä edelleen. Kilpailun laaja avaaminen toi mukanaan joitain myönteisiä vaikutuksia mutta niin paljon ongelmia ja epävarmuutta, että se koetteli suomalaisten luottamusta koko taksi-instituutioon. Edellinen hallitus aloitti taksialan korjaamisen, ja nykyinen hallitus jatkaa osaltaan tätä työtä käsittelyssä olevalla esityksellä. Tavoitteena on ennen kaikkea luottamuksen palauttaminen ja harmaan talouden kitkeminen. On kuitenkin todettava, että taksien

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

saatavuuden parantamista hallitus ei tule näillä toimilla saavuttamaan eikä myöskään niillä toimilla, jotka se jättää tekemättä.

Käsittelyssä oleva esitys tuo taksialalle runsaasti uutta sääntelyä. Se koskee muun muassa taksamittareita, värillisiä rekisterikilpiä, koulutusvaatimuksia, hyvämaineisuuden vaatimusta sekä auton rekisteröintiin liittyviä edellytyksiä. Hallitus on valinnut taksialan korjaamiseen lähestymistavan, jossa määrä näyttää korvaavan laadun. Jo tässä vaiheessa on selvää, että uuden sääntelyn vaikutuksia on seurattava tarkasti. Valiokunnan mietintö käy myös hyvin läpi sitä problematiikkaa, joka syntyy uudesta sääntelystä ja sen vaikutuksista osaan kuljettajista, tunnistaen kuitenkin uuden lainsäädännön tarpeen.

Arvoisa rouva puhemies! Koulutus- ja hyvämaineisuusvaatimukset sekä taksina toimivien autojen parempi yksilöiminen rekisteröinnin kautta ovat erittäin tervetulleita uudistuksia niin laadun kuin valvonnan näkökulmasta. Sen sijaan valiokunnassakin debattia käytiin taksamittareista ja värillisistä kilvistä. Niiden hyötyjä onkin syytä arvioida huolellisesti käyttöönoton jälkeen. Taksien paremmasta visuaalisesta tunnistettavuudesta yhteisten kilpien avulla sekä taksamittareista kerättävän eheän datan hyödyntämisestä on todella saatava ne hyödyt, joiden vuoksi nämä elementit on hallituksen esitykseen sisällytetty. Luottamuksen vahvistamisella ja harmaan talouden torjumisella perusteltujen muutosten on siis toteuduttava myös käytännössä sekä kuluttajan näkökulmasta että viranomaisvalvonnassa.

Valiokuntakäsittelyn aikana kuulumme näkemyksiä sekä puolesta että vastaan, mitä tulee näihin taksamittareihin ja värillisiin kilpiin. Itse päädyin lopulta kannattamaan esitystä sellaisenaan, koska katson sen luovan taksialalle tietynlaiset peruspuitteet, jotka se tarvitsee. Se rakentaa pelikenttää, jossa sääntely on aiempaa tiukempaa mutta monella tapaa myös selkeämpää. Mutta samalla meidän on huolehdittava siitä, että lainsäädäntö ottaa tulevaisuudessa huomioon esimerkiksi teknologian kehittymisen ja alan moninaiset toimijat. Työ ei siis tähän lopu.

Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyn aikana nousi huoli siitä, että tämä tiukempi sääntely kohdistuu erityisesti osa-aikaisiin kuljettajiin, usein juuri heihin, jotka ajavat alustatalouden sovelluskyytejä. Taksamittari ja värilliset kilvet tuovat alustakuljettajille lisäkustannuksia ja hallinnollista taakkaa. Tällä voi olla vaikutusta sekä alalle tuloon että kuljettajien taloudelliseen asemaan mutta myös taksien saatavuuteen.

Samalla on kuitenkin syytä kysyä, onko alustayrityksillä vastuuta niille ajavien kuljettajien työoloista ja ehdoista sekä koko taksialan kehityksestä. Yritykset voivat vaikuttaa kuljettajien asemaan esimerkiksi kyytien hinnoittelun ja kuljettajilta perittävien komissioiden kautta. Jos taksien saatavuus tämän esityksen myötä joltain osin heikkenisi, se ei johtuisi ensisijaisesti itse esityksestä vaan myös alustakuljettajien pakkoyrittäjyyteen perustuvasta toimintamallista. Se ilmentää eräänlaista riistoa ja on osaltaan pitänyt hinnoittelua sekä saatavuutta paremmalla tasolla. Muutaman euron taksikyödyin taustalla on kuitenkin todellisuus, jota emme aina halua ääneen myöntää. On kestävämpää, että kuskit, jotka eivät voi vaikuttaa hinnoitteluun, ajavat kannattamattomia kyytejä. Samalla on syytä kyseenalaistaa se, kuinka yrittäjiä kuskit suhteessa heihin valtaa käyttäviin alustafirmoihin ovat. Siksi pidän erittäin hyvänä, että liikenne- ja viestintävaliokunta otti yhteisen kannan sen puolesta, että myös alustafirmojen kyytejä ajavien kuljettajien tilanteeseen on puututtava.

Arvoisa puhemies! Taksialan sääntelyssä on kyse ennen kaikkea luottamuksesta. Asiakkaan on voitava luottaa siihen, että taksi on turvallinen, kuljettaja on osaava ja hinta

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

on ymmärrettävä. Viranomaisten on voitava luottaa siihen, että toiminta on valvottavaa ja että harmaaseen talouteen voidaan puuttua tehokkaasti. Kuljettajien on puolestaan voitava luottaa siihen, että alalla toimitaan reiluilla pelisäännöillä. Tämä esitys vie taksialaa monelta osin oikeaan suuntaan, vaikka samalla se on kieltämättä tietynlainen taka-askele. Eikä esitys ratkaise kaikkia alan ongelmia eikä varsinkaan taksien saatavuuden haasteita eri puolilla Suomea, mikä korostuu harvemmin asutuilla alueilla. Siksi on välttämätöntä, että eduskunta ja hallitus seuraavat uudistuksen vaikutuksia tarkasti ja ovat valmiita tekemään tarvittavia korjausliikkeitä myös tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Rintamäki.

17.27 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintöön on jätetty vain yksi vastalause vihreiden toimesta. Vastalause vastustaa takseilta edellytettäviä kilpiä sekä taksamittareita. Syyksi tälle vastustamiselle ilmoitetaan esimerkiksi se, että ne vaikeuttavat alalle tuloa ja todennäköisesti nostavat taksikyytien hintoja.

Tähän haluan ottaa kiinni. Taksialalle tulo on toden totta ollutkin nykyollessaan aivan liian helppoa. Kynnys on ollut liian matalalla heille, joilta puuttuu niin paikallistuntemus kuin kielitaitokin. Äärimmäisen kamalana bonuksena olemme saaneet ulkomaalaistaustaisista taksikuskeista johtuvat kasvavat seksuaalirikostilastot, jotka ovat syöneet koko taksialan luotettavuutta, ja tämä ongelma on suurin täällä pääkaupunkiseudulla.

Vihreät nostavatkin esiin juurikin sen, että suurissa kaupungeissa taksien hinnat ovat laskeneet keskimäärin 25 prosenttia. Jokainen voi tykönsä miettiä, kuittaako tämä hintojen alentuminen palvelun laadun heikentymisen sekä nämä rikokset. Itse olen kyllä valmis maksamaan sellaisesta kuskista muutaman euron enemmänkin, jonka kanssa pystyn kommunikoimaan suomeksi ja joka osaa viedä minut oikeaan osoitteeseen ilman, että joudun opastamaan takapenkiltä. Ja vaikka luonto näillä ikävuosilla jo suojeleekin, mediassa olleet jutut mamukuljettajien tekemistä rikoksista kieltämättä muistuvat mieleen etenkin silloin kun täällä pääkaupunkiseudulla on kyytiä vailla ja kun esimerkiksi Helsingin rautatieaseman tolपालta ei juurikaan Mattia tai Pekkaa löydy muuta kuin hyvällä tuurilla.

Arvoisa puhemies! Pakko kyllä ihmetellä, mikä keskustalaisen Bernerin sai aikoinaan härkämäisesti ajamaan nykyollessaan, jota tässä nyt pyrimme korjaamaan. No, tiedämme julkisuudesta toki, että kansainvälistä lobbausta oli laajamittaisesti takana. Luojan kiitos meillä on nyt sellainen liikenne- ja viestintäministeri kuin Lulu Ranne, joka ei ole altis näille lobbareille. Hienosti on pysynyt selkä suorassa, ja hyvä esitys on saatu pöytään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne.

17.29 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen tavoitteet ovat pääosin kannatettavia. Luottamus taksialaan, turvallisuus ja reilu kilpailu on varmistettava asianmukaisella sääntelyllä, ja esitetyt muutokset taksinkuljettajan ajoluvan saamisen edellytyksiin, koulutukseen ja vilpin ehkäisyyn ovatkin perusteltuja. Sen sijaan esitykseen sisältyvät pakollisen taksamittarin ja värillisten rekisterikilpien vaatimukset

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

eivät ole tarkoituksenmukaisia. — Eli tämä, edustaja Rintamäki, on se, mitä minä olen valiokunnassa vastustanut, ja edelleen jää epäselväksi, miten taksamittarit tai värilliset kilvet turvallisuuteen vaikuttavat. Itse asiassa valiokuntakäsittelyssä nimenomaan todettiin, että kävi ilmi, että se ei ole perustelu tälle puolelle tästä. Eli kun puhutaan siitä, mitä vihreät ovat esittäneet, niin puhutaan sitten siitä, mitä ja miksi vihreät ovat esittäneet, ihan niin kuin se on.

Niin, siis todennäköisesti velvollisuudet taksamittariin ja erillisten taksikilpien käyttöön tosiaan lisäävät alalle tulon kustannuksia ja vaikeuttavat eritoten pienten taksiryttäjien ja -yritysten toimintaa. Ne todennäköisesti nostavat kyytien hintaa, heikentävät saatavuutta, lisäävät hallinnollisia kustannuksia eivätkä ole tarpeen alan turvallisuuden tai luottamuksen palauttamisen näkökulmasta. Vaatimukset heikentävät sovelluspohjaisten taksipalvelujen toimintaedellytyksiä, mutta kadulta otettaviin kyyteihin liittyviä ongelmia ne eivät millään tavalla erityisen hyvin ratkaise.

Alustatalouden ongelmia edustaja Furuholm nosti täällä esiin. Oikein hyvä huomio, mutta itse asiassa ne ovat paljon laajempia kuin taksialaan liittyvä kysymys, ja ehkä pitäisi katsoa sitä kautta eikä tällaisella keinotekoisella alaspesifillä sääntelyllä, jonka taustalla on muuten hyvin vahva lobbaus sieltä taksirytyksistä. [Timo Furuholm: Se pitää paikkansa!]

Taksialan aiempi vapauttaminen on tosiaan vaikuttanut markkinahintoihin. Joo, siinä oli ongelmia, en sitä kiistä, ja hyvä, että niitä tässä paikataan. Kilpailu- ja kuluttajaviraston mukaan taksien hinta on tosiaan suurissa kaupungeissa laskenut edellisen uudistuksen myötä keskimäärin 25 prosenttia.

Myös talousvaliokunta nostaa omassa lausunnossaan esiin riskin siitä, että alalle tulo vaikeutuu ja nousevat kustannukset siirtyvät kuluttajahintoihin, ja myös on huoli tästä taksien saatavuuden heikkenemisestä. Se, että saatavuutta erikseen halutaan heikentää, on minusta erikoinen ratkaisu tilanteessa, jossa jo hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että taksipalveluiden saatavuudessa on ongelmia harvaan asutuilla alueilla, joilla kysyntä on hyvin epäsäännöllistä. Tämä tietysti pätee myös kaupunkialueilla erityisesti kysyntäpiikkien aikaan. Minusta huomionarvoinen riski onkin, että laillisen markkinan kaventuessa ja kallistuessa täysin sääntelyn ulkopuolella toimivien laittomien ja täysin pimeiden kyytien kysyntä ja houkuttelevuus saattavat kasvaa, mikä puolestaan heikentää näitä esityksellä tavoiteltavia parannuksia turvallisuuteen ja harmaan talouden torjuntaan.

Eli kaiken kaikkiaan itse tosiaan jätin valiokunnassa vastalauseen liittyen siihen, että tämä esitys on muuten hyvä ja on syytä mennä eteenpäin mutta nämä vaatimukset nimenomaan pakollisesta taksamittarista ja värillisistä kilvistä olisi syytä tästä laista ottaa pois, kun niille ei sinänsä ole mitään erityisen hyviä perusteluita edes niillä perusteluilla, joilla tämä hallituksen esitys on tehty.

Ihmettelen hallitusta, joka kovasti puhuu norminpurusta, yrittäjyydestä, kun sitten se tekee tällaisia esityksiä, joissa luodaan käytännössä heikoin perusteluin uusia normeja ja esteitä juurikin yrittämiselle ja taksiliiketoiminnalle. Siksi näin johtavan markkinaliberaalin puolueen edustajana esitänkin, että lakiesitys hyväksytään vastalauseen 1 mukaisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hemmilä.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

17.33 **Pertti Hemmilä kok:** Arvoisa rouva puhemies! Nyt edustaja...Harkimo? [Atte Harjanne: Harjanne!] — Harjanne, anteeksi. — Harjanne saa vastauksen, miksi hänen ehdotuksensa ei ole oikein hyvä.

Käsittelyssämme on nyt pitkään odotettu ja tarpeellinen hallituksen esitys liikenteen palveluista annetun lain eli taksilain muuttamisesta. Kuten liikenne- ja viestintävaliokunta ansiokkaassa mietinnössään painottaa, uudistuksen keskeisenä tavoitteena on siis parantaa henkilökuljetusten turvallisuutta, vahvistaa valvontaa sekä palauttaa taksiliikenteen luottamusta ja ammattimaisuutta.

Arvoisa puhemies! Entisenä poliisina tiedän, mitä tapahtuu, kun sääntely ja valvonta pettävät. Vuoden 2018 taksiuudistus vapautti markkinat mutta toi valitettavasti mukanaan lieveilmiöitä, jotka ovat heikentäneet paitsi liikenneturvallisuutta myös suomalaisten perusluottamusta taksipalveluihin. Erityisesti kuljettajien puutteellinen ammattitaito, harmaa talous ja epäselvä hinnoittelu ovat puhuttaneet kansalaisia ja valvovia viranomaisia jo pitkään.

Arvoisa puhemies! Poliisin työssä näkee arjen karun puolen. Ilman selkeitä pelisääntöjä ja tiukkaa valvontaa rehelliset yrittäjät kärsivät, kun taas epärehelliset toimijat käyttävät porsaanreikiä hyväkseen. Yrittäjänä puolestaan katson tätä esitystä käytännön toiminnan näkökulmasta. Suomi pyörii yrittäjyydellä, ja reilun kilpailun takaaminen on kaiken a ja o.

On erinomaista, että valiokunnan mietinnössä tuetaan vahvasti taksiliikenteen yrittäjäkoulutuksen ja pakollisen yrittäjäkokeen palauttamista. Yrittäjäkokeeseen osallistuminen edellyttää jatkossa todistusta koulutuksen läpikäymisestä. Tämä nostaa alalle pyrkivien rimaa juuri oikealla tavalla. Me emme tarvitse alalle onnenonkijoita vaan vastuullisia toimijoita, jotka tuntevat velvoitteensa ja hoitavat maksunsa.

Yhtä lailla merkittävä parannus on taksinkuljettajan pakollisen koulutuksen ja kokeen kehittäminen. Siinä painotetaan erityisesti matkustajien avustamista, eri matkustajaryhmien erityistarpeita sekä asiakaspalvelutilanteita. Taksiliikenne ei ole pelkkää auton ajamista paikasta A paikkaan B. Se on palveluammatti, jossa kuljettaja on usein vastuussa vanhusten, vammaisten tai lasten turvallisesta liikkumisesta. Erityisryhmien turvallisuus ja luottamus on palautettava.

Arvoisa puhemies! Ehkäpä harvoin päästään kitkemään harmaata taloutta näin tehokkaasti kuin tällä esityksellä. Uudistus velvoittaa käyttämään vaatimukset täyttävää taksamittaria. Se kerää jokaisesta matkasta sähköisessä muodossa yrittäjän, ajoneuvon ja kuljettajan yksilöintitiedot sekä matkan hinnan ja keston. Tämä sähköinen jälki on viranomaisvalvonnan ja verottajankin kannalta korvaamaton. Samalla lakiin tuodaan uusia rangaistussäännöksiä luvattomasta liikenteen koulutustoiminnasta ja ajoneuvon väärästä rekisteröinnistä. Kun säädökset ovat selkeät, myös valvonta helpottuu kentällä.

Arvoisa rouva puhemies! Valiokunnan mietinnössä on erittäin viisas ja tärkeä lausuma siitä, että eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa esityksen tavoitteiden toteuttamista ja taksialan kehittymistä tarkoin sekä tarvittaessa ryhtyy nopeasti toimenpiteisiin. Meidän on varmistettava, että nämä korjausliikkeet todella purevat arjessa. Tämä lakiesitys palauttaa järjen, järjestyksen ja rehellisen työn kunniaan suomalaisen taksiliikenteeseen. Kannatan siis lämpimästi mietinnön hyväksymistä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

17.38 **Anna-Kristiina Mikkonen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Vuonna 2018 tuli voimaan Sipilän kauden taksiuudistus, jolla romutettiin maailman luotettavin taksijärjestelmä. Tämä nyt käsittelyssä oleva lakiesitys on meidän kautemme yritys paikata menneitä virheitä ja saada aikaiseksi suomalaisen taksin kunnianpalautus. Valitettavasti tämäkään taksilain korjaussarja ei riittäne korjaamaan kaikkea. Onkin syytä yhtyä valiokunnan ansiokkaan mietinnön lausumaan lainsäädännön kehittämistarpeista myös jatkossa.

Taksien valvonnan kehittäminen on keskeistä harmaan talouden torjumiseksi. Erityisiä kysymyksiä voi myös liittyä esimerkiksi koulukuljetuksiin, hyvinvointialueiden järjestämiin kuljetuksiin sekä muihin sopimusajoihin. Tämän sääntelyn avulla pyritään palauttamaan luottamusta takseihin sekä vahvistamaan matkustajien turvallisuudentunnetta lisäämällä koulutusta, värillisin kilvin ja taksamittarein. Erityisen tärkeää on huolehtia taksien saatavuudesta ja turvallisuudesta.

Kuluttajien mahdollisuudet vertailla palveluntuottajia ovat rajalliset. Valvonnan puutteet ovat osaltaan lisänneet harmaata taloutta sekä heikentäneet asiakkaiden turvallisuudentunnetta. Kuluttajan näkökulmasta keskeistä on palvelujen turvallisuus, hinnan ennakoitavuus ja hyvä saatavuus. Kuljettajien ja liikenneluvan haltijoiden kelpoisuusvaatimusten tiukentaminen sekä koulutuksen ja osaamisen vahvistaminen on perusteltua, sillä ne lisäävät luottamusta toimialaan ja parantavat palvelujen laatua. Tavoitteena on myös lisätä valvonnan vaikuttavuutta ja uskottavuutta sekä osaltaan ennaltaehkäistä epärehellistä ja laitonta toimintaa. Värillisen, erityisen taksien rekisterikilven eli taksikilven tarkoituksena on lisätä kuluttajien luottamusta taksialaan, kun kuluttajat voivat tunnistaa luotettavasti rekisterikilvestä taksiauton.

Taksinkuljettajan koulutuksen yhteiskunnallisena tavoitteena on luottamuksen palauttaminen, merkittävä turvallisuuden lisääminen, liikenne- ja matkustajaturvallisuuden edistäminen sekä kuluttajansuojan parantaminen. Taksinkuljettajan koulutuksen tavoitteena on ylipäättään osaamis- ja taitotason parantaminen, kaikilla mahdollisuus saada yhdenmukainen tieto- ja taitotaso, ammattitaidon vahvistaminen, asiakaspalvelutilanteisiin vaikuttaminen, alan arvostuksen lisääminen, houkuttelevuuden kasvattaminen, työllisyyden kasvu ja mahdollisuus osa-aikaisesta kokoaikatyöhön. Taksinkuljettajan ammattitaitoon kuuluu kielitaito, asiakkaiden kohtaaminen, rehellisyys, liikennekäyttäytyminen, paikallistuntemus ja kaluston laadun varmistaminen.

Hallituksen esitykseen liittyviä keskeisiä harmaan talouden torjuntaan liittyviä ehdotuksia ovat ajoneuvon rekisteröinti elinkeinotoimintaan, liikenneluvan liittäminen rekisteritunnukseen, taksamittari, värilliset rekisterikilvet, hyvämaineisuuden laajennukset uusilla rikosnimikkeillä sekä koulutusorganisaatioiden luvanvaraisuusedellytykset.

Taksimatkan yhteydessä kerättävä data, harmaan talouden torjunta ja alan valvonta kytkeytyvät keskeisesti taksamittariin. Mittarivaatimus voi osaltaan vahvistaa koko taksialan uskottavuutta ja kuluttajien luottamusta. Hallituksen esityksessä ehdotettavan taksamittarivaatimuksen tavoite on vahvistaa taksien luotettavuutta, läpinäkyvyyttä ja valvottavuutta sekä lisätä kuluttajille luottamusta taksipalveluihin.

Esityksen mukaan taksamittarihan tulisi pakolliseksi kaikissa takseissa, jotta kaikista taksikuljetuksista saataisiin kerättyä valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja yhdenmukaisella ja luotettavalla tavalla. Taksamittari mahdollistaa matkan keskeisten tietojen — ajomatkan, ajoajan, hinnan, ajankohdan, ajoneuvon kokonaiskilometrimäärän

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

— tallentamisen tavalla, joka tukee sekä viranomaisvalvontaa että asiakkaan oikeusturvaa. Tavoitteena on tehostaa harmaan talouden torjuntaa, parantaa erityisesti verovalvonnan edellytyksiä sekä helpottaa viranomaisten mahdollisuuksia valvoa taksiliikenteen sääntelyn noudattamista.

Erityisiä kysymyksiä voi tosiaan liittyä koulukuljetuksiin, hyvinvointialueiden kuljetuksiin sekä muihin sopimusperustaisiin ajoihin, joissa hinnoittelu perustuu etukäteen sovittuihin kokonaisuuksiin eikä yksittäisen matkan mittaamiseen.

Taksamittarisääntelyn toimeenpanoa ja vaikutuksia ja mahdollisia ongelmia on seurattava huolellisesti osana sääntelyn vaikutusarviointia. Seurannassa on kiinnitettävä erityistä huomiota taksamittarivaatimuksen vaikutuksiin harmaan talouden torjunnassa, valvonnan toimivuuteen, kuluttajansuojaan, sopimusperäisten kuljetusten ja osa-aikaisen yrittäjyyden edellytyksiin sekä taksipalvelujen alueelliseen saatavuuteen. Tavoitetilana on oltava jälleen olla maailman luotettavin taksijärjestelmä. Matka siihen on vielä kesken.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Paasi.

17.44 Martin Paasi kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä on kyse taksiliikenteen luotettavuudesta, turvallisuudesta ja valvonnasta. Taksi on monelle välttämätön palvelu, siksi siihen pitää voida luottaa. Kun asiakas nousee taksiin, hänen pitää voida luottaa siihen, että kuljettajalla on lupa, osaaminen ja tausta kunnossa, hinta on selvä ja kyseessä on luvallinen taksi.

Arvoisa rouva puhemies! Taksialalla on nähty ongelmia, joihin on perusteltua puuttua. Tämä ei tarkoita, etteikö alalla olisi paljon hyviä yrittäjiä ja vastuullisia kuljettajia. Juuri heidänkin kannaltaan on tärkeää, että pelisäännöt ovat selkeät ja valvonta toimii. Esitys tiukentaa taksiliikenneluvan ja taksinkuljettajan ajoluvan saamisen edellytyksiä. Hyvämaineisuusarvioinnissa otettaisiin jatkossa laajemmin huomioon esimerkiksi entiset henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset sekä seksuaalirikokset. Tämä on perusteltua. Taksinkuljettaja tekee työtä tilanteessa, jossa asiakas voi olla yksin, alaikäinen, iäkäs tai muuten haavoittuvassa asemassa. Silloin kuljettajalta voidaan edellyttää erityistä luotettavuutta.

Arvoisa rouva puhemies! Toinen tärkeä kokonaisuus on valvonta ja taksien tunnistettavuus. Jatkossa taksiauto ja taksiliikennelupa kytkettäisiin nykyistä selvemmin toisiinsa. Taksiajoneuvon tunnistamista helpotettaisiin erillisillä värillisillä kilvillä, ja tämä auttaa asiakasta ja viranomaista erottamaan luvallisen taksin muusta liikenteestä. Pimeä taksiliikenne ja vaikeasti valvottavat toimijat heikentävät koko alan mainetta. Rehellisesti toimivan yrittäjän etu on, että luvattomaan toimintaan pystytään puuttumaan tehokkaammin.

Arvoisa rouva puhemies! Taksien hinnoittelu säilyy pääosin vapaana, mutta hintatietojen ilmoittamista täsmennetään. Asiakkaalle on kerrottava ennen matkan alkua joko kokonaishinta tai selkeästi se, mistä hinta muodostuu. Vapaa hinnoittelu toimii vain, jos asiakas tietää, mitä on ostamassa. Esityksessä säädetään myös taksamittarin käytöstä. Pidän tärkeimpänä sitä, että hinnoittelu on asiakkaalle selkeää ja että valvonta toimii. Sääntelyn pitää tukea tätä tavoitetta ilman tarpeetonta jäykkyyttä.

Arvoisa rouva puhemies! Taksiala muuttuu. Sovellukset, alustat ja uudet palvelumallit ovat jo osa arkea. Siksi lain vaikutuksia pitää seurata. Jos jokin sääntelyn osa nostaa

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

kustannuksia kohtuuttomasti tai vaikeuttaa palvelujen saatavuutta, siihen pitää olla valmis tekemään korjauksia.

Kokonaisuutena esitys vie taksisääntelyä oikeaan suuntaan. Se parantaa asiakkaiden turvallisuutta, vahvistaa luottamusta alaan, helpottaa valvontaa ja tukee niitä yrittäjiä, jotka hoitavat työnsä kunnolla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Simula.

17.47 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Muutama sitaatti tähän alkuun: ”Pimeän taksin kuljettaja raiskasi asiakkaansa autossa Helsingissä”. ”Taksikuski raiskasi naisen liikkuvassa autossa”. ”Taksinkuljettaja vei päihtyneen naisen Espooseen vieraalle asunnolle, missä hänet raiskattiin”. ”Taksikuski raiskasi Nooran metsässä”. ”Taksikuski, 31, tunkeutui naisasiakkaan asuntoon ja yritti raiskata”. ”Taksinkuljettaja otti päihtyneitä naisia kyytiin ja raiskasi — nuorin uhreista 16-vuotias”. ”Nelikymppinen taksikuski otti nuoria naisia kyytiin ja raiskasi — yksi uhreista pakeni moottoritien rampissa autosta”. ”Taksikuski tuomio päihtyneen naisen raiskauksesta Espoossa”. ”Pimeän taksin kuljettaja raiskasi naisen syrjäisellä teollisuusalueella”. ”Taksikuski tuomittiin kahden asiakkaan raiskaamisesta”. ”Taksikuski raiskasi ja pahoinpiteli asiakkaansa Tampereella”. ”Nyt puhuu poliisi: Tällaisia seksuaalirikoksia taksikuskit tekevät päihtyneille uhreille”.

Luettelin juuri pikaisella haulalla, siis pikaisella haulalla, löytyneitä otsikoita ulkomaalaistaustaisten taksinkuljettajien tekemistä seksuaalirikoksista tai niiden yrityksistä naisasiakkaille. Ylen erään artikkelin otsikko oli paljonpuhuva: ”Uusille taksikuskeille opetetaan, ettei naiseen minihameessa saa koskea”. Vielä 2000-luvulla oltaisiin epäilty edellä mainittua otsikkoa aprillipilaksi, mutta nyt se on ollut jo vuosia totisinta totta, todella monen naisen kustannuksella.

Ennen erittäin arvokas ja vakaa ammatti ja koko ammattikunta on saanut kovan kolauksen Sipilän hallituksen liikenneministeri Bernerin täysin epäonnistuneen taksilain jälkeen. Ala vapautui, osaamisen taso rapistui, kuljettajilla ei ole ollut kielitaitoa saati paikallistuntemusta, erilaiset halpataksiketjut ovat vallanneet markkinaa. Taksamittareista ei välttämättä ole ollut tietoaakaan, lyhyestäkin matkasta on saattanut joutua pulittamaan maltaita ja jopa taksinkuljettajan koe on suoritettu vilpillisesti. Viime vuonna Traficom tutki kokonaista vyyhtiä, jossa suomea sujuvasti puhuvat henkilöt olivat suorittaneet taksinkuljettajan ajolupakokeita kielitaidottomien puolesta.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2018 taksiuudistuksen tuomia ongelmia puretaan nyt, kun liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne on vienyt määrätietoisesti eteenpäin ennen kaikkea alan turvallisuutta ja arvostusta lisäävän hallituksen esityksen, joka sisältää liudan korjaavia muutoksia. Me kaikki haluamme, että jatkossa taksi on turvallinen tapa tulla esimerkiksi illanvietosta kotiin, kuten se aikanaan on ollutkin, että naiset päihtyneinäkin voivat luottaa siihen, että tällä liikennevälineellä pääsee ammattitaidolla ja turvallisesti kotiovelle saakka. On huomioitava, että takseilla liikkuu myös muita erittäin haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä. Siksi tämä laki on korjattava, ja tervehdin ilolla, että se on nyt saatu eteenpäin, siksi taksiala on korjattava, ja nyt näin viimein tehdään.

Tätä korjaussarjaa ovat odottaneet myös kaikki rehdit, kunnialliset taksinkuljettajat ja taksiyrittäjät. Taksilain korjaussarjassa korjataan siis seuraavat asiat: Henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten tai seksuaalirikosten tekijät yhdessä petos- ja maksuvälinerikosten kanssa vaikuttavat hyvämaineisuuden arviointiin — rikolliset eivät

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

siis saa jatkossa taksilupia. Taksikokeen vilpistä voitaisiin asettaa karenssi, ja myös jälkikäteen havaittu vilppi huomioitaisiin. Hinnoittelun pitää jatkossa olla entistä läpinäkyvämpää liikennevirhemaksun uhalla. Takseissa tulee olla taksamittari ja erityiset rekisterikilvet. Taksinkuljettajan täytyy käydä jatkossa myös taksinkuljettajan koulutus.

Arvoisa puhemies! Siis erinomaisia muutoksia turvallisemman taksin puolesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

17.53 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että taksilakia uudistetaan. Valiokunnan mietintö on siinä hyvin tasapainoinen, ja on koottu monet näkökulmat nykytilanteesta. Jos kansalaisilta kysyy, onko joku asia Suomessa aika huonossa tilassa, niin se on nimenomaan taksi: taksien saatavuus ja taksien toiminta ja sitten siellä olevat hinnoittelut ja osaaminen, kaikki tämä kokonaisuus. Tämä lakiesitys tuo siihen nyt ryhtiä ja korjaa osaltaan esityksen Sipilän hallitukselta, jossa olivat kokoomus, keskusta ja perussuomalaiset. Sen hallituksen esitys nyt korjataan tässä näin, mikä kannattaa myös muistaa, ja onneksi korjataan.

Tämä korjaussarja on tässä mielessä hyvä, että se tekee tästä reilumman toimintaympäristön. Toivon mukaan sitten saamme erittäin korkealla olleen luottamuksen takaisin ja meillä tulee osaava ja ammattimainen henkilöstö sinne ajamaan taksia ja sitten ennen kaikkea me saamme reilut pelisäännöt sinne alalle sillä tavalla, että rehdit yritykset pärjäävät.

Ehkä tämä mittarin tuominen tuo myöskin sitten taksit tolpile. Se on tavallaan se hyvä asia tämän osalta.

Yhteen asiaan tässä ei puututa, joka on erityisesti harvaan asutuilla alueilla, maaseudulla ongelma, eli se on taksien saatavuus. Siihen olisi toivonut, että olisi mietitty sitä, miten sen osalta oltaisiin tilannetta parannettu.

Arvoisa rouva puhemies! Erityisen tyytyväinen olen tämän esityksen harmaan talouden torjuntaan liittyviin kohtiin, mitä tehdään nyt tässä ajoneuvorekisteröinnin osalta elinkeinotoimintaan: liikenneluvan liittäminen rekisteritunnukseen, taksin mittarivaatimukset, värilliset rekisterikilvet, hyvämaineisuuden laajennukset ja sitten taksiliikenteen koulutusorganisaatioiden luvanvaraisuusedellytykset ja niin poispäin. Eli siellä tehdään sellaisia asioita, joilla voidaan tarkastaa, mitä tässä ympärillä tapahtuu ja kuinka taksit toimivat.

Myös taksimatkojen yhteydessä kerättävä data on osa harmaan talouden torjuntaa. Me pystytään valvontaa tehostamaan paremmin. Kaikki liittyy siihen taksamittarin keräämään tietoon. Eli tällä alueella toivon mukaan saamme sellaisia asioita, jotka vievät taksialaa parempaan suuntaan.

Se lausumaehdotus, joka tässä mietinnössä on, on hyvä, että kun ala muuttuu, tekniikoita tulee, erilaiset mahdollisuudet paikantamiseen ja muuhun lisääntyvät, niin ne kaikki pitää huomioida jatkossa. Tässä mielessä toivoisin, että taksiala nyt tervehtyy tästä, ja työ jatkuu. Me toivomme sitä, että me saamme sellaisen toimintakulttuurin sinne, että me taas voimme luottaa taksiliikenteeseen ja myöskin taksien saatavuuteen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

17.57 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Olin tässä talossa, kun Sipilän hallituksen taksilain merkittävät muutokset tehtiin, ja en niitä kannattanut. On hyvä, että nyt jo viime hallitus korjasi ja tämä hallitus korjaa tuolloin tehtyjä virheitä. Tuolloin, siis Sipilän hallituksen aikana, perussuomalaiset ja kokoomushan kannattivat sitä lakiesitystä, ja siinä mielessä ehkä sekin on hyvä tässä ääneen sanoa.

Todella hyvä, että tätä nyt korjataan, ja on tärkeää, että tähän saadaan näitä muutoksia, jotta taksialan luottamusta voidaan lisätä, jotta nimenomaan voidaan varmistaa turvalliset taksimatkat ihan kaikille ja myös sitä osaamista kuljettajille, jos mietitään vaikka erityisryhmiä ja niin edelleen ja niin edelleen.

Mutta taksin mittarivaatimus ja värillisten kilpien vaatimus, jotka tähän on tuotu: Kuten edustaja Harjanne tuossa edellä kertoi, valiokunnassakaan tätä asiaa käsitellessä ei noussut esiin, että nämä olisivat juuri niitä tarpeellisia toimia vaan päinvastoin. Esimerkiksi talousvaliokunta on varoittanut siitä, että tämän myötä saatavuus voi heikentyä ja hinnat nousta, koska tämä vaikeuttaa alalle pääsyä, etenkin pienten yrittäjien alalle pääsyä, ja lisää byrokratiaa.

Todellakin yksi haitta, joka tuosta aikoinaan tehdystä taksilain muutoksesta myös syntyi, oli se, että käytännössä kaupunkien ulkopuolella on hyvin vaikea saada taksia. Taksien saatavuus on heikentynyt merkittävästi, jos mennään isojen kaupunkien ulkopuolelle. Siinä mielessä sitä, kun nyt sitten vaikeutetaan esimerkiksi alalle pääsyä tai sitä, että meillä voisi olla osa-aikaisesti tai muun ammatin sivussa taksiyrittäjänä toimijuutta, nyt nämä vaatimukset, mitä liittyy näihin mittareihin ja värillisiin kilpiin, heikentävät. Siinä mielessä muutoin tämä esitys on mielestämme hyvä mutta nämä vaatimukset eivät ole tarpeellisia. Siksi kannatankin tuota aiemmin edustaja Harjanteen tekemää vastalauseen mukaista ehdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää.

18.00 **Pia Sillanpää ps:** Arvoisa puhemies! Täytyy tässä alkuun kommentoida muutamalle edelliselle puhujalle, että kun te mainitsitte, että perussuomalaiset olivat Sipilän hallituksessa mukana tekemässä tätä Bernerin taksilakiuudistusta, ja moittitte sitä, niin miksi ette edellisessä hallituksessa korjanneet tätä Bernerin taksilakia jo sitten, vaan jätitte seuraavalle hallitukselle nämä korjaustoimet, ja nyt me todellakin korjaamme tämän.

Taksilain uudistuksessa on tarkoitus muuttaa useita asioita liittyen lupiin, koulutukseen ja valvontaan. Se, mikä kuitenkin näkyy tavalliselle suomalaiselle ja erityisesti suomalaisille naisille, on taksialan turvallisuus. Vielä ennen vuotta 2018 moni suomalainen nainen valitsi taksikyydin kotiin illanvieron päätteeksi, koska pystyi luottamaan siihen, että pääsee turvallisesti kotiin ja kohtuullisella maksulla. Lakimuutoksen myötä tilanne kuitenkin muuttui hyvin radikaalisti. Siksi tässä nykyisessä taksilain uudistuksessa onkin kyse erityisesti siitä, että jokainen nainen voisi jatkossa ottaa taksin ilman pelkoa ja ettei yksikään nainen joutuisi tulevaisuudessa enää ryöstetyksi taksinkuljettajan toimesta tai seksuaaliväkivallan uhriksi.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2018 taksiuudistuksen jälkeen alalla tapahtui paljon muutoksia. Kilpailu lisääntyi, ja hinnat tulivat asiakkaille monin paikoin edullisemmiksi, mutta samalla sääntelyä purettiin sellaisilla tavoilla, jotka lopulta vain heikensivät ihmisten luottamusta koko taksialaan. Yhtäkkiä valvonta vaikeutui, kuljettajien osaamisessa alkoi

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

näkyä suuria eroja ja asiakkaiden oli entistä vaikeampi tietää, kuka heitä oikein kuljettaa ja onko heillä yhteistä kieltä asiointiin.

Valitettavasti olemme myös saaneet lukea tapauksista, joissa taksinkuljettaja on syyllistynyt vakaviin rikoksiin, kuten seksuaalirikoksiin. Jotkut taksinkuljettajat ovat toimineet näin todella suunnitelmallisestikin. On otettu kyytiin naisia illanviettojen jälkeen, ajettu syrjäseudulle ja raiskattu väkivaltaisesti. Jokainen tällainen tapaus on liikaa.

Vaikka tiedämme, että suurin osa taksinkuljettajista tekee työnsä rehellisesti ja hyvällä ammattitaidolla, jokainen vakava rikos vaikuttaa koko alan luottamukseen. Se saa suomalaiset pohtimaan, uskaltavatko he tilata taksia, koska eivät tiedä, pääsevätkö he turvallisesti kotiin. Kaikki nimittäin eivät ole päässeet.

Arvoisa puhemies! Tämä tilanne koskettaa erityisesti suomalaisia naisia. Moni nainen on saattanut pitää taksikyydin ajan sijaintitietoja päällä läheiselle, puhua matkan aikana puhelimesta tai tehdä muita toimia varmuuden vuoksi, ettei mitään sattuisi matkan aikana. Eikä tämän näin pitäisi olla. Jokaisen pitäisi päästä turvallisesti kotiin taksilla ilman, että joutuu olemaan varuillaan tai tekemään joitain erityisjärjestelyitä. Taksin pitäisi olla palvelua, josta maksetaan juuri siksi, että päästään helposti ja turvallisesti kotiin.

Luottamuksen puute taksialaan on näkynyt mielestäni esimerkiksi siinä, että Suomeen on syntynyt yrityksiä, jotka tarjoavat taksikuljetuksia vain naisille, ja näissä yrityksissä on vain ja ainoastaan naiskuljettajia. Nämä yritykset eivät ole syntyneet tyhjästä. Ne ovat syntyneet siksi, että taksialan markkinoilla on ollut kysyntää sellaiselle kuljetuspalvelulle, jossa nainen voi aidosti kokea olonsa turvallisiksi matkan alusta sinne kotiin asti. Jokainen voisikin pysähtyä hetkeksi miettimään, mitä tämä kertoo nykytilanteesta. Onko mukamas normaalia, että tarvitsemme näitä naisille suunnattuja erityisiä kuljetuspalveluita, jotta naiset voivat kokea olevansa turvassa taksissa? Minun mielestäni ei ole. Tavoitteena pitäisi olla se, että tulevaisuudessa jokainen laillinen taksi on Suomessa turvallinen ja että jokainen asiakas voisi luottaa taksinkuljettajaan riippumatta siitä, onko kuljettaja nainen vai mies. Eli ei turvallisuuden pitäisi olla mikään erikoispalvelu vaan vähimmäisvaatimus.

Arvoisa puhemies! Siksi me tarvitsemme taksilain uudistusta. Meidän täytyy tarkastaa kuljettajien taustat paremmin ja huomioida lupaharkinnassa mahdolliset väkivalta- ja seksuaalirikokset. On selvää, että kuljettajien koulutusta pitää lisätä ja tehostaa ylipäättään koko alan valvontaa. Samalla teemme tärkeän työn kaikkien rehellisten taksiryrittäjien ja kuljettajien eteen, joiden maine on kärsinyt epärehellisten ja vastuuttomien kuljettajien vuoksi. Tulevaisuudessa haluan luottaa siihen, että taksilla pääsee jälleen turvallisesti kotiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

18.04 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Kannatan tätä lakiesitystä, mutta tämän esityksen voimaansaattamisen lisäksi tarvitsemme ryhtiliikettä myös lainsäädännön toimeenpanoon ja etenkin sen valvontaan.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä takseihin kohdistuva suuri kritiikki on kohdistunut harmaaseen talouteen, esiintyneeseen ryöstöhinnointeluun ja huonoon asiakaspalveluun, mutta tähänkään asti ei taksilainsäädäntö, ei ennen uudistusta eikä sen jälkeen, ole sallinut rikollista toimintaa, harmaata taloutta ja asiakkaan huonoa kohtelua. Jo voimassa oleva laki edellyttää taksinkuljettajalta selkeästi suomen tai ruotsin kielen taitoa. Taksikoetta ei pidä voida tehdä toisen puolesta. Hintojen ilmoittamisesta on selkeät ohjeet, ja asiakkaalle

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

on annettava kuitti ajosta. Kun kaikkea tätä kuitenkin rikotaan, niin suurimmat ongelmat ovat valvonnassa — tarkemmin sen puutteessa — ei niinkään lainsäädännössä. Jos valvonta ei pelaa, niin tilaisuus voi tehdä varkaan ja joku haluaa tätä tilaisuutta hyväksi käyttöä.

Arvoisa puhemies! Nyt takseille koituu uusia velvoitteita ja kustannuksia, jotka nostavat mahdollisesti kyytien hintoja. Niin sanottujen sovellustaksien kuljettajat, jotka hoitavat tilausajaja jo ennalta sovittuun hintaan, pitävät taksamittareita turhina. Taksialalle kuitenkin tulee taksamittarin hinnan suuruinen taloudellinen lisäkustannus alalle pääsemiseen. Tästäkin huolimatta kannatan tätä uudistusta, tätä lakiesitystä.

Mutta kaiken a ja o tässä asiassa on se, että valvonnan pitää alkaa pelata ja rosvoille, epärehellisille, pitää alkaa langettamaan lain mahdollistamia kunnollisia seuraamuksia. Jos taksivalvonta ei pelaa ja seuraamuksissa löysäilläään, mikään ei muutu eivätkä mitkään lainsäädäntömuutoksetkaan auta. Valvontaan liittyvät myös riittävät viranomaisresurssit ja se, että vastuuministeriöt tulosneuvotteluissa yhdessä hallinnonalojen ja viranomaisten kanssa ottavat taksien valvonnan tehostamisen tavoitteeksi. Riittävä valvonta kunnollisine seuraamuksineen on nyt itse asiassa hallituksen ja hallituksen sisäisessä työnjaossa perussuomalaisen ministereitten käsissä ja vallassa. Traficom kuuluu ministeri Ranteen vastuualueelle, harmaan talouden kitkeminen ja Verohallinto ministeri Purralle ja poliisiasiat ministeri Rantaselle.

Arvoisa puhemies! Kannatan siis tätä lakiesitystä, mutta edellytän, että vastuuministerit huolehtivat siitä, että valvonnan resurssit turvataan, jotta lain toimeenpano ja etenkin sen valvonta saadaan tarvittavalle tolalle. Hyvästäkään lainsäädännöstä ei ole hyötyä, ellei sitä noudateta, joten noudattamista pitää valvoa ja mahdollisesta noudattamatta jättämisestä rangaista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

18.08 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Taksilakia uudistettiin viimeksi vuonna 2018, ja eihän se suoraan sanottuna ihan putkeen mennyt. Silloin uudistuksen tavoitteena oli lisätä kilpailua alalle ja parantaa taksipalveluiden saatavuutta. Me kaikki tiedämme, että lopputulos on jotain aivan muuta. Aikaisemmin ihmiset ottivat taksin kotiin, koska tiesivät pääsevänsä sillä turvallisesti kotiin. Nyt varsinkin suurissa kaupungeissa on vältetty taksin ottamista juuri siksi, ettei vain sattuisi mitään. Tilanne on siis suoraan sanottuna käsittämätön. Sen lisäksi, että hinnat ovat saattaneet olla aivan mitä sattuu, kuljettajien osaamisessa ja ammattitaidossa on ollut suuriakin eroja. Asiakkaat ovat joutuneet neuvomaan kuljettajille yksinkertaisia reittejä päästäkseen perille. Joidenkin kuljettajien kanssa ei ole ollut minkäänlaista yhteistä kieltä ja asiakas on joutunut kirjoittamaan osoitteen kuljettajan navigaattoriin. Samalla asiakkaan on ollut hyvin vaikea tietää, hyppääkö hän edes luvalliseen ja valvottuun taksiin vai ei.

Arvoisa herra puhemies! Pappani oli taksinkuljettaja, ja hyvin pitkäänkin oli. Muistan, kuinka arvostettu taksinkuljettajan ammatti oli silloin. Oli kunnia-asia saada kuljettaa asiakkaat turvallisesti kotiin. Kaupungin kadut tulivat ulkomuistista, eikä kuljettajaksi päästy noin vain. Siinä oli kokeet ja kriteerit. Pappani hoitikin työnsä aina arvokkaasti ja kunnialla. Hän oli kuljettaja, johon asiakkaat luottivat. Ajat ovat muuttuneet siitä hyvin paljon, valitettavasti. Moni suomalainen onkin kuvannut nykyistä tilannetta osuvasti: taksiala muuttui monessa paikassa villiksi länneksi. Ja siksi meidän on pakko muuttaa

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

taksilakia. Se palauttaa järjestystä takaisin alalle, vahvistaa suomalaisten luottamusta taksinkuljettajiin ja ennen kaikkea parantaa turvallisuutta. On esimerkiksi aivan oikein, että taksimittarit palautetaan takaisin pakollisiksi. Asiakkaalla pitää olla oikeus tietää, mistä hän maksaa ja kuinka paljon on matkan loppusumma. Alalla pitää olla selkeät hinnat, etteivät asiakkaat tule huijatuiksi. Tarvitaan ne kuuluisat rehelliset pelisäännöt takaisin alan toimijoille.

Arvoisa herra puhemies! Samalla on tärkeää, että vahvistamme jatkossa kuljettajien koulutusta. Taksinkuljettaja kohtaa työssään ihmisiä laidasta laitaan: on ikäihmisiä, lapsiperheitä, liikuntarajoitteisia, turisteja ja joskus myös hädässä olevia ihmisiä. Taksinkuljettajalta täytyykin vaatia hyvin suurta ammattitaitoa kohdata erilaisia ihmisiä eri tilanteissa. Jatkossa olisi tarkoitus vaatia vähintään 21 tunnin koulutusta ennen kuin pääsee suorittamaan kuljettajakoetta. Se ei ole mikään kohtuuton vaatimus kenellekään, joka haluaa kuljettaa ihmisiä ammatikseen, päinvastoin. Se on hyvinkin kohtuullinen panostus siihen, että jokainen kuljettajaksi ryhtyvä hallitsee oman työnsä perusasiat, tuntee oman vastuunsa ja osaa palvella asiakkaita asianmukaisesti. Myös lupaehtoja tiukennetaan. Suomalaisten täytyy pystyä luottamaan siihen, että taksinkuljettaja on luotettava eikä ole syyllistynyt vakaviin rikoksiin. Kun turvallisuutta vahvistetaan sekä kuljettajan että alan yrittäjän osalta, parannamme samalla koko alan mainetta.

Arvoisa herra puhemies! Haluan vielä lopuksi painottaa, että tämä uudistus ei ole hyökkäys taksialan yrittäjiä vastaan. Tiedän, että meillä on Suomessa suuri joukko luotettavia ja ammattitaitoisia taksinkuljettajia, jotka kärsivät nykytilanteesta monella eri tavalla. On surullista, että osa näistä villin lännen kuljettajista pilaa niiden maineen, jotka hoitavat työnsä asianmukaisesti, asiakkaista huolehtien ja kunnialla. Siksi me tarvitsemme tätä uudistusta, että saamme sen kunnianpalautuksen koko taksialalle. Juuri näiden kunnollisten kuljettajien asema vahvistuu, kun sääntöjä selkeytetään ja rajoitamme lainsäädännöllämme epärehellisten kuljettajien mahdollisuuksia toimia alalla. Suomalaisten luottamusta taksialaan ei paranneta hetkessä vaan tekojen kautta. Kun lakia muutetaan nyt parempaan ja rehelliset taksinkuljettajat saavat jatkaa hyvää työtään, silloin asiakkaat tietävät, että he pääsevät turvallisesti kotiin. Kiitos ministeri Ranteelle tästä hyvästä esityksestä. — Kiitos, arvoisa herra puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

18.12 **Marko Kilpi kok:** Arvoisa puhemies! Meillä on tässä taas jälleen kerran käsittelyssä yksi esimerkki tämän kauden erinomaisista hallituksen esityksistä, jotka parantavat huomattavalla tavalla niitä palveluita, jotka ovat ihan siellä tämän yhteiskunnan ytimessä, ja niitä voimia, jotka pitävät tätä yhteiskuntaa liikkeessä. Mutta samallahan tämä on myöskin yksi tai, voisi sanoa, jopa puhuttavin lakiuudistus tuolla liikenne- ja viestintävaliokunnassa tällä kaudella ja selkeästi yksi puhuttavimmista tällä koko eduskuntakaudella. Tämä taksilakiuudistus on hyvin paljon herättänyt kyllä kiinnostusta ja myöskin puhetta.

Kuten tässä on jo aikaisemmissa puheenvuoroissa hyvin käynyt ilmi, niin aikaisempi taksilakiuudistus oli enemmän tai vähemmän epäonnistunut, mutta kyllä siinä on myös ollut hyviäkin puolia tai ainakin hyviä tahtotiloja. Mutta tämä epäonnistuminen on kuitenkin sitten johtanut siihen, että osaavaa työvoimaa on poistunut aika paljonkin alalta, ja se on sitten korvautunut vähemmän osaavalla työvoimalla. Kyllähän se niin on, että

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

monella meistä on niitä kokemuksia siitä, kuinka taksissa se ihan perusasia, mikä pitäisi olla, että kun asiakkaana menet kyytiin, ensinnäkin se asiakas pitää löytää sieltä pisteestä A ja sitten sen taksin pitää pystyä ajamaan sinne kohteeseen, pisteeseen B, tämä yhtälö, on ollut liian usein liian vaikea. Tämä on ollut aika sietämätönkin tilanne.

Alalle on todellakin tullut tämän aikaisemman taksilakiuudistuksen myötä hyvin monitasoista ja monenkirjavaa tekijää ja toimijaa, mutta ainakin yhteen asiaan tuo edellinen taksiuudistus on tehnyt selkeän muutoksen eli siihen, että enää eivät asiakkaat jonottaneet takseja, vaan taksit jonottivat asiakkaita, joten myös se saatavuus oli siellä sellainen, joka kyllä selkeästi parani. Mutta moni asia meni kyllä sitten pesuveiden mukana ikkunasta ulos.

No, sehän on johtanut siihen, että samaan aikaan taksialan luotettavuus on kärsinyt ihan sietämättömästä inflaatiosta ja varsinkin naispuoliset asiakkaat ja asiakaskunta ovat alkaneet jo aktiivisesti, ainakin yöaikaan, karttamaan taksikyytiä. Näinhän asia ei voi olla.

Tietenkin harmaa talous on tässä saanut todellakin hyvinkin paljon mahdollisuuksia ja tartuntapintaa, ja toisaalta myöskin sitten työvoiman hyväksikäyttöäkin on ilmennyt aika mittavissa määrin.

Nyhdän tähän kaikkeen tuodaan muutos ja nyt tähän kaikkeen tuodaan työkaluja, että voidaan tilannetta olennaisesti korjata. Tässä uudistuksessa on runsaasti hyviä ja tarpeellisia puolia. Siellä koulutusta lisätään ja on nuhteettomuusvaatimuksia, on valvonnan tehostamista, tunnistettavuutta, vain muutamia asioita mainitakseni.

Eniten parran pärinäähän tässä uudistuksessa on sitten aiheuttanut tuo taksamittari ja sen pakollisuus. Itsellenikin tästä asiasta on ristiriitaisia tuntemuksia edelleenkin. Varsinkin kun me elämme tätä digitalisaation kuumaa huumaa, ollaan sen keskellä ja samalla myös eletään aika historiallisen suurta teknologista murrosvaihetta, niin tämä on hyvin mielenkiintoinenkin seikka tätä taustaa vasten. Maailmallahan on jo varsin runsaasti täysin autonomisesti toimivia takseja eli ilman kuljettajaa toimivia takseja, ja se digitalisaatio on jo hyvinkin pitkällä siellä. Tietenkin tähän on meidänkin suunta jollakin aikavälillä, että jossakin vaiheessa siellä taksissa ei sitä kuljettajaa enää olekaan. Tässä valossa tarkasteltuna tällainen pakollinen taksamittari on hieman erikoinen kuvio, ja kehityksellisesti ajateltuna se tuntuu askeleelta taaksepäin. Mutta toisaalta taas tuolla liikenne- ja viestintävaliokunnan hyvin laajassa asiantuntijakuulemisessa ollaan tultu siihen tulokseen, ja siitä oli nähtävissä, että tässä ajassa, tässä hetkessä se kuitenkin on ollut perusteltua.

Puhemies! Lähtökohtaisesti mitään sellaista ei kannata säädellä, mitä ei voi valvoa, ja tässä uudistuksessa, taksien luotettavuuden palauttamisessa, kaikista tärkein elementti on kattava, toimiva valvonta. Sehän toimii myöskin hyvin vahvana ennaltaehkäisevänä elementtinä, sillä toimivin ja paras ennaltaehkäisevä tekijä on korkea kiinnijäämisriski. Tästä me ei päästä edelleenkään mihinkään.

Puhemies! Kaiken kaikkiaan tämä uudistus on kuitenkin erittäin tervetullut ja äärimmäisen tarpeellinen. Tässä vaiheessa haluan erityisesti kiittää liikenne- ja viestintävaliokuntaa erinomaisen hyvästä yhteistyöstä tämän mietinnön ja asian käsittelyssä. Meillä oli jälleen kerran erinomaisen hyvää ja sopuisaa yhteistyötä, ja saatiin mielestäni hyvin tasapainoinen ja hyvä mietintö tästä aikaiseksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

18.18 **Lotta Hamari sd:** Arvoisa puhemies! Tässä ajassa ja tässä hetkessä tehtävässä lainsäädännössä pitäisi kuitenkin pystyä hiukan katsomaan sinne tulevaisuuteen, ja koen tämän velvollisuudekseni nyt sanoa näin tulevaisuusvaliokunnan jäsenenä kommentoidakseni tätä edellistä. Tässä esityksessä on erinomaisia tavoitteita kyllä ja oikein hyviäkin osia, mutta teknologianeutraliteetin ja digitalisaation osalta mennään todellakin ajassa taaksepäin. Näin on nyt todettava.

Näitä hallituksen esityksen keinoja arvioitiin talousvaliokunnan kuulemisissa aika ristiriitaisestikin. Muun muassa rekisterikilpeä ja taksamittaria koskevat ehdotukset ovat herättäneet sitä kritiikkiä, ja eniten nimenomaan näitä erisuuntaisia näkemyksiä tuli ehdotuksesta taksamittarin pakollisuudesta.

Saatavuus takseissa tulee laskemaan, ja hinnat tulevat nousemaan erityisesti ruuhkahuippuina, koska esityksellä voi olla vaikutusta osa-aikaisiin yrittäjiin. Hinnat ovat laskeneet nimenomaan sovelluspohjaisilla kyydeillä, eli ehkä nämä sovelluskyydit nimenomaan olisi voitu jättää taksamittarisääntelyn ulkopuolelle. Sovelluksen kautta tilattujen matkojen kohdalla taksamittarin keskeiset tavoitteet eli hintojen läpinäkyvyys, matkojen jäljitettävyyden ja valvontaviranomaisten tarvitsema luotettava tieto saavutetaan jo nykyisellään nykyaikaisten digitaalisten järjestelmien avulla. Teknologianeutraliteettia olisi pitänyt ottaa huomioon paremmin ja mahdollistaa sellaiset digitaaliset ratkaisut, jotka tarjoavat taksamittaria vastaavan läpinäkyvyyden ja valvontatiedot.

Eli esityksessä on kyllä erinomaisiakin elementtejä, esimerkiksi näitä turvallisuuteen liittyviä asioita, mutta edellä mainittuja asioita olisi pitänyt kyllä harkita vielä tarkemmin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

18.20 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies, hyvät kollegat! Kiitän ministeri Rannetta, vaikka hän ei olekaan paikalla, siitä tärkeästä ja arvokkaasta ja merkittävästä työstä, että hän on tämän taksilain uudistuksen, korjaussarjan, saanut työnnettyä kohta ihan täysin läpi — eli kiitoksia.

Taksiasian kuntoon saattaminen: No, tässä ei syyllisiä kannata etsiä, tai voi niitäkin etsiä, mutta syytä voi tietysti etsiä tuohon asiaan enemmän. Taksilla liikkumisen pitää olla Suomessa turvallista jokaiselle kaikkina vuorokaudenaikoina ja kaikkialla maassa. Viime vuosien huoli taksipalveluiden luotettavuudesta ja erityisesti matkustajien turvallisuudesta näkyy tämän esityksen perusteluissa hyvin selkeästi. Turvallisuudentunne on laskenut eniten juuri siellä, missä takseja käytetään eniten, kuten pääkaupunkiseudulla ja muissa kasvukeskuksissa.

Tarkoituksemme on nyt vastata konkreettisesti niihin ongelmiin, joita kansalaiset ja viranomaiset ovat nostaneet esille. Ensinnäkin kuljettajien rikostaustan arviointia laajennetaan. Jatkossa taksinkuljettajan ajoluvan esteeksi voivat tulla myös henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset sekä seksuaalirikokset. Tämä on välttämätön askel, sillä kyse on ammatista, jossa kuljettaja vastaa matkustajan turvallisuudesta joka sekunti ajon aikana.

Arvoisa puhemies! Taksien turvallisuus on osa arjen turvallisuutta. Kuljettajilta vaaditaan jatkossa koulutus, ja myös alalla jo toimivat velvoitetaan täydennyskoulutukseen. Asiakkaan kohtaaminen, turvallisuuskäytännöt, erityisryhmien

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

avustaminen ja reittien valinta eivät ole valinnaisia taitoja, vaan ne ovat taksipalvelun ydintä.

Tähän asiaan liittyy kolme äärimmäisen tärkeää asiaa: valvonta, valvonta ja vielä kerran valvonta. Siksi haluamme nyt tiukentaa valvontaa ja tehdä taksien tunnistamisesta jälleen aiempaa helpompaa.

Värilliset taksikilvet, jotka luovutetaan vain luvanvaraiseen käyttöön, auttavat erottamaan luvanmukaisessa liikenteessä toimivat autot pimeistä takseista. Nämä kilvet vahvistavat poliisin valvontaa ja lisäävät matkustajien turvallisuudentunnetta.

Lisäksi taksamittari tulee pakolliseksi kaikkiin takseihin. Se on yksi tärkeimmistä kuljettajan suojaajia ja turvallisuutta lisäävistä toiminnoista, sillä luotettava mittari estää väärinkäytöksiä ja varmistaa läpinäkyvän hinnoittelun. Liian moni valitus liittyy edelleen vedätyksiin ja epäselviin hintoihin, ja tähän esitys tuo selkeästi tiukempaa otetta.

Nämä ovat toimia, jotka kumpuavat turvallisemman arjen takaamisesta. Kenenkään ei kuulu joutua pelkäämään taksissa.

Arvoisa puhemies! Taksi on monelle iäkkäälle, liikuntarajoitteiselle tai yöaikaan liikkuvalla välttämätön palvelu. Siksi turvallisuuden vahvistaminen ei ole vain markkinakysymys, se on osa arjen perusturvaa. Tämä esitys palauttaa luottamusta siihen, että taksiin voi nousta huoletta missä päin Suomea tahansa, ja mikä tärkeintä, se palauttaa luottamusta siihen, että yhteiskunta toimii silloin, kun turvallisuutta on tarve vahvistaa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

18.25 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Huhtikuussa poliisi piti Helsingissä taksien tehovalvontapäivän. 36 tarkastetusta taksista puutteita havaittiin 21 taksissa. 12 kuskaa ei pystynyt esittämään ajopäiväkirjaa, tai se oli puutteellinen. Jos melkein 60 prosentissa tapauksista ilmeni jokin puute ja joka kolmannessa taksissa oli ongelmia lakisääteisen ajopäiväkirjan pitämisessä, niin ei siis ole kahta sanaa siitä, tarvitaanko takseihin taksamittarit ja lupiin tiukempi seula. Ehdottomasti tarvitaan. Ja tästä suuri kiitos liikenne- ja viestintäministerille Lulu Ranteelle, joka on tuonut tämän valtavan upean esityksen nyt eduskuntaan, ja sitä täällä käsitellään.

Taksilain uudistus on merkittävä korjaustoimenpide sekä matkustajien turvallisuuden että harmaan talouden kitkemisen näkökulmasta. Uusi laki on tarkoitus saada voimaan jo tänä syksynä.

Bernerin taksiuudistuksen jälkeen taksin ottaminen on ollut suorastaan pelkästään venäläistä rulettia. Naiset ovat joutuneet pelkäämään raiskatuksi tulemista, ja mitään takeita ei ole ollut siitä, löytääkö kuski edes perille, sillä paikallistuntemustakaan ei ole enää vaadittu. Nyt näihin kaikkiin massiivisiin ongelmiin tullaan puuttumaan: taksamittarit jokaiseen taksiin, tunnistettavat rekisterikilvet, luvan saannin esteeksi se, jos on syyllistynyt tiettyihin rikoksiin, uusille kuskeille pakollinen 21 tunnin koulutus ja nykyisille kuljettajille täydennyskoulutus ajoluvan uusimisen edellytykseksi.

Arvoisa puhemies! Yhdyin tähän liikenne- ja viestintävaliokunnan kaneettiin siitä, mitä taksialan kuuluu olla ja millaiseksi se nyt muutetaan: ”Taksinkuljettaja toimii asiakaspalveluammattissa. Taksinkuljettajan ammattitaitoon kuuluvat kielitaito, asiakkaiden kohtaaminen, rehellisyys, liikennekäyttäytyminen, paikallistuntemus ja

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

kaluston laadun varmistaminen.” Tässä kiteytetään tämän uudistuksen tavoitteet. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

18.28 **Mikko Polvinen kesk:** Arvoisa puhemies! Tämä taksilain uudistus on tärkeä. Näin ensimmäisen kauden edustajana huomaa, että aika pitkään menee, kun lakeja päästään korjaamaan, mutta tämäkin parempi myöhään kuin ei milloinkaan.

Mietintöön vastalauseen jättivät vihreät, jotka esittivät tulossa olevista pakollisista taksamittareista ja taksikilvistä luopumista. Itsellä kävi tuossa vahinko silloin ihan alkuaiikoina, kun menin Helsingissä taksiin. Se taisi olla taksitolpalla vähän pimeämpi taksi, kun kuski ei osannut suomea ja kirjoitteli siihen navigaattoriinsa joitakin sellaisia kirjaimia, mitkä itsellekään eivät ole kovin totta, ja siinä sitten yhdessä matkusteltiin, ja koetin neuvoa, mistä voitaisiin mennä, ja rahastuksenkin kanssa oli omia haasteita, ja kuitenkin saaminen se vasta vaikeata olikin. Jos taksissa olisi ollut värilliset kilvet, joilla tunnistetaan, että se on laillinen taksi, niin näin ei olisi käynyt. Ja toinen asia on, että näitten kilpien väärentämisestä kyllä äkkiä nykyisillä automaattisilla kilventunnistusjärjestelmillä kiinni jää. Siksi kannatan tätä uudistusta myöskin näitten taksikilpien osalta, jolloin kuluttaja tietää, minkälaiseen taksiin hyppää.

Taksiliikennöijät ovat myöskin maininneet siitä, että tuolla taksissa istuessa myöskin taksamittarit ovat hyvät, ja varsinkin nämä tolpile tapahtuneet lähes mellakoiksikin yltyneet tapaukset, joista on lehdissä luettu, ovat johtuneet paljonkin siitä, että siellä ei ole kaikilla taksamittareita ja tämä pimeä talous on siellä rehottanut. — Kyllä tässä paljon hyviä uudistuksia on meille tarjolla.

Edelleen liian moni asiakkaista joutuu tilanteeseen, jossa hinnasto ei ole näkyvissä ollut tai hinta muuttuu matkan aikana ilman perustetta. Vastuu hintojen ilmoittamisesta ulotetaan nyt siis myös kuljettajalle, ja laiminlyönneistä voidaan määrätä liikennevirhemaksu. Kielletty hinnoittelu ilman taksamittaria johtaa jopa 3 000 euron seuraamukseen. Taksamittaripakko varmistaa, että kaikki muuttuvahintaiset matkat perustuvat luotettavaan mittaustietoon. Tämän katsotaan suojaavan kuluttajaa ja tukevan valvontaa. Tämä on varmasti ihan totta. Tässä on olisi voinut olla mahdollisuutena se, että näihin sovelluksiin oltaisiin luotettu enemmän, mutta se ei vielä ole aivan tätä päivää, koska kaikilla näitä sovelluksia ei ole. Voi olla, että juuri he, joilla näitä sovelluksia ei ole, voivat olla kaikista alttiimpia myöskin taksihuijauksille, joten siinä mielessä tämä taksamittarin laittaminen taksiin lopulta on hyvä asia.

Tämä harmaan talouden torjunta on yksi uudistuksen keskeisistä tavoitteista. Verohallinnon tehovalvonnassa on toistuvasti paljastunut merkittäviä määriä kirjaamattomia tuloja ja pimeitä ajoja, joihin nykyinen lainsäädäntö ei ole riittävästi pystynyt puuttumaan. Kun taksimatkojen tiedot jatkossa kerätään yhdenmukaisesti ja automaattisesti, valvonta tehostuu ja rehelliset toimijat pääsevät ansaittuun asemaansa.

Esityksen tavoitteena valitettavasti ei ole edes palauttaa taksipalveluja maaseudulle. Tässä tulemme jälleen kysymykseen, miksi kukaan ei pidä maaseudun puolta, kun lakiuudistuksia ja näitä valmisteluja tehdään. Kuinka tässä näin kävi? Hallitusohjelmaan on kirjattuna, että toteutetaan lainsäädäntöhanke, jolla edistetään taksien saatavuutta, huomioidaan eri asiakasryhmät koko maassa, tehostetaan taksiliikenteen valvontaa ja

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

kitketään harmaata taloutta. Mutta ei tässä lakiuudistuksessa maaseutua ole huomioitu, joten tätä lainsäädäntötyötä vielä riittää tulevaisuudessakin. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

18.32 **Marko Kilpi kok:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ajattelin vielä hiukan avata tässä tätä valvonnan konkretiaa ihan muutamalla asialla, mitä tähän uudistukseen liittyy, kun sitä niin voimallisesti tuosta pöntöstä käsin peräänkuulutin.

Tietenkkin tämä parempi tunnistettavuus on nyt yksi sellainen valvontaa helpottava asia, ja se on semmoinen asia, millä asiakas voi jo aika helposti matkankin päästä varmistua, että tuossa on laillinen taksi, mutta samalla kuka tahansa kansalainen voi tehdä myöskin aika helposti ilmiantoja, että tässä nyt toimii taksi, jolla ei ole näitä lain vaatimia tunnistettavuuksia. Mitä nyt sitten tuolta maailmalta on tällaisista asioista saatu kokemuksia, niin tuntuu olevan toimiva käytäntö, että myöskin kansalaiset ovat niitä ilmoituksia tehneet.

Mutta sitten yksi asia, mikä tässä on aika vähälle huomiolle nyt jäänyt tässäkin käsittelyssä, on se, että tuo taksiluvan sitominen ajoneuvon omistajaan tai haltijaan itse asiassa on aika ratkaisevan tärkeää valvonnan näkökulmasta. Poliisi pystyy sitten automaattisilla rekisterilukulaitteilla, revikalla, varsin helposti tunnistamaan siellä noita omistaja- ja haltijatietoja, ja mikäli nyt sitten siellä jotakin hämärää on, jotakin epäselvää on, jotakin ongelmaa on, niin se tuottaa sitten automaattisesti ilmoituksen poliisille, että tuo taksi on nyt sitten sellainen, jota kannattaa vähän penkaista tarkemmin. Elikkä tämä tarkoittaa sitä, että se valvonta ihan tuolla jokapäiväisessä poliisitoiminnassa valvovan viranomaisen näkökulmasta tapahtuu itse asiassa aika paljon helpommin kuin mitä voidaan kuvitella. Tähän ei välttämättä tarvitse valjastaa mittavia valvontaiskuja ja viranomaisresursseja, vaan sitä voidaan tehdä itse asiassa siellä poliisin harmaalla ajalla kitkemässä harmaata taloutta. Jos ajatellaan tätä, että poliisiautolla ajetaan yhden tuommoisen taksitolpan ohi, niin saman tien ollaan jo luettu kaikki ne taksit, mitkä siinä tolalla seisovat, ja siinä jos joku toimija on sitten vähän väärillä ajatuksilla liikenteessä, niin se kyllä käry siinä käy. Tämä on yhtenä esimerkkinä siitä, millä tavalla nyt valvonta ihan olennaisesti helpottuu ja mitenkä mahdollistuu ja pystytään ihan oikeasti puuttumaan niihin puutteisiin ja ongelmiin, mitä siellä on.

Harmaan talouden näkökulmasta tuosta taksamittarista vielä voisin sanoa sen, että asiantuntijakuulemisessa valiokunnassa varsinkin verottaja oli sitä mieltä, että taksamittari on se laite, jolla voidaan saada luotettavimmin ja parhaimmin, ehkä helpoiten, sitä tietoa, jolla voidaan päästä harmaaseen talouteen ja maksamattomiin veroihin kiinni. Tietenkään ei meillä ole mitään syytä lähteä sitä epäilemään sen enempää. Verottaja tietää kyllä nämä asiat. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 2/2026 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 16/2026 vp

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 16/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.35 **Johannes Yrttiaho vas:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys uudeksi hankintalaiksi kiihdyttää julkisten palveluiden yksityistämistä, heikentää työntekijöiden asemaa ja aiheuttaa samalla valtavat kustannukset julkiselle taloudelle. Hallitus esittää, että kunnan tai hyvinvointialueen pitäisi jatkossa omistaa vähintään kymmenen prosenttia niin sanotuista sidosyksikkö- eli in-house-yhtiöistään voidakseen hankkia niiltä palveluita ilman kilpailutusta. Nyt tällaista omistusrajaa ei ole. Hallitus käytännössä ajaa tällä esityksellään kunnat ja hyvinvointialueet yksityistämään nyt hyvin toimivia julkisia palveluita. Arvioiden mukaan lisäkustannus julkiselle taloudelle olisi ainakin 600 miljoonaa euroa, pahimmillaan useita miljardeja euroja. Kyse on erittäin kalliista yksityistämispolitiikasta.

Jätin talousvaliokunnan mietintöön vasemmistoliiton vastalauseen, jossa esitämme korjauksia lakiehdotuksen säännöksiin. Aiemmin ilmoitin eriävän mielipiteeni myös perustuslakivaliokunnan lausuntoon, muun muassa kuntien itsehallintoa heikentävien vaikutusten vuoksi.

Tässä hankintalakiesityksessä ei ole sinänsä mitään yllättävää. Pääministeri Petteri Orpon hallitus palvelee jälleen kerran lähinnä EK:n ja Suomen Yrittäjien ja samalla myös kansainvälisten suuryhtiöiden etua. Yksityiset yhtiöt saavat lakimuutosten myötä entistä isomman siivun julkisista hankinnoista, joiden arvoksi jo nyt arvioidaan 38 miljardia euroa. Kuntien ja hyvinvointialueiden talous ja työntekijöiden asema sekä palveluiden laatu tulevat tällä lakiesityksellä heikentymään. Hankintalain uudistus jatkaa kymmenien vuosien uusliberaalia linjaa Suomen paikallishallinnossa. Ideologinen yhtiöittäminen, kilpailuttaminen ja yksityistäminen on hajauttanut vastuun palvelujen laadusta, kustannuksista ja työntekijöiden asemasta yhä hämäämpiin sopimusketjuihin. Kuntayhtiöitä perustamalla on heikennetty työntekijöiden työehtoja ulkoistamalla työnantajavastuut yhtiöihin, usein heikompien työehtosopimusten ja heikomman valvonnan piiriin. Suoran yksityistämisen vaikutukset ovat vielä vakavammat. Yksityiset yritykset kilpailevat halvimmalla mahdollisella hinnalla ja hakevat säästöt heikommista palkoista ja työehdoista sekä työntekijöiden vähentämisestä, vuokratyön käytöstä ja pitkistä alihankintaketjuista. Erityisesti alihankintaketjut tekevät työehtojen valvonnasta vaikeaa: mitä useammalle portaalle palvelu pilkotaan, sitä vaikeampi on tietää, kuka työn tekee ja millä ehdoilla. Tämä lisää räikeänkin työperäisen hyväksikäytön riskiä.

Puhemies! Julkinen raha ei saa valua sopimuksiin, joissa säästöt tehdään työntekijöiden oikeuksista. Hankintalailla tulisi osaltaan varmistaa, että kilpailutuksissa ja hankintasopimuksissa ensinnäkin ilmoitetaan täyttä avoimuutta noudattaen alihankkijoiden ja vuokratyövoiman käyttö ja myöskin nimenomaan edistettäisiin vähintään lain ja työehtosopimusten mukaisia työehtoja, ja tätä parempi taso tulisi katsoa kilpailutuksissa eduksi yksioikoisen ja monella tapaa haitallisen halvimman hinnan tuijottamisen sijasta. Jos hankintalakia todella halutaan uudistaa vastuullisempaan

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

suuntaan, lain ytimeen pitää nostaa työehdot, alihankinnan valvonta ja sääntely sekä julkinen vastuu. Nyt hallitus keskittyy avaamaan markkinoita yksityisille yhtiöille, vaikka todellinen ongelma on yksityistämisen, yhtiöittämisen ja epäterveen hintakilpailun aiheuttamat kustannukset ja työehtojen heikentyminen.

Puhemies! Ehdotan, että eduskunta hyväksyy lakiehdotukset vastalauseen 4 mukaisina.
— Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

18.40 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Nyt on kysymys erittäin isosta kuntien toimintaan vaikuttavasta asiasta. Siellä nämä sidosryhmä- eli in-house-yhtiöt ovat olleet luonnollinen osa kuntien välistä yhteistyötä, ja sillä tavalla näitä in-house-yhtiöitä on synnytetty, että monia niistä, mitä kunnat itse tekevät omina palveluinaan, on siirretty sitten yhdessä tehtäväksi in-house-yhtiöön, ja sillä tavalla on tehty yli kuntarajojen yhdessä asioita. Se on ollut se tapa, jolla on pystytty viemään asioita yhdessä eteenpäin. Usein nämä in-house-yhtiöt ovat syntyneet myös keskuskaupunkien ympärille, eli keskuskaupunki on ollut siinä isona toimijana ja sitten ympäristökunnat siitä tulleet osaksi sitä in-house-yhtiötä, ja omistukset usein menevät sen mukaan, miten se liikevaihto käytännössä siellä yhtiössä menee, eli iso on omistanut siitä noin puolet ja sitten nämä pienemmät kunnat yleensä prosenteista ylöspäin. Tämä on ollut se toimintamalli, jossa yleensä toimitaan. Parikymmentä tai 25 kuntaa on monta kertaa tällaisessa yhtiössä, joka tekee niitä. Ne myös syntyvät semmoisille alueille, joilla ei ole luonnollista kilpailua, ja siinä mielessä tilanne on. Nyt tätä ollaan tässä muuttamassa väkisin keinotekoisella kymmenen prosentin rajalla omistuksen osalta, ja jokainen voi miettiä, että kymmenen osakasta voi olla enintään siinä yhtiössä kymmenen prosentin omistuksella käytännössä.

No sitten, arvoisa puhemies, paljon puhutaan, että nyt tämä liiketoiminta vapautuu kilpailulle. Meillä julkiset hankinnat Suomessa ovat 38 miljardia euroa, joista nämä in-house-yksiköt, sidosryhmäyksikköhankinnat, ovat seitsemän miljardia euroa — seitsemän miljardia euroa. No, nyt sitten noin puolet tästä seitsemästä miljardista eurosta hankitaan yksityisiltä yhtiöiltä toimintana, ja se toinen puoli on sitten sitä niin sanottua itse tekemistä. No, tämä on se tosiasiallinen tilanne tällä hetkellä. Nyt sitä sitten avataan markkinoille, ja no, avautuuko markkinoille tämä koko kolme ja puoli miljardia tai tämä seitsemän miljardia? Ei varmasti, koska ne isot toimijat voivat jatkaa in-house-yhtiö-toimintaa myöskin jatkossa, ja siinä mielessä tilanne tulee olemaan. Kun nyt Kuntaliitto on tehnyt aika paljon selvityksiä, joissa sidosyksiköjä on läpivalaistu, niin sidosyksiköitä, joissa on enemmän kuin kymmenen omistajaa, on 48 kappaletta ja siellä liikevaihto liikkuu noin kahden miljardin euron suuruusluokassa. Sitten näitten pienempien kuntien osuus tästä on viidestä 15 prosenttiin, eli kilpailulle avautuisi 50:stä 150 miljoonaan euroa. Ei seitsemää miljardia, vaan tämä 50—150 miljoonaa euroa. Tämä on se iso tausta-asia täällä, mitä yritetään nyt myydä vähän isompina lukuina. Isot omistajat jäävät sidosyksikköihin, jotka kilpailuttavat ja jatkavat työskentelyä. Eli tästä tulee erittäin isolta osalta pienille kunnille erittäin hankala asia, ja tämä tulee olemaan tuolla taustalla. Isot kunnat tässä toimivat. Sitten voi sanoa, että hyvinvointialueilla myös on tiettyjä tilanteita, joissa omistusraajat tulevat vastaan. Tampereella ovat muun muassa Sydänsairaala ja Coxa, jotka toimivat valtakunnallisesti, mutta kaikilla ei ole sitä kymmentä prosenttia siinä omistuksessaan, ja

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Fimlab yhtiönä toimittaa laboratoriopalveluja. Me tullaan näissä asioissa tekemään kovia muutoksia, jos nämä rajat tässä tulevat voimaan.

Arvoisa puhemies! Mitä tässä on vielä tämän lain voimaantulon kanssa: Kunnille tämä pitäisi ensi vuoden kesäkuun loppuun mennessä tehdä, ja hyvinvointialueille se on vuoden 29 puoleenväliin vuotta. Eli siellä on siirtymäaikaa enemmän, ja kunnilla on todella vähän aikaa tätä tehdä. Siinä mielessä tässä tulee kuntien arvion mukaan monien satojen miljoonien kustannus siitä, kuinka nopeasti tätä toteutetaan, ja tämä tulee maksamaan todella paljon. Myös hallituksen omassa esityksessä puhutaan aika isoista summista.

Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on sellainen, että tätä on pakko muuttaa varsin nopeasti, jos tämä tällaisena tulee voimaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hemmilä, olkaa hyvä.

18.46 Pertti Hemmilä kok: Arvoisa herra puhemies! Julkisiin hankintoihin käytetään vuosittain kymmeniä miljardeja. Siksi ei olekaan ollenkaan lainkaan yhdentekevää, millaisilla säännöillä hankintoja tehdään. Suomen talouden selkärangan muodostavat pienet ja keskisuuret yritykset. Ne ovat niitä toimijoita, jotka työllistävät paikallisesti ja pitävät osaltaan suomalaisen yhteiskunnan pyörät pyörimässä. Siitä huolimatta julkisten hankintojen nykyiset käytännöt ja lainsäädännön tulkinnat asettavat pk-yritykset aivan liian usein altavastaajan asemaan. Suurin syy tähän on se, että hankintojen kilpailutuksia kasataan massiivisiksi valtakunnallisiksi jättipaketeiksi, esimerkiksi valtion yhteishankintayksikkö Hanselin kautta, jolloin suljetaan paikalliset yrittäjät automaattisesti kisasta ulos. Pienellä tai keskisuurellakaan paikallisella yrityksellä ei yksinkertaisesti ole sellaisia hallinnollisia tai taloudellisia resursseja, joita näihin suuriin ja monimutkaisiin kilpailutuksiin osallistuminen vaatisi. Tämä kehitys on vahingollista. Jos julkiset hankinnat valuvat vain muutamalle harvalle, useimpa vielä monikansalliselle suuryritykselle, me näivetämme paikallisen yrittäjyyden. Samalla tuhoamme sen aidon, terveen markkinakilpailun, jota julkisten hankintojen ja julkisen sektorin pitäisi kaikin voimin suojella ja edistää. Kun paikalliset toimijat katoavat markkinoilta, kilpailu vähenee, hinnat nousevat ja veronmaksajien eurot valuvat pois siltä alueelta, mistä ne on kerätty.

Herra puhemies! Tämän vuoksi lainsäädännöllä on nimenomaisesti ja yksiselitteisesti turvattava hankintojen jakaminen osiin. Tämän periaatteen on oltava laissa velvoittava pääsääntö, ei pelkkä kaunis suositus tai pykälä, jonka hankintayksiköt voivat helposti sivuuttaa pelkällä olankohautuksella. Jos hankintayksikkö päättää olla jakamatta suurta hankintaa osiin, sille on asetettava tiukka ja painava perusteluelvoite. Urakoiden, palveluiden ja tavarahankintojen palasteleminen alueellisesti tai sisällöllisesti sopivan kokoisiksi osiksi ei heikennä julkisen sektorin toimintaa. Päinvastoin se lisää tarjoajien määrää, parantaa kilpailua ja tuo julkiselle sektorille laadukkaampaa sekä joustavampaa palvelua. Tämän kaiken hyvän lisäksi se antaa paikallisille pk-yrityksille reilun ja tasavertaisen mahdollisuuden jättää tarjouksensa ja pärjätä kilpailussa omalla osaamisellaan ja tuotteillaan.

Arvoisa puhemies! Julkisilla varoilla tehtävien ostojen tulisi aina tukea kotimaista työllisyyttä ja alueellista elinvoimaa. Kun kunta, hyvinvointialue tai valtion virasto ostaa palveluita tai tuotteita, sen tulisi kantaa huolta siitä, että nämä investoinnit kantavat hedelmää myös lähiympäristössä. Paikallisen yrityksen voittama hankinta tarkoittaa suoraan paikallisia työpaikkoja, nuorten työllistymistä, investointeja aluetalouteen ja

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

elinvoimaa alueelle. Se tarkoittaa myös sitä, että yrityksen maksamat verotulot palaavat ainakin osittain takaisin samaan julkisen sektorin käyttöön, jolla hankinnat alun perin tehtiin. Tämä on kestävää taloudenpitoa, jota meidän on lakia säätäessämme vaalittava.

Talousvaliokunnan mietinnössä on onneksi tunnustettu näitä tekijöitä ja otettu askeleita oikeaan suuntaan. Valiokunnan korostama linja siitä, että yhteishankinnat eivät saa muodostua esteeksi pk-yritysten markkinoille pääsylle, on erittäin kannatettava.

Myös julkisen sektorin omien sidosyksiköiden aseman tiukempi sääntely on välttämätöntä. Julkinen sektori ei saa paisuttaa omia yhtiöitään ja järjestää hankintoja ohi avoimen markkinakilpailun, sillä se vääristää kilpailua ja näivettää yksityistä yrittäjyyttä.

Herra puhemies! Lopuksi haluan painottaa, että markkinatalouden toimivuus on terve kilpailu. Se vaatii jatkuvaa suojelua. Pk-sektori ei pyydä etuoikeuksia julkiselta sektorilta. He pyytävät vain tasapuolista, reilua kohtelua. Meidän tehtävämme tässä salissa on varmistaa, että tämä uusi hankintalaki tarjoaa tuon tasapuolisuuden.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

18.51 Mika Riipi kesk: Arvoisa puhemies! Tälle hankintalain uudistukselle asetetut tavoitteet, kilpailun lisääminen, palvelutuotannon tehostaminen kustannustehokkaammaksi ja alueellisen elinvoiman edistäminen, ovat tietenkin hyvin hyvin kannatettavia. Mutta kokonaisuutena arvioiden nämä hallituksen asettamat tavoitteet tälle hankintalain uudistamiselle ovat kuitenkin jäämässä vain tavoitteeksi, pelkäksi kirjaimeksi, ja kun koko tätä esitystä arvioi, se on itse asiassa johtamassa aivan päinvastaiseen lopputulokseen. Ydinongelma on se, että kilpailu ei tule lisääntymään, ja taustalla on tietenkin markkinan puute. Erityisesti pienten kuntien kustannukset tulevat nousemaan merkittävästi. Hallintotaakan lisääntyessä tehottomuus lisääntyy sekä alueellinen elinvoima itse asiassa heikkenee, kun pienet kunnat menettävät palvelutuotannon edellytyksiä.

Tämän lakivalmistelun aikana annetuista noin 700 lausunnosta lähes kaikki ovat tyrmänneet tämän esityksen, etenkin koska sen vaikutusarviointit ovat olleet hyvin heikkoja. Tähän kritiikkiin ovat yhtyneet muun muassa lähes kaikki ministeriöt. Esityksen keskeisin ongelma on tämä hallitusohjelmaan kirjattu kymmenen prosentin vähimmäisomistusvaatimus sidosyksiköiden käytölle sekä siihen liittyvä hyvin lyhyt siirtymäaika erityisesti kunnille. Tämä muodostaa merkittävän uhan erityisesti pienten kuntien talouksille, niiden palvelutuotannolle ja laajasti muun muassa kyberturvallisuudelle. Lakimuutos käytännössä pakottaisi purkamaan laajoja ja jo nyt hyvin kustannustehokkaita kunnille ja hyvinvointialueille tukipalveluita tarjoavia yhtiömuotoisia yhteistyöorganisaatioita, jotka ovat huolehtineet esimerkiksi ict:stä, ruokahuollosta, palkanmaksusta tai vaikkapa pesulapalveluista. Nämä suuret sidosyksiköt joudutaan pirstomaan nyt pienemmiksi, jolloin menetetään mittakaavahyödyt. Muutosten vaikutukset kohdistuisivat raskaimmin juuri pieniin ja syrjäisiin kuntiin, joilla ei käytännössä ole resursseja kilpailuttaa palveluja tai jotka eivät käytännössä löydä markkinoilta aidosti vaihtoehtoja.

Arvoisa puhemies! Tämän uudistuksen muutoskustannusten arvioidaan olevan 450—600 miljoonaa euroa, ja tämä kohdistuisi erityisesti pieniin ja keskisuuriin kuntiin. Erityisesti tässä julkisen talouden tilanteessa tällaisen rahasumman käyttäminen muutoskustannuksiin on täysin vastuutonta, ja edelleenkin kun mitään pakottavaa tarvetta

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

tälle uudelle kymmenen prosentin vähimmäisomistusrajan asettamiselle ei ole olemassa. Hallituksen esittämä kymmenen prosentin vähimmäisomistusvaade ei perustu mihinkään tutkittuun tietoon tai EU-vaatimukseen, vaan se on täysin hallituksen omasta hatusta vetämä. Väistämättä nousee ajatus, että onkohan tämän esityksen tavoitteena itse asiassa vain romuttaa pienten kuntien talous ja ajaa ne tällä esityksellä suurempien syliin. Näin harvaan asutun alueen edustajana en voi tätä esitystä millään tavalla kannattaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Anna-Kristiina Mikkonen, olkaa hyvä.

18.55 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen hankintalakiesitys kirjoitti lähes 700 lausuntoa, jotka olivat yksinomaan esityksen tyrmääviä. Hankintalain uudistus ja etenkin sen niin sanottu in-house-yhtiötä koskeva muutos on ongelmallinen perustuslain, kuntien itsehallinnon sekä taloudellisten vaikutusten arvioinnin kannalta. Mikäli eduskunta hyväksyy tämän hankintalakiesityksen, sen on arvioitu eri laskelmissa, muun muassa Kuntaliiton mukaan, nostavan kuntien ja julkisen sektorin kuluja 600 miljoonasta jopa kolmeen miljardiin. Esityksellä on merkittäviä vaikutuksia perustuslaissa turvattuun kunnalliseen itsehallintoon sekä useisiin muihin perustuslailla suojattuihin perusoikeuksiin. Esimerkiksi valtiovarainministeriön arvion mukaan kuntien edellytykset turvata sivistykselliset perusoikeudet heikkenisivät merkittävästi taloudellisen itsenäisyyden vaarantuessa. Hankintalaki itsessään liittyy Suomen turvallisuuteen, ruokahuoltoon, kyberturvallisuuteen, pienten kuntien taloudelliseen tulevaisuuteen, julkisen talouden menojen kasvuun sekä palvelujen pakkokilpailuttamiseen markkinoilla.

Tässä lakiesityksessä luodaan perusteetonta mielikuvaa siitä, että sidosyksiköt, jotka nyt hankkivat suuren osan palveluistaan markkinoilta, olisivat markkinahäiriköitä tai suuri joukko kuntia pyrkisi sidosyksiköillä kiertämään hankintalaissa asetettuja kilpailutusvelvoitteita. Sidosyksiköiden tuottamat palvelut ovat usein sellaisia, joita ei vastaavina tällä hetkellä tuoteta markkinaehtoisesti. In-house-yhtiön ei ole tarkoituskaan tavoitella voittoa. Ne tekevät laajempaa liiketoimintaa ja ovat usein monitoimialayhtiöitä.

Merkittävin muutos nykytilaan on hankintalain 15 §:n muuttaminen siten, että sidosyksiköiden käytölle säädettäisiin kymmenen prosentin vähimmäisomistusta koskeva vaatimus. Jatkossa omistaja voisi tehdä hankintoja sidosyksiköiltään vain mikäli sen omistus yhtiöstä ylittää kymmenen prosentin osuuden. On tärkeää, että lopullisessa hallituksen esityksessä omistusvaatimuksen ulkopuolelle on rajattu kirjastojen tietojärjestelmäpalvelut sekä vesihuoltolaitokset. Jätehuollon osalta tilanne jää edelleen epäselväksi odottamaan jätelain uudistusta.

Tällä ehdotetulla vähimmäisomistusosuusvaatimuksella arvioidaan olevan useita kuntien ja hyvinvointialueiden toimintaa merkittävästi vaikeuttavia seurauksia. On todennäköistä, että ehdotettu vähimmäisomistusosuutta koskeva vaatimus ei muuttaisi suurten kuntien toimintaa juuri lainkaan mutta ajaisi pienet, kauempana kasvukeskuksista sijaitsevat kunnat kestävämmään tilanteeseen, jossa ne eivät voisi enää hankkia tehtäviensä toteuttamiseksi tarvitsemiaan palveluita sen enempää sidosyksiköiltä kuin markkinoiltakaan. Toisaalta on mahdollista, että sidosyksiköiden omistajat ryhtyvät tuottamaan tarvitsemiaan palveluita itse. Siten esitys ei toteuttaisi hallitusohjelman mukaisia tavoitteita parantaa julkisen sektorin tehokkuutta tai vahvistaa alueellista elinvoimaa ja yrittämisen edellytyksiä. Ehdotettu kymmenen prosentin vähimmäisomistusosuusvaatimus saattaa ainoastaan siirtää hankinnat kuntien ja

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

hyvinvointialueiden itse tekemiksi. Tällöin hallituksen esitys ei kasvattaisi markkinoilta hankittavien palveluiden määrää vaan etupäässä vain lisäisi julkiseen hallintoon kohdistuvaa hallinnollista taakkaa ja siitä aiheutuvia kustannuksia.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveyspalvelujen alalla toimivilla sidosyksiköillä on tärkeä rooli hyvinvointialueiden välisessä yhteistyössä ja soteuudistuksen tavoitteiden toteuttamisessa ja saavuttamisessa. Hallituksen nyt esittämä hankintayksikön vähintään kymmenen prosentin omistusosuusrajaus voi pakottaa hyvinvointialueet luopumaan toimivista yhteisomistetuista palvelurakenteista ilman että markkinoilta on tosiasiaassa saatavilla vastaavaa palvelua. Useissa kriittisissä sotepalveluissa, esimerkiksi erikoissairaanhoido, laboratoriopalvelut ja tietyt ict-järjestelmät, ei ole toimivia markkinoita. Hallituksen esitys uhkaa johtaa toimivien rakenteiden hajoamiseen, skaalaetujen häviämiseen, palvelujen laadun ja saatavuuden heikkenemiseen sekä huoltovarmuuden ja potilasturvallisuuden vaarantumiseen. Sidosyksiköiden kymmenen prosentin vähimmäisomistusvaatimus vaarantaa myös ruokapalveluiden kustannustehokkaan ja laadukkaan järjestämisen. Tästä sairaalaruoka on erinomainen esimerkki. Kymmenen prosentin vaatimus hankaloittaa myös hyvinvointialueiden ruokapalvelujen järjestämistä. Siivous ja jätehuolto ovat myös kriisiaikojen osalta elintärkeitä toimintoja.

Tämän hallituksen esityksen tavoite edistää elinkeinovapauden toteutumista on jopa puutteellisten vaikutusarvioiden mukaan jäämässä parhaimmillaankin vähäiseksi. Hallituksen esitys loukkaa osaltaan perustuslaista johdettua niin sanottua rahoitusvastuun periaatetta, ja Suomen kyberturvallisuuden ulkoistaminen kansainvälisille pääomille tällä tiukalla kilpailutuspakolla on kyseenalaista. Suomen omavaraisuus kriittisissä toiminnoissa ja omavaraisuus energiassa, vesihuollossa ja ruuantuotannossa on parasta puolustusta ja kokonaisturvallisuutta. Hallituksen esityksestä pitäisi vielä tehdä vaikuttavuusarviointi esityksen vaikutuksista kansalaisten palvelujen saatavuuteen sekä Suomen turvallisuuteen ja talouteen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Paasi, olkaa hyvä.

19.01 Martin Paasi kok: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on kyse julkisten hankintojen kilpailusta, veronmaksajan rahasta ja pk-yritysten mahdollisuuksista. Julkisia hankintoja tehdään Suomessa lähes 40 miljardilla eurolla vuodessa. Siksi ei ole yhdentekevää, miten hankinnat valmistellaan, kuinka moni yritys pääsee tarjoamaan ja saadaanko rahalle vastinetta.

Arvoisa puhemies! Hankintojen ongelma on liian usein heikko kilpailu. Moniin kilpailutuksiin tulee vain yksi tai korkeintaan kaksi tarjousta. Samalla sidosyksiköiden eli in-house-yhtiöiden käyttö on kasvanut tavalla, joka on sulkenut markkinaa yksityisiltä yrityksiltä. Kun julkinen toimija on voinut omistaa yhtiöstä hyvin pienen osuuden ja ostaa siltä ilman kilpailutusta, kilpailuttamisen pääsääntö on jäänyt taka-alalle. Tähän Suomella ei ole varaa.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys ei kiellä in-house-yhtiöitä eikä vie kunnilta mahdollisuutta järjestää palvelujaan. Se asettaa kilpailuttamattomalle ostamiselle selkeämmät ehdot. Keskeinen muutos on, että osakeyhtiömuotoiselta sidosyksiköltä tehtävän kilpailuttamattoman hankinnan edellytyksenä olisi jatkossa tämä vähintään kymmenen prosentin omistusosuus. Ajatus on yksinkertainen: jos julkinen toimija haluaa

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

ostaa omalta yhtiöltään ilman kilpailutusta, sen pitää myös aidosti omistaa sitä. Tämä on kohtuullinen periaate.

Arvoisa puhemies! Esityksessä parannetaan myös hankintojen valmistelua: Markkinavuoropuhelua vahvistetaan. Yhden tarjouksen tilanteessa kilpailutus olisi pääsääntöisesti uusittava. EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat olisi lähtökohtaisesti jaettava osiin, jotta myös pienemmillä yrityksillä olisi mahdollisuus osallistua. Tämä on tärkeää. Pk-yritykset eivät usein häviä siksi, että niiden palvelu olisi huono. Ne häviävät jo ennen kilpailua, jos hankinta on rakennettu niin suureksi tai vaikeaksi, ettei pienempi toimija voi edes tarjousta antaa. Osiin jakaminen ja markkinavuoropuhelu ovat keinoja saada enemmän tarjouksia, parempaa laatua ja parempaa vastinetta veronmaksajan rahalle.

Arvoisa puhemies! On selvää, että näin iso uudistus herättää huolia. Erityisesti pienten kuntien asema, palvelujen saatavuus ja kriittiset järjestelmät on otettava vakavasti. Siksi on hyvä, että voimaantuloa porrastetaan ja kriittisille palveluille annetaan pidemmät siirtymäajat. Vaikutuksia pitää seurata ja ongelmiin puuttua, jos niitä syntyy. Uudistuksen tarkoitus ei ole vaikeuttaa kuntien lakisääteisten tehtävien hoitamista, vaan lisätä kilpailua siellä, missä kilpailua voi ja pitää syntyä.

Arvoisa puhemies! Esitys vahvistaa myös vastuullisuutta ja valvontaa. Harmaan talouden torjuntaa vahvistetaan, ja valiokunnan mietinnössä on tärkeä avaus sidosyksiköiden ostolaskudatan läpinäkyvyydestä. Kun julkista rahaa käytetään, kansalaisilla ja päättäjillä pitää olla edellytykset nähdä, mihin raha menee. Julkinen sektori saa edelleen järjestää palvelunsa, mutta veronmaksajien rahaa ei pidä lukita suljettuihin rakenteisiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

19.05 Atte Harjanne vihr: Kiitos, arvoisa puhemies! Kuten täällä on moni tuonut esiin, julkiset hankinnat ovat miljardiluokan potti joka vuosi, ja on tärkeää, että veronmaksajien rahat käytetään hyvin, kustannustehokkaasti. Yksi edellytys sille on, että meillä on tervettä kilpailua reiluilla markkinoilla ja sellaiset hankinnat, jotka tukevat ja vahvistavat näitä reiluja markkinoita. Kyse ei tietenkään ole pelkästään vain rahasta, kyse on myös laadusta. Tämäkin on minusta hyvä pitää mielessä, että julkisia hankintoja ei kannata ajatella vain säästämisen näkökulmasta siinä, että hyödyntää markkinoita, vaan itse asiassa siitä, että voi saada parempia ratkaisuita ja luoda samalla itse asiassa kotimarkkinakysyntää uusille ideoille, palveluille, jotka voivat sitten siitä skaalautua vielä enemmän, ja ajaa esimerkiksi vastuullisen liiketoiminnan kehittämistä. On hirveän tärkeitä terveiden markkinoiden ja reilun kilpailun näkökulmasta, että pienillä ja keskisuurilla yrityksillä on aidot mahdollisuudet osallistua erilaisiin kilpailutuksiin.

Itsekin jo viime kaudella peräänkuulutin hankintalain uudistamista — itse asiassa jonkin verran myös yhteistyössä nykyisen vastuuministeri Marttisen kanssa — ja sitä, että nimenomaan julkisten hankintojen osalta pitäisi hyödyntää markkinoita täysillä ja hyötyä niistä markkinoista täysillä. Toisaalta olen ollut hyvin huolissani myös tästä in-house-yhtiöiden roolin turpoamisesta, joka osaltaan sitten tulppaa yritystoimintaa ja markkinoiden toimintaa siinä ohessa.

Kuitenkin nyt, kun tämä esitys on tullut ja valiokunta on mietintönsä sitten saanut valmiiksi ja lukenut ja kuullut ison, pitkän liudan näkemyksiä, joissa on haastettu tätä esitystä varsin paljon, itsekin totean, että minusta tämä lopputulos ei ole aivan onnistunut.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Se on liian jäykkä, ja sillä voi olla hyvin vastakkaisia vaikutuksia kuin mitä on haettu, juuri sen jäykkyyden takia. Lisäksi semmoisten asioiden kuin erikoissairaanhoidon, kyberturvallisuus ja matkailun edistämistoiminta näkökulmasta tässä on ilmeisiä haasteita ja riskejä.

Minusta edustaja Tynkkynen vastalauseessaan talousvaliokunnassa on hyvin tuonut esille juuri tätä, mikä tässä esityksessä on hyvää mutta mitä riskejä siinä itse asiassa on ja miten sitä tulisi korjata. Selkeä tapa olisi se, että sidosyksiköiden kymmenen prosentin vähimmäisomistusvaatimusta rajattaisiin täsmällisemmin, jotta sillä varmasti sitten aidosti saavutetaan markkinoiden toimivuuden parantamista ja myös ehkäistään samalla näitä tarpeettomia haittoja yleisen edun kannalta välttämättömiin yhteistyörakenteisiin. Myös siirtymäaika voimaantulolle on riittämätön, kuten Tynkkynen vastalauseessaan esittää.

Odotan, että edustaja Tynkkynen kertoo enemmänkin tästä, mutta itse totean tässä vaiheessa, että hankintalain uudistus on sinänsä paikallaan mutta tämä uudistus ei ole sellainen, joka on tarkoituksenmukainen. Tämä on liian jäykkä ja sisältää sitä myöten todennäköisesti erilaisia riskejä ja sellaisia vaikutuksia, joista tulemme vielä huomaamaan, että todennäköisesti tämän ruuvaamista tarvitaan jatkossa, varsinkin kun EU:n hankintadirektiivikin tässä uudistuu. Siksi esitän, että lakiesitys hyväksytään vastalauseen 3 mukaisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

19.09 Lotta Hamari sd: Arvoisa puhemies! Tämä on yksi talousvaliokunnan suurimmista asioista, mitä olemme tällä kaudella nyt käsitelleet. Jälleen kerran esityksen tavoitteet ovat erinomaiset, mutta hallituksen esittämät muutokset eivät edistä näiden tavoitteiden toteutumista vaan aiheuttavat itse asiassa päinvastaisia vaikutuksia.

Tässä on jo tullut esille tämä kuntien itsehallinto, eli esityksellä haitataan kuntien itsehallintoa ja lisätään merkittävästi niin kuntien kuin hyvinvointialueidenkin kustannuksia ja hallinnollista taakkaa. Suuri osa lausunnonantajista katsoo, että esitys on haitallinen eikä sitä tulisi tällaisenaan hyväksyä, ja lukuisat meidän valiokunnan kuulemat asiantuntijat, mukaan lukien siis valtiovarainministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö, ovat esittäneet voimakasta kritiikkiä esitystä kohtaan.

Lisäksi EU-hankintadirektiivi on tulossa nyt kesällä, ilmeisesti heinäkuussa 26, joten olisi ollut järkevää odottaa tämä ja sitten sen jälkeen katsoa uudestaan tätä lainsäädäntöä ja muuttaa sitä niin kuin kokonaisuutena.

Isoin kritiikki kohdistuu ehdottomasti tähän kymmenen prosentin omistusvaatimukseen. Se on haitallinen ja tarpeeton, ja sitä ei itse asiassa olla oikein perusteltu mitenkään järkevästi. Ilmeisesti siis hallitusohjelmaneuvoittelussa on vaan sitten tämä raja sinne asetettu, mutta jos peräänkuulutetaan tietoon perustuvaa päätöksentekoa, niin tämä ei ratkaise näitä ongelmia kuitenkaan, ja se on vähän niin kuin hatusta vedetty.

Tällä esityksellä tulee olemaan isot muutuskustannukset, jotka tulevat siis tässä vaikeassa taloustilanteessa veronmaksajien maksettavaksi. Jos ajatellaan, että on arvioitu, että kestää jopa 14 vuotta, että tämä takaisinmaksu saadaan tehtyä, niin se on liian pitkä aika, eikä tässä taloustilanteessa meillä ole siihen varaa. On aika erikoista myös, että valtiovarainministeriö, joka vastaa julkisen talouden kokonaisuudesta, ei laadi vaikutusarvioita lakihankkeesta, koska kyse on työ- ja elinkeinoministeriön

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

valmistelemasta asiasta. Eli emme siis todellakaan tiedä tarkalleen, mitä nämä kustannukset tulevat olemaan, mutta esimerkiksi he, jotka istuvat hyvinvointialueiden valtuustoissa, voivat katsoa sieltä, mitä siellä on budjetoitu esimerkiksi näihin osakekauppoihin. Tämä raha siis on pois palveluiden järjestämisestä, eli tällä ei ratkaista niitä ongelmia, mitä tässä on ajateltu ratkaistavan.

Jatkan seuraavassa puheenvuorossa lisää tätä kritiikkiä, mutta tässä kohtaa nyt varmistan vielä, että teen nämä esitykset: eli teen vastalauseen 1 mukaiset muutosehdotukset tähän esitykseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

19.12 Oras Tynkkynen vihr: Kiitos, puhemies! Olen vuosien varrella saanut olla mukana tekemässä kohtuullisen määrän julkisia hankintoja ja tarjoamassa julkisiin hankintoihin, ja sitä kautta aivan ruohonjuuritasolta on tullut nähtyä julkisten hankintojen merkitys. Hankinnathan ovat tärkeitä kansantaloudellisesti — niin kuin edellisissä puheenvuoroissa on tuotu esiin, niissä pyörii vuositasolla ei vain miljardeja vaan kymmeniä miljardeja euroja — ja sen takia pienetkin hyödyt, mitä voidaan saada hankintojen tehokkuudessa, voivat olla julkisen talouden kannalta aivan olennaisia ja ehdottoman tervetulleita, mutta julkiset hankinnat ovat valtavan tärkeitä myös sen takia, mitä niillä hankitaan. Niillä hankitaan meille kaikille suomalaisille hyvin tärkeitä palveluita, on sitten kyse erikoissairaanhoidosta tai vaikka oman kunnan ruokahuollosta.

Hallituksen esityksessä hankintalain uudistamiseksi tavoitteet ovat hyvinkin kannatettavia — pyritään edistämään vapaata kilpailua ja pk-yritysten asemaa markkinoilla ja saamaan myös taloudellisia hyötyjä hankintoja tekeville julkisille yksiköille — mutta valitettavasti monessa suhteessa hallituksen esitys ei näitä tavoitteita tasapainoisella tavalla pysty edistämään. Tosiaan, niin kuin edeltävissä puheenvuoroissa on hyvin tuotu esiin, se isoin kiistakysymys on aika selvästi tämä kymmenen prosentin vähimmäisomistusosuus sidosyksiköille, kun halutaan niiltä hankintoja tehdä. Se johtaa käytännössä, niin kuin talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisissakin on hyvin tullut esiin, aika kohtuuttomiin ja tarpeettoman hankaliin tilanteisiin ennen kaikkea pienille kunnille ja pienille hyvinvointialueille. Toki isommillekin saattaa päänvaivaa jonkin verran aiheutua.

Tämä kymmenen prosentin vähimmäisomistusosuuden edellytyksen ongelma olisi mahdollista ratkaista aika monellakin eri tavalla. Itse asiassa hallituksen esitys suhteessa siihen lausuntokierrokselle lähteneeseen versioon oli parannus siinä suhteessa, että siinä tehtiin sektoreiden perusteella tiettyjä rajoituksia. Se oli kannatettavaa ja järkevää. Vesihuolto ja jätehuolto ovat molemmat esimerkkejä sellaisista sektoreista, joilla tämän kaltainen kymmenen prosentin kaavamainen, jäykkä raja aiheuttaisi paljon enemmän ongelmia kuin mitä se pystyisi ratkaisemaan. Periaatteessa olisi voitu lähteä rajaamaan lisää sektoreita tämän kymmenen prosentin rajan ulkopuolelle. No, toinen vaihtoehto on tietysti luopua kokonaan tästä kymmenen prosentin rajasta ja antaa julkisia hankintoja tekeville yksiköille vapaus valita, missä tilanteessa on tarkoituksenmukaista hyödyntää sidosyksiköitä ja missä taas ei.

Tässä vihreiden vastalauseessa päädyttiin kuitenkin kolmanteen ratkaisutapaan, ja siinä sinänsä pidetään edelleen tämä kymmenen prosentin raja laissa mukana mutta rajataan sen soveltaminen vain tilanteisiin, joissa sen sidosyksikön vuotuinen liikevaihto ylittää 15

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

miljoonaa euroa. Tästä seuraisi se, että ensinnäkin tämän hallituksen esityksen mukaisesti pystyttäisiin lisäämään kilpailua sellaisissa tilanteissa, joissa ne sidosyksiköt ovat todella huomattavan suuria ja niissä pyörii merkittäviä määriä veronmaksajien varoja ja joissa myös ehkä on odotettavissa, että ainakin osassa tapauksista tällaisia korvaavia, yksityisiä markkinoita olisi mahdollista luoda. Mutta sitten kun puhutaan vaikka Ylä-Karjalan kuntien hankkimista ict-palveluista tai vaikka ruokahuollosta, niin huoli on, että välttämättä näitä korvaavia palveluita ei syntyisi, ja sen takia olisi edelleen paikallaan sallia näitten pienempien sidosyksiköiden toiminnan jatkuvan nykyiseen malliin.

No, ihan tällä yhdellä eurorajan muuttamisella kaikkia näitä hallituksen esityksen ongelmia ei pystyttäisi ratkaisemaan, ja sen takia tässä vastalauseessa on myös esitetty, että hallituksen esitykseen sisältyviä siirtymäaikoja pidennettäisiin nykyisestä, jolloin ensinnäkin hankintayksiköillä olisi enemmän aikaa sopeutua näihin uuden lain velvoitteisiin ja hakea ne toimivat uudet mallit mutta myös olisi aikaa seurata sen lain etenemistä ja siinä matkan varrella tarvittaessa tehdä muita tarvittavia tarkennuksia.

Uskon, että näillä vastalauseen mukaisilla korjauksilla pystyttäisiin varjelemaan sitä, mikä tässä hallituksen esityksessä on hyvää ja kannatettavaa mutta korjaamaan niitä merkittäviä ylilyöntejä ja ongelmia, mitä siihen nykymuodossaan sisältyy. Sen takia kannatan edustaja Harjanteen edellä tekemää esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

19.17 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Olen aidosti murheellinen ja huolissani siitä, että tämä esitys hankintalain muuttamiseksi on edennyt tähän pisteeseen saakka. Miten voi olla, että muutos, jota monikaan ei halua eikä kannata, on kuitenkin menossa läpi? Miten voi olla, että muutos, joka nostaa julkisen hallinnon kustannuksia ja lisää byrokratiaa, on menossa läpi? Miten voi olla, että esitys, joka ei palvele julkilausuttuja tavoitteitaan, on menossa läpi? Miten me oikein olemme tähän päätyneet?

Arvoisa puhemies! Hankintalaki uhkaa kuntien ja hyvinvointialueiden yhteisiä tukipalvelujärjestelyitä, joita on rakennettu pitkään palvelujen jatkuvuuden ja kustannustehokkuuden turvaamiseksi. Samalla lakimuutos lisää hallinnollista taakkaa ja vaarantaa in-house-yhtiöihin kertyneen osaamisen. Erityisen murheellinen tämä esitys on pienten kuntien ja kuntien välisen yhteistyön näkökulmasta. Erityisen vaikea tilanne on pienille kunnille, joita vähintään kymmenen prosentin vähimmäisomistusvaatimus voi sulkea ulos hyvin toimivista tukipalveluista ja yhteistyörakenteista. Lakiuudistus nostaa pienten kuntien kustannuksia merkittävästi sekä lyhyellä että pidemmälläkin aikavälillä. Se pakottaa kunnat laittamaan vähäiset resurssinsa hallinnolliseen jumppaan, aikana, jolloin niiden pitäisi päinvastoin investoida prosessien uudistamiseen ja tehostamiseen. Kuntatalous on jo ongelmissa, eikä kaipaisi tästä lakiuudistuksesta seuraavia ongelmia ja kuluja. Vaivalla vuosien aikana rakennetut yhteistyörakenteet eri puolilla Suomea ovat nyt vaarassa murtua, ja organisaatioissa otetaan useampia askeleita taaksepäin.

Arvoisa puhemies! Alueelliset sidosyksiköt ovat syntyneet juuri siitä tarpeesta, että vähäiset resurssit voitaisiin keskittää yhteen leveämpien hartioiden aikaansaamiseksi ja palveluiden kehittämiseksi. Tilanne reuna-alueilla on aivan toinen kuin väestöllisesti suuremmissa kaupunkikeskuksissa. Yhteiset yhtiöt ovat pienille kunnille erittäin tärkeitä. Isommat kaupungit puolestaan pystyvät helpommin järjestämään esimerkiksi ict-palvelunsa itse. Pääosalla pienistä kunnista ei ole resursseja tehdä itse hankintoja eikä

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

kykyä esimerkiksi kyberturvan kehittämiseen. Kuntien sidosyksikköyhtiöiden kautta tekemä yhteistyö on hyödyttänyt kaikkia osapuolia, mukaan lukien markkinoilla operoivia pieniä ja keskisuuria palveluntoimittajayrityksiä. Lain vaikutuksia erityyppisiin kuntiin ei ole arvioitu valmisteluvaiheessa riittävästi. Tähän kiinnitti huomiota myös talousvaliokunta. Erityisesti ict-hankinnoissa integraatiokustannukset ja sopimuskumppanin vaihtamiseen liittyvät kustannukset voivat olla merkittäviä, ja ne tulisi huomioida.

Arvoisa puhemies! Muutos avaa myös valitettavasti tilaa työehtoshoppailulle, kun julkisia tukipalveluita ohjataan nykyistä enemmän markkinaehtoiseen kilpailutukseen. Näin voi käydä esimerkiksi talous- ja henkilöstöhallinnossa. Alan in-house-yhtiöt ovat noudattaneet kuntatyönantajien yritysjaoston työehtosopimusta, mutta yksityisellä taloushallintoalalla ei ole voimassa olevaa yleissitovaa työehtosopimusta. Suomalaisten palkkojen polkeminen tuskin on kansan tai kansantalouden etu.

Arvoisa puhemies! Muun muassa edellä mainituilla perusteilla kannatan edustaja Yrttiahon tekemää esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

19.21 Mikko Polvinen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä hankintalakiuudistus on sanalla sanoen katastrofaalinen. Ennustetaanpa vähän tulostaulua ja katsotaan, mitä on tullut jo tehtyä: Tästä lakiesityksestä on lausunut 700 eri tahoja, ja lähes kaikki ovat tyrmänneet tämän esityksen. Useat ministeriöt tyrmäävät tämän esityksen. Julkisten hankintojen 38 miljardin potista tämän lain vaikutus on arviolta noin 50—150 miljoonaa euroa — pari promillea. Laki on kuitenkin näillä parilla promillella maksimaalinen vahingoittamaan maaseudun pienempien kuntien ja kaupunkien taloutta. Tämä on maksimaalisen keskittävä laki. Tämä on vastoin kaikkea talousjärkeä.

Olen itse toiminut hankintatoimessa muutaman vuoden, ja hankintatoiminnassa on myös yksi tärkeä osuus, ja se on vuorovaikutus, yhteinen kehittäminen alueen toiminnassa. Siinä tehdään työtä yhdessä sitoutuneesti pitemmäksi aikaa ja saadaan lisäarvoa alueelle. Asiakas saa enemmän, toimittaja kehittyy. Tällekin hallitus on laittamassa pisteen i:n päälle. Vaikka lakiuudistuksen alkuperäinen tarkoitus lienee ollut edistää kilpailua ja elinvoimaa samalla palvelutuotantoa tehostaen, on nyt käsillä oleva lopputulos karmea pienemmille kaupungeille ja kunnille sekä hyvinvointialueille. Näiden toimivat yhteistyörakenteet hajotetaan atomeiksi ja pakotetaan kalliilla rakentamaan uudelleen. Lukuisat kunnat ovat huutavassa pulassa tämän lakimuutoksen myötä. Esityksen keskeisin ongelma on tämä kymmenen prosentin jo mainittu omistusrajavaatimus. Omistusraja on suora uhka pienten ja syrjäisten kuntien taloudelle ja palvelutuotannolle. Lain esityksen katsotaan myös puuttuvan voimakkaasti perustuslailla turvattuun kunnalliseen itsehallintoon — haiskahtaa siis vahvasti tämän hallituksen ideologisen keskittämispolitiikan huipennukselta. Tämän lakiuudistuksen myötä saadaan varmasti tapettua pienemmät maaseutukunnat ja kaupungit, hiljennettyä maaseutu keinoitekoisesti aiheutettujen lisäkulujen kautta. Tästäkö te hallituksessa haaveilitte? Tätäkö te, hallituspuolueiden kansanedustajat, kannatatte? Napilla tavataan.

Tässä salissa on vuosikausia puhuttu säästöistä ja talouden tasapainottamisesta, ja on esitetty keinoja, joilla tilannetta yritetään korjata. Kuitenkin investointiympäristöä horjutetaan jatkuvasti ja näin vaarannetaan toistuvasti suurien investointien toteutuminen

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

maakunnissa. Kunnat pyrkivät löytämään säästöjä hiki hatussa, ja sitten hallitus esittää vielä tällaista hankintalakiuudistusta, joka aiheuttaa arviolta 450—600 miljoonan euron muutoskustannukset. Tämä on käsittämätöntä. Mihinkään jatkuvuuteen ei voi luottaa, ei mihinkään. Esityksen mukaisen lain vaikutus kilpailuun on vähäinen, ja kuten mainitsin, sillä arvioidaan siirtyvän markkinoille vain noin 50—150 miljoonaa euroa, mikä on häviävän pieni osa julkisten hankintojen 38 miljardin jo mainitun euron kokonaisuudesta. Mittakaavahyödyt hukkuvat tähän kohinaan.

Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on kaikkien aikojen keskittämishallituksen päättötyö Kehä kolmosen ulkopuolisten seutujen alasajopyrkimykselle, ja kuten meillä päin sanotaan, Molokin kitaan joutaa tämä esitys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkyinen on poissa. — Edustaja Kumpula-Natri, olkaa hyvä.

19.26 Miapetra Kumpula-Natri sd: Arvoisa puhemies! Meillä on käsittelyssä hankintalaki, jota salissa ei kyllä monta hallituspuolueen edustajaa puolustamassa näy. Se on aika ihmeellistä, koska tämä oli isoilla kirjaimilla kirjoitettu hallitusohjelmaan. Ajatus on varmaan hyvä, että saadaan kunnat tehostamaan palvelutuotantoaan ja saadaan yksityisiä tarjoamaan toimintojaan, mutta kun hallituksen esitysmuoto käsiteltiin eduskunnassa, näimme sen syyn, että tälle ei löydy puolustajia, ei löytynyt muista ministeriöistä, emmekä oikein löytäneet perustelua sille, että omistusraja tällaisessa asetetaan kaavamaisesti kymmeneen prosenttiin. Tuota lukua ei löydy mistään muualta kuin hallitusohjelmasta, ja nyt kävi niin, että ei lankeemus käy ylpeyden edellä, niin että ei sitten haluttu sitä tarkastelua tehdä älyllisesti, ei keissien kautta, ei palautteen kautta, ei asiantuntijoiden kautta, vaan se sitten pusketaan läpi ajatuksella, että se täyttäisi tuon otsikon tavoitteen, että saadaan enemmän yksityisiä yrityksiä tuottamaan kuntien palveluja. Sillekin on sijansa. Tätä oppositioryhmänä demareina käsitelimme, ja ymmärsimme sitä, että täytyy tehdä parempi markkina-analyysi ja joskus toisen kierroksen haun kautta voisi löytyä parempaa tarjontaa, mutta aika monesti kyllä hankkijat monivuotisen työnsä jälkeen tuntevat myös, mitä markkinoilla on.

Koetettiin tässä suhtautua rakentavasti joihinkin, mutta luvuissa ei sitten liikahdusta sattunut, ja näin sitten päädyimme tilanteeseen, että lain läpi mennessä joudutaan lopettamaan kunnalliset elinkeino- ja kehittämissyhtiöt, joissa kunnat ovat yhteisomistajina, koska sieltä sitten kaikki eivät ylitä sitä kymmentä prosenttia. Hallitus loppusuoralla poisti kirjastotoimea, kun jotkut pienet kunnat olivat järjestäneet toimintaansa näin, ja jätehuollon osalta emme vielä edes tiedä tämän lain jälkeen, miten sitä kohdellaan. Terveyspalvelujen osalta on todella kummallista, että emme hyväksy sitä, että alle kymmenellä prosentilla voisi osallistua erikoissairaanhoidon osasiin, niin kuin Pirkanmaalla on tehty. Tästä löytyy tosi paljon kummallisuuksia. Yksi kiirehtimisen vastustamisen syy oli myös EU:n hankintadirektiivin uudistaminen, jonka tiedämme komissiosta pian tulevan, ja sitäkin sitten omaamme sovitettavan.

Kaiken kaikkiaan tässä tulee hankaluus myös nopeista siirtymistä, ja siitä kiitän talousvaliokuntaa työskentelystä, että oikeastaan tätä kritiikkiä voi lukea meidän mietinnöstä. Vaikka lopputulema on, että oikein mitään emme muuta hallituksen esityksestä, niin talousvaliokunnan yhteisessä mietinnössä, vaikka siihen tulee meidän opposition muutosesityksiä tai vastalauseita, lukee hyvin paljon kritiikkiä, niin että ainakin

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

eduskunta on tehnyt rehellistä työtä. Siellä lukee, että tämä saattaa ict-palveluiden osalta lisätä kyberturvallisuusriskiä, ja tässä turvallisuuspoliittisessa ajassa en olisi halunnut eduskunnan äänestävän läpi lakia, jossa sanotaan, että kyberturvallisuus saattaa riskiä. Siellä lukee, että pienten kuntien mahdollisuus toteuttaa julkisia palveluja heikkenee, ja tämä oikeastaan täytyy lukea sen takia, että perustuslakivaliokunta antoi meille tehtäväksi tarkistaa tarkemmin huolella pienten kuntien aseman, ja mitä me teemme: Tässä on nytten pohjaesitys, että lausutaan lausuma, jossa sanotaan, että asiaa seurataan. Ei tehty mitään muutosta, vaan että asiaa seurataan lausumalla. En tiedä, onko tämä hallitus sitten kykeneväinen antamaan jotakin seurannan jälkeen, kun näkee tuloksia, että pienet kunnat joutuvat sitten ottamaan takaisin näitä asioita tai keksimään muita tapoja tuottaa palveluja.

Oli myös taloudellisista näkemyksistä täällä monta hyvää puheenvuoroa, ja ehkä osalla on ollut sitten mielessä tämä iso summa, että julkisia hankintoja tehdään 38 miljardilla, mutta kun niistä 31 miljardia hallituksen oman esityksen mukaan tällä hetkellä jo hankitaan suoraan markkinoilta, eli kunnat käyttävät yrityksiä ja ovat siinä mukana. Tietenkin julkisuudesta on luettu myös epäonnistuneista julkisista hankkeista, ja niitäkin on ihan rauhallisesti korjattu ja parannettu. Itseäni huolestuttaa tässä talouspoliittisessa tilanteessa epävarmuus ja eivät aina edes budjeteista luettavat muutuskustannukset, ja hallitus kirjoittaakin tässä, että monet näistä laskennallisesti edes parhaassa tapauksessa maksaisivat itsensä takaisin seitsemän—12 vuoden aikana — jos muistan ulkoa, kun en kerennyt tähän puheenvuoroon tuota lukua tarkistaa.

Elikkä suosittelen kaikkia lukemaan vielä kerran myös sen talousvaliokunnan hallituspuolueiden allekirjoittaman osuuden, mistä löytyy kritiikkiä todella monelta kohdalta, mikä tämän vaikutus on, ja äänestämään sitten sen mukaisesti, kun on tieto myös tullut luetuksi.

Puhemies! Tähän loppuun kannatan edustaja Hamarin tekemää vastalauseen 1 mukaista esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

19.31 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Täällä eduskunnassa käsitellään toisinaan lakeja, jotka eivät saa kovin suurta julkisuutta mutta joiden merkitys on valtava tavallisen ihmisen ja yksittäisen kunnan näkökulmasta. Juuri näin on nyt, kun käsittelemme hankintalain uudistamista.

Jos menen tuolla maakunnassa torille ja kysyn kansalaiselta, että mitä mieltä olet hankintalain uudistamisesta, niin todella harva siihen osaa vastata yhtään mitään. Mutta jos kysyisin, että haluatko, että sinun kotikuntasi lakkaa olemasta, niin johan muuttuu ääni kellossa. Juuri tästä on nyt kyse. Tämä harmittomalta kuulostava uudistus on kokoomuksen piilotettu suurkuntamalli, jonka perussuomalaiset ovat hyväksyneet. Tämä laki tulee ajamaan monet pienet kunnat erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa taloudellisesti todella vaikeaan tilanteeseen, pakkoliitokseen. Siis tämä lakiesitys on niin huono, että valtiovarainministeriö on lausunut tästä näin: ”Hankintalain muutos lisää kustannuksia ja byrokratiaa, ei luo markkinoita ja vaarantaa kyberturvan.” Nämä asiat ovat täsmälleen päinvastaisia kuin mitä laki tavoittelee, koska ainakin itse haluaisin, että yritysten toimintaedellytykset paranisivat — siis yritysten toimintaedellytykset paranisivat.

Nyt varmasti moni miettii, mikä tässä on niin pahasti pielessä. Minäpä kerron.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Hankintalaki on suuri kokonaisuus. Se ohjaa, miten kunnat käyttävät veronmaksajien rahoja, mistä ostetaan, keneltä ostetaan ja millä ehdoilla ostetaan. Hankintoja varten ja palvelujen tuottamiseksi kunnat perustavat niin sanottuja in-house-yhtiöitä, ja usein omistajina on useita kuntia. Omistus jakautuu tyypillisesti kunnan koon mukaan.

Nyt tullaan siihen, mikä on menossa pieleen. Hallitus esittää in-house-yhtiön omistusosuuden vähimmäisrajaksi kymmentä prosenttia. Luku ei perustu mihinkään, eikä siinä ole mitään järkeä. Ainoa, mitä me tiedämme, on se, että ongelmia tulee paljon, koska monet toimivat yhtiöt purkautuvat.

No, jos todella puhuttaisiin jostakin perusteesta, minkä perusteella tällainen prosenttiluku voisi määräytyä: Nyt on puhuttu siitä, että kunnalla pitää olla määräysvalta in-house-yhtiöissä. Silloin kirjanpitolain mukaan omistusosuuden pitää olla vähintään 30 prosenttia. Vain lopettamalla kokonaan kuntien perustamat in-house-yhtiöt, siis osakeyhtiöpohjaiset yhtiöt, saataisiin tähän maahan vapaata kilpailua — lopettamalla kokonaan. Tällä systeemillä nyt, mikä on tässä lakiesityksessä, meidän kyberturvallisuus vaarantuu ihan aidosti, siihen ovat jo monet ottaneet kantaa, eikä markkinaehtoisesti löydy tekijöitä näiden palvelujen tuottamiseen. Toinen ovat sotepalveluissa laboratoriopalvelut ja sydänsairaalapalvelut.

Arvoisa puhemies! Tosielämän esimerkki: Kymmenen kuntaa omistaa yritystoimintaa kehittävä yhtiön. Suurin kunta, alueen kaupunki, omistaa yksin 87 prosenttia. Muut yhdeksän omistavat kukin 1—3 prosenttia tästä yhtiöstä. Jokainen kunta on antanut tähän yhtiöön panoksensa nyt jo 15 vuoden ajan ja hyötynyt myös itse. Tässä uudistuksessa, jos tämä kymmenen prosentin sääntö toteutuu, yhtiön ainoaksi omistajaksi jää tämä 87 prosenttia omistava kunta. Se hyötyy kaikkien näitten kymmenen kunnan tekemästä yhteisestä työstä, elikkä niin sanotusti kerää marjat siitä asiasta. Onko tämä oikein ja järkevää? Ei ole. Vastaavasti tämä yli kymmenen prosentin omistuksessa oleva kunta voi jatkaa toimintaansa yhtiössä, ja mietikääpä, mikä meteli syntyisi, jos nämä isot kunnat joutuisivat purkamaan tämän toimivan yhtiön.

Talousvaliokunnan kuulemisessa julkisten hankintojen kokonaismäärä oli siis 38 miljardia euroa. Se on valtava summa, mutta in-house-yhtiöiden osuus on tästä valtavasta summasta seitsemän miljardia, ja siitä kolme ja puoli miljardia on in-house-yhtiöiden kilpailuttamaa osuutta. Nyt sitten, kun otetaan nämä sidosyksiköt, joissa on yli kymmenen prosentin omistus, tämä osuus on heillä noin kaksi miljardia. Elikkä todellisuudessa kilpailutuksen kohteeksi tulee tämän lakiesityksen jälkeen vain maks. 150 miljoonaa euroa koko 38 miljardin julkisista hankinnoista. Tämähän on käsittämätöntä.

Arvoisa puhemies! Hankintalakiin on tullut tänä aikana 730 lausuntoa, joissa lukuisissa, siis 86 prosentissa, tätä kymmenen prosentin sääntöä kritisoitiin. Samaten kritisoitiin 600 miljoonan euron kustannusta kunnille. Tämä ei hallitusta hetkauttanut.

On ihan selvää, että hankintalakia pitää uudistaa ja kilpailua lisätä, mutta näin ei tapahdu. Näin ei tässä lakiuudistuksessa tapahdu. En voi välttyä ajatukselta, että perimmäisenä tarkoituksena on ajaa vain pienet kunnat pakkoliitoksiin. Tämä on yksi osa sitä ketjua keskittämisen politiikasta, jota on tehty talouden säästöjen nimissä tällä hallituskaudella.

Tulemme esittämään vastalauseita ja lausumaehdotuksia tämän lakiesityksen toisessa käsittelyssä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

19.38 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa puhemies! Alkuun todettakoon, että uudistuksen tavoitteet lisätä palvelutuotannon kustannustehokkuutta ja alueellista elinvoimaa ovat kannatettavia. Siksi ne esityksen sisältämät muutokset, jotka aidosti edistävät kilpailua, ovat perusteltuja ja tervetulleita. Esimerkiksi vaatimus markkinakartoituksen tekemisestä on kannatettava, tosin nyt esitettävä kymmenen miljoonan euron raja-arvo on aivan liian korkea.

Arvoisa puhemies! Vaikka uudistuksen tavoitteet ovat kannatettavia, niin kyllä tämä kokonaisuus pitää sisällään niin merkittäviä puutteita, niin merkittäviä ongelmia, että tällaisenaan tätä kokonaisuutta ei voi hyväksyä.

Tässä keskustelussa on jo käytetty lukuisia hyviä puheenvuoroja, joissa on avattu niitä lukuisia ongelmia, joita tähän kokonaisuuteen sisältyy, viimeisimpänä edustaja Mehtälä erinomaisessa puheenvuorossaan. Mutta koska vaikutukset ovat niin merkittävät, niin haluan nyt vielä itsekini käydä läpi tiiviisti näitä keskeisiä ongelmia.

Itse asiassa keskeisin ongelma kytkeytyy nimenomaan tähän kaavamaiseen kymmenen prosentin vähimmäisomistusvaatimukseen sidosyksiköiden käytölle, joka on monissa puheenvuoroissa täälläkin tullut esiin. Tätä ongelmaa pahentaa vieläpä muutokseen liittyvä kohtuuttoman lyhyt siirtymäaika. Tästä seuraa merkittävä uhka erityisesti pienten kuntien taloudelle ja palvelutuotannolle sekä pieniä kuntia laajemmin kustannustehokkaalle elinvoimayhteistyölle ja vielä laajemmin Suomea ja suomalaisia koskettavalle kyberturvallisuudelle.

Ensin pari sanaa taloudesta ja uudistuksen aiheuttamista kustannuksista. Uudistuksesta aiheutuvien muutuskustannusten on todella arvioitu nousevan 450 miljoonasta jopa 600 miljoonaan euroon. Tämä kustannus siis kohdistuisi erityisen raskaasti pieniin ja keskisuuriin kuntiin. 600 miljoonaa euroa on valtava summa kaikissa oloissa, mutta yhdistettynä muutoinkin vaikeaan julkisen talouden tilanteeseen se on näiden pienten kuntien kuntalaisten näkökulmasta kestäväntöntä ja vastuutonta.

Entä sitten alueellinen elinvoimatyö, tuo alueellinen elinvoimatyö, joka itse asiassa palvelee erityisesti yrittäjiä ja yrityksiä? Yksi omaakin kotimaakuntaani koskettava huoli liittyy esityksen vaikutuksiin kuntien yhteiseen ja maakunnalliseen elinvoiman edistämiseen. Esitetty kymmenen prosentin omistusraja nimittäin uhkasi myös alueellisten kehitysyritysten ja vaikkapa matkailunedistämisyritysten toimintaa. Näiden aktiivinen toiminta on palvellut erinomaisesti etenkin pieniä ja keskisuuria yrityksiä ja edistänyt samalla alueellista elinvoimaa. Siksi omistusrajavaatimuksesta tulisi ehdottomasti sulkea pois yleishyödylliset yhtiöt, kuten elinvoimayhtiöt ja maakunnallista kasvua tukevat kehitysyritykset.

Talousvaliokunnan mietinnössäkkin tämä ongelma itse asiassa tunnustetaan ja todetaan, miten esimerkiksi mikro- ja pienyrityksillä ei käytännössä enää olisi mahdollisuutta markkinoida palvelujaan yhtä laajasti tai toimia yhteistyössä Visit Finlandin kanssa ilman alueorganisaatioiden apua. Keskustan mielestä pelkkä ongelman toteaminen ei riitä, jos samaan aikaan ollaan kuitenkin valmiita viemään tämä merkittäviä ongelmia aiheuttava lakiesitys läpi.

Arvoisa puhemies! Vielä pari sanaa kyberturvallisuudesta. Talousvaliokunnan mietinnössä todella suoraan todetaan, että uudistus todennäköisesti heikentäisi kyberturvallisuuden tasoa palvelurakenteen sirpaloitumisena, siirtymävaiheeseen liittyvinä haavoittuvuuksina sekä osaamisen ja kyvykkyyksien heikkenemisenä. Tämä on muuten kovaa tekstiä. Tämä on kovaa tekstiä, jonka äärelle viimeistään kannattaisi

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

pysähtyä. Eli mietinnössä todetaan, että uudistus todennäköisesti heikentäisi kyberturvallisuuden tasoa. Kaikkein kriittisimmin muutokset kohdistuisivat ict- ja tietohallinnon palveluihin eli palveluihin, joiden varassa toimii yhteiskunnan elintärkeä infrastruktuuri. Useissa lausunnoissa korostetaan, miten kunnilla ja pienillä hankintayksiköillä ei ole riittävää osaamista kilpailuttaa ja valvoa vaativia kyberturvallisuus- ja ict-kokonaisuuksia itsenäisesti, saati resursseja kilpailla parhaista ict-arkkitehdeistä tai kyberturva-asiantuntijoista. Lakiesityksen arvioidaan lisäävän myös riippuvaisuutta suurista kansainvälisistä ict-toimijoista, mikä voi kaventaa kansallista päätösvaltaa kyberturvallisuusasioissa sekä lisätä haavoittuvuutta kriisitilanteissa, jos palvelut, datan hallinta ja osaaminen keskittyvät Suomen rajojen ulkopuolelle.

Puhemies! Näistä ongelmista johtuen en voi kannattaa tätä kokonaisuutta, joka itse asiassa pitäisi palauttaa uuteen valmisteluun ja tuoda huolellisesti aivan uudelleen valmisteltuna, nämä tunnistetut ongelmat ratkaistuna, eduskunnan käsittelyyn.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

19.44 **Marko Kilpi kok:** Arvoisa puhemies! Meillä on jälleen erinomaisen tärkeä hallituksen esitys ja lakiuudistus käsittelyssä tänä päivänä tässä salissa. Vähintään yksi asia, minkä minä haluaisin, että jäisi nyt sinne korvakäytävään kaikille kaikumaan, on se, että kilpailu on hyvästä. Kilpailu on hyvästä. Mutta jostain kumman syystä tähän maahan on kehitetty julkisten hankintojen osalta järjestelmä ja ajattelumalli, joka ehkäisee kilpailua. Onko nyt niin, että kilpailu ei olekaan hyvästä? Voiko se olla mahdollista?

Voimassa oleva hankintalaki ja oikeastaan koko julkisten hankintojen kulttuuri in-house-apparaatteineen se vasta kallista veronmaksajille onkin. Kun tässä on koko ajan nostettu esille aika useasti tuolta opposition suunnasta, että tämä lakiuudistus tulisi olemaan erityisen kallis, niin nykyinen järjestelmä se vasta kallis onkin. Voidaan aika lailla häpeilemättäkin sanoa, että nykyinen hankintalaki ja tämä in-house-järjestelmä mahdollistavat suoranaisen lain kiertämisen ja hankintamenettelyjen kiertämisen, ja se myös mahdollistaa pahimmillaan melkoisen ylihinnan kiskomisen ja samalla myös sitten olemattoman palvelutarjonnan ja palvelutason.

Näissä puheenvuoroissa tässä tänä päivänä on nostettu moneen kertaan it-palvelut, tai sanotaan nyt ict-palvelut, ja myöskin sitten kyberturvallisuus. Varsinkin tuolla it-sektorilla nyt ihan käytännön oikeassa elämässä, mitä eletään tämän talon ulkopuolella, on käynyt niin, että koska sitä kilpailua ei ole, niin niitä palveluja ja toimintoja ei ole tarvinnut kehittää kuin näennäisesti tai korkeintaan minimivaatimuksilla. Tämä on johtanut sitten todella kummallisiin tilanteisiin, joissa järjestelmät, menetelmät ja tekniikat ovat olleet jo niin vanhentuneita, että varsinkaan nuoremman polven osajia ei ole saatu enää rekrytoitua, koska he eivät ymmärrä sitä vanhentunutta tekniikkaa. Heillä ei ole osaamista eikä käsitystä siitä. Tämä on ihan oikea viesti, mikä on tullut tuolta it-sektorilta ja näistä toiminnoista, että mitä se on in-house-puolella, mitä se on yksityisellä sektorilla. Minä en näitä keksi. Nämä ovat asioita, jotka on sieltä käytännön elämästä todistettu. Jos ajatellaan nyt kyberturvallisuuttakin ja mitenkä nopeasti se laukkaa, niin miten tällainen tilanne, jossa kilpailun olemattomuuden takia tekniikat ja menetelmät ovat niin vanhentuneet, että ei löydy edes kunnan tekijöitä niihin, oikein näyttäytyy kyberturvallisuuden näkökulmasta? Tilanne on aivan absurdi, kertakaikkisen absurdi ja sietämätön.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Puhemies! Asiahan on niin, että julkisia hankintoja tehdään meidän kaikkien verovaroilla, ja on täysin selvää, että silloin pitäisi olla erityisen tarkkana, mitä niillä verovaroilla tehdään ja mitä niillä hankitaan. Kun sitä kilpailua ei ole, ei ole kehitystä eikä tasokasta, nopeaa eikä laadukasta palveluakaan. Näin on tilanne, koska siihen ei ole ollut mitään tarvetta, ei ole ollut minkäänlaista pakkoa kehittää palveluita. Mutta nyt tähänkin epäkohtaan saadaan muutos. Ikävä kyllä tämä tilanne on päässyt liian pahaksi ja ongelmat ovat juurtuneet liian syvälle. Kaikkihan me ymmärretään, että siinä vaiheessa peruuttaminen sieltä pois on äärimmäisen vaikeata ja haastavaa, mutta se on tehtävä, se on välttämätöntä. Tämäkään tilanne ei voi jatkua.

Täällä on myöskin moneen kertaan manattu, että varsinkin pienet kunnat tulevat kohtaamaan kohtalokkaita vaikeuksia. Näin tulee tapahtumaan. Näin tulee tapahtumaan, jos kunnat eivät ymmärrä toimia ajoissa. Jos nyt jäädään odottamaan jotain, mitä ei olekaan, ja ihmettelemään asioitten tilaa, niin se tulee ruuhkauttamaan niitä tarjolla olevia palveluita, mitä siellä markkinoilla on, ja se tulee ruuhkauttamaan niiden tarjontaa, ja sitten ollaan kyllä ongelmissa. Sitten kun ollaan havahduttu tilanteeseen, että nyt pitää tehdä ja onkin yhtäkkiä kolmen vuoden jono, niin siinä vaiheessa niillä pienillä kunnilla tulee olemaan ongelmia. Kriittisissä palveluissahan on tehty nyt siirtymäaikaa, siellä on tulossa porrastusta voimaantuloon ja sen suhteen, mutta sitäkään ei kannata tuhlata tilanteen seuraamiseen vaan toimimiseen. Tämä on nyt ihan selkeä, selkeä selkeä kehoitus kuntapäätäjille, varsinkin siellä pienellä kuntasektorilla. Ne kunnat, jotka ymmärtävät toimia nyt ja ajoissa, selviävät tästä muutoksesta kuivin jaloin. Itse asiassa ne tulevat voittamaan tässä, sillä palvelu tulee kilpailun myötä paranemaan ja kustannukset tulevat laskemaan. Kyse on vain siitä, onko kehityksessä mukana vai ei. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

19.51 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tavoitteena on vahvistaa julkisten hankintojen avoimuutta, kilpailua, kustannustehokkuutta ja elinvoimaa. Kilpailu on hyvä asia, niin kuin tässä edustaja Kilpi hetki sitten totesi tuolta edestä. Varsinkin kun tuotetaan palveluja, kannattaa kilpailuttaa ja sitä kilpailua pitää olla, silloin saadaan tuotannollisesti ja taloudellisesti edullista palvelua. Julkinen sektori käyttää vuosittain miljardeja erilaisiin tuotteisiin ja palveluihin, minkä takia on oikeus ja kohtuus, että kilpailu näiden tuottamisesta on avointa. Meidän tulee huomioida erityisesti alueiden pk-yritykset. He tuovat sen rahan sekä meidän valtakunnan että kuntien kassaan.

Arvoisa puhemies! On erityisen tärkeää painottaa, että tämä uudistus ei jätä pieniä kuntia yksin. Esitys tunnistaa kuntien erilaiset lähtökohdat. Pienillä kunnilla säilyy mahdollisuus tehdä hankintoja yhteishankintayksiköiden ja hankintarenkaiden avulla sekä omana tuotantonaan silloin, kun markkina alueelta puuttuu. Samalla valtion rahoittamaa hankintaneuvontaa on vahvistettu, jotta osaaminen ei muodosta pullonkaulaa. Muutos tuo useille kunnille siirtymävaiheessa lisää töitä, ja pitkällä aikavälillä se parantaa markkinoiden toimivuutta, lisää säästöpotentiaalia ja vahvistaa alueellista elinvoimaa. Tämä on uudistus, joka palauttaa kilpailun periaatteen julkisiin hankintoihin ja kohtelee palveluntuottajia tasapuolisesti.

Arvoisa puhemies! Tämä laki on askel kohti reilumpaa kilpailua ja tehokkaampaa julkisten varojen käyttöä. Se turvaa kuntien, myös pienempien, käytännön edellytykset

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

järjestää palvelut järkevästi ja kustannustehokkaasti. Kun toimimme näin, on se ennen kaikkea kansalaistemme eduksi, veronmaksajat kiittävät. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

19.54 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Täällä tuntuvat menevän vähän puurot ja vellit sekaisin, kun katsotaan näitä lukuja. 38 miljardia euroa ovat julkiset hankinnat, joista 31 on nyt jo markkinoilla kilpailutettuna. 31 on jo kilpailutettuna ihan suoraan markkinoilla. Vain seitsemän miljardia euroa on näissä in-house-yhtiöissä, ja siitäkin puolet ovat jo markkinoilla kilpailutettuna. Nämä ovat ne tosiasialliset luvut, jotka tässä ovat. Nyt puhutaan siitä yhdestä 3,5 miljardista eurosta, joka tehdään tässä käytännössä, ja sitten sen osista ja kuinka paljon se pienissä kunnissa sitten on se osuus. Täällä on tullut esille se markkina, joka on siellä 50—150 miljoonan luokkaa, ja tämä on se tilanne.

Tässä unohtuu koko ajan se, että kunnat perustavat in-house-yhtiöitä vain sitä varten, että ne tekevät jotain omaa palveluansa muitten kuntien kanssa yhdessä. Se on se pääsyy, millä niitä in-house-yhtiöitä on aikanaan tehty ja niitä tehdään. Sillä tavalla kuntien välillä hoidetaan niitä palveluja.

No, mitä tässä nyt tapahtuu? Varmaan se, että osa näistä in-house-yhtiöistä keskittyy muutamalle kunnalle. Osa kunnista rupeaa vetämään niitä palveluja, jotka ovat olleet in-house-yhtiöissä, omaksi toiminnaksi, ja tavallaan tämä yhdessä tekemisen malli tästä vähenee. Tämä ei ole niin selkeää kuin tässä nyt annetaan ymmärtää, että nyt on markkinat auki. Luvut pitää muistaa, mitkä täällä ovat taustalla, mitkä tällä hetkellä ovat ne luvut tuolla taustalla.

Arvoisa puhemies! Tämä 10 prosentin raja on vedetty hatusta. Olisin ymmärtänyt, jos olisi puhuttu 1—3 prosentin rajoista, koska en itsekään näe semmoista tilannetta hyvänä, että jollain 0,1 prosentilla saadaan in-house-asema. Se on ollut väärä tilanne, kun sellaisia tilanteita on ollut. Tämä tarkoittaa sitä, että nyt meillä on aika paljon semmoisia maakunnallisia in-house-yhtiöitä, ja maakunnissa on parisenkymmentä kuntaa yleensä, ja se mahdollistuisi tällaisella mallilla erittäin hyvin.

Arvoisa puhemies! Tähän lakiluonnokseen on annettu poikkeuksellisen paljon negatiivista palautetta, yli 700 lausuntoa, joissa on tullut tyrmäävä palaute tämän lakiesityksen osalta. Eli siinä mielessä kunnat ja hyvinvointialueet ovat nähneet tämän työkaluna, jolla tätä viedään eteenpäin. Tätä asiaa olisi varmaan voitu vielä miettiä myöskin tämän rajan osalta toisenlaiseksi, mutta myöskin sitä, mitkä sektorit tähän otetaan mukaan, millä alueilla halutaan erityisesti kilpailua tehdä. Jätehuolto ja vesi on jätetty. Olisivatko nämä kehitysyritykset olleet semmoisia, jotka olisi pitänyt jättää tänne ulkopuolelle, ja olisiko muita alueita, joissa olisi haluttu jollain tavalla tätä rajaa viedä?

Sitten, arvoisa puhemies, tämä nopeutettu: vuodessa pitää kuntien tehdä tämä ratkaisu näitten in-house-yhtiöitten osalta, niin että tämä omistusraja tulee toteutumaan tuohon 10 prosenttiin. Se muutos on tosi iso. Ja sitten vielä, kun ne ovat ostaneet kunnallisia palveluja, tehneet sopimuksia erilaisten markkinoilla toimivien yhtiöitten kanssa, ne joutuvat avaamaan ne kaikki sopimukset uudestaan, koska ne ovat ostaneet yhdessä jonkun palvelun, ICT:tä tai joitain muita vastaavia. Nehän menevät uudelleen auki, ja niissä voi olla pitemmät irtisanomisajat kuin tämä yksi vuosi. Tämäntyyppisiä asioita siellä on, käytännön ongelmia, jotka ovat täällä taustalla.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Arvoisa puhemies! Tämä kokonaisuus, tämä 10 prosentin raja, on vedetty lähinnä hatusta, ja tämä nopeus, nopea käsittely, on haluttu viedä tässä sillä tavalla, että ei edes kuunneltu EU:sta tulevaa lainsäädäntömuutosta ja sitten sitä käyty läpi.

Tässä olisi pitänyt käydä myöskin tätä ulosmyyntirajaa, joka meillä on todella matalalla. Kun katsotaan eurooppalaisessa mittakaavassa, niin se olisi voinut olla korkeammilla luvuilla, jolloin olisi voinut vastata tähän tilanteeseen. Tämä raja olisi osaltaan voinut olla semmoinen, että olisivat jotkut pienet kunnat pystyneet niitä palveluja ostamaan sitten tällaiselta yhtiöltä.

Mutta kaiken kaikkiaan tässä lakiesityksessä on tullut hyvin esille se, ja edustaja Hamari hyvin esitti tämän vastalauseen 1 mukaiset pykälämuutokset tähän ykköskäsittelyyn. Niitä tuen edelleen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hamari.

19.59 Lotta Hamari sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Jatkan vielä hiukan näitä vastalauseen 1 mukaisia muutoksia ja niiden läpikäyntiä. Toki niistä osa on tässä kyllä tullutkin esimerkiksi edustaja Lylyn puheenvuorossa.

Tosiaan siitä 10 prosentin omistusrajasta luopumisen lisäksi ehdotetaan, että ulosmyyntiraja nostettaisiin EU:n sallimaan 20 prosenttiin ilman euromääräistä kattoa. Tosiaan se raja on nyt jo Suomessa melko alhainen, poikkeuksellisen alhainen, eli 5 prosenttia liikevaihdosta ja 500 000 euroa vuodessa. Yhdessä tämän 10 prosentin omistusvaatimuksen kanssa nämä johtavat siihen, että esimerkiksi osalta hyvinvointialueiden keskeisiä palveluntuottajia menee edes mahdollisuus osallistua kilpailutuksiin, joten siinä ei kyllä kertakaikkisesti ole järkeä. Esimerkiksi yliopistosairaaloiden yhteyteen sijoituvia, ympärivuorokautiseen valmiuteen ja erityisosaamiseen perustuvia labrapalveluita ei ole kattavasti tai lainkaan saatavilla kilpailuilta markkinoilta. Kilpailu on hyvä, kyllä, mutta jos niitä ei ole saatavilla markkinoilta, niin tässä ei kyllä ole järkeä. Tilanne aiheuttaisi asiantuntija-arvioiden mukaan vakavia ongelmia erityisesti syöpätautien diagnostiikassa ja hoidossa, joissa patologian, hematologian ja syöpägenetiikan palvelut on keskitetty vähäisten asiantuntijaresurssien takia.

Sitten yksi asia, mitä ei vielä ole tullut esille, on palvelun käyttäjän asema. Hankintalain pykälistä palveluiden käyttäjien asemaa korostetaan vain sosiaali- ja terveyspalveluita koskevan, nyt kumottavaksi esitettävän 12 luvun 108 §:ssä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdotti, että hankintalain 108 §:n sääntely säilytettäisiin hankintalaissa siltä osin kuin se ei ole päällekkäistä muun sääntelyn kanssa. Pidämme tätä erittäin tärkeänä ja esitämme myös tätä muutosta tässä vastalauseessamme.

Nyt kun tässä luettelomaisesti kävin näitä läpi, niin jatkan vielä hieman, kun aikaa on. Eli elinkeino-yhtiöt, matkailuyhtiöt, kirjasto, jätehuolto, CSC-poikkeus, yliopistojen digialustat — tässä on niin paljon asioita, mitkä haluaisivat itselleen poikkeusta tähän lakiin ja varsinkin siihen 10 prosentin omistusvaatimukseen. Osalle myönnettiin poikkeus, osalle ei myönnetä poikkeusta. Sen lisäksi on tulossa tämä EU-direktiivi nyt kesällä, ja oltaisiin voitu katsoa tätä kokonaisuutta, mitä nyt ei tehdä, ja sen lisäksi tulevat nämä valtavat kustannukset, joissa voi jopa 14 vuotta olla se takaisinmaksuaika. Eli tässä on paljon ongelmia. Vaikka siellä on hyviä asioita, niin ne ongelmat ovat niin paljon

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

suurempia, että ehdottomasti pitäisi meidän vastalauseen 1 mukaiset muutosehdotukset ottaa huomioon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

20.02 **Marko Kilpi kok:** Arvoisa puhemies! Nykyinen hankintalaki ja sen luoma ympäristö on sellainen, joka on luonut todella erikoisia vääristymiä toimintaan julkisella sektorilla. Nyt kun tässä on nostettu esiin niitä haasteita ja manattu niitten aiheuttavan juurikin, varsinkin pienille kunnille, katastrofaalisia seuraamuksia, niin yksi mekanismi siinäkin asiassa on se, että kun tämä hankintalaki, mikä on ollut, on mahdollistanut tietynlaisen toiminnan, niin ei ole tarvinnut kunnissa sitten hankkia hankintaosaamista. Tämä kyllä lienee varsinkin pienten kuntien merkittävimpiä ongelmia tässä tilanteessa. Nyt ollaan semmoisessa tilanteessa, jossa tätäkin osaamista pitäisi hankkia, mutta onko se sitten syy olla uudistamatta ja jatkaa entisellä ja tällä toimimattomalla linjalla?

Sitten ehkä vielä ihan pari muutamaa semmoista perusolettamaa taloudesta, kun tässä on nostettu esille myöskin se, että voi olla, että palveluntarjoajaa ei edes ole sitten vaihtoehtoisesti. No, ensinnäkin ensimmäinen oletama tässä on se, että kilpailu on hyvästä. Edelleenkin tämä on vahva oletama. Ja sitten se, että kysyntä luo tarjontaa. Uskotaan kilpailuun, uskotaan markkinatalouteen. Eiköhän siitä hyvä tule. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Polvinen.

20.04 **Mikko Polvinen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kilven nostot kirjoittivat vielä puheenvuoroon. Olen todellakin samaa mieltä, että kilpailu on hyvästä, kilpailua täytyy olla. Mutta entä jos sitä ei olekaan? Entä jos palveluntarjoajaa ei löydy kuin oligopolisoituneesta markkinasta, monopolisoituneesta markkinasta, joka repii siltä pieneltä kunnalta erityishinnat? Antavatko ne sinne hyvää, osaavaa palvelua verrattuna suurempiin kuntiin? Kuinka tämä kilpailu lopulta toteuttaa sitä tarkoitusta, mitä varten kilpailu onkaan?

Kilpailussahan on tarkoitus, että verorahoille tulee paremmin vastinetta ja korruptiota kitketään ja markkinoiden elinvoimaisuudesta huolehditaan. Parasta markkinoiden elinvoimaisuudesta huolehtimista esimerkiksi väljään asutuilla kunnilla olisi pitää niitä kuntia elinvoimaisina, että olisi mahdollisuus hankkia kilpailullisesti näitä palveluja. Eiväthän nämä in-house-yhtiöt ole syntyneet sen takia, että niillä vältettäisiin kilpailua, vaan sen takia, että olisi sellaista tarjontaa, mikä vastaa siihen palvelun kysyntään joko hinnallisesti tai sitten myöskin laadullisesti.

Mutta edustaja Kilvelällä oli muutamia muitakin hyviä pointteja, muun muassa se, että hankintaosaamista kunnat eivät ole hankkineet aikanaan tarpeeksi. Kunnat eivät ole huomanneet sitä, mitä yrityksissä aikanaan, että lopulta puolet varoista menee hankintojen ja ostojen kautta, ja sillä toiminnalla olisi voitu Suomessa paremmin kehittää kuntien yhteistyökumppaneitten osaamista ja luoda jopa sellaista yritystoimintaa, mitä oltaisiin voitu tehdä vientiinkin saakka. Tässä asiassa olen samaa mieltä, että hankintaosaaminen on laahannut. Nyt pienempien kuntien tiettenkin on varsinkin tässä taloudellisessa tilanteessa haasteellisempaa ruveta hankkimaan niitä hankintaosaajia, joista on Suomessa kuitenkin pula siellä ja täällä.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Sekin, että tässä lakiesityksessä pyritään läpinäkyvyyteen, on hyvä asia. Täällä kuntien hankintapuolella on ollut paljon sitä puhetta, että piiri pieni saattaa vähän siinä pyöriä ja hankintojen osalta toimijat eivät koe, että olisi tasapuolisuutta ja reiluuutta, vaikka se oikeasti olisikin niin. Sitä ei olla kuitenkaan velvoitettu osoittamaan, joten siinä mielessä tämä läpinäkyvyyden elementin tuominen on sinänsä tervetullutta.

Tuli vielä mieleen sanoa kuitenkin se, että jos jossain muussa maassa, vaikka Pohjoismaissa, olisi tällainen lakiesitys, mitä näin paljon vastustetaan ministeriöitten osalta ja lausujien osalta ja täällä eduskunnassakin, niin jos heidän parlamentissaan olisi sama tilanne, toisiko ministeri lopulta tämmöistä lakiesitystä edes päätettäväksi? Miten vastustettuja lakeja lopulta näihin parlamentteihin tuodaan, se minua jopa tässä kiinnostaa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

20.07 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa puhemies! Kokonaisuutena arvioiden hallituksen asettamat tavoitteet hankintalain uudistamiselle uhkaavat jäädä poliittiseksi mainospuheiksi ja sanahelinäksi ja saattavat jopa johtaa täysin päinvastaiseen lopputulokseen kuin mitä suusanallisissa esityksissä ja kirjallisissa esityksissä on julkilausuttu. On erittäin suuri riski sille, että kilpailu ei tule lisääntymään markkinoiden puuttumisen vuoksi, ja vielä suurempi riski sille, että ainakin pienten kuntien kustannukset tulevat nousemaan merkittävästi. On myös todennäköistä, että hallintotaakan lisääntyessä tehottomuus lisääntyy sekä alueellinen elinvoima heikkenee, kun pienet kunnat menettävät palvelutuotannon edellytykset — tästä edustaja Polvinen jo äsken hyvin lausui. Kuten täällä edustaja Lyly jo muutama puheenvuoro sitten totesikin, niin lakivalmistelun aikana annetuista noin 700 lausunnosta lähes kaikki tyrmäsivät tämän esityksen, etenkin sen heikkojen vaikutusarvioiden vuoksi. Kritiikkiin yhtyivät muun muassa kaikki ministeriöt.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen keskeisin ongelma on hallitusohjelmaan kirjattu kymmenen prosentin vähimmäisomistusvaatimus sidosyksiköiden käytölle sekä siihen liittyvä lyhyt siirtymäaika. Tämä muodostaa merkittävän uhan erityisesti pienten kuntien talouksille, palveluntuotannolle sekä pieniä kuntia laajemmalle kyberturvallisuudelle. Keskustan mielestä on täysin riittämätöntä, että talousvaliokunta ja perustuslakivaliokunta ja hallintovaliokunta totesivat vain, että esityksessä olisi ollut perusteltua tarkastella ehdotuksen vaikutuksia erityyppisiin kuntiin seikkaperäisemmin kuin mitä nyt on tehty. Näin todella merkittävässä, suuressa, merkittäviä talousvaikutuksia omaavassa lakimuutoksessa vaikutuksia olisi ehdottomasti pitänyt arvioida perusteellisesti jo lainvalmistelun aikana, ja tämän takia keskustalla on oma ehdotuksensa tämän lain jatkokesittelystä.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 26/2026 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 12/2026 vp

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 12/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja, valiokunnan puheenjohtaja Eerola, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.10 **Juho Eerola ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Esittelen tosiaan lakivaliokunnan yksimielisen mietinnön 12/2026 rikosprosessin keventämisestä. Tässä esityksessä siis ehdotetaan muutettavaksi sakon täytäntöönpanosta annettua lakia ja kymmentä muutakin lakia.

Tässä sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa säädetään rahamääräisten seuraamusten ja sitten eräitten muittenkin omaisuuteen kohdistuvien seuraamusten täytäntöönpanosta, josta huolehtii Oikeusrekisterikeskus. Tämä kyseinen esitys on jälkimmäinen osa sakon täytäntöönpanosta annetun lain uudistusta ja sisältää muun muassa sellaisia lainmuutoksia, jotka edellyttävät muutoksia Oikeusrekisterikeskuksen tietojärjestelmään. Nämä tietojärjestelmämuutokset tehdään osana käynnissä olevaa tietojärjestelmähanketta.

Tämän esityksen tavoitteena on ennen kaikkea selkeyttää ja yhtenäistää sakon täytäntöönpanosta annetun lain nojalla täytäntöön pantavien seuraamusten täytäntöönpanosäännöksiä. Tavoitteena on myös yksinkertaistaa näitten saatavien perintämenettelyä. Näitä säännöksiä pyritään muuttamaan sillä tavoin, että sähköinen täytäntöönpanomenettely on tulevaisuudessa mahdollista. Maksuajan myöntämistä koskevilla muutoksilla parannetaan sitten Oikeusrekisterikeskuksen mahdollisuuksia hyödyntää automaattista päätöksentekoa selvissä maksuaikaa koskevissa asioissa. Edelleen vastaavalla tavalla tavoitteena on selkeyttää myöskin muuntorangaistusmenettelyä ja menettämisseuraamusten täytäntöönpanoa.

Erityisesti näitten menettämisseuraamusten täytäntöönpanossa myös eri viranomaisten tehtävänjakoa selvennetään. Muutoksilla parannetaan viranomaisten edellytyksiä huolehtia täytäntöönpanotehtävistään ja muutetaan näitten viranomaisten välisiä tehtävänjakoja nykykäytäntöä tarkoituksenmukaisemmiksi.

Tämän sääntelyn selkeyttämisen lisäksi tavoitteena on parantaa maksuvelvollisten oikeusturvaa muun muassa säätämällä muutoksenhakuoikeudesta Oikeusrekisterikeskuksen päätöksiin ja edelleen täsmentämällä esimerkiksi maksuajan myöntämistä koskevaa sääntelyä.

Tässä mietinnössään lakivaliokunta pitää esityksen tavoitteita erittäinkin perusteltuina ja kannatettavina. Myöskin viranomaisten toiminnan tehostaminen tietojärjestelmiä ja teknologiaa sekä mahdollisuuksien mukaan myös automaatiota hyödyntäen on nähty kannatettavaksi. Valiokunta puoltaa tähän esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä muutamain huomioin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

20.14 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä puhutaan sakoista, menettämisseuraamuksista ja viranomaisprosessista, mutta tosiasiasa kyse on myös

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

paljon suuremmasta, nimittäin Suomen kokonaisturvallisuudesta ja siitä, mikä on valtion kyky toimeenpanna lakia arjen tasolla. Kokonaisturvallisuus rakentuu kyvystä ehkäistä rikollisuutta, puuttua siihen nopeasti ja varmistaa, että rikoksella saadut hyödyt saadaan minimoitua. Tällä hetkellä täytäntöönpanossa on aukkoja, jotka ovat syntyneet vanhentuneen ja pirstaleisen sääntelyn seurauksena. Tästä syystä hallitus esittää nyt sääntelyn selkeyttämistä ja vahvistamista tavalla, joka tukee valtion turvallisuustehtäviä.

Arvoisa puhemies! Haluamme vahvistaa viranomaisten kykyä reagoida rikoshyötyyn ja rikosentekovälineisiin nopeasti. Nykyinen järjestelmä on paikoin niin manuaalinen, että menettämisseuraamusten toimeenpano voi viivästyä tai jopa keskeytyä tiedonkulkuongelmien vuoksi. Tämä on turvallisuusriski, ja juuri siksi siihen nyt puututaan. Uudistus antaa toimivaltaisille viranomaisille selkeämmät ja ajantasaiset mahdollisuudet puuttua ongelmaan. Samalla se varmistaa, että valtiolle menetetty omaisuus, olipa se sitten arvokasta omaisuutta, kiinteistöjä tai ajoneuvo, voidaan ottaa haltuun, myydä tai hävittää viivytyksettä. Tämä kaventaa rikollisen toiminnan hyötyä. Järjestelmällinen rikoshyödyn pois ottaminen on keskeinen keino torjua talousrikoksia ja järjestäytyneitä rikollisuutta. Lisäksi esitys vähentää riskiä, että omaisuus jää realisoimatta tai katoaa prosesseihin. Tämä on yksi kokonaisturvallisuuden kulmakivistä. On meidän tehtävämme varmistaa, että yhteiskunnan kriittiset prosessit eivät pysähdy ja että väärin toimimisesta ei hyödy.

Arvoisa puhemies! Kokonaisturvallisuus ei synny yhdestä suuresta ratkaisusta, vaan tuhansista arjen toimista, jotka toimivat niin kuin niiden pitää. Tämä esitys varmistaa, että kun tuomioistuin määrää seuraamuksen, valtion viranomainen pystyy tehokkaasti ja oikeusturvaa kunnioittaen panemaan sen täytäntöön. Kyse on ennen kaikkea Suomen kyvystä suojata kansalaisia, torjua rikollisuutta ja ylläpitää luottamusta oikeusjärjestelmään. Siksi pidän tätä esitystä tärkeänä ja sen vaikutusta kokonaisturvallisuuteemme aidosti vahvistavana. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

20.18 Marko Kilpi kok: Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä pyritään sujuvoittamaan viranomaisten toimintaa sakotuskäytännössä ja muutenkin keventämään prosessia. Silloin se on kaikilla tavoin kannatettavaa ja hyvä asia. Mitä vähemmän aikaa siellä puuhastellaan perusasioitten kanssa ja kirjaamisten ja prosessien kanssa, mitä vähemmän sitä on, sitä enemmän saadaan tekeviä käsiä sinne varsinaiseen työhön ja asiakaskohtaamisiin.

Se, mikä tässä nyt kiinnittää huomiota, on myöskin se, [Puhemies aivastaa] — terveydeksi! — että tähän hallituksen esitykseen liittyy tietojärjestelmän uudistaminen. No, aika pitkään on tullut oltua valtionhallinnossa ihan töissä ja nähtyä aika monta tietojärjestelmä uudistusta, joissakin on tullut oltua mukana, ja kokemus osoittaa, että nämä saattavat olla joskus kovasti haasteellisia. Kokemus osoittaa myöskin sen, että varsinkin tällä sektorilla on ollut valtavan isoja tietojärjestelmä uudistuksia, jotka eivät ole yksinkertaisesti menneet edes maaliin, ja niihin on kytkeytynyt myöskin lakiuudistuksia, jotka on jouduttu sitten myöhemmin korjaamaan sen takia, että tietojärjestelmä uudistus ei onnistunut. Valtavasti on laitettu rahaa, aikaa ja resursseja, ja sitten lopputulos on ollut se, että sitä ei ole edes saatu toimimaan tai sitten se toimii kehnosti. Tähän työhön minä

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

toivotan kyllä asianomaisille henkilöille ja tahoille kovasti onnea, että tämä onnistuu. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 26/2026 vp sisältyvien 1.—11. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 54/2026 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 10/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 10/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja, valiokunnan puheenjohtaja Peltokangas, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.21 **Mauri Peltokangas ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kansalaisuuslakia koskevia hallitusohjelmakirjauksia on toteutettu vaiheittain kolmessa eri hankkeessa. Ensimmäisessä vaiheessa toteutettiin asumisaikaedellytystä koskevat muutokset. Toisessa vaiheessa toteutettiin ne hallitusohjelman mukaiset muutokset, jotka koskivat selvitettyä henkilöllisyyttä, kansallista turvallisuutta, nuhteettomuutta ja toimeentuloedellytystä sekä kansalaisuuden menettämistä. Käsillä olevassa mietinnössä ehdotukset koskevat kansalaisuuslain muutosten kolmatta eli viimeistä vaihetta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan kansalaisuuden saamiselle uutta yhteiskuntatietoa koskevaa edellytystä eli lähtökohtaisesti kansalaisuuskokeen hyväksytyä suorittamista. Edellytys ei koske alle 18-vuotiasta eikä 65 vuotta täyttänyttä hakijaa, joten yhteiskuntatiedon osoittamista edellytetään käytännössä vain työikäisiltä. Edellytyksestä voidaan lisäksi poiketa, jos hakija ei pysty täyttämään sitä terveydentilansa tai vammaisuutensa vuoksi tai jos muutoin on olemassa erittäin painava syy edellytyksestä poikkeamiselle. Kansalaisuuskokeen lisäksi yhteiskuntatiedon voi ehdotuksen mukaan osoittaa suomen tai ruotsin kielellä suoritetulla ylioppilas- tai korkeakoulututkinnolla.

Muutoksen tarkoituksena on vahvistaa onnistuneen kotoutumisen osoittamista kansalaisuuden saamisen lähtökohtana. Hallituksen esityksen ehdotuksilla pyritään edistämään Suomen kansalaisuudesta kiinnostuneiden ulkomaalaisten perehtymistä keskeisiin yhteiskunnan toimintatapoihin ja perusperiaatteisiin, jotka tukevat aktiivista yhteiskuntaan osallistumista ja ovat tarpeen yhteiskunnassa toimimista varten. Kansalaisuuskokeella on tarkoitus testata luotettavasti ja yhdenvertaisesti siihen osallistuvan tietoja suomalaisesta yhteiskunnasta.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisuuskoe toteutetaan ehdotuksen mukaan monivalintakokeena. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kansalaisuuskokeeseen voi valmistautua itsenäisesti opiskelemalla yleisesti saatavilla olevan kansalaisuuskokeen oppimateriaalin tietoja. Kokeen toteutuksessa huomioidaan myös kansalaistamisen edellytyksenä oleva kielitaidon taso. Kysymykset koskevat sellaisia aiheita kuin Suomen keskeistä lainsäädäntöä, perus- ja ihmisoikeuksia, yhdenvertaisuutta, sukupuolten tasa-arvoa sekä Suomen historiaa ja kulttuuria.

Kansalaisuuskokeen oppimateriaalin on tarkoitus vastata sisällöltään ja laajuudeltaan yhteiskuntaorientaation oppimateriaalia, joka on laadittu nimenomaan edistämään yhteiskuntaorientaatioon osallistuvien kotoutumista. Kansalaisuuskokeessa, sen oppimateriaalissa ja kokeen aihealueissa on kyse perustiedoista, jotka koskevat suomalaisen yhteiskunnan toimintaa sekä yksilön oikeuksia ja velvollisuuksia. Maahanmuuttovirasto tekee sopimuksen kansalaisuuskokeen kysymysten, vastausvaihtoehtojen ja oppimateriaalin hankkimisesta yliopiston tai muun sellaisen yliopistollisen toimijan kanssa, jolla on riittävä asiantuntemus tähän tehtävään. Muu yliopistollinen toimija voi olla esimerkiksi useampi yliopisto yhdessä tai yliopisto yhteistyössä ammattikorkeakoulun kanssa.

Hallintovaliokunta toteaa, että Suomen kansalaisuuden saamisen kannalta kansalaisuuskokeen suorittamisella on jatkossa merkittävä rooli. Kokeella on pystyttävä testaamaan luotettavasti siihen osallistuvan tietoja suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta sekä yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista. Tästä syystä valiokunta pitää tärkeänä, että kansalaisuuskokeen laatijalta edellytetään korkeatasoista ja monipuolista asiantuntemusta paitsi kokeen aihepiiristä myös oppimateriaalin ja sen tietoihin perustuvien kysymysten ja vastausten muotoilusta sekä kokeen ja sen oppimateriaalin kielen sovittamisesta oikealle taitotasolle.

Arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunta toteaa, että hallituksen esityksen mukaan kansalaisuuskokeen alkuinvestoinneista aiheutuvat kertaluonteiset kustannukset ovat yhteensä noin 4,2 miljoonaa euroa ja pysyvät kustannukset noin 2,35 miljoonaa euroa. Mahdollisen lisämäärärahan tarve arvioidaan vuoden 2026 toisen lisätalousarvion valmistelun yhteydessä. Kansalaisuuskokeen pysyvät kulut katetaan kokeeseen osallistuvilta koemaksuina pidemmän ajan kuluessa. Ehdotettujen muutosten on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2027 alussa.

Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota Maahanmuuttoviraston keskeiseen rooliin uudistuksen toimeenpanossa. Virastolle tulee esityksen myötä uusia tehtäviä muun muassa kansalaisuuskokeen valmisteluun, järjestämiseen, tietojärjestelmiin, maksuliikenteeseen sekä oikaisuvaatimusten käsittelyyn. Näiden asianmukainen hoitaminen edellyttää riittäviä henkilöstö- ja taloudellisia tietojärjestelmäresursseja. Valiokunta korostaa, että Maahanmuuttovirastolle on jo aiemmin osoitettu huomattava määrä uusia tehtäviä. Hallitusohjelmaan sisältyy laaja kokonaisuus lupajärjestelmän tehostamiseen sekä ulkomaalais- ja kansalaisuuslainsäädännön tiukentamiseen liittyviä uudistuksia, joista valiokunta on jo käsitellyt merkittävän osan. Näiden muutosten on arvioitu lisäävän viraston työmäärää ainakin siirtymävaiheessa, vaikka pidemmällä aikavälillä esimerkiksi turvapaikkahakemusten määrän voidaan arvioida vähenevän. Lisäksi Euroopan unionin maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan uudistusta koskevaa lainsäädäntöä aletaan soveltaa kesällä 2026.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Arvoisa puhemies! Valiokunta pitää välttämättömänä, että uudistusten kokonaisvaikutukset otetaan huomioon Maahanmuuttoviraston resursoinnissa. Riittämätön resursointi voi tietenkin johtaa käsittelyaikojen pidentymiseen. Valiokunta pitää tärkeänä, että resurssit kohdennetaan Maahanmuuttovirastossa tarkoituksenmukaisesti. Virastossa on panostettu automaatioon ja ict-kehitykseen, mikä on jo parantanut prosessien sujuvuutta. Näiden toimien jatkaminen, mukaan lukien tekoälyn hyödyntämisen laajentaminen, on perusteltua. Kehittämistoimet eivät kuitenkaan korvaa riittävää perusresursointia.

Valiokunnan mielestä on lisäksi tärkeää, että mahdollisuuksia Maahanmuuttovirastossa käsiteltävien asioiden vähentämiseen aktiivisesti selvitetään. Mikäli toimintamenoihin kohdistuu liiallisia säästöjä, on riskinä, että käsittelyajat pitenevät eikä tavoiteltua tehokkuushyötyä saavuteta. Valiokunta painottaa, että Maahanmuuttoviraston resurssien tulee olla riittävät ja ennakoitavat sekä uudistusten valmisteluun että niiden toimeenpanoon.

Arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunta pitää hyvin tärkeänä, että kansalaisuutta hakevalla henkilöllä on perustiedot suomalaisesta yhteiskunnasta, oikeuksista ja velvollisuuksista. Yhteiskuntatietoedellytys voi parhaimmillaan tukea kotoutumista, osallisuutta ja yhteiskuntaan kiinnittymistä. Valiokunta toteaa, että saadun selvityksen mukaan yhteiskuntaa koskevien tietojen osoittaminen kansalaisuuskokeella on myös muissa maissa varsin yleinen vaatimus.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena sekä hyvin valmisteltuna. Valiokunta puoltaa ehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Arvoisa rouva puhemies! Mietintöön on liitetty yksi vastalause. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Ja sitten edustaja Garedew.

20.29 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Kansalaisuuslain kokonaisuudistus ollaan vihdoin saamassa maaliin. Kolmannen eli viimeisen osan mietintö on nyt valmis ja astumassa voimaan vuoden 2027 alussa. Kansalaisuuslain uudistus on ollut pitkä ja erittäin tärkeä urakka.

Vihreät ja vasemmisto varmaan pitävät tätäkin maahanmuuttajien kiusaamisena, koska he ovat jättäneet kaikkiin uudistusta koskeviin mietintöihin vastalauseen. Heidän mukaansa siis asumisaikavaatimusta ei olisi saanut pidentää Pohjoismaiselle linjalle, tulijoilta ei saisi edellyttää itsensä elättämistä ja lakien mukaan elämistä, eikä heiltä ilmeisesti nyt saisi myöskään vaatia kielen oppimista tai ymmärrystä suomalaisen yhteiskunnan tavoista ja kulttuurista, kuten ymmärrystä naisen yhdenvertaisuudesta. Kysynpä vaan, että millä varjoyhteiskuntia sitten torjutaan ja maahanmuuttajat saadaan motivoitua kotoutumaan, jos ei juuri näillä hallituksen toimilla?

Arvoisa puhemies! Suomalaisen kansallisvaltion arvojen säilyttäminen ja valtion rahojen riittäminen hyvinvointiyhteiskunnan välttämättömiin palveluihin vaativat tiukkaa maahanmuuttopolitiikkaa. Vieraskielisille maksettaviin Kelan tukiin kuluu suomalaisten työtä tekevien veronmaksajien rahoja jo yli miljardi euroa joka vuosi. Vantaalla ja Espoossa noin puolet toimeentulotuen saajista on ulkomaalaistaustaisia.

Suomen valtion ensisijainen tehtävä on pitää huolta suomalaisista. Kukaan muu ei tule rakkaan isänmaamme taloutta pelastamaan tai ylläpitämään suomalaisia kulttuuriperinteitä

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

ja kieltä. Se on tämän maan hallituksen toimien varassa, ja siksi nämä lakimuutokset ovat nyt äärimmäisen tärkeitä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Keskisarja poissa. — Edustaja Hänninen.

20.32 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Suomen kansalaisuus on yksi yhteiskuntamme vahvimmista siteistä. Se ei ole pelkkä hallinnollinen päätös vaan luottamuksen osoitus. Se on lupaus siitä, että kansalaisuuden saanut henkilö sitoutuu Suomen lakeihin, arvoihin ja yhteisiin pelisääntöihin. Lausunnossa lähdetään liikkeelle oikeasta ja tarpeellisesta perusajatuksesta. Kansalaisuus ei ole automaatio, se on onnistuneen kotouttamisen tulos.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta on vakaasti ja harkitusti lausunut kansalaisuuteen liittyviä ehtoja seuraamaan tämän päivän tilannekuvaa. Olemme päättäneet asumisajan pidentämisestä tässä lausunnossa ja esityksessä sekä nuhteettomuus- ja toimeentuloedellytysten tiukentamisesta. Nyt käsiteltävä kansalaisuuskokeeseen liittyvä lainmuutos täydentää tätä kokonaisuutta loogisesti ja vastuullisesti. Se varmistaa, että Suomen kansalaisuuden saavalla on perustiedot siitä, miten suomalainen yhteiskunta toimii, mitä oikeuksia kansalaisilla on ja mitä velvollisuuksia niihin liittyy. Tämä on tärkeä osa kansalaisuuteen sitoutumista.

Arvoisa puhemies! Yhteiskunnan turvallisuus rakentuu pitkälti luottamuksesta: luottamuksesta siihen, että samassa yhteiskunnassa elävät ihmiset tuntevat ja noudattavat yhteisiä sääntöjä. Kansalaisuuskoe vahvistaa tätä perustaa. Se tukee kotoutumista, ehkäisee eriytymistä ja on samalla ennaltaehkäisevää turvallisuuspolitiikkaa.

On myös todettava, ettei Suomi ole tässä poikkeus. Kansalaisuuden edellytyksiin kuuluva yhteiskuntatiedon osoittaminen on käytössä monissa muissa Euroopan maissa. On perusteltua, että myös Suomessa kansalaisuuden saavuttaminen edellyttää ymmärrystä suomalaisesta demokratiasta, oikeusvaltiosta ja yhteisistä arvoista. Vain siten voimme suojata sisäistä turvallisuuttamme kuormittumiselta tässä ajassa.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ei ole kyse siitä, että jotakuta syrjittäisiin, poljettaisiin, tai kansalaisuuden ehtoja tiukennettaisiin kohtuuttomasti. Kansalaisuuden saamisen tulee olla osoitus suomalaisen kulttuurin kunnioittamisesta. Se ei ole itsestäänselvyys. Siksi tämä esitys ei sulje ketään ulos mutta tekee selväksi, että Suomen kansalaisuus merkitsee vastuuta, omaa halua ja tahtoa sekä yhteisiä pelisääntöjä. Jokainen voi omilla toimillaan yhä tavoitella kansalaisuutta. Se on viesti, joka vahvistaa sekä suomalaisuutta että yhteiskuntamme kestävyyttä. Se on viesti, joka tänä päivänä on yhteiskuntamme tulevaisuuden kannalta kriittisen tärkeä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman poissa, edustaja Simula poissa. — Edustaja Vigelius.

20.36 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Käsittelemme kansalaisuuskokeen käyttöönottoa eli yhtä uutta kansalaisuuden saamisen ehtoa ulkomaalaisille Suomessa. Näitä tiukennuksiaahan on tässä vaalikauden mittaan jo tehty, ja tämä olisi viimeinen osassa sitä pitkää sarjaa.

Tämä kansalaisuuskoe on käytössä suuressa osassa Eurooppaa ja myös monia muita länsimaita. Siksi hieman ihmettelen, että tätäkin ehtoa vihreät ja vasemmistoliitto

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

vastustavat tässä viimeisessäkin vaiheessa. Hallintovaliokunnassa vihreät ja vasemmistoliitto jättivät vastalauseensa tähän kansalaisuuskokeen käyttöönottoon, ja ajattelin, että käydään läpi tätä vastalauseita ja sen perusteluita.

Ensinnäkin vihreät ja vasemmistoliitto kyseenalaistavat kansalaisuuskokeen tavoitteiden toteutumisen ja tarkoituksenmukaisuuden tilanteessa, jossa kotoutumispalveluiden rahoitusta ja saatavuutta heikennetään. Myöskään esityksen yhdenvertaisuuteen liittyviä ongelmia ei ole heidän mukaansa valiokuntakäsittelyssä otettu tarpeeksi huomioon. He kertovat tässä vastalauseessaan, että kansalaisuuden ehdot ovat jo selvästi kiristyneet, ja siinä vaiheessa, kun henkilö tekisi kokeen, olisi hän todellisuudessa jo hyvin pitkälle kotoutunut. He listaavat tässä vastalauseessaan, kuinka asumisaikaedellytystä on korotettu, kuinka toimeentuloedellytystä on kiristetty, kuinka nuhteettomuutta edellytetään entistä enemmän, kuinka vaaditaan yleisen kielitutkinnon läpäisemistä. Samaan aikaan he ovat itse vastustaneet näistä liki jokaista kiristystä. Siis jokaista kiristystä, mitä tällä hallituskaudella on tehty, he ovat olleet vastustamassa, ja nyt he perustelevat sillä, että kun näitä on jo kiristetty, niin ei tätäkään kiristystä pitäisi tehdä. Tosiasiallisesti se on ollut kategorista vastustamista kaikkia näitä kiristyksiä kohtaan täällä eduskunnassa. Kerta toisensa jälkeen on painettu punaista nappia: ei vaadita enempää heiltä, jotka saavat Suomen kansalaisuuden eli tulevat yhteiskunnan täysiverisiksi jäseniksi, saavat täydet poliittiset oikeudet, saavat täydet oikeudet äänestää jokaisissa vaaleissa, saavat täydet oikeudet tulla ja pysyvästi jäädä Suomeen liki peruuttamattomasti — ei voi vaatia enempää, kertovat meille vihreät ja vasemmistoliitto.

No, sen lisäksi he toteavat, että mahdolliseen kokeeseen valmistautuminen ja sen suorittaminen eivät lisää osallisuutta: 1) ne eivät lisää osallisuutta ja suomalaisen yhteiskuntaan integroitumista, vaan 2) kansalaisuuskokeen suorittamisvelvollisuus voi hidastaa sitä. Siis se, että suoritat kansalaisuuskokeen, hidastaisi integroitumistasi Suomeen. [Puhuja naurahtaa] Voiko joku avata? Voivatko vihreiden tai vasemmistoliiton edustajat avata sitä, miten kansalaisuuskokeen suorittaminen hidastaa ihmisen integroitumista Suomeen? Miten se, että sinulla on kannustin oppia suomalaista kulttuuria, historiaa, yhteiskuntaa, meidän normeja, hidastaa ihmisen integroitumista tähän maahan? Eikö se nimenomaisesti vauhdita, luo ihmiselle kannustimen — ja jos ei sisäistä kannustinta ole, niin ulkoisen kannustimen — oppia suomalaista kieltä, kulttuuria, yhteiskuntaa, historiaa, kaikkea sitä.

Ja vielä: 3) ilman asianmukaista tukea koe voi lisätä psykologista stressiä erityisesti haavoittuvassa asemassa oleville. Mietin, että onkohan tässä juuri syy siihen meidän opetusjärjestelmän ja koulujärjestelmän heikentyviin tuloksiin, jos tällainen ajattelu on yleistäkin, että kokeet aiheuttavat psykologista stressiä ja sen takia niitä ei tulisi järjestää. Annetaan vaan läpäisty suoritus henkilöille mitään kokeilematta ja heidän tietotasoaan kokeilematta, niin ei tule stressiä. Kaikille paperit kouraan, niin saadaan varmasti loistavia tuloksia aikaan. Aivan uskomatonta argumentointia, mitä eduskuntatasollakin nähdään. Huh huh. [Mauri Peltokangas: Stressitöntä hillumista!]

Ihmettelin myös valiokuntatasolla hieman sitä, että täällä todetaan näistä kokeen kustannuksista ihan relevantti argumentti siitä, mitä tämä voi kokeen tekijälle kustantaa. Kansalaisuuden saaminen toki tuo myös paljon oikeuksia, joten siitä voi varmasti jotain veloittaa. Mutta täällä vihreät ja vasemmistoliitto toteavat: ”Lisäksi koe, etenkin, mikäli sen vaikeustaso on liian korkea, voi johtaa maksullisten valmennuspalveluiden syntymiseen, mikä nostaa riskiä etenkin vähävaraisille henkilöiden yhdenvertaiselle

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

osallistumiselle.” Minä itse ajattelen, että voisi olla kyllä ihanteellistakin se, että jos joku ihminen niin intohimoisesti haluaa Suomen kansalaisuuden, että on valmis kouluttamaan itseään, on valmis käymään kielikursseilla omaan piikkiin, on valmis opiskelemaan, saamaan joltakin tukea rahaa vastaan siihen, että oppii suomalaista yhteiskunnallista tietämystä, meidän lainsäädäntöä ja muuta, niin eikö se ole vain hyvä asia? Jos joku on valmis omasta pussistaan laittamaan rahaa peliin, eikä niin, että valtio ja veronmaksajat kustantavat tämänkin kotouttamisen, mutta vihreät ja vasemmisto näkevät tämän yhdenvertaisuusongelmana, että kaikilla ei ole varaa siihen tai että kaikki eivät sitä hankkisi. Niin se vaan tässä yhteiskunnassa menee, että jotkut ovat valmiita panostamaan osaamiseensa enemmän, jotkut ovat valmiita heittämään enemmän rahaa likoon siihen, että oppii erilaisia taitoja. Eihän meidän yhteiskunnassa pyrkimyksenä ole tasapäistä ihmisiä ja viedä heiltä mahdollisuuksia parempaan ymmärrykseen, parempiin taitoihin, parempaan osaamiseen. Minkä ihmeen takia maahanmuuttaja ei voisi hakea itselleen parempaa ymmärrystä ja valmistautumista kokeeseen, vaikka sitten maksamalla jollekin siitä palvelusta?

Kaiken kaikkiaan vihreät ja vasemmistoliitto esittävät tämän — siis tämänkin — kansalaisuuslainsäädännön ehdon kiristämisen hylkäämistä. Kaiken edellä olevan perusteella he sitä ehdottavat, ja siksi tämä eduskunta pääsee siitä nyt vielä viimeisessä äänestyksessään äänestämään. Ilokseni voin todeta, että vihreiden ja vasemmistoliiton vastustus tässä salissa ei tule riittämään, vaan tämänkin kansalaisuuslain kiristys tullaan saamaan läpi, ja täten Suomen kansalaisuuden ehdot, sen saamisen ehdot, tulevat kiristymään, mikä on erittäin hyvä asia koko Suomen kansalle ja sen nykyisille ja tuleville kansalaisille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Polvinen.

20.44 **Mikko Polvinen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kyse on kansalaisuuslain muutoksen kolmannen vaiheen ykköskäsittelystä. Keskusta on yhtynyt mietintöön.

Nyt puheena olevan kolmannen vaiheen päätavoitteena on tiukentaa kansalaistamisen edellytyksiä ja korostaa, että Suomen kansalaisuus seuraa onnistuneesta kotoutumisesta, eikä se ole automaatio. Nyt ollaan luomassa yhtenäisen, ennakoitava ja oikeusturvan huomioiva kansalaisuuskojärjestelmä, jossa hakijan tulee osoittaa riittävät perustiedot suomalaisesta yhteiskunnasta.

Kansalaisuuslakiin lisättäisiin yhteiskuntatietoedellytys, joka on erillinen kielitaitovaatimuksesta. Hakijan on osoitettava riittävät tiedot suomen ja ruotsin kielellä. Sen mittaamiseksi otetaan käyttöön uusi kansalaisuusko, joka on sähköinen, tietopohjainen ja pääosin monivalintakoe. Koe perustuu julkiseen ja ennalta määritettyyn oppimateriaaliin, joka mittaa perustietoja muun muassa perus- ja ihmisoikeuksista, suomalaisesta oikeus- ja hallintojärjestelmästä sekä yhteiskunnan toiminnasta, arjesta ja historiasta — kuulostaa hyvältä. Kansalaisuuskoetta ei vaadita, jos hakija on suorittanut suomen- tai ruotsinkielisen ylioppilastutkinnon tai suomen- tai ruotsinkielisen korkeakoulututkinnon. Hakijoilta perittäisiin kansalaisuuskokeen osallistumismaksu, mahdollisia uusintakoemaksuja. Tutkintorinnastuksella pyritään vähentämään hakijakustannuksia niillä, joilla osaaminen on jo osoitettavissa.

Alkuvaiheen investoinnit kansalaisuusjärjestelmään maksavat noin 4,2 miljoonaa, ja toki tässä byrokratia lisääntyy. Itse näen, että tämä voidaan ajatella investointina välttää

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

tulevaisuudessa kasvavia kustannuksia, joista meillä on Suomessa jo valitettavasti kokemuksia. Maahanmuuttovirastolle tulisi kansalaisuuskojärjestelmän kokonaisvastuu. Tämä tarkoittaisi kokeen hallinnointia, valvontaa ja kehittämistä, sopimusten tekemistä kokeen laatijoiden ja järjestäjien kanssa. Maahanmuuttovirastoon kohdistuu selkeä lisäresurssitarve ja valmisteluvaiheessa useita henkilötyövuosia sekä pysyvästi noin kolmen henkilötyövuoden lisätyöpanos.

Minä vähän hämmästelen sitä, että esimerkiksi synnyinkunnassani Kuhmossa Migriä ajetaan alas, ja siellä on alan ammattilaisia, ja nyt sitten tätä pumppausliikettä tehdään. Ehkä tämä rytmitys voisi olla vähän sujuvampi. Näitä työpaikkoja, mitä tuolta lakkautetaan, olisi voitu tämän lain myötä myöskin säilyttää siellä. En tiedä, minne nämä työpaikat nyt sitten seuraavaksi syntyvät, mutta voisin kuvitella, että nekin keskitetään suuriin kaupunkiin.

Se on hyvä, että Suomen kansalaisuus pitää ansaita, eikä se ole automaatio. Sen ei tarvitse olla automaatio. Keskusta kritisoi ensimmäisen vaiheen muutosesityksen vastalauseessaan sitä, että hallitus on ottanut tavakseen tehdä isoja uudistuksia tuomalla eduskunnalle lakiesityksiä tipoittain. Valiokunnissa on silloin ollut mahdotonta muodostaa uudistuksista ja sen vaikutuksista kokonaiskäsitystä. Hallituksen toinen helmasynty on ollut nojautua hallitusohjelmaan asiantuntija-arvioista ja vaikutuksista piittaamatta.

Samaan aikaan, kun hallitus lisää Maahanmuuttoviraston, tuomioistuinten ja poliisien työmäärää ulkomaalaislakien muutoksilla, leikkaa se niiden rahoitusta tuottavuusohjelmallaan. Voimavarojen niukkuus on kuitattu hallituksen esityksissä ja ministeriöiden vastineissa sillä, että tehtävä toteutetaan budjettimäärärahojen puitteissa. Kuitenkin hyvätkin lait ilman riittäviä voimavaroja aiheuttavat sen, että lain tavoitteet jäävät toteutumatta, ja kyllä tässä omalla kohdallani sellainen huoli on, että näitten resurssien puutteen takia tämä hyvä laki voi hidastua ja sen toimeenpanossa olla haasteellisuuksia. Siksi näistä resursseista täytyy todella kantaa huolta ja myös pitää sellaista järjestystä, että ne jatkossa sitten kuitenkin riittävät.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

20.48 Marko Kilpi kok: Arvoisa rouva puhemies! Meillä on tässä käsittelyssä nyt kansalaisuuskoee. Ajattelisin niin — ja saattaa olla, että joku muukin voisi herkästi ajatella niin — että mikäli maahanmuuttaja haluaa aidosti kotoutua ja integroitua tähän suomalaiseen yhteiskuntaan, niin tällainen kansalaisuuskokeen suorittaminen voisi olla minimivaatimus, jotain sellaista, mikä olisi täysin selvä ja itsestäänselvä asia.

On jotenkin hyvin vaikea nähdä tällaisen suorittamisessa mitään väärää tai haitallista, mutta kyllä tässä on käynyt hyvinkin ilmi, että vasemmistoliitto ja vihreät ovat kuitenkin nostaneet esiin, että sellaisen vaatiminen aiheuttaa psykologista stressiä. En tiedä, kuinka pitkälle meidän tehtävänä on suojella maahanmuuttajia psykologiselta stressiltä. Onko tämä niin epäinhimillinen asia, että sitä ei voida vaatia? En tiedä. Nimittäin poliisin työssä olen useasti törmännyt maahanmuuttajataustaisiin ihmisiin, joilla on varsin vähäiset ja joskus jopa olemattomat tiedot suomalaisesta yhteiskunnasta, vaikka he ovat saattaneet olla täällä jo huomattavankin pitkän aikaa. Vähintään yhtä usein tällaiset henkilöt ovat sitten joutuneet tekemisiin poliisin kanssa, ja hyvin usein ne ongelmat, mitä siellä on syntynyt, ovat johtuneet siitä tilanteesta, että ne tiedot suomalaisesta yhteiskunnasta ja siitä, miten täällä eletään ja ollaan, ovat olleet niin vähäisiä.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Väittäisin, että kansalaisuuskoee ei pitkitä integroitumista, se ei pitkitä sitä kotoutumista, vaan päinvastoin: se helpottaa, se sujuvoittaa, se lyhentää. Käsitykseni mukaan tämänkaltaisia kansalaisuuskoekteita on monessa Euroopan maassa ja muuallakin länsimaissa käytössä. Niistä on saatu hyviä kokemuksia, ja niitä pidetään täysin itsestäänselvinä asioina. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

20.51 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisuuslain muutoksen kolmannen vaiheen päätavoitteena on tiukentaa kansalaistamisen edellytyksiä ja korostaa, että Suomen kansalaisuus seuraa onnistuneesta kotoutumisesta eikä se ole automaatio. Tämä linja on erittäin kannatettava.

Nyt ollaan luomassa yhtenäinen ennakoitava ja oikeusturvaa huomioiva kansalaisuuskoeejärjestelmä, jossa hakijan tulee osoittaa riittävät perustiedot suomalaisesta yhteiskunnasta, kuten perus- ja ihmisoikeuksista, kansalaisten velvollisuuksista, meidän demokraattisesta järjestelmästä, sen toiminnasta ja ylipäänsä arkisesta elämästä täällä rakkaassa koti-Suomessa. Tämä linja on erittäin kannatettava.

Tähän asian käsittelyyn liittyy kuitenkin yksi haaste, ja se liittyy tämän lainsäädännön mukanaan tuomaan väistämättömään byrokratian lisääntymiseen tämän käytännön toimeenpanosta. Tässä yhteydessä voi ehkä todeta, että byrokratia on tässä yhteydessä välttämätön paha ja palvelee tarkoitustaan, mutta samaan aikaan Maahanmuuttovirastolle, jolle tulee kansalaisuuskoeken järjestämisestä päävastuu, ei olla osoittamassa lisää resursseja. Itse asiassa päinvastoin Maahanmuuttovirasto on valtion tuottavuusohjelmassa entisellä tavalla mukana, ja siten resurssit ovat niukkenemassa.

Arvoisa puhemies! Kannatan esitystä, mutta joudun toteamaan, että sen menestyksellinen toteuttaminen edellyttää riittäviä resursseja Maahanmuuttovirastolle, jonka vastuulle tämän toimeenpano nyt tulee. Hallituksen ja hallituspuolueiden tehtävänä onkin nyt riittävät resurssit Maahanmuuttovirastolle turvata, jotta tämä lainsäädäntö kyetään toimeenpanemaan siinä muodossa ja sillä aikataululla kuin me täällä tulemme päättämään, jotta tämä lainsäädäntö tulee johtamaan niihin tuloksiin, joita me kaikki siltä odotamme.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedeu.

20.53 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Kansalaisuuskoee on tärkeä lisä kansalaisuuden saamisen uusien edellytysten joukossa. Koeken perimmäisenä tarkoituksena on mitata tänne kotoutumisen onnistumista. Koe on aiheellinen, sillä ei ole mitään syytä myöntää kansalaisuutta henkilölle, joka ei vielä vuosien täällä asumisenkaan jälkeen ole ollut halukas perehtymään siihen, miten suomalainen yhteiskunta toimii. Koeken avulla siis selvitettäisiin, mitä hakija tietää yhteiskuntamme perusperiaatteista sekä yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista, kuten naisten tasa-arvosta ja siitä, miten he ovat yhdenvertaisia täällä Suomessa meidän kulttuurissa.

Myös muissa maissa on käytössä vastaavia koekteita, eikä tämäkään maahanmuuttopolitiikan tiukennus siis ole kansainvälisestä näkökulmasta mitenkään poikkeuksellinen. Suomessa on vain totuttu aivan käsittämättömään vasemmistolaiseen

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

lepsiin linjaan, kunnes onneksi perussuomalaiset pääsivät hallitukseen laittamaan asioita oikeille raiteille.

Arvoisa puhemies! Suomi on maailman paras maa jopa monen virallisen mittapuun mukaan: maailman onnellisin, maailman vapain sekä yksi turvallisimmista ja vähiten korruptoituneista maista. Koska me arvostamme Suomea, haluamme, että myös tänne muualta muuttavat oppivat arvostamaan rakasta isänmaatamme. Suomen kansalaisuuden tulee olla arvokas etuoikeus, jonka saamiseksi tulee nähdä vaivaa, ja onneksi kansalaisuuslain kokonaisuusudistuksen myötä se sellaiseksi muuttuikin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

20.56 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Suomen kansalaisuuden ei tule olla halpaa jakotavaraa, mutta valitettavasti se on kyllä sitä tähän asti ollut. Meillä on jaettu ihan eurooppalaisessakin vertailussa Suomen kansalaisuuksia hyvin löperöin ehdoin, ja ajattelinkin, että tehdäänpiä pientä vertailua. Kymmenen Euroopan maan keskuudessa, joita ovat Ruotsi, Tanska, Norja, Saksa, Ranska, Espanja, Italia, Iso-Britannia, Unkari, Viro, Suomi on liki poikkeuksetta löperöimpiä ehtoja kansalaisuus- ja kansalaistamispolitiikassaan soveltanut maa, siis ennen kuin tämä hallitus lähti kansalaisuuden ehtoja kiristämään.

Aloitetaan ensimmäisestä kiristyksestä, joka tehtiin. Aiemmin Suomessa vaadittiin ulkomaalaiselta, joka Suomen kansalaisuutta haki, viiden vuoden asumisaika. Lähtökohtaisesti viisi vuotta piti olla asunut Suomessa, että voi hakea kansalaisuutta. Näiden kymmenen maan vertailussa suurin osa vaati tuolloin pari vuotta sitten enemmän. Suurin osa näistä maista vaati enemmän asumisaikaa kuin mitä Suomi silloin vaati, sellaiset ihan sivistyneet valtiot kuin Norja, Tanska, Saksa, Espanja, Italia, Viro, Unkari. Nyt vihdoinkin Suomi päätti parisen vuotta sitten, että perussuomalaisten esityksestä hallituksen toteuttamana asumisaikavaatimusta korotettiin.

Entäpä toimeentulovaatimus, siis se, että ulkomaalainen, joka hakee Suomen kansalaisuutta, tulisi tässä maassa omillaan toimeen? Sellaista vaatimusta ei Suomessa ollutkaan aiemmin. Kansalaisuuden ehtona ei ollut erillistä toimeentulovaatimusta. Myös siinä me oltiin näiden vertailumaiden löperöimpien, kevyimmin kansalaisuuksia myöntävien maiden joukossa. Enemmän jo tuolloin vaativat Tanska, Saksa, Ranska, Espanja, Italia, Unkari, Viro. Nyt vaadimme: hyväksyimme toimeentulovaatimuksen jo aiemmin eduskunnassa, toisessa osassa kiristyssarjaa.

Entäpä nyt kolmas vaatimuserä, kun lisätään kansalaisuuskoee kansalaisuuden saamisen ehtoihin? Myöskään sitä Suomessa ei ollut. Ei ollut aiemmin kansalaisuuskoetta, toisin kuin suuressa osassa näitä vertailumaita. Aiemmin kansalaisuuskoee oli käytössä Pohjoismaissa, kuten Norjassa ja Tanskassa, keskisen Euroopan maissa, kuten Saksassa, Ranskassa, Espanjassa, Isossa-Britanniassa, ja toisaalta itäisemmässä Euroopassa, Unkarissa ja Virossa. Suurin osa vertailumaista omasi kansalaisuuskoeken, Suomi ei omannut.

Kun yhteensä katsotaan tätä palettia, niin Suomi on käytännössä harjoittanut löperöintiä ja lepsiunta kansalaistamispolitiikkaa, myöntänyt kansalaisuuksia löperöimmin ehdoin yhdessä Ison-Britannian ja Ruotsin kanssa. Siinä ovatkin muuten huonon maahanmuuttopolitiikan mallimaat Euroopassa, varoittavat esimerkit siitä, mitä voi käydä,

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

jos maahanmuuttopolitiikkaa harjoitetaan huonosti ja jos kansalaisuuksia jaetaan leväperäisesti.

Onneksi Suomi otti opiksi. Jos emme olisi ottaneet — Ruotsikin tällä hetkellä kiristää omaa kansalaisuuspolitiikkaansa — me olisimme käytännössä Euroopan pohjasakkaa tässä vertailuryhmässä. Nyt sekä Suomi että Ruotsi ovat muuttaneet linjaansa, toivottavasti myös Iso-Britannia pikkuhiljaa paineen lisääntyessä. Tämä on yleiseurooppalainen suunta, ja on erinomainen asia, että Suomikin vaatii kansalaistettaviltaan enemmän.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas.

21.00 **Mauri Peltokangas ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ihan muutaman sanan ajattelin vielä sanoa.

Tässä kohtaa olen erittäin iloinen siitä, että olemme saaneet valmiiksi koko paktin. Ensimmäisessä vaiheessa toteutettiin asumisaikaedellytykset, toisessa vaiheessa hallitusohjelman mukaiset muutokset, jotka koskivat selvitettyä henkilöllisyyttä, kansallisen turvallisuuden kuvioita, nuhteettomuusvaatimusta, toimeentuloedellytystä sekä myöskin sitä mahdollisuutta, että voi menettää kansalaisuuden. Siis hyvin selkeitä asioita, jotka ainakin omasta tulokulmastani olisi ollut hyvä olla tässä maassa jo vuosikymmeniä sitten saatettu siihen tilaan, mihin nyt hallitus nämä saattaa.

Nyt käsillä olevassa mietinnössä ehdotukset koskevat siis kansalaisuuslakia. Kansalaisuuskoee on erittäin hyvä mittari sille, millä tavalla tulija suhtautuu. Onhan se ihan selvää, että priimusoppilaat, jotka tosiaan perehtyvät asioihin ja saavat hyvät tulokset kansalaisuuskoekkeesta, osoittavat kyllä sitten myöskin kiinnostusta sitä uutta yhteiskuntaa kohtaan, ja hyvä niin.

Toivon, että tämä antaa meille hyviä eväitä ja tuo mukanaan hyviä tuloksia. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

21.01 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Lyhyesti vielä kommenttiluonteinen puheenvuoro. Keskustalaiset edustajat Viljanen ja Polvinen esittivät aiemmin kritiikkiä sitä kohtaan, että samalla kun näitä kansalaisuuden ehtoja kiristetään, niin käytännössä Maahanmuuttovirastolle tulee enemmän vastuita. He kritisoivat hallitusta siitä, että emme ole osoittaneet lisää rahaa näiden tehtävien hoitamiseen Maahanmuuttovirastolle ja käytännössä valtionhallintoon.

On hyvä muistuttaa siitä, että keskusta on kyllä nyt parissa vaihtoehtobudjetissaan hyväksynyt hallituksen tekemät valtionhallinnon säästöt, mikä väistämättä tarkoittaa sitä, että niitä kohdistuu myös yksittäisille virastoille, kuten Maahanmuuttovirastolle, ellei keskusta nimenomaisesti halua, että Maahanmuuttovirasto olisi valtionhallinnon säästöjen ulkopuolella. Jos on, niin se olisi hyvä osoittaa sitten omissa vaihtoehtobudjeteissa ja puheissa laajemminkin. Mutta selvää on, että jos jostakin pitää säästää, niin valtionhallinto on yksi niistä keskeisistä kohteista, joista on löydettävä säästöjä. On pystyttävä tekemään asioita fiksummin ja tehokkaammin, jotta rahaa riittää tulevaisuudessa ja jotta rahaa voidaan käyttää tärkeämpiin asioihin, joita valtiollakin on hoidettavanaan.

Jos valtionhallinnosta säästetään, niin kyllä se jossain näkyy. Eli ei voi samaan aikaan esittää, että valtionhallinnosta pitää säästää satoja miljoonia, ja samaan aikaan kuvitella,

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

että se ei näy missään, esimerkiksi siinä, miten toimipisteitä on sijoiteltuina eri virastoilla ympäri Suomea. Eli jos keskusta hyväksyy valtionhallinnon säästöjä, kuten useissa vaihtoehtobudjeteissaan, niin ehkä kannattaa myös hyväksyä se tosiasia, että se saattaa tarkoittaa, että Maahanmuuttovirastolla, Kelalla tai muilla viranomaisilla ei välttämättä ole toimipisteitä yhtä laajasti kuin nykyisessä Suomen palvelujärjestelmässä. Nämä realiteetit on hyvä tunnustaa, jos on valmis säästöt hyväksymään.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 54/2026 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kirjanpitolain ja tilintarkastuslain 1 luvun 1 §:n ja 3 luvun 5 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 38/2026 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 15/2026 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Yrttiaho.

Keskustelu

21.04 **Johannes Yrttiaho vas:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan merkittävää yritysten kestävyysraportoinnin heikentämistä supistamalla raportointivelvollisten yritysten määrää radikaalisti. Esitys panee täytäntöön EU:n kestävyysraportointia koskevan muutosdirektiivin.

Kyseinen muutosdirektiivi on osa Euroopan komission helmikuussa 2025 esittelemää ja maaliskuussa 2026 voimaan tullutta niin sanottua Omnibus I -pakettia, joka on mittava deregulaatiota edistävä kokonaisuus. Muutosdirektiivin säännökset ovat ensisijaisesti heikennyksiä yritystoiminnan läpinäkyvyyteen. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, raportointivelvollisten yritysten määrä Suomessa vähenisi esitettyjen muutosten myötä nykyisin piiriin kuuluvasta 1 300 yrityksestä noin 130:een. Laajan raportointivelvoitteen säilyttäminen kansallisena ratkaisuna olisi kuitenkin mahdollista, sillä kyseessä on minimidirektiivi.

Hallituksen esityksessä perustellaan raportointivelvollisuuden heikentämistä suomalaisyritysten kilpailukyvyllä. Tämä argumentti on ongelmallinen ainakin kahdesta syystä. Ensinnäkin monet suomalaisyritykset ovat jo aloittaneet nykyisen mukaisen raportoinnin ja vielä suurempi joukko on varautunut sen alkamiseen. Kattava läpinäkyvyys kestävyystekijöihin on myös kilpailuetu. Suomalaisyritysten on vaikeampi kilpailla hinnalla kuin laadulla maailmanmarkkinoilla, joten korkeat standardit palvelevat niiden kilpailuetua. Toinen ongelmallinen seikka tässä hallituksen argumentaatiossa on se, että yritystoimintaan kohdistuvan sääntelyn hyödyllisyyden arvioinnissa ei tietenkään tulisi

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

punnita ensisijaisesti yksinomaan tai ehkä välttämättä lainkaan yritysten etua tai kilpailukykyä, vaan myös sitä, mitä tarkoitusta sääntely itsessään palvelee. Yritysten toimintaan kohdistuu sääntelyä usein perustelluista yhteiskunnallisista ja ympäristöllisistä syistä. Tässä tapauksessa kestävyysraportoinnin on tarkoitus lisätä yritystoiminnan läpinäkyvyyttä ja kannustimia panostaa ympäristön ja ilmaston kannalta kestävämpään toimintaan.

Puhemies! Hallituksen esitykseen liittyy muitakin yritysten vastuullisuuskriteerien heikennyksiä. Esitykseen sisältyy esimerkiksi raportointivelvollisen yrityksen arvoketjuun kuuluvan, enintään 1 000 henkeä työllistävän yrityksen oikeus pidättäytyä antamasta tiettyjä vaadittuja tietoja raportointivelvolliselle yritykselle. Toinen kyseenalainen säännös on mahdollisuus jättää julkaisematta kestävyysraportoinnin perustana olevaan niin sanottuun kaksoisolennaisuusanalyysiin liittyviä tietoja, jos niiden julkistamisesta olisi erityistä taloudellista haittaa raportointivelvolliselle yritykselle. Nämäkin hallituksen esityksen muutokset lisäävät sääntelyn monimutkaisuutta ja tulkinnanvaraisuutta. Kokonaisuudessaan näille heikennyksille yritystoiminnan sääntelyyn ja vastuullisuuden varmistamiseen ei ole perusteluita.

Arvoisa puhemies! Esitän vastalauseen 2 mukaisesti, että lakiehdotukset hylätään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hamari.

21.08 **Lotta Hamari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys perustuu EU:n Omnibus I -pakettiin, jonka tavoitteena on vähentää yritysten hallinnollista taakkaa. Tavoite on jälleen kerran sinänsä kannatettava, mutta tämän esityksen seurauksena kestävyysraportointivelvollisten yritysten määrä Suomessa vähenee 1 300 yrityksestä noin 130 yritykseen. Muistutan myös, että globaalit ympäristö- ja ihmisoikeushaasteet eivät ole vähentyneet, päinvastoin juuri tällaisessa tilanteessa tarvittaisiin ennakoivaa ja pitkäjänteistä sääntelyä, joka tukee vastuullista liiketoimintaa ja luo yrityksille vakaan toimintaympäristön.

Kestävyysraportoinnin tarkoituksena on lisätä avoimuutta yritysten toiminnasta. Se antaa sijoittajille, kuluttajille, työntekijöille ja muille sidosryhmille tietoa siitä, miten yritykset huomioivat ympäristövaikutukset, ilmatoriskit, ihmisoikeudet ja hyvän hallinnon periaatteet. Läpinäkyvyys on luottamuksen rakentamista ja kestävyys suomalaisyritysten kilpailuetu. On syytä huomata, että suuri joukko suomalaisia yrityksiä on jo investoinut näihin raportointijärjestelmiin, henkilöstön kouluttamiseen ja uuden sääntelyn käyttöönottoon. Monet yritykset ovat valmistautuneet raportointiin vuosien ajan.

Suomessa perinteisesti on nähty vastuullisuus kilpailuetuna. Kansainvälisillä markkinoilla asiakkaat, sijoittajat ja yhteistyökumppanit vaativat yhä enemmän tietoa tuotteiden ja palveluiden vastuullisuudesta. Siksi laajaa raportointia voidaan myös pitää suomalaisyritysten vahvuutena ja ventialtina.

Arvoisa rouva puhemies! Yritysten hallinnollisen taakan keventäminen on tärkeää, mutta sitä ei pidä tehdä avoimuuden, vastuullisuuden ja pitkän aikavälin kilpailukyvyn kustannuksella. Näistä edellä mainituista syistä teen vastalauseen 1 mukaisen ehdotuksen eli ehdotan, että lakiehdotukset hylätään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

21.10 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Hamari esitteli hyvin vastalauseen 1 mukaisia näkökohtia tästä, miten kestävä kilpailua saadaan aikaiseksi, ja vastuullisuus on yksi osa sitä kokonaisuutta. Itse uskon, että tämä vastuullisuuden merkitys tulee kasvamaan tulevaisuudessa entistä enempi yhtenä kilpailutekijänä, ja tästä syystä kannatan edustaja Hamarin tekemää vastalauseen 1 mukaista ehdotusta.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelimiä koskevien direktiivien täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 45/2026 vp
Toimenpidealoite TPA 62/2025 vp, 27/2026 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 2/2026 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteista. — Keskustelu alkaa. Edustaja Lyly.

Keskustelu

21.11 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Meillä on käsittelyssä hallituksen esitys 45/2026 yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelimiä koskevan direktiivin täytäntöönpanosta ja sen laittamisesta Suomessa direktiivin edellyttämälle vähimmäisehtotasolle. Tässä direktiivissä muutosehdotukset ovat kannatettavia ja siinä mielessä vievät oikeaan suuntaan näitä asioita. Ja kun meillä tässä on lähtökohtaisesti myöskin muita tasa-arvoon liittyviä esityksiä käsittelyssä, niin tämä muodostaa kokonaisuuden.

Me olemme tässä käsittelyn aikana esittäneet, että yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaan voitaisiin viedä asioita yksilön tasolla ja sitten myöskin työntekijöiden yhdistys voisi olla siinä asioiden kantajana ja tukemassa kyseisiä henkilöitä. Tämänäyttöisiä lakimuutoksia ehdotimme tuossa ykköskäsittelyssä. Ne eivät tuossa valitettavasti menneet läpi. Tästä syystä me ajattelemme niin, että tämä lakiesitys on kuitenkin semmoinen, että se kannattaa viedä eteenpäin mutta se jää kesken, ja me esitämme vastalauseen 1 mukaista lausumaehdotusta: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioita koskevien kanneaikojen yhdenmukaistamista ja arvioi lainsäädännössä annettuja edellytyksiä asioiden saattamiselle yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan käsittelyyn sekä käynnistää mahdollisen lainsäädäntöhankkeen tasa-arvolain kokonais- tai osittaisuudistuksen yhteydessä.” Tätä on koko oppositio kannattanut. Toivon mukaan tällöinen lainsäädäntöesitys lähtee valmisteluun ja saamme sitä sitten seuraavassa vaiheessa käsitellä. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila poissa. — Edustaja Hamari.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

21.13 **Lotta Hamari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys toimeenpanee yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelimiä koskevat EU-direktiivit. Esitys täyttää direktiivien vähimmäisvaatimukset mutta ei ulotu niitä pidemmälle. Direktiivien täytäntöönpano tarjoaisi mahdollisuuden tarkastella lainsäädäntöä laajemminkin ja tehdä kokonaisvaltaisempia parannuksia, mutta tätä mahdollisuutta ei nyt hyödynnetä.

Pelkkä minimitason toimeenpano ei riitä vastaamaan Suomen nykyisiin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuushaasteisiin. Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvää lainsäädäntöä leimaavat samanaikaiset muutokset ja hajanaisuus. Lisäksi palkka-avoimuusdirektiivin toimeenpanoa koskevaa hallituksen esitystä ei vielä ole annettu, vaikka sillä on keskeinen merkitys työelämän tasa-arvon kannalta.

Työntekijöiden oikeussuojakeinojen osalta on huomioitava, että syrjintätilanteet ovat usein arkaluonteisia ja kuormittavia. Oikeussuojakeinojen tulisi olla aidosti saavutettavia ja asianosaiselle turvallisia käyttää. Syrjintäasian vieminen lautakuntaan joko asianosaisen tai ammattiliiton toimesta vahvistaisi työntekijöiden tosiasiallista oikeussuojaa.

Ongelmallisena voidaan pitää myös sitä, että eri tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakeihin sisältyy toisistaan poikkeavia kanneajoja. Tämä vaikeuttaa oikeuksien hahmottamista ja nostaa käytännössä kynnyistä viedä syrjintätilanteita eteenpäin. Kanneajojen yhdenmukaistaminen selkeyttäisi järjestelmää, parantaisi oikeusturvaa ja madaltaisi syrjinnän kohteeksi joutuneen henkilön mahdollisuutta hakea oikeutta.

Edellä olevan perusteella kannatan edustaja Lylyn tekemää vastalauseen lausumaehdotusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

21.15 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Turvallisuus syntyy luottamuksesta, siis siitä, että ihmiset kokevat tulevansa kohdelluiksi oikeudenmukaisesti ja saavansa toimivaa oikeussuojaa. Juuri tätä luottamuksen perustaa halutaan vahvistaa. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo eivät ole pehmeitä arvoja — ne ovat yhteiskunnan sisäisen turvallisuuden perusedellytyksiä. Sellainen yhteiskunta ei ole vakaa, jossa syrjintä jää vaille vastausta, jossa oikeussuojakeinot ovat hitaita tai epäselviä ja jossa valvovat viranomaiset ovat haavoittuvia ulkopuoliselle vaikutukselle. Se on altis vastakkainasettelulle, epäluottamukselle ja pitkässä juoksussa myös ulkopuoliselle vaikuttamiselle. Turvallinen yhteiskunta ei ole vain sellainen, joka kestää kriisit. Se on sellainen, jossa ihmiset eivät koe järjestelmän olevan heitä itseään vastaan. Tämän mietinnön merkitys on juuri tässä kokemuksessa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

21.16 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelimiä koskeva muutos on tosi tärkeä sen takia, että me näemme, kuinka vaikeaa on viedä asioita tuonne käräjäoikeuksiin ja muihin. Oikeusturvassa on kynnys viedä niitä sinne, koska hyvitykset ovat aika pieniä ja niitten saanti on epävarmaa. Sen vuoksi olisi erittäin tärkeätä, että yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotoimielimiin voitaisiin viedä helpommin niitä asioita ja sillä tavalla, että yksilö pystyisi ne sinne viemään ja saamaan ne käsittelyyn, jolloin niitä juttuja ehkä pystyttäisiin myöskin saamaan paremmin käsittelyyn. Silloin tulisi näkyväksi,

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

mitä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo-ongelmia tuolla elämässä on, ja sillä tavalla voitaisiin paremmin myöskin puuttua niihin.

Sen vuoksi tämmöinen lautakunta on hyvä, koska siellä on ammattitaitoinen porukka, joka sitä arvioi ja sitten tekee suosituksia niitten asioitten osalta. Tässä mielessä meillä on vielä matkaa, että me saamme tämmöisiä asioita toteutettua. Kun tässä on kuitenkin tapahtunut aika paljon nyt määräaikaisten työsuhteitten lisäämistä ja irtisanomisten helpottamista ja kaikkea muuta, niin me tarvitsemme myöskin sellaisia asioita, että raskaus- ja perhevapaasyrjintää pystytään torjumaan. Nämä oikeussuojakeinot ovat niissä yksi tärkeä osa. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuloverolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 57/2026 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 11/2026 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.18 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tuloverolakia. Esityksen mukaan yhteisöjen yleisen verovelvollisuuden syntymistä tosiasiallisen johtopaikan perusteella täsmennettäisiin rahastotoiminnan osalta. Kyse ei ole kuitenkaan vain teknisestä täsmennyksestä. Sen sijaan lakiesityksessä ehdotetut uudenlaiset kriteerit rajaisivat tosiasiallisen johtopaikkasäännöksen ja yleisen verovelvollisuuden ulkopuolelle paitsi suomalaisilta rahastoyhtiöiltä palveluja ostavat ulkomaiset rahastot myös kotimaisten rahastoyhtiöiden ulkomaille perustamat rahastot. Kuten asiantuntijalausunnoissa todetaan, kyseinen sääntely monimutkaistaa verojärjestelmää. Vielä ongelmallisempaa on, että sääntely myös mahdollistaa rahaston toiminnan järjestämisen niin, että verovelvollisuus voidaan välttää.

Arvoisa puhemies! Edellä mainituista syistä esitän, että lakiesitys hylätään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Alametsä.

21.19 **Alviina Alametsä vihr:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys tuloverolain muuttamisesta ei ole vain tekninen täsmennys, vaan nämä kriteerit koskevat ja rajaavat johtopaikkasäännöksen ja yleisen verovelvollisuuden ulkopuolelle monia erilaisia rahastoyhtiöitä ja esimerkiksi suomalaisilta yhtiöiltä palveluja ostavat ulkomaiset rahastot. Finnwatchin mukaan kyse on varsin suuresta osasta ulkomaille rekisteröidyistä kotimaisten rahastoyhtiöiden rahastoista. Ulos rajataan muun muassa suomalaisten rahastoyhtiöiden ulkomaille perustamat yhteisömuotoiset rahastot, vaikka ylintä päätäntävaltaa käyttävät elimet sijaitsisivat Suomessa.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Tässä esityksessä ei perustella riittävästi, miksi ulkomaille rekisteröidyille mutta Suomesta johdetuille rahastoille ja niiden osuudenomistajille halutaan mahdollistaa kotimaisia toimijoita suotuisampi verokohtelu. Asiantuntijat ovat myös varoittaneet luotavien kriteerien ja sääntelyn monimutkaistavan tarpeettomasti verojärjestelmää.

Tämän perusteella kannatan edustaja Sarkkisen esitystä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen muodostavien säädösten täytäntöönpanemiseksi

Hallituksen esitys HE 52/2026 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 8/2026 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.21 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Euroopan unioni on viimeinen hyväksynyt sen tosiasian, että laittomat siirtolaistulvat eivät lopu eivätkä kolmansien maiden ongelmat ratkea sillä, että kaikille Eurooppaan haluaville tarjotaan tänne kultainen avain kaikkiin yhteiskunnan palveluihin ja tukiin. EU:ssa vuonna 2024 hyväksytty uusi muuttoliike- ja turvapaikkasopimus eli pakti edellyttää jäsenmailta muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön, ja ne muutokset eduskunta on nyt tässä hyväksymässä. Tämä on historiallista. Kerrankin EU:sta on tullut sellainen päätös, jota voimme kannattaa ja joka on myös Suomelle hyödyksi.

Turvapaikkajärjestelmän väärinkäyttöä tullaan estämään tehokkaammin, kielteisen päätöksen saaneiden palautuksia tehostetaan, ja turvapaikkaa hakevat seulotaan rajoilla tarkemmin, jotta pystytään estämään esimerkiksi terroristien ja väärällä henkilöllisyydellä tänne pyrkivien pääsy EU:n alueelle.

Tähän asti EU:n rajat ovat vuotaneet kuin seula. Kukaan ei ole tiennyt, keitä tänne tulee ja mihin he ovat lopulta päätyneet — vaarallista ja vastuutonta. Komission arvion mukaan vain 20 prosenttia kielteisen päätöksen saaneista on onnistuttu tosiasiallisesti poistamaan EU-maista. Euroopan maissa oleskelee tälläkin hetkellä arviolta kolmisen miljoonaa paperitonta eli siis suomeksi sanottuna laitonta henkilöä. Tämä on erittäin haastavaa Euroopan kokonaisturvallisuudelle.

Arvoisa puhemies! EU on avannut silmänsä ja kääntynyt perussuomalaisen linjalle. Euroopan turvallisuus vaatii tiukkaa asennetta ja tehokasta lainsäädäntöä. Siksi tämä muuttoliikepakti on iso harppaus juuri oikeaan suuntaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

21.23 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Suomen maahanmuuttopolitiikan keskeinen tehtävä on varmistaa yhteiskunnan turvallisuus, oikeusjärjestyksen toimivuus ja kansalaisten luottamus viranomaisiin. Tämä on erinomainen esitys, jota vahvistaa hallintovaliokunnan mietintö. Nyt käsiteltävä esitys vastaa tähän tehtävään tavalla, joka on oikeusvaltioperiaatteiden mukainen, EU-oikeudellisesti kestävä ja turvallisuuspoliittisesti välttämätön. Euroopan unionin uusi muuttoliike- ja turvapaikkasopimus lähtee yksinkertaisesta periaatteesta. Järjestelmä ei voi olla inhimillinen eikä oikeudenmukainen, ellei se ole hallittu ja turvallinen.

Arvoisa puhemies! Turvallisuus alkaa rajalta ja varhaisesta kontrollista. Siksi tämän esityksen keskiössä on seulontamenettely, joka mahdollistaa henkilöllisyyden varmistamisen, turvallisuusriskien arvioinnin ja viranomaisyhteistyön jo maahantulon alkuvaiheessa. Rajavartiolaitoksen, poliisin, Tullin ja suojelupoliisin toimivaltuudet yhdistetään tavalla, joka vahvistaa ennaltaehkäisevää turvallisuutta. Käsitellyssään hallintovaliokunta on myös ehdottanut, että poliisi voisi antaa pyynnöstä seulontaviranomaiselle arvion siitä, voiko seulottava henkilö muodostaa uhan sisäiselle turvallisuudelle seulonta-asetuksessa tarkoitetun turvallisuustarkastuksen perusteella. Näin saamme käyttöömmä yksilöllisen riskiarvioinnin, joka suojaa sekä Suomea että aidosti suojelua tarvitsevia.

Lisäksi tehokkaat menettelyt ovat turvallisuuden edellytys. Hidas ja helposti kierrettävä turvapaikkajärjestelmä ei ole humaani, se on turvallisuusriski. Tämän esityksen tarkoituksena on nopeuttaa käsittelyä erityisesti silloin, kun hakemus on selvästi perusteeton tai kun hakija muodostaa uhan yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Nopeat rajamenettelyt, lyhennetyt muutoksenhakuajat ja selkeä vastuunjako vähentävät väärinkäytöksiä, ehkäisevät laitonta edelleen liikkumista ja vapauttavat viranomaisresursseja todellisiin uhkiin. Siksi meillä on oltava mahdollisuus näihin toimiin, jotta voimme pitää Suomen turvallisena. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Alametsä.

21.27 **Alviina Alametsä vihr:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys toteuttaa EU:n muuttoliike- ja turvapaikkapaktin kansallista toimeenpanoa tavalla, joka riskeeraa turvapaikanhakijoiden oikeusturvaa, lapsen etua, haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden suojelua ja perus- ja ihmisoikeuksien täysimääräistä toteutumista. Laissa pitäisi huomioida paremmin perus- ja ihmisoikeudet sekä lapsen edun varmistaminen ja muut seikat, joita asiantuntijat ovat käsitellyssä nostaneet esiin.

Tämän perusteella ehdotan, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 2 mukaiset lausumat, jotka koskevat esimerkiksi tuomioistuinten käsittelyaikojen seurantaa, oikeudenhoidon rahoitusta, haavoittuvan aseman tunnistamista ja lapsen edun varmistamista. Tuomioistuimille esimerkiksi esitetään tiukempaa määräaika, ja käsittelyaikojen toimivuutta ja vaikutuksia täytyy seurata ja korjata tarvittaessa toimenpiteillä. Tuomioistuimille muutoksesta johtuvat tehtävät ja asiamäärien lisääntyminen pitää myös huomioida esimerkiksi oikeudenhoidon rahoituksessa. — Kiitos paljon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkkinen.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

21.28 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Suomen ja EU:n turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikan suunta on oikeusvaltion kannalta huolestuttava. Valitettavasti EU:n laaja muuttoliike ja turvapaikkauudistus eli niin sanottu pakti ja sen kansallinen toimeenpano ovat osa tätä kehityskulkua. Paktin kansallinen toimeenpano oltaisiin voitu kuitenkin tehdä myös perus- ja ihmisoikeuksia kunnioittaen. Hallitus kuitenkin käyttää paktin jäsenmaille jättämää kansallista liikkumavaraa yksinomaan perus- ja ihmisoikeuksia heikentävään suuntaan.

Useat lausunnonantajat ovat osoittaneet luonnosvaiheesta lähtien, että oikeusturvatakeiden heikennykset eivät tule tehostamaan prosesseja, päinvastoin. Toimeenpanolla tullaan toistamaan vuoden 2015 jälkeen tehdyt virheet, jolloin turvapaikkamenettelyn laatua heikennettiin nopeutta korostavilla tehostamistoimilla ja oikeusturvaa kaventamalla. Lopulta prosessin laadun heikentäminen ei edes välttämättä johda kokonaisprosessin nopeutumiseen. Muutokset tulevat lisäämään ihmisoikeusloukkausten riskiä. Oikeusavun rajaaminen lisää virheitä. Virheet kertautuvat ja kuormittavat lopulta oikeusistuimia. Lisäksi muun muassa vastaanottopalveluihin tehtävät rajaukset voivat näkyä varjoyhteiskunnan lieveilmiöinä sekä kuntien ja hyvinvointialueiden kustannusten lisääntymisenä.

Edellä mainituista syistä kannatan edustaja Alametsän tekemiä lausumaehdotuksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

21.30 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Kerrataan alkuun turvapaikkajärjestelmän ongelmat. Ensin ihmisiä lähtee massoittain kehitysmaista ylittämään Euroopan rajoja, ensin ulkorajoja, sen jälkeen sisärajoja. Ei lupien kanssa vaan turvapaikanhakuoikeuteen vedoten he vaeltelevat maasta toiseen ja valikoivat myös sieltä itselleen sopivampaa hakupaikkaa. Jos he turvapaikan hakemuksensa jälkeen saavat, turvasta huolimatta työllistymisennuste, ennuste omillaan toimeentulosta ja nuhteettomuudesta ja onnistuneesta kotoutumisesta ovat tilastojen ja toteuman valossa heikkoja. Jos he taas eivät saa turvapaikkaa, kuten enemmistö turvapaikanhakijoista Euroopassa ja Suomessa eivät, he jäävät Eurooppaan silti kaikkine edellä mainittuine ongelmineen vielä enemmistökin määrin, koska he ovat silloin luvatta täällä. Tähän astihan vain noin parisenkymmentä prosenttia kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneista on saatu palautettua takaisin kotimaihinsa — 20 prosenttia kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneista. Oli tarvetta turvalle tai ei, tänne saa jäädä, vaikka luvatta.

Kierrettä ylläpitää se, että Euroopan ja esimerkiksi tuon meistä Välimeren erottaman Afrikan ja Lähi-idän välinen elintasokuilu on valtava ja sosiaaliturvamme varsin runsas sikäläisiin nähden. Kokonaisuuden hahmottamiseksi on hyvä todeta, että kun tämä meidän 450 miljoonan ihmisen EU ei kasva väestöltään yhtään — siis edes kymmenessä vuodessa meidän väestömme ei täällä EU:n sisällä kasva yhtään — samaan aikaan esimerkiksi Afrikassa, sen kaikissa maissa, väestö kasvaa yhteensä yli 30 miljoonalla joka vuosi — joka vuosi 30 miljoonaa afrikkalaista lisää, ylikin. Kymmenessä vuodessa Afrikan väestön ennakoidaan kasvavan yli 300 miljoonalla. 15 vuodessa Afrikka kasvaa koko EU:n verran. Afrikan väestö kasvaa koko EU-maiden jäsenmaiden yhteenlasketun väestön verran seuraavan 15 vuoden aikana. Eli tulijavirtaa kyllä riittää, jos tulijat tänne päästetään.

No, tervetuloa, miljoona turvapaikanhakijaa. Sitä toivotettiin vuonna 2015, kun Eurooppa kärsi siirtolaiskriisistä. Nyt on ääni muuttunut kellossa. Paitsi että Suomen

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

hallituksessa on tehty ennätysellisen paljon erilaisia tiukennuksia turvapaikkapolitiikkaan, maahanmuuttopolitiikkaan, kansalaistamispolitiikkaan ja niin edelleen, nyt myös Eurooppa herää. Hiljattain on hyväksytty ja nyt kaikissa EU-maissa on toimeenpantavana unionin muuttoliike- ja turvapaikkasopimus. Se antaa koko Euroopalle työkaluja hallitsemattoman ja myös haitallisen maahanmuuton torjumiseen. Sopimuksen keskeinen tavoite on tehostaa EU:n ulkorajojen valvontaa, tunnistaa maahan saapuvat henkilöt nykyistä paremmin sekä nopeuttaa hakemusten käsittelyä ja kielteisen päätöksen saaneiden palauttamista takaisin kotimaihinsa.

Jatkossa laittomasti maahan saapuvat tai maassa luvatta oleskelevat ulkomaalaiset käyvät läpi seulontamenettelyn, jonka aikana selvitetään henkilön taustat ja maahantuloon liittyvät tiedot, jotta voidaan nopeasti ratkaista, kuuluuko hän alkuunkaan turvapaikkamenettelyyn vai tulisiko hänet palauttaa heti lähtömaahansa. Turvapaikkaprosessia nopeuttaa myös valmisteltava turvallisten alkuperämaiden luettelo. Turvalliseksi katsotuista maista perusteettomat hakemukset voidaan käsitellä nykyistä jouhevammin ja tehokkaammin.

Sopimuksessa kiristetään myös vastaanottopalveluiden ehtoja. Palveluita annetaan jatkossa vain ensimmäisen turvapaikkahakemuksen käsittelyssä. Vastaanottopalveluiden kestoja rajataan, ja vastaanottorahaa voidaan myös alentaa jatkossa, jos sääntöjä ja normeja rikotaan. Lisäksi vastaanottokeskuksissa oleskelevien on jatkossa tunnistauduttava säännöllisesti. Tällä parannetaan myös meidän viranomaisten mahdollisuuksia seurata, että henkilöt ovat tavoitettavissa ja noudattavat heille asetettuja velvollisuuksia.

Kaiken edellä todetun lisäksi tänä maanantaina, tämän viikon alussa, EU-maat ja Euroopan parlamentti löysivät sopua uudesta paluusetuksesta. Sen nojalla EU-maat voisivat perustaa palautuskeskuksia Euroopan ulkopuolelle niille ihmisille, joiden turvapaikkahakemus on hylätty tai jotka on määrätty poistumaan koko EU:n alueelta. Samalla pidennetään säilöönoton enimmäiskestoja kuudesta kuukaudesta kahteen vuoteen sekä pidetään turvallisuusriskinä pidettyjä säilössä jopa rajoittamattoman ajan. Myös maahantulokieltoja voidaan pidentää viidestä vuodesta kymmeneen, ja turvallisuusriskinä pidettyjä voidaan estää pääsemästä Euroopan unioniin koko loppuelämänsä ajaksi.

Yhdessä tämä sopimus ja toisaalta asetus ovat mahdollistamassa sen, että Suomi, koko Eurooppa, kiristää omaa linjaansa myös turvapaikkapolitiikan suhteen. Suomi on jo tarttunut tuumasta toimeen ja yhdessä muiden Pohjoismaiden — Ruotsin, Tanskan, Norjan ja Islannin — kanssa aloittanut EU:n ulkopuolisen palautuskeskuksen perustamista. Muun muassa tällä toimella pystytään jälkikäteen, ikävä kyllä, korjaamaan niitä ongelmia, joita on turvapaikkapolitiikalla aiemmin aiheutettu, kun pystytään siirtämään näitä kielteisen päätöksen saaneita pois. Toisaalta sillä myös ehkäistään tätä loputonta tulijavirtaa, jota Eurooppaan suuntautuu, kun on ennuste sille, että turvapaikkaa ei tule Euroopasta saamaan, jos siihen ei ole oikeutettu, ja että sitä ei kannata ensinkään lähteä hakemaan Euroopasta, ellei siihen ole täydellisen pätevät, perustellut syyt. Se varmasti tulee ehkäisemään ihmisten alttiutta hakeutua näille vaarallisille reiteille, käyttäen ihmissalakuljettajien palveluita ja riskeerata oma ja perheensä henki näillä reissuilla.

Paitsi että me jälkikorjaamme ongelmia, joita on jo aiheutettu aiemmalla politiikalla, nyt ehkäistään myös ongelmien pahenemista ehkäisemällä tätä turvapaikkavaeltelua, kansanvaeltelua, maiden valikointia ja maissa pysymistä vielä kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneenakin. Kaikki tämä on oikeansuuntaista politiikkaa. Kiitos

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

siitä paitsi Suomen hallitukselle nyt myös Euroopan maiden hallituksille, jotka ovat vihdoinkin heränneet siihen, millainen ongelma tämä on koko meidän maanosallemme.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedeu.

21.37 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimus mahdollistaa koko turvapaikkaprosessin ulkoistamisen turvallisiin kolmansiin maihin. Tämä on aivan mahtava muutos, johon Suomikin tietysti tulee pyrkimään kaikin voimin. Lisäksi erittäin hienoja uutisia: Eilen 1.6. unionissa syntyi sopu siitä, että EU:n ulkopuolelle voitaisiin perustaa palautuskeskuksia. Keskuksiin on tarkoitus tulevaisuudessa lähettää kielteisen turvapaikan saaneita hakijoita. Myös tämä tulee vähentämään turvapaikkajärjestelmien kuormitusta ja ehkäisemään paperittomien eli näiden laittomien pakoilua EU:n sisällä.

Arvoisa puhemies! Laittomat siirtolaiset ovat valtava Euroopan laajuinen ongelma, jonka ratkaisemiseksi on viimein tartuttu toimeen sekä yhdessä että kansallisella tasolla. Monet näistä tulijoista ovat rikolliset houkutelleet matkaan valheellisilla lupauksilla. Jotkut ovat lähteneet tännepäin, koska ovat kuulleet, että tänne on helppo päästä ja täältä saa hyvät taloudelliset etuudet. Osaa hyväksikäytetään hybridivaikuttamisen ja yhteiskuntarauhan horjuttamisen välineinä, ja jotkut ovat liikkeellä puhtaasti rikollisiin aikein.

Suomen nykyinen linja on huolehtia suomalaisten turvallisuudesta ja tarpeista aina ensin ja puuttua järjestelmämme väärinkäytöksiin erittäin tiukasti. Jos joku aidosti suojelun tarpeessa olisi ja olisi tulossa elämään tänne itsensä elättäen ja lakeja noudattaen, on sitä varten olemassa omat prosessinsa, joita tulee kunnioittaa. Niiden ohi tänne ei ole tulemista. Tämä on se viesti, jonka toivon leviävän niihin maihin, joista tänne laittomasti eniten pyritään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

21.40 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Nyt kun käsittelemme tätä EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimusta, on ehkä hyvä todeta ääneen sekin, että jälleen kerran vastahankaan ovat tässä asian käsittelyssä asettuneet — mikäs oli sille hyvä suomennos? — mitä todennäköisimmät syylliset eli SDP, vihreät ja vasemmistoliitto.

SDP jätti valiokunnassa tähän oman vastalauseensa. He eivät nähneet, että tapa, jolla hallitus lähtee toteuttamaan tätä sopimuksen toimeenpanoa kansallisesti, olisi oikea. Se on SDP:n näkökulmasta liian tiukka esimerkiksi turvapaikanhakijoille myönnettävän oikeusavun osalta. Itse olen eri mieltä. Minusta on hyvä, että tätä avunantoa myös rajoitetaan, koska sitä myös käytetään tällä hetkellä väärin ja liian laajassa mitassa hyväksi.

Erityisen kummallinen oli tämä vihreiden ja vasemmistoliiton jättämä vastalause, jossa kritisoitiin laajasti myös hallituksen muuta maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikkaa ja hyvin selkeästi tuotiin esille se, että myöskään nämä aiemmat kiristystoimenpiteet, joita tässä nyt kolmen vuoden aikana on tehty, eivät näille puolueille kelpaa — eivät vihreille, eivät vasemmistoliitolle. Kyllähän me sen olemme täällä salissa monet kerrat nähneet. Kerta toisensa jälkeen ovat painaneet punaista nappia sekä vihreät, vasemmistoliitto että SDP, keskustakin useimmissa esityksissä. Siitä huolimatta ne on Suomessa onnistuttu kansallisella tasolla saamaan läpi.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Oma huolenaiheeni on se, että jos meillä esimerkiksi seuraavalla hallitus- ja vaalikaudella on maassa punavihreä tai sinipunertava tai kolmen suuren hallitus, millaista turvapaikkapolitiikkaa Suomi tulee harjoittamaan vuosina 2027—2031, seuraavalla vaalikaudella. Jos ajatellaan, että kannanmuodostus Suomessa tämän sopimuksen ja paluusetuksen osalta olisi jäänyt esimerkiksi punavihreän hallituksen käsiin, Suomi toteuttaisi Euroopan löysintä, kevyintä, vähiten velvoittavaa turvapaikkapolitiikkaa. Nyt kun maassa on perussuomalaisten maahanmuuttopolitiikan inspiroima ja siitä paljon oppia ottava hallitus, sitä on tehty perussuomalaisittain: suomalaista, eurooppalaista maahanmuuttopolitiikkaa. Mutta kuinka käy seuraavalla vaalikaudella, jos vihreät saavat päättää, miten turvapaikkapolitiikkaa Suomessa ja Euroopassa toteutetaan, tai jos vasemmistoliitto pääsee siitä päättämään? Silloin on rajat auki, vähemmän velvoitteita ja enemmän vastaanotettavia ihmisiä: loputtomasti, rajattomasti — valitettavasti. Juuri sen takia sitä ei saa päästä tapahtumaan.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja rikoslain 17 luvun 7 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 51/2026 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 9/2026 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Garedeu.

Keskustelu

21.43 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Laittomasti maassa olevien karkotusten tehostaminen jatkuu. Suomessa ei kerta kaikkiaan voi asua kuka tahansa ja tehdä mitä tahansa. Tänne tullaan vain laillisilla hakemuksilla, ja jos oleskelulupaa ei myönnetä tai täällä vaarantaa suomalaisten hengen ja terveyden, siitä seuraa pikainen palautus takaisin lähtömaahan.

Nyt käsittelyssä oleva hallintovaliokunnan mietintö 9 liittyy sekä hallitusohjelmakirjausten että Euroopan unionin muuttoliike- ja turvapaikkapaktin toteuttamiseen. Karkotuksia on tehostettu jo aiemminkin, ja sen seurauksena niiden määrä on saatu kasvamaan merkittävästi. Tällä esityksellä karkotusten toimeenpanoa nopeutetaan. Lisäksi, jos henkilö tekee poistamispäätöksen valitusprosessin aikana uuden turvapaikkahakemuksen, se hakemus lähtökohtaisesti hylätään. Ei uusintahakemusrallia.

Lakimuutoksilla poistetaan myös tarvetta moninkertaisille maastapoistamispäätöksille. Toinen erittäin tärkeä lakimuutos, joka sisältyy tähän esitykseen, on ennakollinen maahantulokielto. Se voidaan määrätä kolmannen maan kansalaiselle, jonka arvioidaan muodostavan vakavan uhan yleiselle järjestykselle tai kansalliselle turvallisuudelle. Tällaisia henkilöitä voivat olla tunnetut terroristit tai väkivaltaisiin ääriliikkeisiin kuuluvat henkilöt.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Vastaavia ennaltaehkäiseviä maahanmuuttotulokieltoja on säädetty muissakin EU-maissa, joten on aika saada ne voimaan myös täällä Suomessa. Kyse on myös koko Euroopan yhteisestä turvallisuudesta, koska nämä henkilöt usein pyrkivät siirtymään EU:n sisällä maasta toiseen.

Arvoisa puhemies! Ilman toimivaa ja tehokasta maastapoistamisjärjestelmää koko luvanvarainen maahantuloprosessi romahtaa. Suomessa asumiseen vaaditaan ihan syystä oleskelulupapäätös. Meidän on tiedettävä, keitä täällä on ja millä perusteella he ovat maassa. Tällä taataan Suomen turvallisuuden ja järjestyksen säilyminen.— Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Alametsä.

21.46 **Alviina Alametsä vihr:** Arvoisa puhemies! Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan hallituksen esitys heikentäisi maasta poistamista koskevaa oikeusturvaa ja tehokkaita oikeussuojakeinoja ilman riittäviä perusteita. Useat lausunnonantajat pitävät esimerkiksi karkottamispäätöksen täytäntöönpanon mahdollistamista valitusprosessin aikana kohtuuttomana, koska tämä voisi johtaa siihen, että henkilö poistetaan maasta ennen kuin tuomioistuin on arvioinut päätöksen lainmukaisuuden. Lisäksi oikeusturvakeinon käyttäminen voitaisiin tulkita moitittavaksi käytökseksi, joka voi johtaa myöhemmän oleskeluluvan epäämiseen. Nämä muutokset kohdistuisivat erityisesti Suomessa jo pidempään oleskeluluvalla olleisiin henkilöihin, joille on muodostunut esimerkiksi perhesiteitä tai työpaikka tänne.

Lausunnonantajien mukaan esityksen vaikutusarviointi on puutteellinen erityisesti perus- ja ihmisoikeusvaikutusten, lapsivaikutusten, yhdenvertaisuusvaikutusten ja ulkomaalaislain useiden muutosten yhteisvaikutusten osalta. Yhdenvertaisuusvaltuutettu on ilmaissut huolensa myös siitä, että lainsäädännöllä luodaan Suomeen uusia paperittomien ihmisten ryhmiä. Lisäksi nämä muutokset lisäävät riskiä sille, ettei Suomi tunnista kaikkia kansainväliseen suojeluun oikeutettuja henkilöitä.

Edellä mainitun perusteella esitän, että lakiehdotukset hylätään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

21.48 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies, hyvät kollegat! Tämä hallituksen esitys ja hallintovaliokunnan mietintö koskevat ulkomaalaislain ja rikoslain muutoksia, joiden keskeinen tavoite on vahvistaa yleistä järjestystä ja kansallista turvallisuutta. Tämä suunta on oikea. Hallintovaliokunta on käsitellyt esityksen huolellisesti. Siksi se on nyt entistäkin parempi.

Arvoisa puhemies! Esityksessä on kolme hyvin keskeistä asiaa:

Ensinnäkin, karkottamispäätösten täytäntöönpanoa nopeutetaan siten, että jatkossa karkottamispäätös voidaan panna täytäntöön 30 päivän kuluttua tiedoksisaannista, vaikka päätöksestä olisi valitettu. Valitus ei enää automaattisesti pysäytä toimeenpanoa, mutta tuomioistuimella säilyy mahdollisuus keskeyttää se.

Toiseksi, tuodaan käytäntöön ennakollinen maahantulokielto, jonka avulla Suomeen pääsy voidaan estää jo ennakolta henkilöiltä, jotka aiheuttavat vakavan uhan yleiselle järjestykselle tai kansalliselle turvallisuudelle, vaikka he oleskelsivät Suomen ulkopuolella.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Kolmanneksi, estetään maasta poistumisen viivyttäminen uusilla oleskelulupahakemuksilla valitusprosessin aikana. Järjestelmän tarkoituksellinen kiertäminen ei enää ole mahdollista. Näin vahvistamme Suomen turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Tämä muutos on ollut välttämätön. Nykykäytännössä karkottamispäätöksen automaattinen lykkääntyminen on johtanut tilanteisiin, joissa laittomasti maassa oleskelevat henkilöt ovat voineet jäädä Suomeen jopa vuosiksi pelkästään prosessin vuoksi. Ääritapauksissa täytäntöönpano kestää pidempään kuin henkilö on koskaan oleskellut Suomessa laillisesti. Tämä heikentää koko järjestelmän uskottavuutta, ja ennen kaikkea se luo turvallisuusriskin silloin, kun kyse on rikoksiin syyllistyneistä tai muuten vakavaa vaaraa aiheuttavista henkilöistä.

Samoin ennakkollisen maahantulokiellon tarve perustuu viranomaisten käytännön havaintoihin. Turvallisuusuhkiin ei aina voida reagoida vasta rajalla tai vasta rikoksen jälkeen. Joissakin tilanteissa uhka on torjuttava ennalta. On myös tärkeää todeta selvästi, että nämä muutokset eivät koske kaikkia. Ne eivät koske hädässä Suomelta apua hakevia, maattamme ja sen lakeja kunnioittavia henkilöitä. Siten myös oikeusturva säilyy.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys parantaa turvallisuutta, koska se tekee järjestelmästä toimivan ja uskottavan. Se varmistaa, että vakavia uhkia ei siedetä vain hallinnollisten viiveiden vuoksi ja että viranomaisilla on käytössään ajantasaiset ja ennaltaehkäisevät keinot. Samalla suomalainen oikeusvaltio ei heikkene. Päätökset perustuvat lakiin, yksilölliseen harkintaan ja tuomioistuinten valvontaan. Perus- ja ihmisoikeudet, lapsen etu ja palauttamiskiellon periaate säilyvät. Tahdonkin korostaa, että turvallisuus ei ole oikeusvaltion vastakohta vaan sen edellytys. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkkinen.

21.53 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä olevan lain keskeinen sisältö on maasta poistamista koskevan oikeusturvan heikentäminen. Asiantuntijalausunnoissa on korostettu, että sääntelyn vaikeaselkoisuus, hallinto-oikeuksien sekä oikeusavun kasvava työmäärä voivat käytännössä heikentää yksilön mahdollisuuksia käyttää oikeussuojakeinoja tehokkaasti. Useat lausunnonantajat pitivät karkottamispäätöksen täytäntöönpanon mahdollistamista valitusprosessin aikana kohtuuttomana, koska tämä voi käytännössä johtaa siihen, että henkilö poistetaan maasta ennen kuin tuomioistuin on arvioinut päätöksen lainmukaisuuden. Erityisen kohtuuttomana pidettiin sitä, että oikeusturvakeinon käyttäminen voitaisiin tulkita moitittavaksi käytökseksi ja johtaa myöhemmin oleskeluluvan epäämiseen. Valiokunnan kuuleman yhdenvertaisuusvaltuutetun vaatimus oli, että jokaisen kielteisen oleskelulupapäätöksen yhteydessä tulisi tehdä ajantasainen maasta poistamista koskeva kokonaisharkinta.

Arvoisa puhemies! Karkottamisessa on kyse maassa jo oleskeluvalla asuneiden ihmisten maasta poistamisesta. Lakimuutos tulee siis koskemaan myös usein jo pidempään Suomessa asuneita ihmisiä, joilla saattaa olla perhettä, läheisiä ja työ- ja opiskelupaikka Suomessa. Oikeusturvan toteutuminen prosessin aikana onkin varmistettava.

Edellä mainitulla perusteella kannatan edustaja Alametsän tekemää hylkäysehdotusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

21.54 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! ”No means no”, ’ei tarkoittaa ei’, mutta ei turvapaikkapolitiikassa. ”Eistä”, ”eistä” ja ”eistä” huolimatta ”kyllä” voi kyllä hakea monen monta kertaa yhä uudelleen ja uudelleen. Se on Euroopassa ja Suomessakin nähty, kun kymmenen vuotta sitten saapui 1,2 miljoonaa turvapaikanhakijaa meille Eurooppaan ja siitä osa Suomeenkin pääasiassa Lähi-idästä Välimeren kautta — ennennäkemätön joukko Syyriasta, Afganistanista ja Irakista parempaa elämää, turvaa, hyvää ja kaunista tavoittelemaan lähteneitä etsijöitä. Heistä päätyi meille sinä syksynä se 32 000. Tämän seurauksena Suomessa vastaanottokeskukset moninkertaistuivat ja virkakuntaa riitti. Heitä palkattiin satamäärin selvittämään turvan tarvetta jokaiselle, ja se tuotti työtä. Maahanmuuttovirastosta kerrotaan, että näistä yli kymmenen vuotta sitten turvapaikkaa hakeneista yhä lähes 400:lla oli vielä kymmenen vuoden jälkeenkin turvapaikkahakemus käsittelyssä — kymmenen vuotta myöhemmin.

Arvoisa puhemies! Kymmenen vuotta on aika pitkä aika. Siinä ajassa ehti Britannia erota EU:sta ja Trump valittiin Yhdysvaltojen presidentiksi, Biden valittiin siihen tilalle ja Trump valittiin vielä uudelleen. Korona ehti myllertää koko tämän maailman läpi ja kadota yhtä nopeasti kuin ilmestyikin. Ukrainassa syttyi sota, ja se on edelleen jatkunut monta vuotta. Suomi liittyi Natoon, ja tekoäly valloitti maailman ja tämän eduskunnan puhevuorotkin. Hallituksia, presidenttejä ja parlamentteja vaihtui, kulkutauteja on kestetty ja talouskriisejä kiertänyt. Valtavia muutoksia, mutta jokin asia on pysynyt suhteellisen samankaltaisena: osa ihmisistä odottaa edelleen turvapaikkapäätöstä — ei toki ensimmäistään, vaan jo monetta sarjassa, pitkässä sarjassa. Kun ”ei” ei kelpaa, haetaan ”kyllä” kerta toisensa jälkeen. Maailmaa mullistanut toinen maailmansotakin ehti sekä alkaa että päättyä nopeammin kuin tämä kierre, sen selvittäminen, saako joku jäädä Suomeen vai eikö saa ja mikä sitten lopullinen arvio siitä on. Tätä jämähtäneisyyttä selittää tämä jatkuva valituskierre: oikeus jättää valitus toisensa perään, valittaa aina oikeusasteesta eteenpäin ja hakea myös turvapaikkaa uudelleen ja uudelleen ja valittaa jokaisesta uudestakin päätöksestä erikseen.

Turvapaikka-asioiden osalta tämä hallitus on onneksi jo tarttunut tähän ongelmaan. Kesäkuussa 2025 voimaan tulleella lakimuutoksella mahdollistettiin karkottamispäätöksen nopeampi täytäntöönpano turvapaikka-asioissa. Nyt tämän lisäksi hallitus esittääkin karkottamispäätösten täytäntöönpanon nopeuttamista kaikissa muissakin tapauksissa. Karkottamispäätöksestä valittaminen ei enää automaattisesti lykkäisi tai estäisi päätöksen täytäntöönpanoa. Karkottamispäätös voitaisiin käytännössä panna täytäntöön 30 päivän kuluttua siitä, kun se on annettu tiedoksi, eli valitusajan päättymisen jälkeen — toisin sanoen 30 päivän lähtölaskenta, jota ei ole aivan yhtä helppo enää pysäyttää perusteettomalla paperisodalla.

Vuosikymmenten mittaisten paperisotien sijaan onkin tärkeää pyrkiä ratkaisemaan ongelmia ennakoivasti, niin ettei niitä pääsisi muodostumaan alun alkujaankaan. Jatkossa tiettyjen ehtojen täytyessä voidaankin Suomeen pyrkiville myöntää tämän lakimuutoksen myötä ennakkollinen maahantulokielto. Näin voidaan estää sellaisten henkilöiden pääsy maahan, jotka muodostavat vakavan uhan yleiselle järjestykselle, yleiselle turvallisuudelle tai kansalliselle turvallisuudelle. Maahantulokiellosta päättäisi ja sen määräisi poliisi joko muiden turvallisuusviranomaisten esityksestä tai omasta aloitteestaan.

Kaiken tämän ohella, karkottamispäätösten täytäntöönpanon nopeuttamisella ja maahantulokieltojen määräämisen ohella, myös Suomen ja koko Euroopan olisi erittäin tärkeää pystyä paitsi laadullisesti myös määrällisesti rajoittamaan turvapaikkahakemusten

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

vastaanottamista eli sitä, kuinka monta turvapaikkahakemusta sama ihminen voi lähettää uusintakäsittelyyn uusintahakemuksena uutta päätöstä odottamaan ja senkin jälkeen hakea vielä uudelleen. Rajoittamatonta turvapaikanhakuoikeutta ei ole tarkoitettu aikanaan siitä säädettäessä, siitä päätettäessä tällaista käyttötarkoitusta varten. Sitä ei ole tällaisessa mitassa tarkoitettu käytettäväksi. Siitä huolimatta sitä räikeästi hyväksikäytetään sekä massamaisesti että yksittäisten ihmisten osalta todella törkeällä tavalla. Tässä suhteessa paitsi Suomi myös Eurooppa on jäänyt omien sääntöjensä, vuosikymmeniä sitten solmittujen sääntöjen, vangiksi omalla liian tiukalla, hölmöllä ja sinisilmäisellä tulkinnallaan. Siksi myös sen on muututtava kaikkien näiden hyvien kansallisten päätösten lisäksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Meillä alkaa loppua tähän täysistuntoon varattu aika, joten kysyisin edustaja Garedew’lta, onko teillä kovin pitkä puheenvuoro. [Kaisa Garedew: Tämä on erittäin lyhyt!] — Sitten mennään sen verran vielä yli, niin saadaan tämä asiakohta ilmeisesti käsiteltyä, ellei lisää puheenvuoroja tule. [Joakim Vigelius: Ei tule!] Olkaa hyvä.

22.00 **Kaisa Garedew ps:** Arvoisa puhemies! Tämän karkotuksia tehostavan ja ennakkollisen maahantulokiellon mahdollistavan esityksen lisäksi ulkomaalaislakiin on tehty useita muitakin muutoksia ja kiristysiä tällä kaudella. Finlexin mukaan vireillä on viisi ulkomaalaislakiin liittyvää hallituksen esitystä tältä ja viime vuodelta. Lisäksi vuosien 2024 ja 2025 aikana on jo viety useita muutoksia lakiin. Tämä puhuu selvää kieltä siitä, miten paljon korjattavaa Suomen maahanmuuttopolitiikassa on ollut.

Eikä tämä tietenkään ole ainoa laki, johon näitä maahanmuuttopolitiikan kiristämisen muutoksia on jouduttu tekemään, vaan niitä on viety esimerkiksi kansalaisuuslakiin ja vastaanottolakiin. Perussuomalaiset ovat ainoana puolueena uskaltaneet nostaa esiin tilastollisia tosiasioita maahanmuuton kielteisistä vaikutuksista maallemme, sen turvallisuudelle ja taloudelle. Tämä on tosiseikkojen tunnustamista, jotta Suomi voisi tehdä niitä muutoksia, joiden avulla se voisi säilyä sellaisena hyvinvointivaltiona, jollaiseksi isovanhempamme sen kovalla työllä sotien jälkeen rakensivat.

Arvoisa puhemies! Työn Suomen paremman tulevaisuuden eteen on jatkettava edelleen, koska arvostamme tätä maata ja samaamme perintöä. Ongelmia voidaan ratkaista vain, jos ne ensin tunnustetaan. Valitettavasti se tuntuu olevan kaikkein suurin este muutosten tiellä, mutta nyt vihdoinkin perussuomalaiset hallituksessa ovat muuttaneet maahanmuuttopolitiikan suunnan tiukemmaksi. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain ja liikehuoneiston vuokrauksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 33/2026 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 8/2026 vp

Pöytäkirja PTK 59/2026 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 33/2026 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 48/2026 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 10/2026 vp

Toinen käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle työperäistä hyväksikäyttöä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 21/2026 vp
Lakialoite LA 4/2023 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 13/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.6.2026 pidettävään täysistuntoon.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 198/2025 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 14/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.6.2026 pidettävään täysistuntoon.

20. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 3.6.2026 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 22.04.

Pöytäkirjan vakuudeksi: